

**UCHWAŁA NR LX/550/2024
RADY GMINY CZARNA
z dnia 27 marca 2024 r.**

**w sprawie zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków
Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki,
Województwo Podkarpackie**

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz art. 3 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.) oraz w związku z uchwałą Nr XXXV/354/2022 Rady Gminy Czarna z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie.

**RADA GMINY CZARNA
uchwala co następuje:**

§ 1. Uchwala się zmianę Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, uchwalonego uchwałą Nr XXIII/216/2001 Rady Gminy w Czarnej z dnia 4 grudnia 2001 r. z późniejszymi zmianami, zwanego dalej zmianą Studium.

§ 2. Integralnymi częściami uchwały są:

- 1) tekst jednolity zmiany Nr 19 Studium, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały;
- 2) ujednolicony rysunek zmiany Nr 19 Studium w skali 1: 10 000, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały;
- 3) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza projektu zmiany Nr 19 Studium, stanowiące załącznik nr 3 do niniejszej uchwały;
- 4) bilans, stanowiący załącznik nr 4 do niniejszej uchwały;
- 5) dane przestrzenne, stanowiące załącznik nr 5 do uchwały.

§ 3. Zmiana Nr 19 Studium dotyczy rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, w tym układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej, określonych w rozdziale 7 tekstu studium oraz na rysunku studium.

§ 4. 1. Zmienia się tekst Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna w zakresie:

- 1) kierunków rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej, układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej gminy – rozdział 7;
 - a) obszarów usług i produkcji U/P¹⁹ w miejscowości Czarna,
 - b) obszarów komunikacji K¹⁹ w miejscowości Czarna.

2. Zmienia się rysunek studium w skali 1: 10 000 w zakresie przeznaczenia:

- 1) obszarów usług i produkcji U/P¹⁹ w miejscowości Czarna;

2) obszarów komunikacji K¹⁹ w miejscowości Czarna.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Zdzisław Jaromi

WÓJT GMINY CZARNA

Przewodniczący Rady Gminy

Zdzisław Jarociński

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA TEKST JEDNOLITY

ROZDZIAŁ Y ZMIENIANE: 4.3.9 UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM (strona 111-114) 7.1.3. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W PODSTAWOWYCH OBSZARACH FUNKCJONALNYCH (strona 153)

TEKST PODSTAWOWY
TEKST ZMIANY NR 1 oznaczony nawiasem z indeksem 1 [.....]¹
TEKST ZMIANY NR 2 oznaczony nawiasem z indeksem 2 [.....]²
TEKST ZMIANY NR 4 cz. A oznaczony nawiasem z indeksem 4 [.....]⁴
TEKST ZMIANY NR 6 oznaczony nawiasem z indeksem 6 [.....]⁶
TEKST ZMIANY NR 7 oznaczony nawiasem z indeksem 7 [.....]⁷
TEKST ZMIANY NR 8 oznaczony nawiasem z indeksem 8 [.....]⁸
TEKST ZMIANY NR 3 oznaczony nawiasem z indeksem 3 [.....]³
TEKST ZMIANY NR 10 oznaczony nawiasem z indeksem 10 [.....]¹⁰
TEKST ZMIANY NR 9 oznaczony nawiasem z indeksem 9 [.....]⁹
TEKST ZMIANY NR 11 oznaczony nawiasem z indeksem 11 [.....]¹¹
TEKST ZMIANY NR 13 oznaczony nawiasem z indeksem 13 [.....]¹³

GRUDZIEŃ 2001
PAŹDZIERNIK 2008
STYCZEŃ 2010
SIERPIEŃ 2011
LISTOPAD 2011
LISTOPAD 2012
LUTY 2013
LISTOPAD 2013
GRUDZIEŃ 2013
CZERWIEC 2014
SIERPIEŃ 2014
MARZEC 2017

TEKST ZMIANY NR 17 oznaczony nawiasem z indeksem 17 [.....]¹⁷ LIPIEC 2021
TEKST ZMIANY NR 19 oznaczony nawiasem z indeksem 19 [.....]¹⁹ MARZEC 2024

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZAWIERAJĄCE INTEGRALNIE ZE SOBĄ ZWIĄZANE TEKST I RYSUNEK STUDIUM ZOSTAŁO SPORZĄDZONE W OKRESIE OD CZERWCA 1999 ROKU DO GRUDNIA 2001 ROKU

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁO UCHWALONE UCHWAŁĄ NR XXIII/216/2001 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 04 GRUDNIA 2001 ROKU

1. ZMIANA NR 1 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXIV/221/2008 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2008 ROKU

2. ZMIANA NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXXIX/384/2010 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 29 STYCZNIA 2010 ROKU

3. ZMIANA NR 4 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XVI/100/2011 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 20 SIERPNI 2011 ROKU

4. ZMIANA NR 6 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XVI/120/2011 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 22 LISTOPADA 2011 ROKU

5. ZMIANA NR 7 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXIV/236/2012 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 29 LISTOPADA 2012 ROKU

6. ZMIANA NR 8 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXVII/270/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 21 LUTEGO 2013 ROKU

7. ZMIANA NR 3 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXIV/348/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 14 LISTOPADA 2013 ROKU

8. ZMIANA NR 10 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXXVI/359/2013 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 30 GRUDNIA 2013 ROKU

9. ZMIANA NR 9 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXXVIII/399/2014 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 25 CZERWCA 2014 ROKU

10. ZMIANA NR 11 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXXIX/408/2014 RADY GMINY W CZARNEJ Z DNIA 27 SIERPNI 2014 ROKU

11. ZMIANA NR 13 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWALONA UCHWAŁĄ NR XXVI/251/2017 RADY GMINY CZARNA Z DNIA 21 MARCA 2017 R.

12. ZMIANA NR 17 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁĄ NR XXV/273/2021 RADY GMINY CZARNA Z DNIA 15 LIPCA 2021 r.

13. ZMIANA NR 19 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA ZOSTAŁA UCHWAŁĄ NR LX/550/2024 RADY GMINY CZARNA Z DNIA 27 MARCA 2024 r.

1. WPROWADZENIE	5
1.1. Charakterystyka opracowania	5
1.2. Pobożenie i ogólna charakterystyka gminy	10
2. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	13
2.1. Przyrodnicze wartości środowiska	13
2.2. Kulturowe wartości środowiska	21
2.3. Krajobrazowe wartości środowiska	46
2.4. Ludność i zagadnienia społeczne	48
2.5. Ekonomiczne funkcje gminy	60
2.6. Osadnictwo	67
2.7. Komunikacja	70
2.8. Infrastruktura techniczna	72
3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY	86
3.1. Podstawowe założenia do planu strategicznego	86
3.2. Misja gminy, cele i zadania strategiczne	88
4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	89
4.1. Uwarunkowania wynikające z czynników zewnętrznych	89
4.2. Uwarunkowania wynikające z czynników wewnętrznych	93
4.3. Uwarunkowania dla terenów objętych zmianami	99
4.3.10 Uwarunkowania dla terenu objętego zmianą Nr 19	111-114
5. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ GŁÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY	112
5.1. Cele rozwoju przestrzennego	112
5.2. Główne zasady polityki przestrzennej	118
6. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO GMINY	120
6.1. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego	120
6.2. Kierunki ochrony środowiska kulturowego	122
7. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	138
7.1. Kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	153
7.2. Kierunki rozwoju i przekształceń systemu komunikacyjnego gminy	167
7.3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	171
8. DODATKOWE USTALENIA STUDIUM	180
8.1. Zadania gminy w zakresie sporządzania planów miejscowych	180
8.2. Aktywna polityka realizacyjna gminy	183
9. SCHEMATY GRAFICZNE	
9.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy	185
9.2. Schemat układu komunikacyjnego	186
9.3. Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w wodę	187
9.4. Infrastruktura techniczna - odprowadzanie ścieków	188
9.5. Infrastruktura techniczna – gazownictwo	189
9.6. Infrastruktura techniczna - elektroenergetyka i telekomunikacja	190
9.7. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	191

1. WPROWADZENIE

1.1.3. ORGAN SPORZĄDZAJĄCY

W procesach planowania głównymi podmiotami są:

- rada gminy jako organ stanowiący,
- zarząd gminy jako organ wykonawczy,
- zespół projektowy.

1.1.1. WSTĘP

Gospodarka przestrzenna jest w świetle obowiązujących przepisów najbardziej autonomizną dziedziną funkcjonowania gminy – tu jej kompetencje sięgają aż do stanowienia prawa lokalnego (przepisu gminnego), jakim jest uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego. Na gruncie planowania przestrzennego gmina ma nie tylko prawo, ale i obowiązek określenia koncepcji swego przyszłościowego rozwoju w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2. CHARAKTER I ZAKRES OPRACOWANIA

Podstawą podjęcia prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz ze strategią społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Czarna była uchwała Rady Gminy Czarna Nr III/16/98 z dnia 17 grudnia 1998 r.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna zwane dalej STUDIUM zostało opracowane w okresie od czerwca 1999 r. do marca 2001 r. stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z ustawą w STUDIUM zostały w szczególności określone:

- obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary zabudowane i wymagające przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

STUDIUM ma charakter opracowania perspektywicznego stanowiącego podstawę prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na terenie województwa. Uchwalone STUDIUM, jako dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego obowiązuje organy samorządu gminnego i jednostki podległe w zakresie:

- koordynacji własnych i ponadlokalnych zamierzeń w zakresie gospodarki przestrzennej,
- zasilania informacyjnego dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocji rozwoju gminy.

Określenie w STUDIUM polityki przestrzennej gminy, to jest ustalenie celów rozwoju i kierunków działania prowadzących do ich osiągnięcia a także wynikających stąd generalnych dyspozycji dotyczących przekształceń i rozwoju przestrzennego, ma na celu stworzenie możliwie szerokiej, analitycznych podstaw konstruowania planów miejscowych. STUDIUM stanowi przede wszystkim niezbędną podbudowę planów miejscowych; jest to szczególnie ważne w sytuacji, gdy plany miejscowe będą sporządzane tylko dla wybranych części obszaru gminy. Stanowi też STUDIUM merytoryczną podbudowę opracowań, w których określone będą warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w obrębie obszarów nieobjętych planami miejscowymi.

5

Ich zadania i wzajemne relacje wynikają z przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Podstawowym uprawnieniem i zadaniem rady jest podejmowanie uchwał w sprawach STUDIUM. Wzruszeniem świadomości podległości STUDIUM. Zarząd gminy wykonuje uczestniczo przedstawicieli rady w procesie opracowywania STUDIUM. Zarząd gminy wykonuje w zakresie planowania miejscowego szeroki zakres zadań. Zadania te dotyczą różnych aspektów prac planistycznych, których organizatorem i współuczestnikiem. Organem właściwym do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna jest Zarząd Gminy Czarna.

Projektanci STUDIUM są fachowcami – ekspertami pracującymi na rzecz gminy; pełnią w stosunku do niej rolę usługową. Nie mają uprawnień decyzyjnych w zakresie dotyczącym rozwiązań planistycznych zastrzeżonych dla rady gminy, mają natomiast obowiązek przygotować propozycje tych rozwiązań dla zarządu i rady gminy wraz z pełną informacją dotyczącą przesłanek oraz przewidywanych skutków tych rozwiązań. Główny projektant jest odpowiedzialny za ogólną prawidłowość i zgodność z prawem proponowanych rozwiązań.

1.1.4. ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant
Statystyka i demografia
Wartości kulturowe
Uwarunkowania przyrodnicze
Infrastruktura techniczna
Elektroenergetyka i telekomunikacja
Opracowanie graficzne

mgr inż. arch. Stanisław Wiercioch
mgr Beata Kalamarż
mgr Violetta Błotko
mgr Jan Rakus
mgr inż. Wojciech Jaracz
mgr inż. Barbara Czachur-Badnańska
mgr inż. Leszek Wos
techn. bud. Barbara Wiercioch

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 4 CZĘŚĆ A

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Komunikacja
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. architekt krajobrazu Anna Szczygiel
mgr Janina Nowak
mgr Emil Nowak
mgr Irena Wojtowicz
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Kasprzycka-Lejda
mgr inż. Barbara Guntewska
mgr inż. Gabriela Samborowska

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 6

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. architekt Anna Dyrkacz
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Guntewska
mgr inż. Gabriela Samborowska

6

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 7

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Komunikacja
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. arch. Anna Szczygieł
mgr Janina Nowak
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Kasprzycka-Lejda
mgr inż. Barbara Guniewska
mgr inż. Ewa Ataman

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 8

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. arch. Anna Szczygieł
mgr Janina Nowak
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Guniewska

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 3

Główny projektant
St. asystent projektanta
Asystent projektanta
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko

mgr inż. arch. Stanisław Wierciach
mgr inż. arch. Wojciech Wierciach
mgr inż. arch. Anna Florek
mgr Emil Nowak
mgr Janina Nowak

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 10

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. arch. Anna Szczygieł
mgr Janina Nowak
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Guniewska

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 9

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
mgr inż. arch. Anna Szczygieł
mgr Janina Nowak
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Guniewska

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 11

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko
Infrastruktura

mgr Violetta Błotko
Projekt mgr inż. arch. Anna Dyrkacz
mgr Janina Nowak
mgr Janina Nowak
mgr inż. Barbara Guniewska

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 13

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko

mgr Violetta Błotko
Projekt mgr inż. arch. Anna Dyrkacz
mgr Jadwiga Stadnik
mgr Jadwiga Stadnik

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 17

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko

mgr Violetta Błotko
Projekt mgr inż. arch. Anna Ząber
mgr Janina Nowak
mgr Jadwiga Stadnik
mgr Jadwiga Stadnik

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY ZMIANĘ NR 19

Główny projektant
Projekt, opracowanie graficzne
Ekofizjografia
Prognoza oddziaływania na środowisko

mgr Violetta Błotko
mgr inż. arch. Anna Dyrkacz
mgr Jadwiga Stadnik
mgr Jadwiga Stadnik
mgr Jadwiga Stadnik

1.1.5. PODSTAWOWE MATERIAŁY WEJŚCIOWE

Podstawowe materiały wyjściowe do STUDIUM stanowią:

- STRATEGIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO ROZWOJU GMINY CZARNA opracowana przez dr inż. Zdzisława Kyńskiego w 1998 r.
- POWSZECHNA INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA GMINY CZARNA wykonana przez Pracownię Socjologiczną Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Przemyslu w 1992 roku.
- STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2000 – 2006 opracowana przez Zarząd Województwa Podkarpackiego,
- STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁĄNCUCKIEGO NA LATA 2000 – 2006 opracowana przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie.
- OPERAT HYDROLOGICZNY RZEKI WISŁOK DLA USTALENIA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO NA TERENIE GMINY CZARNA POWIAT ŁANCUT wykonane przez mgr inż. Mariana Misiewiczą i Józefa Waska – Rzeszów, sierpień 2001 r.
- PLANASZA TERENÓW ZALEWOWYCH WIELKIMI WODAMI Q1 DLA GMINY CZARNA opracowana przez WBPP w Rzeszowie w 1980 r.
- PRZEGLĄDOWE KARTOWANIE TERENU.
- DOKUMENTACJE FIZJOGRAFICZNE I GEOLOGICZNO – INŻYNIERSKIE DLA OBSZARU GMINY.
- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA RZESZOWSKIEGO opracowany przez WBPP w Rzeszowie w 1980 r. i w 1998 r.
- PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA opracowany przez WBPP w Rzeszowie w 1981 r.
- ZMIANA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNA opracowana przez WBPP w Rzeszowie w 1992 r.
- KATALOG ZABYTKÓW SZTUKI W POLSCE. Seria nowa, t.3, z.4, Leżajsk, Sokółów Małopolski i okolice, oprac. E. Śnieżyńska-Stolotowa, F. Stolit, Warszawa 1989.
- Archiwum SOZ w Rzeszowie, karty zabytków (zielone, białe
- OPIS MONOGRAFICZNY WSI CZARNA, Czarna 1974, rkps; A. Jaworzak
- WIEŚ DĄBRÓWKI POWIAT ŁANCUT, Lwów 1936; W. Michno,
- OPIS RODZINNEJ WSI MEDYNIA GŁOGOWSKA, 1974, rkps; S. Plebko
- OSRODEK GARNCARSKI W MEDYNI GŁOGOWSKIEJ, 1983, rkps; D. Szubart
- 600-LECIE KRZEMIENICY, Krzemienica 1923, rkps.
- ZAMEK W ŁAŃCUCIE, Warszawa 1964; E. Korzeniowska
- POTOCZY - ORDYNACI NA ŁAŃCUCIE (1830-1944), Rzeszów 1986, I. Rychlikowa,
- SZKICE O GOSPODARCE PANÓW NA ŁAŃCUCIE, ŁANCUT 1971; W. STYS
- ŚREDNIOWIECZE ŁAŃCUTA, przedm. W. Słyś, Katowice 1957.
- SŁOWNIK GEOGRAFICZNY KRÓLESTWA POLSKIEGO I INNYCH KRAJÓW SŁOWIAŃSKICH, t.1,4,8,14, wyd. B. Chlebowski, F. Sulimierski, W. Walewski, Warszawa 1893.
- ŹRÓDŁA DZIEJOWE, t.18, cz.2, Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, t.7, cz.1-2.
- GENEALOGIA W. Dworzaczek, Warszawa 1959
- WAP w Rzeszowie - Mapa katastralna wsi Czarna, sygn. 158; Mapa katastralna wsi Dąbrówki, sygn.500, Mapa katastralna wsi Krzemienica, sygn. 799, Mapa katastralna wsi Medynia Głogowska, sygn. 1027; Mapa katastralna wsi Medynia Łańcucka, sygn. 1026; Mapa katastralna wsi Pogwizdów, sygn. 780; Mapa katastralna wsi Wola Mała, sygn. 1303, Mapa katastralna wsi Zalesie, sygn. 1490.
- ROSIOSK, Mapa F. Miega (ok.1780), fotokopia, sygn. 1079; Zbiory prywatne, Mapa sztabowa (Sonderausgabe XI 40).

1.2. POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.2.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Gmina Czarna jest jedną ze średnich pod względem wielkości gmin województwa podkarpackiego. Gmina Czarna położona jest w środkowo - wschodniej części województwa, przy drodze krajowej Łańcut – Leżajsk w odległości 25 km na północny wschód od Rzeszowa, 5 km na północ od Łańcuta i 28 km na południowy – wschód od Leżajska.

Gmina Czarna graniczy z miastem Łańcut i gminami: Białobrzegi, Krasne, Łańcut, Rakszawa, Sokółów Małopolski oraz Trzebownisko.

W aktualnych granicach administracyjnych istnieje od 1 lipca 1976 roku. W skład gminy wchodzi 8 miejscowości, które tworzą 8 sołectw tj. Czarna, Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Wola Mała, Zalesie. Powierzchnia gminy wynosi 78, 14 km². Na terenie gminy zamieszkuje około 10 546 osób w 2 541 gospodarstwach domowych. Na 1 km² przypada 134,9 mieszkańców, przy średniej wojewódzkiej dla terenów wiejskich 104,8 osób, a zatem zaliczyć ją można do terenów gęsto zaludnionych.

SOŁECTWA, GOSPODARSTWA DOMOWE I MIESZKAŃCY W GMINIE CZARNA

Lp	Sołectwo	Obszar wsi km ²	Liczba gospodarstw domowych	Liczba mieszkańców
1.	Czarna	15,30	408	1630
2.	Dąbrówki	7,32	295	1428
3.	Krzemienica	15,82	710	2705
4.	Medynia Głogowska	7,74	395	1596
5.	Medynia Łańcucka	4,19	168	685
6.	Pogwizdów	14,24	233	1037
7.	Wola Mała	4,39	191	764
8.	Zalesie	9,14	146	691
	Razem	78,14	2541	10546

1.2.2. PRZYRODNICZE, KULTUROWE I KRAJOBRAZOWE WALORY GMINY

Czarna jest gminą rolniczą i liczy około 4.300 gospodarstw rolnych. Przeważają gleby kl. IV. Gmina ze względu na swoje położenie, liczne rezerwy i pomniki przyrody, piękny krajobraz i rozległe lasy bogate w zwierzyinę i runo leśne posiada dobre i niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku.

Do atrakcji turystycznych gminy należy zaliczyć:

- XVIII-wieczny zabytkowy kościół pw. św. Jakuba w Krzemienicy,
- Kościół w Medyni Głogowskiej z unikalnym wystrojem wnętrza, wykonanym z ceramicznej mozaiki,
- Zabytkowy dworek ordynacji Potockich i suszarnia nasion z ok. 1860 r. w Dąbrówkach, Muzeum Ceramiki Ludowej - w domu pani Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej,
- Warsztaty Dziecięcej Ceramiki Ludowej przy Szkole Podstawowej w Medyni Głogowskiej, Izba Gamcarska w Zalesiu,
- Szkołka Jazdy Konnej w Pogwizdowie "Cisowiec".

Atrakcyjność turystyczną Gminy Czarna podnosi leżąca na trasie Łańcut - Leżajsk w kompleksie leśnym wieś Dąbrówki, w której znajduje się Zjazd Dymarka o wysokim standardzie z restauracją i salami konferencyjnymi. Stwarza on dobre warunki do rozwoju turystyki biznesowej i tranzytowej.

W gminie istnieje 7 szkół podstawowych i 2 gimnazja oraz przedszkole z ośmioma oddziałami. Gminna Biblioteka Publiczna ma pięć filii, zaś Gminny Ośrodek Kultury ma 2 filie i 4 świetlice. Wspiera go Regionalny Zespół Weseła Krzemienieckiego, prezentujący autentyczne obrzędy weseła, tańce i pieśni.

Przez teren gminy przebiegają dwa krótkie odcinki drogi krajowej E 4 oraz odcinek drogi krajowej Nr 19 oraz dwie drogi wojewódzkie. Rozwinięta jest też sieć dróg powiatowych o długości 32,8 km i gminnych o łącznej długości ok. 20 km, w 65% z asfaltową nawierzchnią, oraz dróg wiejskich o długości ok. 50 km. W przyszłości przebiegać będzie przez teren gminy autostrada z dwoma zespółami obsługi podróźnych typu MOP.

Geograficznie gmina leży w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego w południowej części Kotliny Sandomierskiej. Jest to obszar płaskich garbów, o kierunku zbliżonym do równoleżnikowego, oddzielonych od siebie płaskimi dolinami po obu stronach rzeki Wisłok.

Krajobraz charakteryzuje się płaską rzeźbą terenu i poprzędzielany jest dolinami i potokami. Najwyższe wzniesienie to: Królewska Góra – 261 m n.p.m. w Medyni i Góra Zalas – 259, 6 m n.p.m. między Rakszawą a Zalesiem. Cały obszar gminy, wyłączając mały skrawek południowy i północny położony jest na poziomie 200 m n.p.m. Miejscowość Czarna, Dąbrówki oraz Wola Mała leżą w dolinie Wisłoka, natomiast pozostałe wsie położone są na terenach równinnych i pagórkowatych.

Z myślą o rozwoju turystyki powstał Łańcutko-Leżański Związek Gmin Turystycznych z siedzibą w Łańcutcie. Miasto jest również współinicjatorem powstania "Stowarzyszenia Historycznych Miast Europy". W swojej działalności stowarzyszenie podejmuje działania na rzecz rozwoju turystyki, organizując wymiianę kulturalną, sportową i wspólną promocję.

1.2.3. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych. Działa w jej obrębie Gmina Spółdzielnia Handlowo-Usługowa w Czarniej, "Zelipor" Sp. z o.o. w Krzemienicy, piekarnia w Dąbrówkach, ubojnia z masarnią w Czarniej, wywornie wód w Krzemienicy oraz ciastkarnia w Czarniej. Na terenie gminy działa około 450 podmiotów gospodarczych.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Gospodarstwa prowadzą produkcję na własne potrzeby oraz potrzeby rynku – dotyczy to zwłaszcza ziemniaków i warzyw. Gmina należy do obszarów o bardzo niskim poziomie zanieczyszczenia środowiska, co predysponuje ją do prowadzenia rolnictwa ekologicznego.

Mimo, że Gmina Czarna jest gminą typowo rolniczą, jednak praca w rolnictwie ze względu na znane uwarunkowania ekonomiczne i wyjątkowo trudne warunki terenowe jest źródłem utrzymania niewielu jej mieszkańców – większość znajduje zatrudnienie poza gminą. Wpływa to w znacznym stopniu na sytuację materialną mieszkańców oraz na wielkość budżetu gminy.

1.2.4. WSPÓŁPRACA LOKALNA I PONADLOKALNA

Jednym z najważniejszych elementów sprzyjających rozwojowi powiatu jest dobra współpraca społeczności lokalnej: instytucji, organizacji i liderów. Zrealizowanie wielu zadań jest możliwe tylko dzięki współdziałaniu samorządu powiatowego z samorządami gmin. Współpraca ta winna obejmować nie tylko rady i zarządy gmin, ale też funkcjonujące związki gmin i ich stowarzyszenia.

Wspólne i wzajemnie przenikające się zadania obu tych szczebli samorządu to m.in.:

- rozwój infrastruktury (np. drogi gminne a drogi powiatowe),
- edukacja (np. szkoły podstawowe i gimnazja a szkolnictwo średnie),
- pomoc społeczną,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych,
- zwalczanie bezrobocia,
- bezpieczeństwo publiczne.

Aktywność społeczna to najistotniejszy czynnik rozwoju każdego regionu. Na terenie obecnego powiatu łańcutckiego niewiele instytucji zaangażowanych jest w lokalny rozwój. Współpracę tę należy kontynuować i rozwijać. Współpraca lokalna będzie konieczna przy realizacji zadań w ramach wszystkich pięciu wyznaczonych obszarów strategicznych. Zarówno w obszarze przedsiębiorczości, jak i rolnictwa samo Starostwo, bez współpracy z urzędami gmin, niewiele będzie mogło zrobić. Podobnie w obszarach "środowisko społeczne", "kultura, turystyka i sport" czy "infrastruktura techniczna" znacznie więcej zadań może być zrealizowanych w ścisłej współpracy z wójkami.

Przygotowanie, uzgodnienie, jak również wdrażanie projektów należy, zgodnie z zaproponowaną metodologią, do etapu realizacyjnego strategii. Ze względu na istotę proponowanych projektów oraz ich zaawansowanie organizacyjne w niniejszym opracowaniu przygotowano następujące scenariusze:

- Program Przeciwdziałania Bezrobociu,
- Program Wspierania Przedsiębiorczości,
- Program Rozwoju Turystyki i Agroturystyki,
- Program Promocji Produktu Lokalnego.

Autorzy "Strategii powiatu łańcutckiego" uznali, iż działania proponowane w projektach należą do najistotniejszych przedsięwzięć realizacyjnych. Odpowiednie ich wdrażanie powinno bezpośrednio lub pośrednio wpłynąć na realizację celów założonych w poszczególnych obszarach, jak również na rozwiązanie wielu problemów, z jakimi boryka się powiat. Priorytetami rozwojowymi są restrukturyzacja przemysłu i rolnictwa, wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak również walka z bezrobociem. Proponowane scenariusze projektu są tylko przykładami, jak w przyszłości powinny zostać opracowane dalsze projekty wdrożeniowe, są zarazem łącznikiem pomiędzy częścią planistyczną oraz wdrożeniową i mają posłużyć Zespołowi ds. Strategii za przykład wstępnych działań realizacyjnych.

Ważnym elementem sprzyjającym rozwojowi powiatu jest włączenie się w ogólne plany rozwoju całego regionu podkarpackiego. Podstawowym partnerem w tych działaniach są Urząd Marszałkowski i Wojewoda. Współpraca na etapie wdrażania zarówno strategii województwa, jak i powiatu może przynieść bardzo wymierne efekty. Urząd Marszałkowski oraz Wojewoda w najbliższych latach będą znaczącymi pośrednikami w przekazywaniu środków pomocowych oraz uczestnikami procesów decyzyjnych w toku wyboru aplikacji. Powiat powinien współpracować również ze stowarzyszeniami ogólnokrajowymi, m.in. ze Związkiem Powiatów Polskich.

Na forum krajowym warto zadbać o stałe kontakty z parlamentarzystami reprezentującymi Podkarpackie, szczególnie dotyczy to okręgów wyborczych powiązanych z terenem powiatu. Formą współpracy może być uczestnictwo posłów i senatorów w obradach Rady Powiatu poświęconych problematyce pozostającej w kręgu ich szczególnego zainteresowania. Zarząd Powiatu z samej istoty funkcjonowania będzie pozostawał w stałym kontakcie z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu, a także administracją państwową szczebla centralnego i wojewódzkiego.

2. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY

2.1. PRZYRODNICZE WARTOŚCI ŚRODOWISKA

2.1.1. POŁOŻENIE I MORFOLOGIA TERENU

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego, cały obszar gminy położony jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierska, na pograniczu trzech mezoregionów, tj. Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Rynny Podkarpackiej (zwanej również Pradolnią Podkarpacką) i Podgórze Rzeszowskiego.

Północna część gminy położona jest w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego i wznosi się do wysokości ok. 250 m n.p.m., a deniwelacje w jego obrębie mogą przekraczać 40 m. Obniżenia dolinne są szerokie i wypłnione piaskami, natomiast wzniesienia (wierzchołki) pokrywają gliny morenowe i piaski z głazami.

Ryina Podkarpacka, w obrębie której położona jest środkowa część gminy, stanowi rozległe obniżenie utworzone przez wody fluwioglacialne w okresie zlodowacenia krakowskiego, o czym świadczą wysokie poziomy piaszczysto-żwirowe. Kierunek tego dawnego przepływu wyznacza dolina Wisłoka od Rzeszowa po dolinę Sanu. Obszar w obrębie Rynny Podkarpackiej wznosi się do około 190 m n.p.m.

Przedgórze Rzeszowskie, w obrębie którego leży południowa część gminy, leży na południe od Pradolni Podkarpackiej, przylegając bezpośrednio do progu Pogórze Karpackiego. Pofałdowany miasen Przedgórze wznosi się do wysokości 280 – 300 m n.p.m. i przykryty jest płaszczem lessu o dość znacznej miąższości. W terenie odznacza się wyraźnym progiem od równinnej Pradoliny, przechodząc w urozmaiconą morfologicznie, porożcianą licznymi dolinkami powierzchnię. W obrębie tej jednostki występują lokalnie tendencje do powstawania niewielkich osuwisk.

Na obszarze gminy można wyróżnić różne formy morfologiczne charakteryzujące rzeźbę terenu. Zbocza wysoczyzny są wyniesione do ok. 195 do 250 m n.p.m. i nachylone ku dolinie Wisłoka. Przeważają spadki 5 – 12%, lokalnie dochodzą do 20%. Generalnie teren posiada ekspozycję południową. Powierzchnie są pocięte nieregularnymi dolinkami bocznymi. W dolinie Wisłoka charakterystyczną formą morfologiczną jest terasa zalewowa pochodzenia akumulacyjnego rzeki, forma płaska o spadkach nieprzekraczających 2 %, wzniesiona ok. 4 – 7 m nad średni poziom wody w rzece.

Elementem uzupełniającym rzeźbę doliny są liczne starorzecza Wisłoka. Dolinki boczne większych cieków o zróżnicowanych szerokościach od 20 – 250 m, urozmaicające rzeźbę terenu.

2.1.2. ZARYS GEOLOGII

Pod względem geologicznym Gmina Czarna położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego. Basen Zapadliska wypełniają utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe, stanowiące element tektonicznie niesfaldowany. W podłożu, co wykazują wiercenia, stwierdzone utwory reprezentują prekambr, kamb, ordowik, sylur, dewon, trias, jurę i kredę o skomplikowanej budowie strukturalnej.

13

Młodsze utwory zalegające na obszarze gminy to:

- utwory trzeciorzędowe – morskie osady mioceneskie, leżące poziomo na nierównym podłożu mezozoicznym, osłagając znaczne miąższości, wykształcone głównie w postaci łoż rakowieckich,
- utwory czwartorzędowe – wyróżnione jako plejstocen i holocen. Poziomem stratygraficznym dla plejstocenu są osady okresu zlodowacenia krakowskiego i środkowo – polskiego reprezentowane przez osady aluwialne z eratykami oraz zlodowacenia bałtyckiego reprezentowane przez osady akumulacji rzecznej. Holocen jest okresem akumulacji eolicznej (wydmy) oraz powstawania teras zalewowych z nagromadzeniami utworów piaszczysto – żwirowych, przechodzących ku górze w mulki i gliny piaszczyste.

Występujące na terenach poza dolinnych grunty są nośne – korzystne dla budownictwa. Jedynie w obrębie dolin, gdzie od powierzchni zalegają słabo nośne mady – zaznacza się obniżenie wartości nośnej gruntów.

2.1.3. SUROWCE MINERALNE

Na obszarze gminy występują złoża gazu ziemnego. Złoża te zalegają w obrębie 3 obszarów górniczych:

- obszar górniczy Smolarzyny obejmujący swym zasięgiem wschodnią część gminy (wieś Dąbrówki),
- obszar górniczy Husów – Albigowa – Krasne obejmujący swym zasięgiem południową część gminy (wieś Krzemienica),
- obszar górniczy Palikówka obejmujący swym zasięgiem południowo – zachodnią część gminy (wieś Krzemienica).

Zasięgi poszczególnych obszarów oraz sposób eksploatacji zostały zatwierdzone stosownymi decyzjami MOSZNIL.

Gmina Czarna zasobna jest w kopaliny pospolite, głównie kruszywa (piaski, pospółki), wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Zasięg ich występowania związany jest z zasięgiem i przebiegiem Pradolni Podkarpackiej. Oprócz funkcjonujących kopalni kruszywa w przygotowaniu do eksploatacji są następne tereny, które określono na plany uwarunkowań. Poza zorganizowaną eksploatacją kruszywa, występują „dzikie” wyrobiska, z których wydobywany jest piasek na prywatne potrzeby właścicieli, co powoduje dewastację powierzchni w postaci dołów i śłarp.

[W miejscowości Czarna i Medynia Łańcucka po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokół Młp. - Łańcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica udokumentowano występowanie zasobów piasku i żwiru w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W granicach terenu objętego Zmianą Nr 3 Studium funkcjonują aktualnie następujące tereny

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego znak OS-VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- b) Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak OS- VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty Łańcuckiego znak OS- VI-7510-31/09 z dnia 23 listopada 2009 r.,
- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2009 r. znak RS.IV-7512-58/06.

Na obszarze Zmiany Nr 3 Studium namiesiono granice aktualnie funkcjonujących terenów górniczych.³

14

2.1.4. GLEBY

Użytki rolne występujące na obszarze gminy, zaliczane są do gleb II – VI z klasy bonitacyjnej. Przeważają użytki w klasach II – IV. Niewielki odsetek stanowią gleby organiczne (szczególnie chronione z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych). Gleby Gminy Czarna wykazują duże zróżnicowanie. W północnej części gminy występują gleby niezbyt urodzajne zaliczane do IV i V klasy, natomiast w części południowej występują dość żyzne gleby należące do II i III klasy, powstałe z lessów.

W zewnętrznej, czynnej warstwie powierzchni ziemi gromadzą się różnego typu zanieczyszczenia pochodzące zarówno z naturalnych procesów geologicznych, jak też z gospodarczej działalności człowieka. Zagrożenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej mają charakter ilościowy i jakościowy. Zagrożenia ilościowe wyrażają się w zmniejszeniu się powierzchni użytkowanej rolniczo w następstwie przejmowania gruntów na cele nierolnicze. Zagrożenia o charakterze jakościowym wynikają z działalności wydobywczej, nieprawidłowej uprawy na terenach o znacznych nachyleniach powierzchni, oddziaływania na grunty rolne zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu i komunikacji, zanieczyszczeń wód i zanieczyszczeń odpadami. Składowiska odpadów stałych i płynnych oraz nieumiejętne wykorzystanie ścieków i odpadów do nawożenia gleb może prowadzić do ich zanieczyszczenia. Przeprowadzane przez WIOS badania w ramach monitoringu gleb wzdłuż drogi E-4 nie wykazały widocznego wpływu zanieczyszczeń od środków transportu samochodowego. Trasa ta przebiega na otwartym terenie, co przy pionowym i poziomym ruchu powietrza powoduje prawdopodobnie rozprzestrzenianie zanieczyszczeń na dużym obszarze. Na obszarze gminy zjawiskiem ujemnym, powodującym degradację gleb, zmniejszenie arealu użytkowanego rolniczo jest również nieorganizowana eksploatacja piasków.

2.1.5. INFORMACJE O KLIMACIE

Obszar Gminy Czarna wg podziału rolniczo – klimatycznego R. Gumińskiego, należy do podkarpackiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Jest to obszar określany jako przejściowy pomiędzy górami, a Kotliną Sandomierską, charakteryzujący się następującymi parametrami:

- okres wegetacyjny - ok. 220 dni
- pokrywa śnieżna - 60 - 80 dni
- dni z przymrozkami - 110 – 120 dni
- opady roczne - 600 – 700 mm
- średnia roczna temperatura - 8°C
- średnia temperatura stycznia - 3°C
- średnia temperatura lipca - 18°C
- uśrednienie na pow. - 62,5 Kcal/cm²
- dominujący kierunek wiatru - zachodni.

Warunki klimatyczne na ogół są korzystne. Elementami wpływającymi na zróżnicowanie warunków topoklimatycznych są: rzeźba terenu, szata roślinna, wody gruntowe, powodujące różnice temperatur, wilgotności powietrza i powstawanie mgieł. Teren wysoczyzny, wyniesionej ok. 50 m ponad dno doliny Wisłoka, odznacza się najlepszymi warunkami klimatycznymi. Cechuje je korzystny układ stosunków termiczno – wilgotnościowych /wyższe temperatury ekstremalne, obniżona wilgotność/, solarnych (szczególnie w partiach zboczowych) o ekspozycji południowej. Występują tu znaczne obszary zieleni wysokiej, korzystnie modelujących układ wiatrów, powodując zmniejszenie jego prędkości.

Mniej korzystne warunki klimatyczne występują w południowej części gminy, w obrębie doliny Wisłoka. Są one narazone na częste występowanie mgieł, spływy chłodnego powietrza z południa i północy, a więc terenów wzniesionych ponad dolinę Wisłoka oraz do tworzenia się zastoisk chłodnego powietrza. Zaznacza się zwiększenie uwilgotnienia, zwłaszcza w godzinach wieczornych i wczesno rannych. Boczne, niekolkowate doliny to rymny spływy chłodnego powietrza. Odnaczają się pogorszonym klimatem, zwłaszcza w rejonie poprzecznych przegród terenowych, kumulujących zimne i ciężkie masy powietrza.

15

2.1.6. WARUNKI WODNE

Wody powierzchniowe

Gmina Czarna pobożona jest w dorzeczu rzeki Wisłok oraz jej lewobrzeźnych, na ogół bezimiennych dopływów. Sieć rzeczna jest stosunkowo uboga, co wynika z występowania przepuszczalnego podłoża. Wodostany w ciekach wykazują znaczne wahania w ciągu roku. Maksymalne stany notowane są po okresach obfitych opadów atmosferycznych i roztopach wiosennych. Wody w rzekach nie wykazują zanieczyszczeń. Wody stojące występują na ogół w dolinie Wisłoka, wypełniając starorzecza oraz w zagłębieniach terenu, tworząc lokalne podmokłości. Wody powierzchniowe płynące należą do najbardziej zanieczyszczonego elementu środowiska, co jest następstwem nieracjonalnej gospodarki zasobami oraz odprowadzania nadmiernej ilości ścieków przemysłowych i komunalnych o niedostatecznym stopniu oczyszczenia.

Istotnym czynnikiem degradującym wody powierzchniowe są zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące ze spływów powierzchniowych, wprowadzających do wód zanieczyszczenia pochodzące z gospodarki rolnej (nawozy, środki ochrony roślin) oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne, będące rezultatem stosowania praktyki nadrzędności zapotrzebowania ludności w wodę z wodociągów w stosunku do uporządkowania gospodarki ściekowej. Sytuacja taka dotyczy Gminy Czarna, gdzie wszystkie jednostki osadnicze posiadają wodociąg. W zakresie kanalizacji, w miejscowości gminnej funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, obsługująca aktualnie wieś Czarna i Krzemienica. Częściowo skanalizowana jest również Wola Mała, z której ścieki dostarczane są na oczyszczalnię miasta Łańcuta. W pozostałych miejscowościach gospodarka ściekowa organizowana jest we własnym zakresie (szamba), co stwarza zagrożenie w wypadku nieprawidłowej ich eksploatacji.

Z mocy ustawy prowadzony jest monitoring jakości wód powierzchniowych. Monitoringiem regionalnym objęta jest rzeka Wisłok, na której jeden z punktów pomiarowych zlokalizowane jest w Dąbrowkach. Według klasyfikacji ogólnej rzeka Wisłok prowadzi wody pozaklasowe. Normom III klasy czystości odpowiada jedynie dopływ Wisłoka – Młynówka.

Wody gruntowe

Na obszarze Gminy Czarna charakter i głębokość występowania wód uzależniona jest od konfiguracji powierzchni, a ich wydajność uzależniona jest od wielkości warstwy wodonośnej. Występowanie wody gruntowej w części północnej związane jest z osadami przepuszczalnymi, starożytnymi niewielkie przewarstwienia wśród osadów trudno przepuszczalnych, przeważnie na głębokości 1,5 – 2,0 m. Wody te często znajdują się pod niewielkim ciśnieniem hydrostatycznym. Wody w gruntach trudno przepuszczalnych nie tworzą jednolitego poziomu, lecz pojawiają się w postaci sączeń, zlokalizowanych na różnych głębokościach. Wydajność sączeń jest różnicowana i jest uzależniona od wielkości opadu atmosferycznego.

Pierwszy poziom wodonośny w dolinie Wisłoka /południowa część gminy/ występuje w utworach piaskzystych, tj. piaskach i żwirach podścielających mady. W dolinie Wisłoka występuje na głębokości 3 – 6 m, zaś w bocznych dolinkach na głębokości 1,0 – 2,0 m, tworząc niekiedy podmokłości.

Poziom wodonośny dla celów konsumpcyjnych i gospodarczych w obrębie gminy wykazuje znaczne zróżnicowanie. W obrębie zboczny wysoczyzny warstwą wodonośną są wspomniane przewarstwienia piaskzyste o niewielkiej wydajności ok. 1,0 – 2,0 m³/h. Najpewniejszym poziomem wodonośnym jest warstwa żwirów zalegających pod ilami na głębokości 10 – 20 mpt. z wydajnością w granicach 5 – 8 m³/h. W obrębie doliny Wisłoka zasadniczą warstwą wodonośną jest seria piaskzysto – żwirowa na głębokości 6,0 – 10,0 mpt. z wydajnością 10 – 20 m³/h. Woda z tej warstwy jest pod nieznacznym ciśnieniem i stabilizuje się na głębokości 4,0 – 6,0 mpt.

Z rozległą doliną rzeki Wisłok związane są największe zasoby wód podziemnych, związanych z osadami Pradoliny Podkarpackiej. Są to wody czwartorzędowe, występujące na stosunkowo niewielkich głębokościach i wchodzą w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP)

16

nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów” wraz ze strefą pośrednią, zatwierdzonego Decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa KDH/1013/6037/97 z dnia 18 lipca 1997 r. Średnia głębokość tego zbiornika wynosi 10 – 30 m.

Poziom wodonośny stanowią żwiry zalegające pod warstwą łąw, co sprawia, że woda znajduje się pod nieznacznym ciśnieniem hydrostatycznym. Wody te poprzez system studni służą do zaopatrzenia części Gminy Czarna i miasta Łańcuta.

Wody podziemne

Wody podziemne są mniej zdegradowane jakościowo niż wody powierzchniowe, które w klasyfikacji ogólnej są pozaklasowe. Wynika to z faktu, że są one chronione przed bezpośrednim wpływem zanieczyszczeń pochodzących z powietrza, wód powierzchniowych i powierzchni ziemi.

Mając na względzie potrzebę ochrony zasobów tych wód, prowadzony jest stały monitoring, polegający na prowadzeniu systematycznych badań jakości wód podziemnych, interpretacji uzyskanych wyników oraz prognozowaniu zachodzących w nich zmian. Zgodnie z klasyfikacją jakości zwykłych wód podziemnych przyjętą dla potrzeb monitoringu środowiska, badane wody zaliczone zostały w 1998 r. do klasy Ib (wody wysokiej jakości).

2.1.7. ŚRODOWISKO ATMOSFERYCZNE

Gmina Czarna położona jest w rejonie o dość korzystnych warunkach aerosanitarnych i należy do gmin o najmniejszej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Niemniej jednak na stan czystości powietrza w gminie wpływ mają punktowe źródła emisji zanieczyszczeń przemysłowych i gospodarki komunalnej Łańcuta i aglomeracji rzeszowskiej. Lokalne źródła emisji zanieczyszczeń stanowią nieliczne zakłady przemysłowe jak piekarnie, wytwórnie parkietu, stolarnie, wytwórnia pianki poliuretanowej i usługowo – produkcyjne warsztaty rzemieślnicze stosujące w działalności spawanie.

Wpływ na stan środowiska, zwłaszcza w skali lokalnej, posiada emisja niekontrolowana z niepunktowych źródeł. Zalicza się do nich emisje z:

- sektora transportowego,
- źródłem energii cieplnej jest spalanie węgla i koksu,
- rolnictwa – hodowia bydła, trzody chlewnej i drobiu, zabiegi agrotechniczne, szklarnie.

Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery, niekorzystnie wpływają nie tylko na jej stan, ale także na jakość oraz czystość wód i gleb, rozwój roślin i zwierząt, a co za tym idzie, także na zdrowie człowieka. Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery powodują zmianę jej naturalnego składu chemicznego, struktury termicznej i zakłócają bilans promieniowania słonecznego, stwarzając zagrożenie dla ludzi i środowiska. Wyniki badań stanowią podstawę oceny stopnia zanieczyszczenia oraz oceny wpływu zanieczyszczeń na zmiany zachodzące w środowisku.

Badania poziomu zanieczyszczeń pyłowych i gazowych prowadzi WSSE i WIOŚ w wytypowanych punktach pomiarowych. Program badań obejmuje zanieczyszczenia podstawowe pochodzące z procesów spalania paliw: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony, opad pyłu, opad kadmu i ołowiu oraz zanieczyszczenia specyficzne pochodzące z procesów technologicznych. Wyniki badań wskazują, że Gmina Czarna wykazuje najmniejszą emisję zanieczyszczeń wśród gmin powiatu łańcuckiego.

Narastającym problemem staje się natomiast emisja komunikacyjna, szczególnie odczuwalna w rejonie tras tranzytowych. Przez południową część gminy przebiega droga krajowa E-4, w rejonie której występuje podwyższona emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych w miarę nasilania się ruchu, co może stanowić uciążliwość we wsi Krzemienica.

2.1.8. KLIMAT AKUSTYCZNY

Najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym jest hałas komunikacyjny, którego źródłem są środki komunikacji drogowej i kolejowej. Największą uciążliwość hałasowa stwarzają przebiegające przez obszar gminy droga E-4 i magistrala kolejowa Kraków - Medyka głównie we wsiach, przez które przebiegają te szlaki komunikacyjne. W pozostałych wsiach gminy zagrożenie hałasem pochodzącym z ruchu pojazdów nie występuje.

Hałas przemysłowy, dokuczliwy element zakłócający środowisko człowieka, pochodzi od zakładów przemysłowych i usługowych. Przeprowadzone w 1998 r. kontrole WIOŚ nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przemysłowego. Na omawianym obszarze brak zakładów przemysłowych o większej uciążliwości dla otoczenia. Źródłem niewielkiego hałasu i zadytmienia jest przylagająca do granicy gminy baza i warsztaty PKS.

2.1.9. OBSZARY LEŚNE, SYSTEMY POWIĄZAŃ EKOLOGICZNYCH

Szata roślinna pełni funkcje klimatyczne i biologiczne, wpływające na podniesienie ogólnych standardów ekologicznych i poprawę jakości życia oraz funkcje glebo- i wodochronne. Naturalny system powiązań ekologicznych na terenie gminy tworzą:

- ekosystemy leśne,
- ekosystem doliny rzeki Wisłok,
- ekosystem Starego Wisłoczyska,
- ekosystem cieków niższego rzędu w postaci zarosli łęgowych,
- ekosystemy łąkowe – obszary użytków zielonych, stanowiących bazę równowagi ekologicznej dla sąsiadujących terenów uprawowych,
- zbiorowiska wodne i szuwarowe,
- zbiorowiska synantropijne – towarzyszące uprawom polnym.

Las jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska przyrodniczego. Znaczenie lasu wypływa z wielorakich jego funkcji, wśród których zazwyczaj wymienia się:

- funkcję ochronną polegającą na oddziaływaniu na wiele elementów środowiska: klimat, stosunki wodne, skład chemiczny wody i powietrza, jak również zabezpieczającą przed wiatrami, zmniejszając zanieczyszczenie powietrza, produkującą tlen, chroniącą przed hałasem, przetrzymując wilgoć,
- funkcję produkcyjną polegającą na dostarczaniu surowca i innych dóbr leśnych,
- funkcję społeczną polegającą na turystycznym, krajoobrazowym i rekreacyjnym wykorzystaniu wabiorów oraz stanowią naturalne środowisko leśnych gatunków zwierząt.

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię ponad 2 380 ha, co stanowi ponad 30% ogólnej powierzchni gminy (GUS 1996). Tworzą one 3 oddzielone od siebie przestrzennie kompleksy:

- największy, położony jest w północno - wschodniej części gminy, styka się z gruntami miejscowości Czarna, Medynia, Łańcucka i Zalesie,
- mniejszy kompleks, zwany Cisowiec, zajmuje północno - zachodnią część gminy, sąsiaduje z Medynią Głogowską i przysiółkiem Zofijówka,
- trzeci, położony na południe od powyższego, styka się z Pogwizdowem i Zofijówką.

Każdy z kompleksów charakteryzuje się nieco odmiennym składem florystycznym, związanym z różnicami w podłożu geologicznym, różnicowanie geomorfologicznym, a także przeszłą działalnością człowieka. Zbiorowiska szaty roślinnej, sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są duże zwierzęta łowne, wśród których można spotkać jelenie, samy, dziki, lisy, kuny leśne, borsuki. Tereny otwarte, tj. łąki i pola uprawne są biotopem drobnej zwierzyny łownej (zające, kuropatwy, bażanty).

Szczegółowy skład florystyczny poszczególnych kompleksów ujmuje INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA GMINY CZARNA, Zgodnie z Zarządzeniem Nr 236 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 29 listopada 1996 r. lasy Gminy Czarna uznane zostały za ochronne dla miasta Łańcuta.

2.1.10. ZASOBY PRZYRODY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

Na obszarze gminy ochronę prawną zastosowano przez utworzenie jednego pomnika przyrody o numerze 110 w wojewódzkim rejestrze. Jest to lipa drobnolistna, znajdująca się w miejscowości Czarna. Projektowane są dalsze 124 pomniki przyrody obejmujące drzewa różnych gatunków.

Pismem z dnia 14 czerwca 1999 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie zaopiniowała negatywnie inicjatywę Wojewódzkiego Konservatora Przyrody dotyczącą utworzenia na terenach leśnych w miejscowości Pogwizdów rezerwatu przyrody „Medynia Chłopowska”. W wyniku cięć związanych z rozwojem podrosów i nalotów oraz stanem sanitarnym uzyskano na pow. około 20 ha odnowienia naturalne dobrej jakości. Na pozostałej powierzchni projektowanego rezerwatu obejmującego drzewostany wyżywicowane i nasienne gospodarze kontynuowane są cięcia częściowe, aby wyprzewodzić istniejące odnowienia naturalne.

Na terenie gminy na podstawie Rozporządzenia Wojewody Rzeszowskiego Nr 58/96 z dnia 6 grudnia 1996 r. uznano za użytk ekologiczny obszary:

- działka nr 743 w miejscowości Zalesie pow. 0,86 ha,
- działka nr 1972 w miejscowości Czarna pow. 2,12 ha,
- działka nr 2282 w miejscowości Pogwizdów pow. 2,07 ha.

2.1.11. OGÓLNA OCENA ŚRODOWISKA

W rejonie Gminy Czarna kompleksową ocenę stanu środowiska przeprowadził w 1998 r. WIOŚ Rzeszów. Wynikiem oceny jest klasyfikacja gmin ze względu na występowanie zagrożeń środowiskowych. Kryteria oceny to:

- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- poziom zanieczyszczenia wód podziemnych,
- stopień degradacji i dewastacji gruntów,
- poziom zagrożeń hałasem,
- ilość zakładów uciążliwych z listy krajowej i wojewódzkiej.

Gmina Czarna została zaliczona do gmin, na obszarze, których wyniki badań nie wskazują na występowanie ponadnormatywnych zanieczyszczeń i uciążliwości, mimo iż obserwuje się antropogeniczne oddziaływanie i może zachodzić lub zachodziło podejrzenie, że powodują zły stan środowiska.

Gmina Czarna zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w niewielkim stopniu przekształconych. W celu utrzymania takiego stanu, jak również uzyskania poprawy w pewnych elementach (środowisko wód płynących) należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych występujących na obszarze gminy. Wśród zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy można wyróżnić zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych. Są to:

- [zagrożenia powodziowe występujące w obrębie doliny Wisłoka, związane z zasięgiem występowania wód stuletnich, obejmujące środkową część gminy, w tym miejscowości: Czarna, Krzemienica, Dąbrówka,]
- zagrożenia skazenia gleb i wód gruntowych posiadające bezpośredni związek z występowaniem powodzi i wyiewami silnie zanieczyszczonych wód Wisłoka,
- występowanie niekorzystnych warunków topoklimatu (niekorzystne warunki wilgotnościowe, zaleganie mgieł) na obszarach stałego lub okresowego występowania wód gruntowych płytko pod powierzchnią terenu i starorzeczy (Stary Wisłok),
- tendencje do powstawania lokalnie osuwisk.

Zagrożenia antropogeniczne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczenie rzeki nieodpowiadające normom,
- nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa na terenach wiejskich (częściowo zrealizowana kanalizacja przy 100% zwodociągowania gminy) powodująca powstawanie zanieczyszczeń obszarowych (odcieki z nieszczelnych i przepelnionych szamb degradujących środowisko wodne,
- możliwość pojawienia się uciążliwości związanej z ruchem komunikacyjnym przy drodze E-4 w miejscowości Krzemienica w miarę jego nasilania,
- zagrożenie pożarowe związane z lokalizacją otworów wiertniczych w obrębie obszaru górniczego Palikówka,
- dzikie wyrobiska piasku powodujące degradację gleb i zmniejszanie arealu uprawowego, niewłaściwa agrokultura prowadząca do zjawiska zakwaszenia gleb.

Na obszarze gminy nie stwierdza się zagrożenia promieniowaniem magnetycznym. Przebiegające przez gminę linia najwyższych napięć 750 kV i wysokiego napięcia 110 kV zlokalizowane są z zachowaniem obszarów ograniczonego użytkowania i nie kolidują z zabudową mieszkaniową.

2.2. KULTUROWE WARTOŚCI ŚRODOWISKA

2.2.1. STAN BADAŃ

Gmina Czarna nie była dotychczas przedmiotem oddzielnego opracowania, które poruszałoby problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego. Poszczególne zabijki gminy zostały opisane w „Katalogu zabytków”. Z kolei w archiwum SOZ w Rzeszowie znajdują się nieliczne karty zabytkowych obiektów z terenu Gminy Czarna. Kilka miejscowości (Czarna, Dąbrówki, Krzemienica oraz Medynia Głogowska) posiada przyuczynki monograficzne do swoich dzielców. Ponadto w opracowaniach naukowych sąsiednich miejscowości zawarto cenne wiadomości dotyczące wsi z terenu opracowania.

2.2.2. HISTORIA GMINY CZARNA I JEJ MIEJSCOWOŚCI

Doliną Wisłoka od Karpat do dołnego Sanu rozciągał się pas pradawnej puszczy leśnej, który stanowił naturalną granicę między Polską a Rusią. Osadnictwo na ten teren sporadycznie docierało od wschodu i zachodu już we wczesnym średniowieczu, tworząc zagospodarowane enklawy. Osadnictwo to rozwijało się na żyznym pasie lessów, który nie był porośnięty puszcza. Po zajęciu tych obszarów przez Kazimierza Wielkiego w 1340 roku rozpoczęto realizować szeroko zakrojoną akcję kolonizacyjną. Teren objęty niniejszym opracowaniem był częścią dystryktu łanuckiego, który otrzymał od Kazimierza Wielkiego Otton z Pilczy.

W rozwoju Łanucuta (lokowanym po 1340 roku) jak i okolicznych miejscowości ogromną rolę odegrał fakt, że miasto było położone przy głównym szlaku handlowym, przy tzw. „strata via”, która prowadziła ze Lwowa do Krakowa. Na odcinku Łanicut - Rzeszów droga ta biegła przez Trzebownisko, Łankę i Strazów. Ważnymi szlakami komunikacyjnymi były trakt do Leżajska i Sokółowa Małopolskiego (przez Trzeboś). Obok nich istniał cały szereg połączeń lokalnych, z których dla nas najważniejszy nazywał się „vulgo żywiec” - była to droga biegnąca od mostu na Wisłoku w Rzeszowie do Krzemienicy przez Krasne. Drogę tę w późniejszym okresie nazwano „szeroką”. Niemniejszą rolę w procesie osadniczym odegrał Wisłok, który w XV wieku był rzeką splawną (porty w Pałkowce i Czarniej). Wzdłuż wyżej wymienionych szlaków rozwijało się osadnictwo na interesującym nas obszarze.

Najstarszą osadą Gminy Czarna jest Krzemienica, lokowana po 1340 roku. Wieś przecinała wspomniana szeroka droga. Około połowy XV wieku zabrano Wołę Małą, położoną przy trakcie na Leżajsk (oraz nad Wisłokiem). W następnym wieku zostały założone wsie Czarna i Dąbrówki. Przez pierwszą z nich biegł trakt do Sokółowa, przez drugą droga na Leżajsk. Przy drodze do Sokółowa w XVII wieku lokowano również obie Medynie. Najmłodszą osadą jest Zalesie, powstałe dopiero w XVIII wieku.

Jak wynika z przedstawionych wyżej faktów proces osadniczy na terenie Gminy Czarna był bardzo powolny. Postępował „naprzód” w miarę jak posuwała się trzebież puszczy. Dodatkowo był on hamowany licznymi najazdami tatarskimi (np. 1502, 1524, 1672), wojnami prywatnymi, potem szwedzkim, najazdem Siedmiogrodzian (1667), wojną północną, klęskami elementarnymi (powodzie, zarazy). Podczas tych najazdów wsie były wielokrotnie niszczone, a ludność brana w jasyr. Dopiero w II połowie XVIII wieku nastąpił okres względnego spokoju. Od tego okresu wsie rozwijały się niemal bez przeszkód.

Czarna (z Kołkami)

Wieś lokował w 1562 roku ówczesny właściciel dóbr łanuckich Krzysztof Pilecki (zm. 1568), syn Mikołaja „Ociła”. Po nim dobra odziedziczył syn - także Krzysztof zmarły po 1596 roku, żonaty z Anną z Sienna. W 1586 roku Anna z Sienna zamieniła wóś łanucką ze Stanisławem Stadnickim. Po jego śmierci w 1610 roku dobra łanuckie objeli synowie Stanisława Stadnickiego: Władysław i Stanisław, którzy kontynuowali ojcowskie tradycje i prowadzili wojny sąsiedzkie. Władysław został rozstrzelany w Łanucie w 1624 roku, natomiast młodszy Stanisław został oddany pod kuratelę Lubomirskiego i w 1629 roku oddał mu dobra łanuckie w tym: Krzemieniec, Czarna, Koki, Dąbrówki. Po 1649 roku ogromne latyfundium Lubomirskich złożone z 20 miast i 316 wsi zostało podzielone pomiędzy trzech synów: dobra łanuckie odziedziczył Jerzy Sebaścian (zm. 1667). Kolejnymi właścicielami dóbr łanuckich zostali jego potomkowie Franciszek Sebastian (zm. 1699) starosta olsztyński, Stanisław Herakliusz (zm. 1702) marszałek wielki koronny i w końcu Teodor (zm. 1745) wojewoda krakowski. W 1745 roku syn Teodora - Kasper przekazał dobra łanuckie bratu styjeckiemu Stanisławowi Lubomirskiemu, który w 1753 roku ożenił się z Elżbietą (izabela) z Czartoryskich. Po śmierci Stanisława (1783) majątkiem zarządzała wdowa Elżbieta. Księżna zmarła w 1816 roku i jej majątek podzielono między trzy córki i ich potomstwo. Klucz łanucki (wraz z Krzemienicą i Strazowem), otrzymali wnukowie Alfred i Artur, synowie Jana Potockiego (zm. 1815) i Julii Teresy z Lubomirskich (zm. 1794). Alfred (zm. 1862) wziął dobra łanuckie i Inowskie. Po jego śmierci ordynację odziedziczył syn - także Alfred (zm. 1889) atache przy poselstwie austriackim w Londynie poseł na sejm, członek Rady Państwa, minister rolnictwa, premier rządu w latach 1870-71. Kolejnym właścicielem został syn Roman. Po jego śmierci w 1915 roku wóś objął ostatni ordynat - Alfred (zm. 1959).

Według tradycji pierwotnie wieś założona przez Mazurów, a dosiedlona jeńcami szwedzkimi po Potopie. Według danych z XVII i XVIII wiecznych rejestrów poborowych ludność Czarniej przedstawiała się następująco: w 1663 roku we wsi znajdowały się 32 zagrody, w 1661 roku było 30 zagrodników, 4 komorników z bydłem oraz 12 komorników bez bydła. W 1672 roku wieś liczyła tylko 15 domostw, z kolei w 1703 roku w Czarniej gospodarzyło 7 kmiści, 31 zagrodników, 16 chałupników, a w Kołkach było 16 gospodarstw. Dziesięć lat później Czarna z Kołkami liczyła 38 domów (5 kmiści, 15 zagrodników, 18 chałupników). W 1817 roku Czarną zamieszkiwało 544 osoby, a Koki 132. Natomiast w latach 90-tych XIX wieku wieś liczyła 1273 mieszkańców (212 domów). Wieś była znana z rzemiosła tkackiego. W 1682 roku notowany był cechmistrz tkacki Michał Peszko. Natomiast z roku 1758 pochodzi postanowienie ówczesnego właściciela wsi - Stanisława Lubomirskiego, w którym pozwolono mieć we wsi cechmistrza i podcechmistrza. Wśród XIX wiecznych tkaczy należałoby wymienić Józefa Bernata, Tomasza Kluza, Anielę Rejman.

Początkowo Czarna należała do parafii w Krzemienicy. Parafię utworzono po wybudowaniu kościoła. Świątynia została wzniesiona w latach 1922-26, inicjatorką budowy była Małgorzata Czado. We wsi nie było folwarku. Znajdowały się tutaj jedynie zabudowania związane z gospodarką leśną Potockich. W Czarniej na Podborzu w I połowie XIX wieku wybudowano zespół leśniczówki (drewniany), natomiast na Kołkach gajówkę. Obecna murowana leśniczówka została wzniesiona w 1934 roku.

W okresie staropolskim w Czarniej prawdopodobnie znajdował się port rzeczny na Wisłoku oraz prom. Ponadto we wsi funkcjonowały dwie karczmy oraz młyn elektryczny. W 50-tych przystąpiono do elektryfikacji wsi oraz wybudowano m.in. budynki: GS, punkt skupu żywności, bibliotekę, młyn gospodarczy, remiza OSP, dom społeczny. W latach 60-tych i 70-tych wybudowano dom ludowy, piekarnię, posterunek MO, przedszkole oraz szkołę.

Dąbrówki (Dąbrówka)

Wieś założona w 1584 roku przez ówczesnego właściciela dóbr łanuckich Krzysztofa Pileckiego i jego żonę Annę z Sienna (Sienińska). Dąbrówki nieustannie wchodziły w skład wóśi łanuckiej. Tak więc kolejno po Pileckich właścicielami wsi byli Stadnicy, następnie Lubomirscy i w końcu Potoccy. W XVII i XVIII wiecznych rejestrach poborowych nie zanotowano ani liczby ludności Dąbrówek, ani liczby domostw. Dopiero w źródłach z XIX wieku można znaleźć ślępe informacje na temat zaludnienia wsi. W 1817 roku Dąbrówki liczyły 279 mieszkańców. Natomiast w latach 90-tych XIX wieku wieś liczyła 536 mieszkańców. Dąbrówki należały do parafii łanuckiej. Parafię utworzono po wybudowaniu obecnego kościoła.

W Dąbrówkach Potoccy ulokowali cały szereg budynków związanych z gospodarką leśną w swoich dobrach. W latach 1845-46 wybudowano siedzibę nadleśnictwa (dom, stodołę, stajnię). Prace te kontynuowano w latach następnych, albowiem jak wynika z analizy mapy katastralnej na tzw. „Leśnictwo” w Dąbrówkach składało się już siedem budynków oraz kwatery ogród. Około 1860 roku wzniesiono suszarnię nasion, około 1900 roku budynek Dyrekcji Lasów oraz galówkę. W 1928 roku została wybudowana kancelaria z mieszkaniem nadleśniczego, a trzy lata później biura z mieszkaniem kontrolera lasów. Ponadto znajdują się tutaj dwie piwnice - lodownie, które służyły do przechowywania upiowanej zwierziny. Do obsługi budynków i rewirów leśnych (razem z Czarną i Smolarzynami) w 1857 roku Ordynacja zatrudniała 13 pracowników: 1 leśnego, 1 podleśnego, 6 dozorców, 4 leśnych oraz 1 stróża.

W Dąbrówkach funkcjonował prom. W 1906 roku wybudowano szkołę powszechną, natomiast w latach 30-tych powstały kółko rolnicze oraz dom ludowy. Poza tym nieprzerwanie od XIX wieku po okres międzywojenny we wsi funkcjonowała drewniana karczma. Do najważniejszych inwestycji w okresie powojennym w Dąbrówkach należy zaliczyć budowę Ośrodka Remontowo - Budowlanego Lasów Państwowych (hale produkcyjne, osiedle mieszkaniowe) wokół dawnych budynków Potockich, ponadto budowę kościoła parafialnego, kaplicy omenitarnej oraz nowej szkoły z salą gimnastyczną.

Krzemienica

Poprzednie nazwy miejscowości: Czremnecz, Kremnitz, Kremnetzstein. Wchodziła w skład włości Łańcuckiej, utworzonej po 1340 roku tj. po przyłączeniu Rusi do Korony Polskiej przez Kazimierza Wielkiego. Pierwszym właścicielem wsi (a także włości Łańcuckiej) był Otton z Piłczy herbu Topór - generały starosta ziemi ruskiej i wojewoda sandomierski, zmarły w 1381 roku. Po jego śmierci dobra odziedziczyła córka Elżbieta, trzecia żona króla Władysława Jagiełły, wdowa po Lelewicie Wincentym Granowskim. Z tego okresu - maj 1384 - pochodzi pierwsza wzmianka o wsi Krzemienica. Po Elżbiecie (zm.1420) dobra przeszły na Jana Pileckiego i Elżbietę księżną opolską. W 1476 roku dobra dzierżył młodszy syn Otton (zm.1504) podkomorzy lubelski a następnym dziedzicem był najmłodszy syn Ottona – Stanisław. Po przedwczesnej śmierci Stanisława w 1523 roku włość Łańcucką odziedziczył brat Mikołaj (zm.1550), który był jednocześnie właścicielem Tyczyna. Po nim włości przeszły na Krzysztofa (zm.1568), od niego otrzymał Łańcut (z okolicznymi wsiami) syn, również Krzysztof (zm. 1596) żonaty z Anną z Sienna. Kolejnymi właścicielami wsi zostali Sładnicy a po nich od 1629 roku Lubomirscy. Na przełomie XVII i XVIII wieku Krzemienica przypadła rzeszowskiej linii Lubomirskich wywodzącej się od Hieronima Augustyna Lubomirskiego. Kolejnym właścicielem od 1726 roku został jego syn Jerzy Ignacy. W 1745 roku Krzemienicę przejął Antoni Lubomirski (zm.1782) a następnie jego brat Stanisław z żoną Elżbietą (Izabela) z Czartoryskich. Ostatnimi „feudalnymi” właścicielami wsi byli Potoccy z Łańcuta, spadkobiercy księżny Elżbiety. Warto zaznaczyć, że w XVIII wieku dziedzice Krzemienicy nie gospodarowali osobiście. Dzierżawcami wsi byli między innymi: Stanisław Pilił pientpotent Lubomirskich z Rzeszowa, Kiełpiński, Bobrownicy i Białogłowski.

Według tradycji pierwszymi mieszkańcami Krzemienicy mieli być górnicy z węglenskiej miejscowości Kremnita oraz osadnicy niemieccy. Poświadcza o tym XV wieczna „Księga ławnicza wsi Krzemienica”, która została spisana w języku staroniemieckim. W 1589 roku było w Krzemienicy 30 łanów uprawnych, 18 zagrodników, 6 komorników z bydem oraz 17 rzemieślników. Spis poborowy z 1626 roku odnotowuje takie same kategorie gospodarzy. Natomiast kolejny spis z 1651 roku wymienia niezmienną liczbę zagrodników i komorników oraz 16 rzemieślników. W 1672 roku Krzemienica liczyła 58 domostw. Z kolei w roku 1817 liczba ludności wsi wzrosła do 487 osób. Pod koniec XIX wieku liczba ludności uległa podwojeniu i wynosiła 1055 osób.

Parafia wymieniona po raz pierwszy w cyfrowym dokumencie kardynała - legata Dymitra (Demetriusa). W 1450 roku notowany pleban Maciej. Kościół wzniesiony na zbór fundowany w 1492 przez Ottona Pileckiego. Około połowy XVI wieku zamieniony na zbór protestancki przez Pileckich, zwrócony katolikom w 1627 roku. Zniszczony częściowo pożarem w 1750 roku, odbudowany w pierwotnym kształcie kosztem księcia proboszcza Józefa Napiórkowskiego, komisarza Lubomirskich Szwarczewskiego i parafian m.in. Sebastiana Kramarza. Konsekrowany w 1754 roku; wówczas poszerzono zakrytą, dobudowano kruchtę od północy i przedsiłonek od zachodu, wydzielono trzy nawy w korpusie. Remontowany w latach 1827, 1959, 1980 i 1999. Wokół kościoła ogrodzenie (1827), dzwonnica (ok.1750) oraz kostnica

23

(1827). Na północ od zespołu kościelnego, po przeciwnej stronie drogi znajdował się folwark plebański. Pod koniec XVIII wieku na wyposażenie parafii składało się 118 morg i 830 sążni pola.

Folwark pański w Krzemienicy znajdował się na wprost traktu do Łańcuta. W połowie XIX wieku składał się z 12 budynków. Ponadto przy granicy ze Strazowem znajdowało się gospodarstwo pomocnicze (owczarnia). W latach 1835-38 została wybudowana owczarnia według planów J. Tokarskiego. Dalsze prace budowlane prowadzono na folwarku w 4 ćw. XIX wieku. Wybudowano wtedy stajnię, stodołę, kapliczkę. W latach 90-tych XIX wieku areal folwarku był następujący: obszar większy 719 morgów pola, a mniejszy 2048 morgów. Drugi folwark był użytkowany na tzw. Woli Krzemienickiej. Było to dawne gospodarstwo dominikanów z Łańcuta, które uposażył w 1633 roku Stanisław Lubomirski. Jego obszar wynosił 104 ha pól. Po kasacie zakonu folwark przejął Państwowy Fundusz Religijny, od którego w 1837 roku odkupił go Potoccy. Bezpośrednio po zakupie folwarku z inicjatywą nowych właścicieli wzniesiono w latach 1837-39 nowe zabudowania: kancelaria z mieszkaniem administratora, owczarnię oraz szopę.

W Krzemienicy funkcjonowała także gorzelnia, która była notowana w spisie poborowym z 1589 roku. Wiadomo także, że gorzelnię zbudowali Potoccy. W zachodniej części wsi znajdowały się dwie bazantarnie, przy których wzniesiono galówki. Natomiast przy C.K. goszczu w latach 1835-37 wybudowano pańską austerię ze stajnią. Ponadto na tzw. Kolonii koło Krzemienicy Potoccy wybudowali 3 murowane domy.

XVII i XVIII wieczne spisy poborowe odnotowują, że w Krzemienicy znajdował się zawsze co najmniej 1 młyn. W 1589 roku był to młyn o dwóch kołach. Z kolei w 1626 roku wymieniono taki sam młyn oraz młyn „korzechnik”. Później brak wzmianek o młynach. Dopiero około 1900 roku Mikołaj Nycz wybudował młyn wodny, który zmodernizowano w następnych latach (zainstalowano maszynę parową). We wsi wybudowano także dwie szkoły (1899, 1912) oraz budynki kolejowe: stację i dom droźnika (pocz. XX w.). Na wprost kościoła znajdował się szpital dla ubogich fundacji Teodora Lubomirskiego. Przetwał on do 1944 roku. Wśród budynków publicznych należy wymienić także karczmy - w XIX wieku zbudowano tutaj dwie drewniane arendy natomiast po 1900 roku funkcjonowały już trzy murowane karczmy.

Największymi inwestycjami po wojnie były: budowa nowej szkoły (na terenie folwarku) oraz budowa nowego kościoła parafialnego w 1975 roku (stary p.w. św. Jakuba Starszego przemianowano na filiałny). Rozbudowano także dom ludowy, natomiast na terenie dawnego folwarku poddominikańskiego założono filię Instytutu Sadowniczego z Albogiewej.

Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka

Poprzednie nazwy miejscowości: Stanin Maior, Stanin Minor, Stadnik Wielki, Stadnik Mały. Osady założone na początku XVII wieku przez ówczesnego właściciela dóbr łańcuckich Stanisława Stadnickiego. Po raz pierwszy wymienione w wykazie dóbr Stadnickich w 1607 roku. Majętność ta obejmowała miasto Łańcut i 11 wsi: Zołyńc, Białobrzegi, Wolę Blizszą Jordanowska, Głuchów, Czarna, Wolę Dalszą Świętosławska, Krzemieniec, Sorinie, Stanin Maior et Trembosia (Medynia Głogowska), Stanin Minor (Medynia Łańcucka). Kolejnymi właścicielami zostali Lubomirscy. Po śmierci Stanisława Lubomirskiego (1649) Medynia Głogowska weszła w skład dóbr Lubomirskich z Rzeszowa. Kolejno właścicielami wsi byli: Hieronim Augustyn (zm.1667), Aleksander Jakub (zm.1732), Jerzy Ignacy (zm.1753). Pod koniec XVIII wieku Medynia Głogowska dostała się w posiadanie rodzin Grocholskich i Zbyszewskich. W połowie XIX wieku jako właściciele notowani Urszula Grocholska i Wiktor Zbyszewski. Następnie właścicielem został niejaki Kokiert (1863-68), który odsprzedał majątek hrabinie Grabieńskiej. Kolejnymi właścicielami byli Gockertowie z Mielca (aptekarze), a następnie rodzina Jahłów z Węglišk. W 1897 roku nowymi posesorami zostały rodziny Zardeckich i Cetnarskich z Łańcuta. Byli oni ostatnimi właścicielami majątku, który rozparcelowano w 1904 roku. Natomiast Medynia Łańcucka wchodziła w skład włości łańcuckiej.

Medynia Głogowska i Łańcucka były niewielkimi osadami. Zostały doszczętnie zniszczone podczas walk Łukasza Opalińskiego ze Stanisławem Stadnickim. Zniszczenia były tak wielkie, że w 1650 roku wieś ponownie lokowano. Sprowadzono wtedy ludność z Bratkowic. XVII i XVIII wieczne rejestry poborowe nie dostarczają szczegółowych danych na temat zaludnienia wsi. Wiadomo tylko, że w 1663 roku były zasiedlone zagrodnikami na niewymierzonych jeszcze rolach, którzy trudnili się rzemiosłem leśnym. Medynia Głogowska placła wtedy 4 z 12 gr podatku a Łańcucka 2 z 15 gr. W 1808 roku w Medyni Łańcuckiej było 212 domów

24

(1 212 mieszkańców). Natomiast pod koniec XIX wieku w obu miejscowościach (wraz z Węgliškami) liczba ludności wynosiła 3 374 osoby. Obie osady były znane z wyrobów garncarskich. Znanymi garncarzami byli: Jan Gęsior, Władysław Prucnal, Stefan Glowiak. Przemysł garncarski rozwijał się najlepiej w latach 50-tych i 60-tych XX wieku, kiedy to tworzyło ponad 100 rzemieślników.

Parafia uposażona w 1725 roku przez Lubomirskich. Wzniesiono wtedy drewniany kościół, który spłonął w 1872 roku. Drugi, także drewniany, wybudowano dziesięć lat później. Spalił się podczas działań wojennych w 1944 roku. Obecny kościół murowany wzniesiono w latach 1958-59 według projektu krakowskiego architekta Józefa Budziko. Obok kościoła znajdowały się oszermie zabudowania plebaniskie (plebania, wikarówka, budynki gospodarcze). Pod koniec XVIII wieku na uposażenie parafii składały się 43 morgi i 1039 sążni pól.

Folwark znajdował się w Medyni Głogowskiej. Z analizy mapy katastralnej wynika, że składał się z 12 działek. 8 budynków gospodarczych, założenia ogrodowego oraz 2 stawów. Natomiast w Medyni Łańcuckiej wybudowano gajówkę. W obu wsiach funkcjonowały 3 karczmy. Dwa takie obiekty wybudowano w Medyni Głogowskiej, a jeden w Medyni Łańcuckiej. W 1894 roku w Medyni Głogowskiej uruchomiono pierwszą szkołę (w budynku murowanej karczmy). W tym samym okresie wybudowano także pocztę. W latach 1957-58 nastąpiła elektryfikacja wsi. W obu miejscowościach wybudowano nowe budynki szkolne.

Pogwizdów

Pogwizdów początkowo był przysiółkiem Wólki Łukawskiej. Miejscowość ta wchodziła w skład dóbr Łąckich. Na początku XVII wieku dobra te należały do Anny z Pileckich, zony Łukasza Opalińskiego (primo voto Krzysztofa Kostki). Po śmierci Anny (1631) majątność przejął książę Dominik Ostrogski - Zaslawski, a następnie (po 1640) Stanisław Lubomirski, żonaty z Zofią Ostrogską. Po podziale schedy Stanisława Lubomirskiego dobra łąckie przypadły najstarszemu przedstawicielowi linii Lubomirskich - Aleksandrowi Michałowi hrabiemu na Wisnicz. Po nim kolejno Łąka należała do Józefa Karola (zm.1702) i Józefa (zm.1720). Po bezpotomnej śmierci Józefa Lubomirskiego klucz łącki odziedziczyła jego siostra Józefina Maria zamężna z księciem Pawłem Karolem Sanguszką. Następnie dobra przejął ich syn Janusz Aleksander. Bezdzietny Sanguszko w 1781 roku dobra łąckie sprzedał Aleksandrowi Morskiemu. Przed 1801 rokiem schedę odziedziczył syn Morskiego Ignacy (zm.1819). Po jego śmierci nową dziedziczką została Zofia z Potockich. Nowa posesjonatka w 1835 roku sprzedała część dóbr łąckich (Łąkę, Palikówkę, Łukawiec, Terliczkę, Pogwizdów) hrabiom Potockim z Łańcuta, którzy byli właścicielami wsi do czasów parcelacji.

Pogwizdów był niewielką osadą. Nie występował samodzielnie w spisach poborowych. Pod koniec XIX wieku wieś liczyła 659 mieszkańców w tym 8 Żydów (razem 123 domy). Pogwizdów należy do parafii w Medyni Głogowskiej.

Folwark znajdował się w północno - zachodniej części wsi na tzw. Zofiówce. Zachowały się szczególnie dane na temat budowy folwarku przez ordynatów Potockich. Ostatni właściciele Pogwizdowa zbudowali folwark w latach 1841-46. W roku 1841 zaczęto budować spichlerz, rok później wybudowano stodołę oraz domek dla karbowego z parzelnią sieczech i a w 1846 roku budynnek czeladny oraz domek dla owczarza. Obok tych budynków na folwarku znajdowały się stajnia, owczarnia oraz dwa stawy. Folwark rozparcelowano w 1914 roku. Na północ od wyżej wymienionych zabudowań w latach 1835-36 wybudowano leśnictwo z zabudowaniami gospodarczymi. Ponadto w Pogwizdowie były dwie gajówki.

W pobowie XIX wieku były aż cztery karczmy i jeden zajazd. Dwie z nich znamy z nazwy- były to tzw. „Arenda” i „Hulanka”. Natomiast zajazd znajdował się w przysiółku Cisowiec. Pod koniec XIX wieku funkcjonowały tylko dwie karczmy. Ponadto w tym okresie uruchomiono cegielnię. W 1932 roku wybudowano szkołę.

Wola Mała

Poprzednie nazwy miejscowości Wola Jordanowska (Jordanowa), Wola Bliższa. Wieś zabazona przed 1450 rokiem przez Pileckich ówczesnych właścicieli dóbr łańcuckich. Pierwsza pewna wzmianka o wsi pochodzi z 1450 roku, kiedy to Jordanowa Wola została wymieniona w składzie

dóbr Jana Pileckiego (obok miasta Łańcuta i wsi Markowa Wola, Kraczkowa, Albigowa, Kzramienica, Wysoka, Sonina, Sietesz, Kosina, Świątosławowa Wola, Gać, Rogoźno, Gluchów, Malawa, Hanziołowska i Husów). Wola Mała nieustannie wchodziła w skład dóbr łańcuckich. Tak więc po Pileckich właścicielami wsi byli Stadnicy, następnie Lubomirscy, a po nich Potoccy.

Wola Małą należy do parafii w Łańcutcie (Podzwierzyniec). Istnieje tutaj tylko kaplica (z domem zakonnym) obsługiwana przez Służebniczki NMP Starowiejskie. Kaplicę i dom zakony ufundowała Maria Pielc. Wola Mała była niewielką wsią, często pomijaną w spisach poborowych. Według spisu z 1626 roku w Jordanowej Woli było 9 łańow uprawnych. Zamieszkiwało tu 2 zagrodników, 2 komorników z bydłem oraz 1 bez bydła. W inwentarzu dóbr łańcuckich z 1772 roku we wsi naliczono 35 domów, natomiast w 1817 roku liczba ludności wynosiła 181 osób.

Folwark w Woli Małej znajdował się po zachodniej stronie traktu na Leżajsk. Składał się z kilkunastu budynków i był systematycznie rozbudowywany i modernizowany przez cały XIX wiek. W latach trzydziestych wybudowano owczarnię, stajnię, młocarnię konną i spichlerz, w roku 1841 rozpoczęto budować mieszkanie folwarczne, z kolei w latach 60-tych wzniesiono stodołę (nową) oraz kolejną owczarnię. Ponadto znajdowała się tutaj kancelaria z mieszkaniem administratora i szereg budynków pomocniczych. Natomiast na tzw. Zaręczu wybudowano gospodarstwo pomocnicze złożone z kilku drewnianych budynków. Około 1900 roku areal folwarku wynosił 542 morgi pól. W Woli Małej nie było wiele budynków publicznych. Jednym z nich była karczma. Najważniejszą inwestycją po II wojnie światowej była budowa szkoły podstawowej.

Zalesie

Osada założona w II połowie XVIII wieku pod nazwą Nowa Wieś przez ówczesnych właścicieli dóbr łańcuckich Stanisława Lubomirskiego i jego żonę Elżbietę (Izabełę) z Czartoryskich. Po śmierci Elżbiety (zm.1816), dobra odziedziczył jej wnukowie Alfred i Artur Potoccy. W dobrach Potockich wieś pozostała do 1944 roku.

Według tradycji pierwszymi mieszkańcami Zalesia (Nowej Wsi) miało być 18 rodzin sprowadzonych z dóbr Lubomirskiej - Kolomyji. W 1772 roku w Zalesiu było 20 gospodarstw a w 1817 roku wieś liczyła 221 mieszkańców. Natomiast pod koniec XIX wieku liczba ludności wzrosła do 480 osób, a domostw było 91. Wieś znana z wyrobów garncarskich. Garncarstwo rozpowszechnił 3 rodziny Jurków, które księżna sprowadziła ze wspomnianej Kolomyji. Jurkowie zbudowali pierwsze piecze do wypalania gliny. Wiadomo, że niejaki Juręk wykonywał wazy do zamku w Łańcutcie według wzorów dostarczonych przez Elżbietę Lubomirską. Obecnie piec garncarski znajduje się w zagrodzie nr 58 Bolesława Panka.

Zalesie należy do parafii w Medyni Głogowskiej. W Zalesiu nie było folwarku. Potoccy zbudowali tutaj leśniczówkę oraz dwie gajówki. Ponadto w lesie, przy granicy z Węgliškami, z inicjatywy Romana Potockiego na wyspie na jednym ze śródlęśnych stawów zbudowano allanę, do której prowadził zwodzony mostek. Na części księżnej miejsce to nazwano „Izabelin”. W Zalesiu funkcjonowała jedna karczma (drewniana - przy drodze do Medyni Głogowskiej). W 1910 roku wzniesiono murowana szkołę. Największą inwestycją w okresie powojennym była budowa nowej szkoły podstawowej (wraz z przedszkolem).

2.2.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Na terenie Gminy Czama do 2000 roku zewidencjonowano 74 stanowiska archeologiczne. W zestawieniu numery porządkowe stanowisk archeologicznych odpowiadają wyłącznie numerom na rysunku STUDIUM, natomiast z dokumentacją zawartą w zbiorach konserwatorskich i archiwach placówek archeologicznych zgadzają się numery podane w obrębie poszczególnych miejscowości i arkuszy map AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski). Spis stanowisk został opracowany w oparciu o dokumentację z badań powierzchniowych prowadzonych w ramach ogólnopolskiego programu AZP Omawiany teren wchodzi w skład 6 obszarów AZP (100-77, 101-77, 100-78, 101-78, 102-78, 103-78), na których w latach 1982 – 1995 zostały przeprowadzone archeologiczne badania powierzchniowe. W 1999 roku na zlecenie

Agencji Budowy Autostrad zostały przeprowadzone archeologiczne badania sondazowe na stanowiskach zarejestrowanych w Woli Małej.

Pierwsze ślady działalności człowieka zarejestrowane na terenie woj. podkarpackiego pochodzą z paleolitu schyłkowego. Okres ten związany z końcem epoki lodowcowej. Na przelomie IX i VIII tysiąclecia kończy się epoka lodowcowa, klimat ulega ociepleniu, tundra przetrada się stopniowo w lasy iglaste i liściaste ciepłolubne. W gospodarce człowieka dominującą rolę zaczyna odgrywać myślistwo, rybołówstwo i zbieractwo. Obozowiska zakładane są na suchych wydmach piaszczystych z charakterystycznymi domostwami o konstrukcji szkieletowej. Stanowiska z okresu paleolitu i mezolitu występują pojedynczo. Należy tutaj wspomnieć o licznych stanowiskach datowanych ogólnie na epokę kamienia, zlokalizowanych w Czarniej nr 4, 10, 19; w Krzemienicy nr 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 20, 25; w Miedyni Głogowskiej nr 2, 4; w Miedyni Łańcuckiej nr 1 w Pogwizdowie nr 1, 4, 7, 8, 9, 10 i w Zalesiu nr 1.

Kolejną epoką związaną z umiejętnością uprawy roli i hodowli zwierząt domowych jest młodsza epoka kamienia - neolit, datowana w przedziale chronologicznym 5800/5600 - 2400/2300 lat p.n.e. Neolitizacja naszych ziem dokonywała się dzięki przybyciu grup ludności zza Karpat i rozpowszechnieniu nowych umiejętności tj. produkcji naczyń glinianych, tkactwa plecionkarstwa, zastosowaniu nowych metod uprawy roli a także nowych technik w krzemieniarstwie. Z terenu Gminy Czarna pochodzi 7 stanowisk datowanych na okres neolitu, w tym dla 5 stanowisk została określona dokładniejsza chronologia. Są to zarówno rozległe osady wielokulturowe jak i pojedyncze ślady osadnicze, zlokalizowane w miejscach dogodnych dla osadnictwa. Stanowiska te charakteryzują się występowaniem po raz pierwszy materiału ceramicznego na powierzchni terenu.

Pierwszą wyraźnie wyodrębniającą się kulturą młodziej epoki kamienia jest kultura ceramiki wstęgowej rytej, której materiały wystąpiły w Czarniej st. 1 i st. 2, oraz w Krzemienicy st. 3 i st. 6. Ludność kultury ceramiki wstęgowej rytej, lokalizowała swoje osady na niższych partiach stoków dolinnych lub brzegach wysoczyzn. Zamieszkiwano wówczas w naziemnych, dużych, prostokątnych i trapezowatych domostwach o konstrukcji słupowej. Na niektórych osadach spotyka się pozostałości po tzw. długich domach, których długość dochodziła do kilkudziesięciu metrów. Ludność tej kultury utrzymywała dalekosiężne kontakty handlowe, sprrowadzając surowiec krzemienny z oddalonych o ponad 2000 km wychołni.

Pierwszą kulturą epoki brązu, której materiały wystąpiły na terenie Gminy Czarna jest kultura trzciniecka datowana w przedziale chronologicznym od XVI do XIII wieku p.n.e. Reprezentowana jest tutaj na 3 stanowiskach archeologicznych: w Czarniej st. 2, oraz w Krzemienicy st. 2 i st. 6. Są to przeważnie osady wielokulturowe o dużej wartości poznawczej i różnicowanym charakterze kulturowym. Ludność kultury trzcinieckiej prowadzi osiadły tryb życia, a dominującą rolę w tym okresie zaczynają odgrywać zajęcia rolnicze.

Z miejscowych tradycji trzcinieckich wyrosła grupa tamobrzeska kultury łuzyckiej, datowana na późny okres epoki brązu, tj. XII-VIII / VII w. p.n.e. i wczesną epokę żelaza VII-IV w. p.n.e. Proces jej genezy wiąże się ona z rozpowszechnieniem ciałopalnego obrządku pogrzebowego, wywodzącego się z kręgu kultur popielinowych na terenie Europy Środkowej. Z terenu Gminy Czarna mamy 31 stanowisk zaliczanych do grupy tamobrzeskiej: w Czarniej st. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, w Dąbrówkach st. 1, w Krzemienicy st. 1, 2, 9, 21, 23, w Pogwizdowie st. 1, 2, 4, 5, 6, i w Woli Małej st. 1, 2, 4, 6. Są to, głównie osady i ślady osadnicze o dużej i średniej wartości poznawczej, rejestrowane na stanowiskach o powierzchni od 0, 5 do 15 hektarów.

W pierwszych czterech wiekach naszej ery rozwija się kultura przeworska. Zaznacza się silne oddziaływanie kultury prowincjonalno - rzymskiej i dochodzi do kontaktów handlowych z cesarstwem rzymskim. Jest to okres rozwoju wymiany handlowej i intensywnego wzrostu gospodarczego. Dzięki zastosowaniu żelaza do produkcji narzędzi rolniczych następuje znaczny postęp w tej dziedzinie gospodarki. Upowszechnia się wówczas ceramika toczona na kole garncarskim, oraz następuje rozwój wytwórczości narzędzi i broni z żelaza. Z terenu Gminy Czarna mamy 8 stanowisk: w Czarniej st. 4, 7, 11, 12, 13, w Krzemienicy st. 27, Pogwizdowie st. 2, oraz w Woli Małej st. 6.

Schyłek omawianego okresu IV-V w. n.e., to okres migracji ludności na obszarze Europy Środkowej, która objęła również ziemię polską. Pod koniec V wieku naszej ery na terenie Polski południowo- wschodniej pojawia się kultura wczesnosłowiańska. Zaczyna się nowy okres

wczesnego średniowiecza, który trwa do końca XIII wieku. Na przelomie VII / VIII wieku powstają pierwsze ugrupowania plemiennie, a w X wieku tworzą się pierwsze ugrupowania państwowe. Na omawianym terenie zewidencjonowano 13 stanowisk archeologicznych datowanych na okres średniowiecza, zlokalizowanych w Dąbrówkach st. 2, 3, Krzemienicy st. 13, 17, 19, 22, 24, 26, 27, 30 w Miedyni Głogowskiej st. 4, 5, i Pogwizdowie st. 5.

Ostatnią grupę 14 stanowisk stanowią stanowiska o chronologii pradziejowej nieokreślonej, zarejestrowanych na całym omawianym terenie. Na stanowiskach tych występują przeważnie młodo charakterystyczne fragmenty ceramiki, co utrudnia przypisanie ich do właściwej epoki, czy kultury archeologicznej.

SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH Z TERENU GMINY CZARNA

Lp.	Pokozenie i nr stanowiska	AZP	Rodzaj stanowiska	Okres	Nr działek
1	Czarna 1	101-78/1	Osada	KCWR KŁ	900/4, 901/3, 902/2, 910/2, 1212, 913/2, 914/2, 917/2, 915/4, 918/2
2	Czarna 2	102-78/35	Ślad osadn. Osada	KCWR KT, KŁ	1014, 1015, 1016, 1020, 1022, 1023, 1024, 1508/1, 1504/2, 1504/4
3	Czarna 3	102-78/36	Punkt osadn.	KŁ	1521/1, 153/1, 185, 190/1, 192/3
4	Czarna 4	101-78/2	Ślad osadn.	EK	1877, 1875
5	Czarna 5	101-78/7	Ślad osadn.	KŁ	193/5, 204/1, 215/1, 221/3, 220/2, 222/1, 233/1
6	Czarna 6	101-78/8	Osada	KŁ	981,
7	Czarna 7	101-78/9	Osada	KŁ, KP	849, 873/1, 874/5, 874/3, 875/1,
8	Czarna 9	101-78/11	Osada	KŁ KP	888/3
9	Czarna 10	101-78/12	Ślad osadn.	EK	691/1
10	Czarna 11	101-78/13	Osada	KŁ	576/1
11	Czarna 12	101-78/14	Osada	KP	560/1
12	Czarna 13	101-78/15	Ślad osadn.	KP	695, 694/11
13	Czarna 14	101-78/16	Osada	KŁ	483, 482/1
14	Czarna 15	101-78/17	Osada	KŁ	886/7/8, 887/1, 893/1, 894/1, 895/1, 896/1, 897/1, 897/1, 899/1, 918/1, 900/15/17
15	Czarna 16	101-78/18	Ślad osadn.	KŁ	343, 344
16	Czarna 17	101-78/19	Ślad osadn.	KŁ	960/3
17	Czarna 18	101-78/20			
18	Czarna 19	101-78/21	Ślad osadn. Osada	EK KŁ	338/1/2, 339-341, 343/1, 345, 346/1, 347/1, 348, 352/1/2, 354/3, 355/6, 356/5, 357, 358/1/2, 359/1
19	Czarna 20	101-78/22	Ślad osadn.	KŁ	370
20	Dąbrówki 1	101-78/3	Osada	KŁ	296, 563/1, 567/1, 568/2, 577/2, 1304
21	Dąbrówki 2	101-78/23	Ślad osadn.	WS	155,
22	Dąbrówki 3	101-78/24	Ślad osadn.	WS	138
23	Krzemienica 1	102-78/19	Punkt osadn.	KŁ	2498/1, 2509/2,
24	Krzemienica 2	102-78/20	Punkt osadn. Osada	KT K	842/31, 842/32, 842/72, 842/78
25	Krzemienica 3	102-78/21	Punkt osadn.	KCWR, KŁ	642/1/2
26	Krzemienica 4	102-78/22	Punkt osadn.	KP	636, 637
27	Krzemienica 5	102-78/23	Ślad osadn.	KN	2227
28	Krzemienica 6	102-78/24	Punkt osadn.	KCWR, KT	1713/1, 1713/2
29	Krzemienica 7	102-78/25	Ślad osadn.	EK	2070
30	Krzemienica 8	102-78/26	Ślad osadn.	EK	1254
31	Krzemienica 9	102-78/27	Punkt osadn.	KŁ	1113, 1114, 1115
32	Krzemienica 10	102-78/28	Ślad osadn.	EK	1180
33	Krzemienica 11	103-78/57	Ślad osadn.	EK	2774
34	Krzemienica 12	103-78/58	Ślad osadn.	KN	2948, 2949/1, 2950
35	Krzemienica 13	103-78/59	Ślad osadn.	MEK, OS	2982/3

36	Krzemienica 14	103-78/60	Osada	KN	2907/8
37	Krzemienica 15	103-78/61	Ślad osadn.	EK	2895/1, 2896
38	Krzemienica 16	103-78/62	Ślad osadn.	EK, WEB	3421/1
39	Krzemienica 17	103-78/63	Osada	KN	3421/1
40	Krzemienica 18	103-78/64	Ślad osadn.	EK, WEB	3421/1
41	Krzemienica 19	103-78/65	Ślad osadn.	OS	3439/4
42	Krzemienica 20	103-78/66	Ślad osadn.	EK, WEB	3439/4
43	Krzemienica 21	103-78/67	Ślad osadn.	KŁ	2784-85
44	Krzemienica 22	103-78/68	Osada	KN	2226, 2224
			Ślad osadn.	OS	
45	Krzemienica 23	103-78/69	Ślad osadn.	KŁ	
46	Krzemienica 24	103-78/70	Ślad osadn.	OS	2128, 2139
47	Krzemienica 25	103-78/71	Ślad osadn.	EK, WEB	2052/1
48	Krzemienica 26	103-78/72	Ślad osadn.	OS	1721
49	Krzemienica 27	103-78/73	Osada	KN	1722, 1723/1-2
			Ślad osadn.	KP, OS	1724, 1984
50	Krzemienica 28	103-78/74	Ślad osadn.	KN	2521, 2523-34, 2537/3, 2538-39, 2541/1, 2542/3
51	Krzemienica 29	103-78/111	Ślad osadn.	KN	3302/3
52	Krzemienica 30	103-78/112	Osada	KN	3333/1
			Ślad osadn.	OS	
53	Medynia Głogowska 1	101-77/3	Ślad osadn.	KCSz	
54	Medynia Głogowska 2	101-78/25	Obozowisko	EK	2494
55	Medynia Głogowska 3	100-77/10	Osada	XVIII w.	1017, 1018, 1016
56	Medynia Głogowska 4	100-77/11	Osada	PŚ	738, 748
57	Medynia Głogowska 5	100-77/12	Ślad osadn.	OS	734
58	Medynia Głogowska 6	100-78/6	Ślad osadn.	WEB	194
59	Medynia Łańcucka 1	101-77/10	Ślad osadn.	EK	2601/1, 259
60	Pogwizdów 1	101-77/11	Ślad osadn.	EK, KŁ	2087/1, 2087/2
61	Pogwizdów 2	101-77/12	Osada	KŁ	1888, 1887/2, 1887/1, 1886, 1885, 1883, 1894, 1895
62	Pogwizdów 3	101-77/13	Ślad osadn.	WEB, KN	2006, 1980
63	Pogwizdów 4	101-77/14	Ślad osadn.	EK, KŁ	1971, 1974, 1975
64	Pogwizdów 5	101-77/15	Ślad osadn.	EK	1786, 1785, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1799, 1780, 1782, 1783, 1772, 1771, 1770
			Osada	KŁ	1816/2, 1816/1, 1814, 1813, 1812
65	Pogwizdów 6	101-77/16	Osada	KŁ	
66	Pogwizdów 7	100-77/13	Ślad osadn.	EK	253
67	Pogwizdów 8	100-77/14	Ślad osadn.	EK	420
68	Pogwizdów 9	100-77/15	Kurhan	EK	10
69	Pogwizdów 10	100-77/16	Ślad osadn.	EK	788/1
70	Wola Mała 1	102-78/1	Osada	MEK, KŁ	341
71	Wola Mała 2	102-78/2	Punkt osadn.	KŁ	328
72	Wola Mała 4	102-78/4	Punkt osadn.	KŁ	769-771
73	Wola Mała 6	102-78/32	Ślad osadn.	KŁ	660
74	Zalesie 1	101-78/6	Ślad osadn.	EK	628/2

Wykaz skrótów:
 KCWR – kultura ceramiki wstęgowej rytej
 KCSz – kultura ceramiki sznurowej
 AZP – Archeologiczne Zdzjęcie Polski

EK epoka kamienia
 MEK młodsza epoka kamienia
 WEB wczesna epoka brązu
 KŁ kultura łużycka
 KN kultura nieokręślona
 K kultura przeworska
 KT kultura trzciniecka
 OS okres średniowiecza
 PŚ późne średniowiecze

2.2.4. CHARAKTERYSTYKA UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH I STAN ICH ZACHOWANIA

Większość wsi należących do Gminy Czarna to osady leśne lokowane w okresie XVI – XVII wieku (Czarna, Dąbrówki, Medynia Głogowska i Łańcucka, Pogwizdów). Posiadają przeważnie nieregularne rozplanowanie ograniczone zasięgiem obszarów leśnych. Układy przestrzenne wsi są bardzo różnorodne. Przeważnie to typowe ulicówki biegnące na osi północ – południe (Czarna, przysiółek Czarniej Podbor, Krzemienica, Medynia Głogowska i Łańcucka, Pogwizdów, Zalesie) oraz na osi wschód – zachód (Dąbrówki, Wola Mała, przysiółek Czarniej Koki, Zawodzie, Skotnik). Wsie takie zwane są ulicówkami. Z czasem zabudowa zagęszczała się oraz powstawała przy drogach bocznych, zagumieniach, tworząc wielodrożnice. Na terenie gminy typowymi wsiami wielodrożnymi są Krzemienica i Czarna.

Najstarszą z miejscowości gminy jest Krzemienica lokowana w XIV wieku (w okresie intensywnego osadnictwa na prawie niemieckim), posiada regularne rozplanowanie pól i terenów zabudowanych. Pierwotny układ wsi północ – południe, wzdłuż potoku z licznymi dopływami, z zabudową po wschodniej stronie drogi. Z czasem po zach. stronie potoku powstały drogi zagumienne tworząc układ wielodrożny. W centralnej części wsi znajdują się kościół i zespół dworski. Zabudowa Krzemienicy jest zwarta. Budynki mieszkalne przeważnie zwrócone kalenicą do drogi, budynki gospodarcze szczytem. Zagrody przeważnie złożone z 2 budynków bywają jednak 3 i 5 budynkowe. Znakomicie zachował się do dnia dzisiejszego symetryczny układ łanowy pól z drogami polnymi wzdłuż łanów. Widoczny jest łan dworski i plebański. Zachował się również historyczny układ dróg z widocznym przebiegiem traktu miejskiego.

Wieś Wola Mała powstała w I poł. XV wieku przy trakcie na Leżajsk. Rozplanowana na osi wschód – zachód w dorzeczu Wisłoka. Najstarsza zabudowa znajduje się po obu stronach drogi biegnącej wzdłuż starego Wisłoczyska. W późniejszym okresie (zapewne w XVII w.) powyżej wykształciła się nowa droga równoległa do starej z rzadko rozrzuconą zabudową, po obu jej stronach. Zabudowa wsi zwarta, zagrody przeważnie 2 budynkowe. Dobrze zachowany układ łanowy po północnej stronie drogi. Zespół dworski zlokalizowany jest w zakolu Starego Wisłoczyska po wschodniej stronie drogi na Leżajsk (obecnie Wola Większa).

Miejscowość Czarna powstała w 1562 roku. Rozplanowana jest na osi północ – południe. W XVIII wieku był w Czarniej port rzeczny na Wisłoku. W południowej części wsi zabudowa skupia się w osadach nadrzecznych: Zawodne, Skotnik, Kmiecice. W części północnej są to przysiółki przy granicy obszarów leśnych: Podbórz z okazałym zespołem leśniczówki i Koki. Zabudowa przeważnie zwróconą kalenicą do drogi. Zagrody 2 lub 3 budynkowe. Układ łanowy pól nieregularny, uwarunkowany przebiegiem koryta rzeki. Przysiółek Koki usytuowany jest na osi wschód – zachód wzdłuż drogi na Dąbrówki i Rakszawę.

Wieś Dąbrówki powstała w 1584 r. jako osada nadrzeczna z przeprawą promową. Rozplanowana jest na osi wschód – zachód wzdłuż koryta Wisłoka, a na północ – południe wzdłuż drogi na Leżajsk. Układ pól nieregularny, uwarunkowany korytem rzeki. W północnej części wsi, na granicy obszarów leśnych powstał w XIX w. zespół leśniczówek późniejszy Zarząd Lasów Ordynacji Potockich.

Miejscowości Pogwizdów, Medynia Głogowska i Łańcucka powstały na początku XVII wieku. Złożone są na osi północ – południe, nad potokiem Pogwizdówka. Zabudowa wsi jest zwarta, zlokalizowana pomiędzy dwoma drogami (od zachodu droga nad potokiem Pogwizdówka na Nienadówkę, od wschodu trakt na Sokołów Młp.). Układ łanowy pól Pogwizdowa sklerowany jest

na zachód, układ lanowy Medyni Łańcuckiej i Głogowskiej skierowany jest na wschód. Wszystkie wymienione wsie posiadają jeden kościół zlokalizowany w centralnej części Medyni Głogowskiej przy drodze na Zalesie. Zespół dworski zlokalizowany był w górnej części wsi przy granicy z Trzebosią. Zespół dworski w Pogwizdowie znajdował się w zachodniej części wsi przy granicy ze Stobierną (obecnie tereny zalesione).

Najmłodszą miejscowością Gminy Czarna jest wieś Zalesie założona w II poł. XVIII w. Rozplanowana na osi północ – południe przy zachodniej granicy dużych obszarów leśnych. Zalesie jest typową ulicówką. W XVIII wieku na skrzyżowaniu dróg na Leżajsk i w kierunku Rakszawy znajdował się tu niewielki folwark. W późniejszym okresie leśniczówka i 2 gajówki. Zabudowa mieszkalna usytuowana szczytowo do drogi. Zagrody przeważnie składają się z dwóch budynków. Zachował się regularny układ lanowy pol rozłożony symetrycznie po obu stronach drogi. Istotny wpływ na rozplanowanie wsi Gminy Czarna miały zmiany gospodarce w XIX wieku. Zrezygnowano wówczas z folwarków na słabych glebach i gospodarkę rolną zastąpiono leśną.

SPIS HISTORYCZNYCH UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH

Nazwa miejscowości	Układ ruralistyczny	Datowanie	Uwagi
Czarna	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1562	
Dąbrówki	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1584	
Krzemienica	Układ przestrzenny wsi	lokacja 1342 - 1349	
Medynia Głogowska	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	
Medynia Łańcucka	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	
Pogwizdów	Układ przestrzenny wsi	pocz. XVII w.	
Wola Mała	Układ przestrzenny wsi	II poł. XV w.	niezachowany
Zalesie	Układ przestrzenny wsi	II poł. XVII w.	

2.2.5. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANEJ ZABUDOWY MUROWANEJ

Zabytkowa zabudowa murowana na terenie Gminy Czarna jest bardzo skromna. Należą do niej kościoły w Czarniej i Medyni Głogowskiej oraz kaplica w Woli Małej. Do ciekawszych przykładów budownictwa murowanego należy zespół budynków dawnej Dyrekcji Lasów Potockich w Dąbrówkach oraz leśniczówkę w Czarniej. W Krzemienicy oprócz zachowanych szczerboko dwóch zabudów folwarcznych, znajduje się kilka zabytkowych obiektów murowanych (szkoły, budynki kolejowe, karczmy, domy mieszkalne). Także w pozostałych miejscowościach zabudowa murowana jest bardzo skromna. We wspomnianych Dąbrówkach zachowały się jeszcze dwa budynki: szkoła oraz dom ludowy, w Pogwizdowie także szkoła (obecnie przedszkole), w Czarniej dwa budynki mieszkalne oraz młyn natomiast w Medyni Głogowskiej pięć gamcarskie i jeden dom.

Kościół parafialny w Czarniej

Jest to obiekt usytuowany w centrum wsi, na tzw. Podbórze, został wybudowany w latach 1922-26. Murowany z cegły, otynkowany neogotycki, orientowany. Złożony z prostokątnego korpusu i węższego, zakończonego prosto, jednopięsbowego prezbiterium. Fasada zamknięta pseudoschodkowym szczytem, od północy do korpusu dobudowana transeptowa kaplica, przy prezbiterium (także od płn.) zakrystia. Dachy pokryte blachą. Nad korpusem dach dwuspadowy, prezbiterium i kaplica z dachami wielospadowymi, a zakrystia pulpitowym. W kalenicy korpusu wieżyczka na sygnaturkę. Okna zamknięte łukiem ostrym. Wewnątrz wyposażenie neogotyckie.

Kościół parafialny w Medyni Głogowskiej-

Usytuowany na wzgórzu, w centrum wsi, przy drodze do Zalesia. Został wzniesiony w latach 1958-59 według projektu krakowskiego architekta Józefa Budzillo. Murowany z cegły,

otynkowany, trójnawowy, orientowany. Prostokątny korpus zamknięty od wschodu niższym, półkolistym prezbiterium, od zachodu schodkowym, dwukondygnacjowym szczytem. Przy narożniku północno - zachodnim wysunięta kwadratowa, pięciokondygnacyjowa wieża, z prawej strony niewielka, okrągła wieżyczka mieszcząca klatkę schodową na chór. Kruchta w postaci pięciu arkad (4 od zachodu i 1 od południa). Nawy boczne zamknięte transeptowymi kaplicami. Dachy pokryte blachą. Otwory okienne w nawach bocznych i kaplicach smukłe, zamknięte łukiem pełnym, w korpusie okragłe.

Kaplica i dom Siostr Szubieniczek NMP Starowiejskich w Woli Małej

Kaplica murowana z cegły, otynkowana, orientowana. Do prostokątnego, dwuspadowego korpusu od zachodu dobudowana niższa i węższa kruchta (na planie kwadratu). Dachy dwuspadowe pokryte blachą. Zewnątrz naroża ujęte lizenami, które spięte gzymsem podkapowym arkadkowym. Podobny wystrój otrzymał szczyt korpusu, który zwieńczony dodatkowo sterczyną z krzyżem. Wnętrze korpusu zamknięte sklepieniem kolebkowym, podzielone pilastrami. Od południa do kaplicy dobudowany prostopadły dwutraktowy, parterowy z mieszkalnym poddaszem dom zakonny. Elewacja frontowa zachodnia (pięcioposiowa) zaakcentowana dwuosiowym pseudoryzalitem, który zwieńczony trójkatnym szczytem. Naroża ołankowane lizenami. Otwory okienne w profilowanych obramieniach uszakowych z kluczami, ponadto profilowany gzyms wydzielający ściankę kolankową. Dachy dwuspadowe pokryte blachą.

Zespoły folwarczne w Krzemienicy

Pierwszy zespół folwarczny znajduje się w centrum wsi. W otoczeniu mocno zdezastowanego parku, w którym do chwili obecnej rośnie się kilka pomnikowych drzew, zachowały się trzy mocno przebudowane budynki (wzniesione w 4 ćw. XIXw.): stodoła, obora i kuchnia. Budynki zabzone na planie prostokąta, z dachami dwuspadowymi pokrytymi dachówką. Drugi zespół folwarczny znajduje się na tzw. Woli Krzemienickiej, przy szosie E 4, był to dawny folwark dominików z Łańcuta, który w latach 30-tych XIX wieku wykupił Potoccy. Obecnie na terenie folwarku znajdują się dwa zabytkowe, zupełnie przebudowane obiekty: dawna owczarnia i stodoła.

Obiekty dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich w Dąbrówkach

W Dąbrówkach znajduje się kilka obiektów dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich (zob. także zabudowa drewniana). Są to obiekty usytuowane po obu stronach szosy do Leżajska.

Kancelaria i mieszkanie nadleśniczego - wybudowana w 1928 roku w stylu dworskowym, murowana z cegły, otynkowana, założona na planie prostokąta, dwutraktowa. Przy elewacji frontowej (wsch.) portyk wsparty na czterech kolumnach, poprzedzony wachlarzowymi schodkami. Przy elewacjach płn. i wsch. wtórne ganki. Wnętrze dwutraktowe, przekształcone. Dachy pokryte dachówką ceramiczną, nad korpusem czterospadowy lamany polski, nad portykiem dwuspadowy.

Gajówka usytuowana na skraju lasu, na zachód od szosy. Wzniesiona około 1900 roku, murowana z cegły, częściowo otynkowana (detal architektoniczny), założona na planie nieregularnym, parterowa, z mieszkalnym poddaszem, dwutraktowa. Przy elewacji frontowej (wsch.) skrajny, jednoosiowy pylalit, przy elewacji tyłnej dwuosiowy. Obok ryzałtu frontowego weranda z treliżażem. Dachy wielospadowe (ryzałty z naczółkami) pokryte dachówką. Naroża boniowane, otwory okienne (zamknięte łukiem segmentowym) w obramieniach z kluczami.

Ponadto w skład zespołu wchodzi lodownia. Są to dwa niewielkie obiekty usytuowane na północ od budynku Dyrekcji Lasów. Założone je na planie prostokąta, wymurowane z cegły i odamiowane. Pierwsza z nich odwudzielna, częściowo piętrowa. W ścianie frontowej inicjały „RP” oraz herb Potockich. Druga jednoprzestrzenna przykryta sklepieniem kolebkowym.

Leśniczówka w Czarniej

Usytuowana na skraju lasu, na wschód od drogi do Sokolowa, na tzw. Podbórze. Jest to obiekt murowany, częściowo otynkowany (detal architektoniczny), założony na planie prostokąta, dwustronny, parterowy. Dach wielospadowe pokryte dachówką. Elewacja frontowa (zach.) zaakcentowana portykiem kolumnowym. W szczycie portyku data 1934 oraz gałęzie dębu. Ponadto przy elewacji frontowej i tylnej jednoosiowe, skrajne ryzality. Naróża opięte piłastami, profilowane gzymsy wydzielają ściankę kolankową. Otwory w obramieniach uszakowych z kluczami.

Szkoła w Dąbrówkach

Wybudowana w 1909 roku (użytkowana do 1994), założona na planie prostokąta, parterowa, dwustronna. Elewacje zaakcentowane podziałem ramowym (piłasty), elewacja frontowa (zach.) - ryzalitem środkowym. Dach czterospadowy pokryty dachówką.

Budynki szkolne w Krzemienicy

Usytuowane obok kościoła filialnego. Są to dwa budynki wybudowane w latach 1899 i 1912. Pierwszy z nich parterowy, dwustronny, z podziałem ramowym. Przy elewacji frontowej (płn.) szalowany plyninowo, drewniany ganek, w szczycie którego pierwotnie znajdowała się data 1899. Budynek drugi, dobudowany do poprzedniego od zachodu, piętrowy, dwustronny, częściowo otynkowany. Dach dwuspadowe pokryte dachówką.

Szkoła w Pogwizdowie

murowana z cegły, otynkowana, parterowa, dwustronna. Od frontu ganek zwierzchny trójkątnym szczytem ze słupkami. Elewacje opięte lizenami, zwieńczone profilowanym gzymsiem podokapowym. Dach dwuspadowy naczółkowy pokryty blachą.

Dom ludowy w Dąbrówkach

Jest to budynek założony na planie wydłużonego prostokąta, parterowy, dwustronny. Elewacja frontowa- wschodnia z dwoma skrajnymi, dwuosioowymi ryzalitami. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką.

Młyn elektryczny w Czarniej

Wybudowany w latach 30-tych XX wieku przez budowniczego z Łańcuta Stanisława Rogońskiego. Budynek dwukondygnacyjny, pokryty dachem dwuspadowym i blachą. Podczas powojennych remontów i modernizacji usunięto detal architektoniczny.

Budynki kolejowe w Krzemienicy

Zachowane dwa obiekty wybudowane na pocz. XX wieku: budynek stacyjny oraz dom droźnika. Założone na planie litery „L”, parterowe, półtoratraktowe. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką.

Karczmy w Krzemienicy

Karczma (obecnie dom nr 333), Parterowa z użytkowym poddaszem, założona na planie prostokąta, dwustronna Naróża opięte boniowaniem, elewacja frontowa (płn.) pięciosiowa, zaakcentowana łaciatą, w której data 1911. Otwory w profilowanych obramieniach z gzymsami nadokiennymi. Dachy dwuspadowe pokryte blachą.

Karczma (obecnie sklep). Dobudowana do domu ludowego, parterowa, założona na planie prostokąta, dwustronna. Dach dwuspadowy, pokryty dachówką. Podczas powojennych remontów i adaptacji na sklep usunięto detal architektoniczny.

33

Karczma w Medyni Łańcuckiej

Drewniano - murowana, parterowa, założona na planie prostokąta, jednotraktowa (ob. dom nr 143). Dach dwuspadowy pokryty blachą. Przy elewacji frontowej ganek. Otwory okienne zamknięte lukiem odcinkowym.

Piec garncarski w Medyni Głogowskiej

W zagrodzie nr 381. Piec wymurowany z pełnej cegły, opleciony gliną, przesklepiony kolebką. Spaliny odprowadzone do wysokiego komina.

Domy mieszkalne

W Czarniej znajdują się dwa zabytkowe domy murowane. Pierwszy z nich wybudowano w 1891 roku (data w szczycie). Jest to obiekt parterowy, założony na planie prostokąta, dwustronny. Naróża opięto lizenami. Dach dwuspadowy naczółkowy pokryty dachówką. Drugi (nr 728) wzniesiono w okresie międzywojennym - parterowy, na planie prostokąta, dwustronny, przykryty dachem dwuspadowym i eternitem. Okna posiadają opaskowe obramienia, ponadto gzyms wydzielający ściankę kolankową.

Dom nr 654 w Krzemienicy został wybudowany w 1924 roku, założony go na planie prostokąta. Układ wnętrza dwustronny. Przy elewacji frontowej ganek. Dachy dwuspadowe pokryte blachą. Naróża opięte lizenami. Elewacje w okresie międzywojennym. Parterowy, dwustronny, założony na planie prostokąta. Dach dwuspadowy naczółkowy pokryty blachą. Naróża z boniowaniem, otwory okienne w opaskowych obramieniach.

W Woli Małej istnieje trzy zabytkowe domy murowane: budynki nr 163, 200 i 201. Są to obiekty parterowe, założone na planie prostokąta, dwustronne. Posiadają dachy dwuspadowe (w nr 163 naczółkowy) pokryte blachą i dachówką. Otwory okienne w budynku nr 163 posiadają opaskowe obramienia z kluczami. Z kolei dom nr 200 posiada profilowany gzyms podokapowy.

Dom bez nr (nieużytkowany) w Medyni Głogowskiej - wybudowany po 1920 roku dla Bolesława Jurka. Jest to obiekt parterowy, założony na planie prostokąta, dwustronny. Elewacje urozmaicone podziałem ramowym, przy elewacji frontowej zrębowy ganek. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

SPIS ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW MUROWANYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Materiał	Datowanie - remont	Nr rejestru wt. - użytkownik
Czarna	Kościół parafialny	mur.	1922-26	parafia rzym.-kat.
Czarna	Dom mieszkalny nadleśnictwa	mur.	1934	A-971
Czarna	Dom nr 80	mur.	pocz. XX w.	Tadeusz Peszko
Czarna	Dom nr 350	mur.	4 ćw. XIX w.	Józef Niliemczyk
Czarna	Dom nr 728	mur.	1930	
Czarna	Młyn elektryczny	mur.	po 1930	Biemat
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.	mur.	1931	Nadleśnictwo Leżajsk
Dąbrówki	biuro i mieszkanie kontrolera nr 93			
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc. i mieszkanie nadleśniczego nr 96	mur.	1928	Nadleśnictwo Leżajsk
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	mur.	pocz. XX w.	

34

Dąbrówki	gajówka obecnie dom nr 94a Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- kolumna z rzeźbą św. Józefa	mur.	1899		
Dąbrówki	Szkoła	mur.	1909 remont 1989 ok. 1827(?)		
Krzemiénica	Zespół kościoła paraf.-schodki na cmentarz	kam.	1889		
Krzemiénica	Zespół szkoły- budynki I obecnie Ośrodek Zdrowia	mur.	1889		
Krzemiénica	Zespół szkoły- budynki II obecnie Ośrodek Zdrowia	mur.	ok. 1912 remont 1986-1991 pocz. XX w.		
Krzemiénica	Budynki stacyjny obecnie przystanek PKP	mur.	ok. 1910		
Krzemiénica	Dom drożnika w przysiółku Kolonia nr 310	mur.	1911	Jan Welc	
Krzemiénica	Karczma obecnie dom nr 333	mur.	1835-1838	proj. Jan Tokarski	
Krzemiénica	Zespół folwarczny I - owczarnia	mur.	4 ćw. XIX w. przebud. 1989		
Krzemiénica	Zespół folwarczny II - stajnia	mur.- drewn.	4 ćw. XIX w. kilkakrotnie remont	G.S.	
Krzemiénica	Zespół folwarczny II - stodoła - obecnie magazyn	mur.	1927 remont 1948	Stanisław Welc	
Medynia Głogowska	Kościół paraf. D.w. Nawiedzenia MB	mur.	1958-59	parafia rzym.-kat.	
Medynia Głogowska	Pocztownia obecnie dom nr 251	mur.	4 ć. XIX w.	Bolesław Jurek	
Medynia Głogowska	Zagroda gamcarska nr 14 - piec gamcarski	mur.- drewn	ok. 1955	Kazimierz Horzempa	
Medynia Głogowska	Zagroda gamcarska nr 14 - dom	drewn.	1910 remont 1935	Kazimierz Horzempa	
Medynia Głogowska	Zagroda gamcarska nr 105 - piec gamcarski	mur.	ok. 1920 obud. 1960	Emil Golbijuch	
Medynia Głogowska	Zagroda gamcarska nr 134 - piec gamcarski	mur.	ok. 1955	Stanisław Golec	
Medynia Głogowska	Zagroda nr 258 - chlew	mur. drewn.	k. XIX w. remont 1950	Maria Stawan	
Medynia Głogowska	Piec gamcarski nr 137	mur.	ok. 1960	Tadeusz Bojda	
Medynia Łańcucka	Kapliczka przy drodze	mur.	XIX/XX w.	Emilia Woś	
Medynia Łańcucka	Karczma dom nr 90	mur. drewn.	pocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek	
Medynia Łańcucka	Dom nr 8	mur. drewn.	1930	Edward Golbijuch	
Medynia Łańcucka	Dom nr	mur.	ok. 1930	Stanisław Golbijuch	
Pogwizdów	Szkoła	mur.	1932		

35

Pogwizdów	obecnie przedszkole Zagroda nr 19 - błownia	mur.- drewn.	ok. 1920	Maria Prucnal
Wola Mała	Siostry Służebniczki NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.	1912	
Wola Mała	Siostry Służebniczki NMP Starowiejskie	mur.	1912	
Wola Mała	Dom zakonny Dom nr 163	mur.	1939	Antoni Sowa
Wola Mała	Dom nr 200	mur.	1900	
Wola Mała	Dom nr 201	mur.	1900	

2.2.6. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANEJ ZABUDOWY DREWNIANEJ

Zespół kościelny w Krzemieniu

Najcenniejszym zabytkiem architektury drewnianej na terenie Gminy Czarna jest zespół kościelny w Krzemieniu. W skład zespołu wchodzi: kościół, kostnica, dzwonnica oraz ogrodzenie. Kościół p.w. Świętego Jakuba Starszego (do 1975 roku parafialny) został wybudowany na szklanym wzniesieniu, w centrum wsi, po południowej stronie szosy z Czarny do Woli Krzemienieckiej. Jest to świątynia orientowana, drewniana, konstrukcji zrębowej (wzmocnionej listcami), dwudzielna, z kruchtami od zachodu i północy. Ściany zrębów nawy i prezbiterium równej wysokości. Korpus prostokątny, prezbiterium zamknięte trójbocznie, przy min od północy zakrytą. Nad nawą dach dwuspadowy, nad prezbiterium pięciopłóciowy kalenicowy, nad kruchtą zachodnią dwuspadowy, nad północną pięciopłóciowy, a nad zakrystią pulpitowy. Wszystkie dachy oraz ściany podbite gontem. Przycięs poseadowana na podmurówce ceglano-kamiennej. W kalenicy dachu korpusu wierzyczka na sygnaturkę. Pod prezbiterium sklepiona komora grobowa dostępna z nawy. Wewnątrz korpus pseudokrójnawowy - nawy boczne wydzielone drewnianymi filarami. Chór Okrągły główny przeniesiony około 1800 roku z kościoła dominikańców w Łańcucie, ponadto trzy ołtarze boczne, chrzcielnica, ambona oraz dwa epitafia.

Dzwonnica - usytuowana na zachodniej osi kościoła, połączona z ogrodzeniem, murowano-drewniana. Złożona z murowanych, otynkowanych filarów, między którymi drewniane sumiki.

Kostnica - wybudowana po południowej stronie kościoła, połączona z ogrodzeniem. Zrębowa jednoprzestrzenna, na planie prostokąta. Dach dwuspadowy pokryty gontem. Ogrodzenie-pierwotnie otaczało cmentarz przykościelny, założone na planie nieregularnym, zbliżonym do owalu, sumikowo-łatkowe (sumiki z metalowych dwuteowników oszalowanych deskami), przykryte dwuspadowym daszkiem, który pobity gontem. Od północnego - zachodu i północnego - wschodu furtki, przy których kamienne schody.

Plebania i wikarówka w Medyni Głogowskiej

Z drewnianych zabytków sakralnych należy wymienić jeszcze plebanie i wikarówkę w Medyni Głogowskiej. Budynki mieszkalne jest zrębowy, założony na planie prostokąta, dwufraktowy z pomieszczeniami gospodarczymi pod wspólnym dachem. Od frontu obszerny przydach wsparty na ryzalach. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką.

Gumno w Woli Małej

Gumno przy kaplicy (i domu zakonnym) Siostr Służebniczek NMP Starowiejskich w Woli Małej (wybudowane około 1900 roku) składa się z budynku mieszkalnego oraz budynków gospodarczych wybudowanych na planie litery „L”.

36

Obiekty dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich w Dąbrowskach

W skład zespołu wchodzi następujące drewniane budynki: Dyrekcja Lasów, adiunktówka, suszarnia nasion, budynek gospodarczy, biuro z mieszkaniem kontrolera oraz mrurowane budynki opisane w pkt. 2.2.5.

Dyrekcja Lasów - usytuowana po lewej stronie szosy, wzniesiona około 1900 roku. Zrębowa, parterowa z mieszkalnym poddaszem, wybudowana w tzw. stylu szwajcarskim, założona na planie litery „H” (współcześnie dobudowano mrurowane skrzydło południowo- wschodnie). Układ wnętrza trójtraktowy, przekształcony. Elewacja frontowa - zachodnia dziewięciosiowa: po bokach dwuosiowe ryzality z trójkatnymi szczytami, w których balkony. Ryzality połączone słupowym poddaniem. Od południa i północy ozdobnie szalowane ganki. Otwory okienne w snycerskich obramieniach. Dachy wielospadowe kalenicowe pokryte blachą.

Adiunktówka- usytuowana po zachodniej stronie szosy, frontem zwrócona na wschód. Wybudowano ją w I połowie XIX wieku. Jest to obiekt parterowy, jednotraktowy, założony na planie litery „L”, otynkowany. Przy elewacji frontowej gankę wsparty na słupach. Dach wielospadowy z powiekami pokryty gontem. Suszarnia nasion (około 1860)- usytuowana za adiunktówką, konstrukcji mieszanej, dwukondygnacyjowa, założona na planie osmioboku. Kondygnacja dolna sumikowo - łątkowa, górna nadwieszona, wsparta na słupach konstrukcji szkieletowej. Dach wielospadowy z ozdobną sterczyną pokryty gontem. Budynek gospodarczy- wybudowany obok suszarni, zrębowy, założony na planie wydłużonego prostokąta. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Biuro z mieszkaniem kontrolera- wzniesione w 1931 roku, usytuowane na południe od adiunktówki. Jest to budynek zrębowy, otynkowany, parterowy z mieszkalnym poddaszem, założony na planie litery „H”. Dachy kalenicowe pokryte dachówką. W elewacji frontowej od wschodu dwa skrajne, jednoosiowe ryzality, między którymi porytek wsparty na czterech kolumnach. W elewacji tylnej, między ryzalitami, weranda. Układ wnętrza dwu i półtraktowy, przekształcony.

Gajówki w Zalesiu, Medyni Łańcuckiej i Krzemienicy.

Spośród licznych zabudowań dozoru leśnego do chwili obecnej zachowały się gajówki w Zalesiu, Medyni Łańcuckiej oraz Krzemienicy. Są to budynki zrębowe, oszalowane, założone na planie prostokąta, dwutraktowe, przykryte dachami dwuspadowymi. Gajówka w Krzemienicy posiada werandę przy elewacji frontowej.

Przy wszystkich obiektach znajdują się zabudowania gospodarcze - w Zalesiu obok zrębowego budynku gospodarczego mruwana lodownia, podobnie w Medyni Łańcuckiej. Ponadto w Zalesiu zachowały się pozostałości zabudowań dawnego leśnictwa Potockich: starodrzewie i zrębowa stodoła z kolkowanymi wrotami na przestrzał.

Budynki przemysłowe

Z budynków przemysłowych należy wymienić młyn w Krzemicy i Medyni Głogowskiej. Pierwszy z wymienionych obiektów znajduje się w przysiółku Chodakówka (przy granicy z Czarną), a został wybudowany około 1900 roku przez Mikołaja Nycza. Jest to budynek zrębowy, oszalowany, dwukondygnacyjny. Przy elewacji tylnej dostawiona mruwana maszynownia (z maszyną parową), a przy bocznej (zach.) dobudówka, mieszcząca zespół napędowy koła młyńskiego. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Drugi młyn wybudował w 1938 roku Jan Prucnal w centrum wsi, przy drodze do Sokółowa Młp. Jest to obiekt konstrukcji tyglowej z wypiekiem z cegły (tzw. „pruski mur”), trójkondygnacyjny z użytkowym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym i blachą. Przy elewacji frontowej i tylnej obudówki: maszynownia i biura. Na wprost młyna, po drugiej stronie drogi znajduje się dom młynarza.

Budynki mieszkalne

Najstarsze budynki mieszkalne charakteryzowały się prostym planem i formą. Były to obiekty jednotraktowe, ewentualnie półotraktowe, z przelotową sienią i pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem (w Czarnej warsztaty tkackie). W bogatszych zagrodach występowały budynki gospodarcze (konstrukcji zrębowej lub szkieletowej). Wszystkie obiekty były przykryte wysokimi, słomianymi dachami. Tak wyglądał dom Anieli Chudzik w Czarniej z 1793 roku, zagroda Franciszka Markiela w Czarniej Podbórz (z 1797r.), czy też gospodarstwo p. Mokrzyckiego w Krzemienicy z około 1813 roku.

W Czarniej zachowało się kilka domów z połowy XIX wieku. Budynek mieszkalny nr 601- zrębowy, na planie prostokąta, półotraktowy, z przelotową sienią na osi środkowej. Dach dwuspadowy pokryty eternitem. Budynki nr 658, 678, 244. Przy tym ostatnim zrębowa stodoła. Zagroda nr 848 złożona z domu i zabudowań gospodarczych na planie litery „L”. Z budynków nowszych należy wymienić dom nr 63- parterowy z mieszkalnym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym łamanym polskim, w którym facjata oraz dom nr 170- zrębowy, dwutraktowy, dach dwuspadowy z wydętymi okapami i pazuurami pokryty dachówką, przy elewacji frontowej szalowany płycinowo gank.

W Dąbrowskach na uwagę zasługuje dom nr 361 (obok kapliczki). Jest to budynek zrębowy, oszalowany, założony na planie prostokąta, dwutraktowy. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Przy elewacji frontowej szalowany płycinowo gank.

W Krzemienicy w bardzo dobrym stanie zachowała się zagroda nr 32 (dom, obora z chlewem, gospodarze mieszkalny jest zrębowy, częściowo oszalowany, dwutraktowy. Budynki gospodarcze także są zrębowe. W stodole kolkowane wrota na przestrzał. Dachy dusepadowe pokryte dachówką. Obok zabudowań stara lipa z kapliczką szafkową. Zagroda nr 67- dom z budynkiem gospodarczym (stodoła z oborą pod wspólnym dachem). W stodole kolkowane wrota, wejście do obory pod zadaszeniem podpartym rysiami. Zagroda obok młyna - zrębowa budynki (dom, stodoła, obora). Dachy dwuspadowe pokryte dachówką. Dom nr 163 z około połowy XIX wieku, zrębowy, wzmocniony słupami, dwutraktowy, dach dwuspadowy pokryty dachówką. Budynek nr 770- zrębowy, oszalowany, dwutraktowy. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Okapy szczytowe jętkowo- wieszarowe z trzeliżem, okna w ozdobnych obramieniach. Dom nr 699 - zrębowy, półotraktowy, pierwotnie z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem.

W Medyni Głogowskiej należy wymienić zagrodę nr 354 (dom z oborą). Są to budynki zrębowe, dom oszalowany, z ozdobnym gankiem przy elewacji frontowej. Dom nr 398 (p. Prucnal) - zrębowy, oszalowany, jednotraktowy, przy elewacji frontowej gank. Zagroda nr 615 - dom zrębowy, jednotraktowy z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem, stodoła konstrukcji szkieletowej. Obok drewniana kapliczka. Ponadto zespół 3 domów w centrum wsi (bez numerów) zrębowych, jednotraktowych, z pomieszczeniami gospodarskimi pod wspólnym dachem.

W Medyni Łańcuckiej należy zwrócić uwagę na dom nr 152 wybudowany w końcu XIX wieku. Jest to obiekt zrębowy, założony na planie prostokąta, jednotraktowy, z dachem dwuspadowym pokrytym blachą.

W Pogwizdowie znajduje się zagroda nr 535 - dom ze stodołą. Budynek mieszkalny zrębowy, jednotraktowy z sienią przelotową. Dach dwuspadowy pokryty blachą. Stodoła konstrukcji szkieletowej. Dom nr 586 - wybudowany w okresie międzywojennym, zrębowy, oszalowany, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Dach dwuspadowy łamany polski z facjata.

W Woli Małej około 1915 roku wybudowano dom nr 64a. Jest to budynek zrębowy, oszalowany, dwutraktowy, z gankiem przy elewacji frontowej. Dach dwuspadowy pokryty dachówką. Okapy szczytowe jętkowo - wieszarowe z trzeliżem. Natomiast w 1875 roku (data na fragarze) został wybudowany dom nr 97- zrębowy, dwutraktowy z sienią przelotową. Dach dwuspadowy pokryty dachówką.

Na uwagę zasługuje fakt, że część starych budynków mieszkalnych jest obecnie pieczakowicie remontowana i adoptowana na cele letniskowe. Jako przykłady mogą posłużyć budynki w Medyni Głogowskiej (nr 985) i Zalesiu (nr 230, 277).

SPIS ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW DREWNIANYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Materiał	Dataowanie - remont	Nr rejestru wł. - użytkownik
Czarna	Zagroda nr 200 - dom	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 200 - stodoła	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 288 - dom warsztat tkacki	drewn.	1793	Aniela Chudzik
Czarna	Zagroda nr 268 - stajnia	drewn.	k. XIX w.	Michał Czado
Czarna	Zagroda nr 268 - stodoła	drewn.	1894	Michał Czado
Czarna	Dom nr 22	drewn.	4 ćw. XIX w.	Elżbieta Michta
Czarna	Dom nr 209	drewn.	2 poł. XIX w.	Marian Pełc
Czarna	Dom nr 244	drewn.	k. XIX w.	
Czarna	Dom nr 380	drewn.	1894	Stanisław Kluz
Czarna	Dom nr 492	drewn.	3 ćw. XIX w.	Stanisław Gut
Czarna	Dom nr 649	drewn.	2 ćw. XIX w.	Tadeusz Pełc
Czarna	Dom nr 724	drewn.	1797	Ryszard Tomasiak
Czarna	Dom nr 366	drewn.	1886	Zygmunt Pełc
Czarna	Dom nr 838	drewn.	ok.1880	Piotr Morawa
Czarna	Dom nr 849	drewn.	1830	Bronisław Tasiór
Czarna	Kuchnia nr 689	drewn.	1926	Wojciech Drabicki
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- Dyrekcja Lasów	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1978	A-962
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- adunktówka nr 95	drewn.	1845-1846	A-962
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- suszarnia nasion leśnych	drewn.	ok.1869 remont 1970	A-962
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- budynek gosp.	drewn.	1 poł. XIX w.	Ośrodek Rem.- Bud. Państw.
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.- lodownia	drewn.	pocz. XX w.	
Dąbrówki	Dom nr 31	drewn.	4 ćw. XIX w.	Anna Gromek
Dąbrówki	Dom nr 13	drewn.	XIX/XX w.	Halina Dąbiel
Dąbrówki	Dom nr 21a	drewn.	4 ćw. XIX w.	Bronisław Skóra
Dąbrówki	Dom nr 352	drewn.	3 ćw. XIX w.	Helena Goleńia
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kościół p. w. Jakuba Starsz. Ap.	drewn.	1492	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-dzwonnica	drewn.	1750, remont 1827,1945, 1991	kościół rz. -kat.
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kościół	drewn.	1827	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-ogrodzenie	drewn.	remont 1991	A-928
Krzemienica	Leśniczówka przysiółek Kolonia	drewn.	1827 wielokrotny remont	A-928
Krzemienica	Zagroda nr 352a - dom	drewn.	1813 (?) remont 1945	Franciszek Mokrzycki

Krzemienica	Zagroda nr 352a - chlew	drewn.	4 ćw. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stajnia	drewn.	4 ćw. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 352a - stodoła	drewn.	3 ćw. XIX w., ok.1925	Franciszek Mokrzycki
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stajnia	drewn.	4 ćw. XIX w.	Adam Glowiak
Krzemienica	Zagroda nr 416 - stodoła	drewn.	k. XIX w.	Adam Glowiak
Krzemienica	Dom nr 17	drewn.	ok.1920	Aniela Szpyrka
Krzemienica	Dom nr 49	drewn.	remont 1935	Andrzej Lencznar
Krzemienica	Dom nr 60	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1945	
Krzemienica	Dom nr 71	drewn.	ok.1910	Franciszek Niemczyk
Krzemienica	Dom nr 97	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1965	Zofia Kluz
Krzemienica	Dom nr 163	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1935	Wojciech Czaja
Krzemienica	Dom nr 174	drewn.	1888	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 286	drewn.	ok.1910	Helena Szubart
Krzemienica	Dom nr 389	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1930	Maria Łęczner
Krzemienica	Dom nr 478	drewn.	3 ćw. XIX w. przebud.1985	Henryka Panek
Krzemienica	Dom nr 637	drewn.	1869	Stanisław Bartman
Krzemienica	Dom nr 699	drewn.	remont 1960	Władysław Jabłoński
Krzemienica	Dom nr 709	drewn.	remont 1965	Helena Pietraszek
Krzemienica	Dom nr 768	drewn.	XIX/XX w. remont 1935.	Karolina Pietraszek
Krzemienica	Dom nr 770	drewn.	ok.1910	Maria Mazur
Krzemienica	Dom nr 845	drewn.	remont 1930	Helena Balaewender
Krzemienica	Dom nr 860	drewn.	1911	Jan Buk
Krzemienica	Dom nr 863	drewn.	remont 1935	Jerzy Tomaszek
Krzemienica	Dom nr 874	drewn.	ok.1930	
Krzemienica	Dom nr 876	drewn.	remont 1960	Józefa Rejman
Krzemienica	Dom nr 878	drewn.	ok.1915	
Krzemienica	Dom nr 880	drewn.	remont 1960	Aniela Welc
Krzemienica	Dom nr 893a	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1965	Anna Welc
Krzemienica	Dom nr 940	mur.	remont 1930	Anna Kluz
Krzemienica	Stodoła obok domu nr 957	drewn.	1903	
Krzemienica	Młyn wodny nr 353	drewn.	remont 1960	A. Skrobacz
			4 ćw. XIX w. remont 1920	Tadeusz Rejman
			4 ćw. XIX w. remont 1965	Józefa Szubart
			ok.1910	Antoni Balaewender
			remont 1950	Stanisław Welc
			1927	
			remont 1948	
			3 ćw. XIX w.	Janina Pieczonka
			4 ćw. XIX w. remont 1950	Władysław Nycz

Medynia Głogowska	Plebania	1850	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Wikarówka	1850	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 14 - dom	1910 remont 1935 ok.1930	1910 remont 1935 ok.1930	Kazimierz Horzempa
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 105 - dom	ok.1930	ok.1930	Emil Gobluch
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 134 - dom	ok.1930	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 134 - stodoła	1924 remont 1960 ok.1924	1924 remont 1960 ok.1924	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda nr 2 dom	remont 1960 k.XVIII w.(?)	remont 1960 k.XVIII w.(?)	Michał Mika
Medynia Głogowska	Zagroda nr 2 stodoła	remont 1960	remont 1960	Michał Mika
Medynia Głogowska	Zagroda nr 258 - dom	k. XIX w. remont 1950	k. XIX w. remont 1950	Maria Stawan
Medynia Głogowska	Zagroda nr 258 - chlew	1915 remont 1960	1915 remont 1960	Maria Stawan
Medynia Głogowska	Dom nr 7	4 ćw. XIX w.	4 ćw. XIX w.	Andrzej Kępa
Medynia Głogowska	Dom nr 26	ok.1915	ok.1915	Rozalia Panek
Medynia Głogowska	Dom nr 77	remont 1960	remont 1960	Mieczysław Stopyra
Medynia Głogowska	Dom nr 513	ok.1915	ok.1915	Stanisław Malec
Medynia Głogowska	Dom nr 515	1896	1896	Stanisław Kępa
Medynia Głogowska	Dom nr 539	4 ćw. XIX w. remont 1920	4 ćw. XIX w. remont 1920	Stanisław Kępa
Medynia Głogowska	Dom nr 582	4 ćw. XIX w. remont 1930	4 ćw. XIX w. remont 1930	Stanisław Noworol
Medynia Głogowska	Dom nr 613	ok.1915	ok.1915	Genowefa Piętko
Medynia Głogowska	Dom nr 798	3 ćw. XIX w. remont 1920	3 ćw. XIX w. remont 1920	Karolina Mączka
Medynia Głogowska	Młyn nr 628a	1938	1938	Jan Prucnal
Medynia Głogowska	Piec garmcarski nr 20	ok.1930	ok.1930	Wojciech Wilczak
Medynia Łańcucka	Karczma dom nr 90	pocz. XX w. remont 1935	pocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek
Medynia Łańcucka	Zagroda nr 193 dom	4 ćw. XIX w. remont 1945	4 ćw. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia Łańcucka	Zagroda nr 193 stodoła	4 ćw. XIX w. remont 1945	4 ćw. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia Łańcucka	Dom nr 8	1930	1930	Edward Gobluch
Medynia Łańcucka	Dom nr 25	4 ćw. XIX w.	4 ćw. XIX w.	Anna Kowal
Medynia Łańcucka	Dom nr	ok.1930	ok.1930	Stanisław Gobluch
Medynia Łańcucka	Dom nr 132	4 ćw. XIX w. remont 1930	4 ćw. XIX w. remont 1930	Franciszek Wojtas
Medynia Łańcucka	Dom nr 221	1909	1909	Edward Miś
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom	1883. remont 1960	1883. remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 stajnia	4 ćw. XIX w. remont 1960	4 ćw. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal

Pogwizdów	Zagroda nr 19 - chlew	drewn.	4 ćw. XIX w.	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - stodoła	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1960	Maria Prucnal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - piwnica	mur.-drewn.	ok.1920	Maria Prucnal
Pogwizdów	Dom nr 283	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1960	Julian Jurek
Pogwizdów	Dom nr 646	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1945	Jan Sowa
Pogwizdów	Dom nr 517	drewn.	3 ćw. XIX w. 1926	Katarzyna Surowiec
Pogwizdów	Dom nr 135	drewn.	1912	Katarzyna Malec
Wola Mała	Siostry Szuzabniczki NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.		
Wola Mała	Siostry Szuzabniczki NMP Starowiejskie Gumno -dom	drewn.	1900	
Wola Mała	Siostry Szuzabniczki NMP Starowiejskie	drewn.	1900	
Wola Mała	Dom nr 64a	drewn.	1915	
Wola Mała	Dom nr 97	drewn.	1875	
Zalesie	Dom nr 213	drewn.	k. XIX w. przeniesiony na obecne miejsce 1925. remont 1958	Helena Składanek

2.2.7. KAPLICZKI I KRZYŻE PRZYDROŻNE

Początków tradycji wznoszenia kapliczek i krzyży przydrożnych należy szukać na naszej ziemi u zarania chrześcijaństwa. Z czasem przysłał się zwyczaj wznoszenia symboli wiary z okazji ważnych wydarzeń politycznych (zwycięstw, rocznic) kościelnych, czy wreszcie związanych z zyciem społecznym, a nawet prywatnym mieszkańców wsi i miast. Były one planowo niszczone w zaborach pruskim i rosyjskim, jedynie Austriacy nie podjęli w tej dziedzinie żadnych kroków, co jest bez wątpienia jedną z przyczyn zachowania dużej liczby tych obiektów i bogactwa cechujących je form.

Kapliczki i krzyże wykonywano głównie z kamienia i drewna, niektóre elementy zdobiące także z metalu. W okresie międzywojennym pojawiły się na szerszą skalę, podobnie jak w całym budownictwie miejskim, cegła, blacha i dachówka. W latach 50-tych XX w. miejsce tradycyjnego budulca zaczął coraz częściej zajmować beton, pustaki, spawane konstrukcje metalowe i szczone wnikno. W architekturze kapliczek przydrożnych występuje kilka podstawowych grup o wspólnych cechach.

Kapliczki domkowe – wznoszone w formie niewielkich rozmiarów budynków, będących miniaturami kościoła o zredukowanym programie funkcjonalnym najczęściej jednonaprzestrzennego wnętrza. Wznoszone były przeważnie na planie prostokąta, niektedy zamkniętego niewielką absydka, zwieńczona dachem dwuspadowym lub o większej liczbie połaci, przeważnie z trójkątnym szczytem wydzielonym gzymsem lub okapem. Ich ściany były często ozdobione piastrami lub podziałami płytcowo-ramowymi, a szczyty ozdobione sterczykami.

Kapliczki szafkowe – w formie płytkiej szafki, w której umieszczano figurkę lub obrazek, przeważnie wieszano je na drzewach lub na słupach. Kapliczki – stupy zwieńczone figurą lub latarnią – niegdyś przeważnie wykonane w drewnie, później z kamienia, murowane z cegły a ostatnio z betonu i metalu. Te, które się zachowały nie sięgają zbyt odległych czasów wobec nietrwałości materiału, swą archaiczną formę zawdzięczają jednak prastarej tradycji, mającej źródło zapewne jeszcze w czasach przedchrześcijańskich, a wywodzącej się od figur Światowida.

Kapliczki słupowe – murowane w kształcie wielokondygnacyjnego słupa zwieńczonego daszkiem, krzyżem lub figurą. Sam słup występuje w licznych wariantach różniących się podziałami i zdobieniem. Proporcje tych kapliczek są bardzo różne. Istotną dla ich charakteru jest dominanta formy architektonicznej nad rzeźbami. Jest to licznie reprezentowany typ kapliczki na terenie gminy. Występują one w każdej wsi.

Kapliczki – figury przydrożne złożone z prostokątnego postumentu lub podwyższenia o nieregularnej formie (np. utworzonego z polnych kamieni wzmocnionych spodem) z daszkiem pokrytym niegdyś gontem wspartym na czterech słupach i wykonane są one w drewnie lub murowane. Pod zadaszaniem przedstawiona jest postać świętego w pozycji stojącej lub siedzącej. Odmianą tego typu kapliczki jest forma z zadaszaniem nad figurką, w formie metalowego przeważnie pasa wygiętego w łuk arkadowy

Osobną grupę stanowią pomniki patriotyczne. Do nich należą pomniki patriotyczne w Krzemienicy z symbolami państwowości polskiej, umieszczonymi na dużym głazie. Na terenie gminy występują liczne krzyże przydrożne: drewniane, metalowe i rzadko betonowe. Te najstarsze z drewna w ostatnich czasach zastąpiły nowe – metalowe. Na krzyżach umieszczone są figurki Ukrzyżowanego (najczęściej z metalu).

SPIS KAPLICZEK, FIGUR I KRZYŻY NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości Czarna	Obiekt	Materiał	Datowanie - remont	Nr rejestru wł. - użytkownik
Dąbrówki	Kapliczka przy granicy z Krzemienicą	mur.	poł. XIX w.	
Dąbrówki	Kapliczka obok szkoły	mur.	ok. poł. XIX w.	
Krzemienica	Kapliczka obok nr 361	mur.	3 ćw. XIX w.	
Krzemienica	Zespół kapliczki-w zagrodzie 488 kapliczka-studz. św. Jakuba	drewn.	pozc. XX w.	Jan Kluz
Krzemienica	Zespół kapliczki-w zagrodzie 488 figura św. Jakuba	kam. ceram.	1899	Jan Kluz
Krzemienica	Kapliczka na wycpie na stawie w przysiółku Chodakówka	mur.	ok. poł. XIX w.	
Krzemienica	Pomnik Grunwaldzki	kam.- bet.	1910	
Krzemienica	Figura MB Królowej Polski	kam.- bet.	1928	
Krzemienica	Kapliczka na lipie obok nr 32	drewn.	1900	
Krzemienica	Kapliczka na przysiółku Kowalówka obok nr 367	mur.	przed 1852	
Krzemienica	Kapliczka przy drodze Krzemienica-Czarna	mur.	4 ćw. XIX w.	
Medynia Głogowska	Kapliczka obok nr 203	drewn.	k. XIX w.	Genowefa Plekto
Medynia Głogowska	Kapliczka na szczycie wzgórza niedaleko kościoła	drewn.	XVIII/XIX w.	
Medynia Głogowska	Kapliczka pamięci Józefa Sikory przy drodze Łañcut-Sokolów	drewn.	1921	

43

Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 406	met.	1904
Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 865	met.	p. XX w.
Medynia Głogowska	Krzyż obok domu nr 385	drewn.	1900
Medynia Głogowska	Kapliczka	mur.	1954
Medynia Głogowska	Kapliczka szafłowa	mur.	1900
Medynia Głogowska	Figura św. Józefa z Dzieciątkiem	kam. bet.	1900
Medynia Łañcucka	Kapliczka przy drodze	mur.	XIX/XX w.
Pogwizdów	Kapliczka obok domu nr 181	mur.	1930
Pogwizdów	Kapliczka przy drodze na Cisowiec	mur.	1909
Pogwizdów	Krzyż przy drodze na Cisowiec	metal	1900
Wola Mała	Kapliczka przy drodze przez wieś	mur.	1870
Wola Mała	Krzyż na dawnym cmentarzu cholerycznym	metal	1975
Wola Mała	Kapliczka na granicy z Chodakówką	mur.	1870
Zalesie	Kapliczka z rzeźbami MB Różańcowej, św. Dominika i św. Róży	drewn.	4 ćw. XIX w.
Zalesie	Kapliczka z feretronem	drewn.	ok. 1880
Zalesie	Kapliczka obok szkoły	mur.	1888
Zalesie	Kapliczka przy drodze do Medyni Głogowskiej domu nr 164	mur.	1900
Zalesie	Kapliczka na wprost	mur.	1900
Zalesie	Kapliczka	mur.	1930
Zalesie	Krzyż obok domu nr 211	metal	1900

2.2.8. CHARAKTERYSTYKA ZACHOWANYCH ZABYTKOWYCH CMEN TARZY

Zakładanie cmentarzy było nierozwalnie związane z powstaniem parafii. Do najstarszych nekropoli w gminie Łañcut należą cmentarze przykościelne nieposiadające czytelnego układu (np. Krzemienica, Medynia Głogowska). Pierwsze cmentarze znajdowały się przy kościołach, w obrębie ich ogrodzenia i były nieodłącznym elementem założenia budowli kościelnej. Poza osadami usytuowane były cmentarze skazańców, samobójców, a przede wszystkim zmarłych na choroby zakaźne, zwane popularnie cmentarzami cholerycznymi. Dopiero dekret z 1783 r. wydany przez cesarza Józefa II zakazywał pochówków przy kościele.

Najstarszymi cmentarzami usytuowanym poza terenem kościelnym są cmentarze w Krzemienicy i Medyni Głogowskiej (zmk. stare) założone w I połowie XIX wieku. Do chwili obecnej w ww. miejscowościach zachowała się niewielka ilość nagrobków o cechach zabytkowych. Na cmentarzu w Krzemienicy na uwagę zasługują nagrobki: gimnazjalisty Jasia Gołębia w formie uciętego pnia drzewa, marmurowy grobowiec księdza Andrzeja Karakulskiego oraz grob nieznanego szlachcica w formie obelisku z piaskowca. Na cmentarzu w Medyni Głogowskiej

44

zachowało się kilka starych grobów ostatnio odnowionych. Warto tutaj odnotować nagrobek Tomasza Stopy grobowiec rodziny Łokietków, oraz kilka grobów bezimiennych. Szczególnie okazały jest grobowiec rodziny Łokietków- na czworobocznym postumentie umieszczono rzeźbę Chrystusa

Ponadto na terenie gminy udało się zlokalizować dwa cmentarze choleryczne. Pierwszy w Krzemienicy, zlokalizowany na zachód od starego cmentarza (pierwotnie oznaczony krzyżem), drugi w Woli Małej na tzw. Zarzeczcu (obecnie w tym miejscu stoi metalowy krzyż ze starą drewnianą Pasyjką). Na koniec warto dodać, że drugi cmentarz (tzw. nowy) w Medyni Głogowskiej założono już przed II wojną światową.

SPIS ZABYTKOWYCH CMENTARZY NA TERENIE GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Datowanie - remont	Nr rejestru wł. - użytkownik
Krzemienica	Stary cmentarz – nagrobki i starodrzewie	I poł. XIX w.	
Medynia Głogowska	Stary cmentarz – nagrobki i starodrzewie	I poł. XIX w.	

2.3. KRAJOBRAZOWE WARTOŚCI ŚRODOWISKA

2.3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH

Gmina Czarna położona jest w Dolinie Wisłoka (wsie Czarna, Dąbrówki, Wola Mała), na pograniczu Pogórza Rzeszowskiego i Płaskowyżu Kolbuszowskiego (Medynia Głogowska i Łanuccka, Pogwizdów i Zalesie).

Najbardziej zróżnicowany krajobraz posiada wieś Krzemienica charakteryzująca się pagórkowatym pejzażem porośniętym głębokimi wąwozami dróg polnych oraz gęstą siecią rzeczna. Największy strumień płynię wzdłuż drogi głównej przez wieś w głębokim wąwozie wyłożonym w lesie. Tereny nadrzeczne są mocno zadrzewione. Niezwykłe malownicze widoki na okoliczne miejscowości i dolinę Wisłoka rozciągają się z dróg polnych wzdłuż zachowanych układów łąkowych.

Miejscowości położone wzdłuż doliny Wisłoka, na pograniczu dużych obszarów leśnych, posiadają płaski, mało zróżnicowany pejzaż. Atrakcją krajobrazową jest gęsto zadrzewiona dolina Wisłoka widoczna z dróg oraz zbiorniki wodne (pozostałości po żwirowniach) zlokalizowane w pobliżu obszarów leśnych.

Niezwykłe malownicza jest dolina Starego Wisłoczyska (Wola Mała) gęsto zadrzewiona z tradycyjnymi, drewnianymi budynkami. Najciekawsze punkty widokowe zlokalizowano na drogach polnych wzdłuż zachowanych układów łąkowych w Woli Małej. Także atrakcyjne krajobrazowo są drogi polne w przysiółkach Czamej: Kotki i Podbórz oraz w przysiółku Dąbrówek - Pastwiska.

Wsie leżące na pograniczu Płaskowyżu Kolbuszowskiego (Medynia Łanuccka i Głogowska, Pogwizdów i Zalesie) charakteryzują się większym zróżnicowaniem terenu i dużym zalesieniem. Najciekawsze punkty widokowe znajdują się w Medyni Głogowskiej w okolicach kościoła parafialnego i z dróg wzdłuż zachowanych układów łąkowych pól.

Bardzo ciekawy jest potok Pogwizdówka, silnie zadrzewiony, z licznymi rozlewiskami. Biegająca wzdłuż niego droga przez Pogwizdów i Medynię w kierunku Trzebosi (z licznymi enklawami starej zabudowy i kapliczkami) należy do najatrakcyjniejszych na terenie gminy.

2.3.3. PUNKTY WIDOKOWE

Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki, dlatego też ważna jest ochrona tych miejsc przed przypadkowymi i nieprzemysłowymi formami działalności człowieka, które mogłyby zakłócić istniejący ład przestrzenny. Punkty widokowe są znaczącą atrakcją turystyczną gminy i z tego względu najważniejsze z nich są zarejestrowane na rysunku STUDIUM.

1. Punkt widokowy w Pogwizdowie, z drogi polnej do lasu Cisowiec na zabudowę Medyni Głogowskiej i Pogwizdowa.
2. Oś widokowa ze skrzyżowania dróg w Medyni Głogowskiej na kościół paraf. w Medyni Głogowskiej.
3. Oś widokowa z drogi głównej przez Medynię Głogowską na kościół paraf.
4. Ciąg widokowy z drogi polnej od kościoła parafialnego do drogi głównej przez Medynię Głogowską na zabudowę Medyni Głogowskiej i Łanucckiej oraz Dolinę Wisłoka.
5. Punkt widokowy ze wzgórza z kapliczką w Medyni Głogowskiej (niedaleko kościoła parafialnego) na zabudowę Medyni i Zalesia oraz Dolinę Wisłoka.
6. Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska na zabudowę Medyni Łanucckiej.

7. Oś widokowa z drogi Zalesie-Medynia Głogowska na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej.
8. Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska na zabudowę Zalesia.
9. Oś widokowa w Czarniej z drogi od leśniczówki do przysiółka Podgórz na kościół parafialny w Czarniej.
10. Oś widokowa z drogi głównej przez Czarną na kościół parafialny.
11. Oś widokowa z drogi głównej przez Czarną (za mostem) na kościół parafialny
12. Ciąg widokowy z drogi głównej przez Czarną na zabudowę Czarniej oraz przysiółków Kółki oraz Podgórz.
13. Punkt widokowy z drogi polnej w Woli Małej na zabudowę Woli Małej, Czarniej, Dąbrówek oraz Dolinę Wisłoka.
14. Oś widokowa z drogi Czarna-Dąbrówki na kościół parafialny w Dąbrówkach.
15. Oś widokowa z drogi Łańcut-Dąbrówki (na moście) na kościół parafialny w Dąbrówkach.
16. Punkt widokowy z drogi głównej Dąbrówki-Wola Dalsza (na granicy wsi) na zabudowę Woli Dalszej i Dolinę Wisłoka.
17. Ciąg widokowy z drogi głównej Czarna-Wola Mała na zespół zabudowy Domu Zakonnego Siostr Służebniczek Starowiejskich oraz Stare Wisłoczysko.
18. Punkt widokowy z drogi polnej w Krzemienicy na Bażantarnie w Krzemienicy i Strazowie oraz zabudowę Strazowa.
19. Punkt widokowy z drogi polnej przy starym cmentarzu w Krzemienicy na zabudowę Krzemienicy.
20. Oś widokowa z drogi polnej w Woli Małej na kościół parafialny w Dąbrówkach.
21. Ciąg widokowy z drogi głównej Zalesie-Węglińska na zabudowę Zalesia i Dolinę Wisłoka.
22. Punkt widokowy z drogi Łańcut – Czarna na zabudowę Łańcuta.
23. Punkt widokowy z drogi Łańcut-Krzemienica na zabudowę Łańcuta.
24. Punkt widokowy z drogi Krzemienica – Kraczkowa z widokiem na Łańcut i Kraczkową.

2.4. LUDNOŚĆ I ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

2.4.1. DEMOGRAFIA

LUDNOŚĆ W GMINACH OTACZAJĄCYCH GMINĘ CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Powierzchnia /km ²	Ludność		Gęstość zaludnienia	Kobiety na 100 mężczyzn
		ogółem	w tym kobiety		
Czarna	78	10 644	5 528	136,0	108,1
Łańcut gmina	107	20 087	10 254	188,0	104,3
Krasne	54	12 964	6 608	242,0	104,0
Trzebowniko	91	17 569	9 006	194,0	105,2
Sokołów Mp.	118	12 491	6 247	105,0	100,0
Rakszawa	66	7 391	3 795	111,0	105,5
Białobrzegi	56	7 866	3 972	140,0	102,0
Razem	570	89 012	45 410	159,4	104,1

Największą powierzchnię zajmują gminy wiejskie: Sokołów Mp. 118 km², Łańcut 107 km² oraz gmina Trzebowniko 91 km². Najwięcej ludności zamieszkiwało w gminie Łańcut, gminie Trzebowniko oraz w gminie Krasne. Średnia gęstość zaludnienia w gminach otaczających gminę Czarna wynosiła 159 os/km², z tego najwięcej w gminie Krasne 242 os/km², w gminie Trzebowniko 194 os/km², w gminie Łańcut 188 os/km². Natomiast średnia gęstość zaludnienia dla województwa podkarpackiego w 1998 r. wynosiła 118 os/km².

LUDNOŚĆ W GMINIE CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	1 638	1 624	1 630	1 642	1646
Dąbrówki	1 421	1 416	1 420	1 438	1454
Krzemienica	2 700	2 689	2 705	2 709	2723
Medynia Głog.	1 606	1 597	1 596	1 603	1593
Medynia Łańc.	704	651	645	658	705
Pogwizdów	1 034	1 048	1 037	1 033	1034
Wola Mała	770	761	764	772	777
Zalesie	698	703	691	702	688
Razem	10 571	10 489	10 488	10 557	10 620

W 1999 r. w gminie mieszkało 10 620 osób, z tego najwięcej w Krzemienicy 25,9% ogółu, w Czarniej 15,5%, w Medyni Głogowskiej 15,0%. Najmniej mieszkańców miały wsie takie jak: Zalesie 6,5% ogółu, Medynia Łańcucka 6,6%, Wola Mała 7,3%, Pogwizdów 9,7%. W ciągu ostatnich lat zmniejszyła się ludność Medyni Głogowskiej i Zalesia. W pozostałych wsiach ludność wzrosła.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W 1999 ROKU

Nazwa wsi	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Gęstość zalud. osób/km ²
Czarna	1 646	15,30	107,6
Dąbrówki	1 454	7,32	198,6
Krzemienica	2 723	15,82	172,1
Medynia Głog.	1 593	7,74	205,8
Medynia Łańc.	705	4,19	168,3
Pogwizdów	1 034	14,24	72,6
Wola Mała	777	4,39	177,0
Zalesie	688	9,14	75,3
Razem	10 620	78,14	średnia =135,9

Największą powierzchnię zajmowały wieś takie jak: Krzemienica 15,82 km², Czarna 15,30 km², Pogwizdów 14,24 km². Średnia gęstość zaludnienia w gminie w 1999 r. wynosiła 136 os/km². Największą gęstością charakteryzowały się sołectwa średniej i małej wielkości, a mianowicie: Medynia Głogowska, Dąbrówki, Wola Mała.

Ruch naturalny

Ruch naturalny obejmuje takie zjawiska demograficzne jak małżeństwa, urodzenia, zgony.

RUCH NATURALNY W GMINACH OTACZAJĄCYCH GMINĘ CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Czarna	42	104	104	0
Łañcut gmina	122	251	206	45
Krasne	73	138	126	12
Trzebowńsko	108	214	128	86
Sokołów Mip.	66	181	132	49
Rakaszawa	43	118	48	70
Białobrzegi	46	108	93	15
Razem:	500	1114	837	277

RUCH NATURALNY W GMINACH OTACZAJĄCYCH GMINĘ CZARNA W 1998 ROKU NA 1000 OSÓB

Nazwa gminy	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Czarna	3,9	9,8	9,8	0
Łañcut gmina	6,1	12,5	10,3	2,1
Krasne	5,7	10,7	9,8	0,9
Trzebowńsko	6,2	12,3	7,4	5,0
Sokołów Mip.	5,3	14,5	10,6	3,9
Rakaszawa	5,9	16,2	6,6	9,6
Białobrzegi	5,8	13,7	11,8	1,9
Razem:	5,6	12,8	9,5	3,3

Małżeństwa

Najwięcej małżeństw na 1000 osób zawarto w gminach Trzebowńsko, Łañcut, Rakaszawa. Średnio rocznie w gminie zawierano 99 małżeństw. Liczba zawieranych małżeństw początkowo spadła do 94 w 1996 r., a następnie wzrosła do 97 w 1999 r.

MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	14	9	18	16	20
Dąbrówki	11	14	12	13	15
Krzemienica	26	22	25	21	32
Medynia Głog.	19	17	24	18	14
Medynia Łañc.	8	5	11	9	5
Pogwizdów	9	10	7	11	14
Wola Mała	4	5	8	6	8
Zalesie	4	5	3	4	3
Razem	100	94	108	98	107

W 1999 r. zawarto 109 małżeństw, z tego najwięcej w Krzemienicy 33,0%, w Czarnie 20,6% w Dąbrówkach 15,5%. Najmniej małżeństw zawarto w Zalesiu 3,1% ogółu, w Medyni Łañcuckiej 5,2%, w Woli Małej 5,2%. Liczba zawieranych małżeństw zmniejszyła się w Medyni Łañcuckiej i Głogowskiej oraz Woli Małej i Zalesiu.

Urodzenia

Urodzenia w gminach otaczających na 1000 osób wyniosły 12,8%. Najwięcej nowych ludzi przyszło na świat w gminach: Rakaszawa, Sokołów Mip., Białobrzegi. Liczba rodzących się dzieci w gminie Czarna zmniejszyła się ze 148 w 1995 r. do 127 dzieci w 1999 r. Najwięcej urodzeń było w 1997 r. – 156 noworodki. Średnio rocznie przychodziło na świat 145 dzieci.

URODZENIA W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	25	21	28	30	27
Dąbrówki	20	19	12	16	14
Krzemienica	32	25	41	36	27
Medynia Głog.	24	32	21	23	19
Medynia Łañc.	14	8	13	14	10
Pogwizdów	12	13	13	10	14
Wola Mała	11	12	14	11	8
Zalesie	10	12	14	11	8
Razem	148	142	156	151	127

Urodzenia w gminie w 1999 r. w poszczególnych sołectwach wyniosły od 21,3% ogółu w Krzemienicy i 21,3% w Czarnie przez 15,0% w Medyni Głogowskiej do 6,3% w Woli Małej. Urodzenia w sołectwach w ciągu ostatnich pięciu lat zmniejszyły się za wyjątkiem Pogwizdowa.

Zgony

W gminach otaczających na 1000 osób średnio umierało 9,5 osób. Najwięcej ludzi zmarło w gminach: Białobrzegi, Sokołów Mip., Krasne. Zgony w gminie Czarna w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosły ze 121 osób w 1995 r. do 135 osób w 1999 r. Średnio w gminie umierało 115 osób rocznie.

ZGONY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE CZARNA LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	26	22	19	21	25
Dąbrówki	15	8	9	14	21
Krzemienica	33	38	27	29	30
Medynia Głog.	18	13	26	22	19
Medynia Łañc.	8	4	6	9	8
Pogwizdów	11	8	8	11	15
Wola Mała	3	4	5	3	5
Zalesie	7	4	4	6	12
Razem	121	101	104	115	135

Najwięcej zgonów zanotowano w sołectwach: Krzemienica 22,2% ogółu, Czarna 18,5%, Dąbrówki 15,6%. Najmniej zgonów wystąpiło w Woli Małej 3,7%, w Medyni Łañcuckiej 5,9%, w Zalesiu 8,9%.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny na 1000 osób w gminach otaczających w 1998 r. wyniósł średnio 3,3%. Najwyższy przyrost zanotowano w gminie Rakaszawa i w gminie Trzebowńsko. Przyrost naturalny w ciągu ostatnich pięciu lat zmniejszył się z +27 osób do – 8 osób. W 1997 r. przyrost naturalny był największy i wyniósł +52 osoby. Średni roczny przyrost naturalny w gminie wyniósł +30 osób. Dodatni przyrost naturalny występował w sołectwach Medynia Głogowska, Medynia Łañcucka, Wola Mała, Zalesie.

PRZYRÓST NATURALNY W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	-1	-1	9	9	2
Dąbrówki	5	11	3	2	-7
Krzemienica	-1	-13	14	7	-3
Medynia Głog.	6	19	-5	1	0
Medynia Łańc.	6	4	7	5	2
Pogwizdów	1	5	5	-1	-1
Wola Mała	8	8	9	8	3
Zalesie	3	8	10	5	4
Razem	27	41	52	36	-8

Struktura płci i wieku

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0 – 18 lat) stanowiła 30,3% ogółu mieszkańców. W strukturze wieku trzon stanowiłi ludzie w wieku produkcyjnym – 55,8%. Ludność w wieku emerytalnym obejmowała 14,8%.

STRUKTURA WIEKU WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Nazwa wsi	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Ogółem	% udziału kobiet
Czarna	841	805	1 646	51,0
Dąbrówki	730	724	1 454	50,2
Krzemienica	1 397	1 326	2 723	51,3
Medynia Głog.	869	724	1 593	54,6
Medynia Łańc.	367	338	705	52,1
Pogwizdów	536	498	1 034	51,8
Wola Mała	420	357	777	54,1
Zalesie	372	316	688	54,1
Razem	5 632	5 088	10 720	

Ludność w wieku przedprodukcyjnym:

kobiety 3 218 osób

19 - 60 lat 2 879 osób

19 - 65 lat 3 048 osób

ponad 65 lat 1 087 osób

480 osób

Ludność w wieku produkcyjnym:

kobiety

mężczyźni

kobiety

mężczyźni

W strukturze płci w gminie dominowały kobiety, których było 52,0% ogółu ludności. W strukturze płci wg sołectw w gminie Czarna kobiety dominowały zwłaszcza w sołectwach: Medynia Głogowska 54,8%, Zalesie 54,1%, Wola Mała 54,1%.

Migracje ludności

Ruchy migracyjne są procesem ciągłym i wywierają różne skutki, zarówno w rejonach odpływu jak i napływu ludności. Najwyższą mobilność wykazują ludzie młodzi, szczególnie po ukończeniu nauki w szkole.

MIGRACJE W GMINACH WIEJSKICH OTACZAJĄCYCH GMINĘ CZARNA W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Napływ	Odpływ	Saldo migracji	Na 1000 osób
Białobrzegi	90	84	6	0,8
Czarna	136	99	37	3,5
Łańcut gmina	195	154	41	2,1
Krasne	221	120	101	7,9
Rakiszawa	56	68	-12	-1,6
Sokołów Mip.	140	149	-9	-0,7
Trzebowńsko	259	99	160	9,2
Razem	1 097	773	+324	średnio 3,03

Do gmin wiejskich sąsiadnich napłynęło 1 097 osób. Najwięcej osób napłynęło do gminy Trzebowńsko, gminy Krasne, gminy Sokołów Mip., Łańcuta. Napływ ludności do gminy w ciągu ostatnich pięciu lat zmniejszył się ze 149 osób w 1995 r. do 144 osób w 1999 r.

NAPŁYW LUDNOŚCI DO SOŁECTW GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	33	30	31	32	31
Dąbrówki	23	22	17	19	23
Krzemienica	37	36	29	37	46
Medynia Głog.	23	17	10	9	5
Medynia Łańc.	9	8	10	9	5
Pogwizdów	7	6	5	4	7
Wola Mała	11	15	9	8	23
Zalesie	6	9	2	5	4
Razem	149	143	113	123	144

W 1999 r. do sołectw Gminy Czarna najwięcej ludności napłynęło do Krzemienicy 31,9% ogółu, do Czarniej 21,5%, do Dąbrówek i Woli Małej po 16,0%. Najmniej mieszkańców przyjechało do Zalesia 2,4%, do Medyni Łańcutkiej 3,0%, do Pogwizdowa 4,2%. Z gmin wiejskich sąsiadujących z gminą Czarna w 1998 r. odpłynęło 773 osoby. Największy odpływ zanotowano w gminach: Łańcut, Sokołów Mip., Krasne, Trzebowńsko, Czarna. Odpływ ludności z gminy zwiększył się ze 164 osób w 1995 r. do 186 osób w 1999 r. Najwięcej ludności odpłynęło w 1998 r – 103 osoby. Średnio rocznie odpływało 177 osób.

ODPŁYW LUDNOŚCI Z SOŁECTW GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999.

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	33	40	38	37	30
Dąbrówki	21	15	23	19	24
Krzemienica	39	48	34	50	57
Medynia Głog.	25	32	19	34	32
Medynia Łańc.	7	5	13	11	9
Pogwizdów	14	17	17	19	16
Wola Mała	18	12	22	17	15
Zalesie	7	3	5	6	3
Razem	164	172	171	193	186

W 1999 r. najwięcej osób odpływało z Krzemienicy 30,6% ogółu, z Medyni Głogowskiej 17,2%, z Czarniej 16,1%. Najmniej osób wyjechało z Zalesia 1,6%, z Medyni Łańcutkiej 4,8%. Największy wzrost odpływu zanotowano w ciągu ostatnich pięciu lat w Krzemienicy i Medyni Łańcutkiej. Saldo migracji w gminach otaczających w 1998 r. było dodatnio za wyjątkiem gminy Rakiszawa i gminy Sokołów Mip. Saldo migracji w gminie Czarna w ciągu ostatnich pięciu lat było cały czas ujemne. Największy odpływ z gminy nastąpił w 1998 r. i wyniósł –70 osób. Średnio rocznie z gminy odpływało 43 osoby. W 1999 r. saldo migracji we wszystkich sołectwach było ujemne, za wyjątkiem Woli Małej +8 osób, Zalesia i Czarniej po +1 osobie. Największy odpływ zanotowano w Medyni Głogowskiej, Krzemienicy, Pogwizdowie.

SALDO MIGRACJI W SOŁECTWACH GMINY CZARNA W LATACH 1995 – 1999

Nazwa wsi	1995	1996	1997	1998	1999
Czarna	0	-10	-7	-5	1
Dąbrówki	2	7	-6	0	-1
Krzemienica	-2	-10	-5	-13	-11
Medynia Głog.	-2	-15	-9	-25	-27
Medynia Łańc.	2	3	-3	-2	-4
Pogwizdów	-7	-11	-12	-15	-9
Wola Mała	-7	3	-13	-9	8
Zalesie	-1	6	-3	-1	1
Razem	-15	-29	-58	-70	-42

2.4.2. OCHRONA ZDROWIA

Zdrowie to nie tylko brak choroby czy kalectwo, to koncepcja pozytywna odnosząca się do zbiektywowanego dobrego samopoczucia człowieka, gdzie również ważną jest pełna sprawność fizyczna jak i sprawność życiowa. Na terenie Gminy Czarna funkcjonowały ośrodki zdrowia wchodzące w skład Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Łańcucie. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej świadczy również usługi gminom wiejskim w ramach podstawowej opieki.

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W 1999R. ZORGANIZOWANA W RAMACH SAMODZIELNEGO PUBLICZNEGO ZESPOŁU OPIEKI ZDROWOTNEJ W ŁAŃCUCIE

Placówka	Lekarze	Pielęgniarki i położne	Pacjenci	Stomatolodzy	Lekarze domowi
Przychodnia Rejonowa w Łańcucie	7	20	54 323	8	0
Poradnia dziecięca	2	2	25 743		
WOZ Albigowa	1	2	18 563	1	1
GOZ Białobrzegi	2	4	12 888	1	1
WOZ Brzoza Śladnicka	1	3	7 603	0	0
WOZ Budy Łańcuckie	1	3	3 824	1	0
GOZ Czarna	2	3	10 955	1	0
WOZ Dąbrówki	1	3	4 182	1	0
WOZ Husów	1	3	5 627	1	1
WOZ Kosina	1	3	12 629	1	1
WOZ Kraczkowa	1	2	10 507	1	1
WOZ Krzemienica	2	3	11 326	0	0
GOZ Markowa	1	4	15 255	1	1
WOZ Medynia Głogowska	3	3	6 001	1	0
GOZ Rakszawa	2	5	19 660	2	1
GOZ Żółnia	2	4	18 220	2	1
Razem	30	67	237 277		
w tym Gmina Czarna	8	16	32 444		

Prywatne apteki w Gminie Czarna znajdowały się we wsi gminnej oraz Krzemienicy. Lekarze prywatnie prowadzili gabinety w Czarniej lekarz medycyny, w Krzemienicy lekarz stomatolog i w Dąbrówkach lekarz stomatolog.

Opieka społeczna

Wśród zadań zleconych gminie największy kwotowy udział miały zasiłki stałe, zasiłki okresowe, renty socjalne, ochrona macierzyństwa.

ROZMIARY POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń z budżetu wojewody
Zasiłki stałe –	21	116	216	517 311
Zasiłki wyrównawcze	5	5	60	15 647
Zasiłki okresowe	191	823	997	229 864
Renta socjalna	39	157	430	144 404
Ochrona macierzyństwa	70	294	291	54 151
Zasiłki celowe	3	14	4	297
Zasiłki rodzinne	6	18	61	2 264
Zasiłki pielęgnacyjne	20	62	226	25 271
Pomoc dla kombatantów	14	16	14	4 000

53

W zadaniach własnych Gminy Czarna dominowały zasiłki celowe w naturze, zakup ubrań, pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne.

UDZIELONE ŚWIADCZENIA – ZADANIA WŁASNE GMINY CZARNA W 1999 ROKU

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Razem	477	X	X	172 701
Ubranie	25	123	25	6 450
Usługi opiekuńcze	10	15	4 216	30 587
Świadczenia zdrowotne	22	61	24	6 100
Zasiłki celowe na zdarzenia losowe	2	8	3	1 200
Zasiłki w naturze (wyprawka)	11	39	11	2 201
Zasiłki celowe t/w naturze ogółem	204	837	X	54 453

Wśród osób którym przyznano świadczenia w formie decyzji było 1500 mieszkańców gminy, z tego 31,4% ogółu dostało świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych.

LICZBA OSÓB I RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
			ogółem	w tym kobiet
Świadczenia przyznano w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	697	550	2 363	1 263
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	326	326	1 395	712
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	477	335	1 798	921
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej ogółem	X	102	399	182
Razem	1 500	1 313	4 195	3 098

Wśród osób objętych pomocą, którym przyznano świadczenia w formie decyzji dominowały świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych – 68,2% ogółu.

POWODY PRYZNANIA POMOCY W GMINIE CZARNA W 1999 R.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
		ogółem	w tym kobiety
Uboóstwo	485	1 886	961
Sieroctwo	2	5	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	70	294	156
Bezrobocie	194	702	333
Niepełnosprawność	49	151	73
Długotrwała choroba	48	139	65
Bezradność	95	485	265
w tym	34	121	79
rodziny niepełne	118	843	454
rodziny wielodzietne	4	10	2
Alkoholizm	4	4	2
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	4	2
Razem	1 101	4 640	2 392

54

Wiśród przyczyn korzystania z pomocy społecznej w gminie Czarna w 1999 r. wyróżnić można ośrodek ogólnej liczby rodzin objętych tą pomocą: ubóstwo 44,1%, bezrobocie 17,6%, rodziny wielodzietne 10,7%.

TYPY RODZIN OBJĘTYCH POMOCA SPOŁECZNĄ W GMINIE CZARNA W 1999 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
		ogółem	w tym kobiety
Rodziny ogółem	580	2 399	1 295
Rodziny z dziećmi ogółem	453	2 257	1 187
Rodziny niepełne ogółem	34	121	79
Rodziny emerytów i rencistów	57	170	73

Z pomocy społecznej udzielonej rodzinom 78,1% stanowiły rodziny z dziećmi, 9,8% rodziny emerytów, 5,9% rodziny niepełne.

2.4.3. OŚWIATA

Na terenie Gminy Czarna w roku szkolnym 1999/2000 funkcjonowały placówki wychowawczo – oświatowe takie jak przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja.

W gminie Czarna w roku szkolnym 1999/2000 znajdowało się 8 przedszkoli. Przedszkola znajdowały się w każdej wsi, za wyjątkiem Medyni Łańcuckiej. We wsi gminnej Czarna znajdowały się 2 przedszkola.

PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA W GMINIE CZARNA ROKU SZKOLNYM 1999/2000

Nazwa wsi	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Gimnazja
Czarna	2	1	-
Dąbrówki	1	1	-
Krzemienica	1	1	1
Medynia Głog.	1	1	1
Medynia Łańc.	-	1	-
Pogwizdów	1	-	-
Wola Mała	1	1	-
Zalesie	1	1	-
Razem	8	7	2

W gminie uczyto się w szkołach podstawowych 1.108 uczniów, z tego najwięcej w Krzemienicy 21,9% ogółu, w Medyni Głogowskiej 18,9%, w Dąbrówkach 16,9%. Najmniejsze szkoły znajdowały się w Zalesiu 7,2% oraz w Woli Małej 7,9%. Najwięcej uczniów pobierało naukę w klasie V – 17,8%, w klasie IV – 17,7% oraz w klasie I – 17,0%.

OBWODY SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000.

Nazwa miejscowości	Obwód szkoły
Czarna	wieś Czarna
Dąbrówki	wieś Dąbrówki, Wola Dalsza od nr 575 do 592 oraz Wola Mała nr 224
Krzemienica	wieś Krzemienica
Medynia Głogowska	wieś Medynia Głogowska oraz Pogwizdów od nr 1 do 308
Medynia Łańcucka	wieś Medynia Łańcucka oraz Pogwizdów od nr 309 do 645
Wola Mała	wieś Wola Mała od nr 4 do 227 z wyłączeniem 224 oraz Wola Dalsza od nr 346 do 429
Zalesie	wieś Zalesie

W szkołach podstawowych w Woli Małej oraz Dąbrówkach uczty się dzieci z Woli Dalszej. Natomiast część dzieci z Woli Małej uczęszczała do szkoły podstawowej w Łańcucie.

SZKOŁY PODSTAWOWE W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000

Nazwa wsi	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli	Pojemność dydak. szkoły
Czarna	144	15	11 kłprac.
Dąbrówki	187	18	13 kłprac.
Krzemienica	243	22	27 kłprac.
Medynia Głog.	210	20	10 kłprac.
Medynia Łańc.	156	15	9 kłprac.
Wola Mała	88	13	9 kłprac.
Zalesie	80	12	9 kłprac.
Razem	1108	115	

W poszczególnych szkołach liczebność klas była bardzo zróżnicowana. Średnio w klasie było 26 uczniów. Najmniej liczne klasy (VI klasy) były w Woli Małej i Zalesiu po 7 uczniów, natomiast w pozostałych klasach było ponad 30 uczniów. W niektórych szkołach nauka odbywa się w dwóch oddziałach klasowych.

LICZBA DZIECI W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE CZARNA W ROKU SZKOLNYM 1999/2000 ROKU

Nazwa wsi	Liczba uczniów	Klasa					
		I	II	III	IV	V	VI
Czarna	144	24	16	25	19	34	26
Dąbrówki	187	38	34	23	25	31	36
Krzemienica	243	41	38	29	43	53	39
Medynia Głog.	210	30	32	38	42	30	38
Medynia Łańc.	156	23	31	28	32	20	22
Wola Mała	88	19	14	14	22	12	7
Zalesie	80	13	11	19	13	17	7
Razem:	1 108	188	176	176	196	197	175
% udziału	100,0	17,0	15,9	15,9	17,7	17,8	15,8

W gminie zatrudnionych było ogółem 115 nauczycieli, z tego najwięcej w Krzemienicy – 22. W Medyni Głogowskiej – 20, w Dąbrówkach – 18, w Czarniej i Medyni Łańcuckiej po 15. Na jednego nauczyciela w gminie średnio przypadało około 10 uczniów. Szkoła podstawowa w Krzemienicy posiadała najwięcej w gminie klasopracowni. W gminie Czarna za wyjątkiem szkoły podstawowej w Medyni Łańcuckiej znajdowały się wszędzie sale gimnastyczne.

Nauczanie w gimnazjum trwa trzy lata. W gminie utworzono 2 gimnazja: w Krzemienicy oraz w Medyni Głogowskiej. Obwody gimnazjum

- Publiczne Gimnazjum w Krzemienicy:
wsie: Krzemienica, Czarna, Dąbrówki, Wola Mała oraz Wola Dalsza nr od 346 do 429 i od 575 do 592
- Publiczne Gimnazjum w Medyni Głogowskiej:
wsie: Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Zalesie.

GIMNAZJA W GMINIE CZARNA W ROKU 1999/2000

Nazwa wsi	Liczba uczniów	Pojemność dydaktyczna	Liczba nauczycieli
Krzemienica	243	6 klasopracowni	17
Medynia Głog.	132	4 klasopracownie	8
Razem	375		25

W gimnazjum uczyto się 375 uczniów, z tego 243 osób w Krzemienicy. W gimnazjum uczyto 25 nauczycieli. Uczniowie uczyli się w 10 klasopracowniach. Po ukończeniu szkoły podstawowej młodzież uczyła się w szkołach średnich w Łańcucie, w Rzeszowie, w Leszajsku.

2.4.4. KULTURA

Działalność kulturalna na terenie gminy jest przez Gminny Ośrodek Kultury w Czarniej wraz z filiami w Krzemienicy, Woli Małej i Medyni Głogowskiej oraz świątlicami w Dąbrówkach, Czarniej, Medyni Łančuckiej i Zalesiu.

Główne zadania GOK to rozwijanie, rozbudowanie oraz zaspakajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych społeczeństwa poprzez organizowanie różnorodnych form angaż do udziału w życiu kulturalnym środowiska ludzi o szerokim przekroju zainteresowań i w różnym wieku, wyszukiwanie jednostek twórczo uzdolnionych, promowanie ich talentów, umożliwianie dalszego rozwijania umiejętności oraz podtrzymywanie tradycji i rozwijanie kultury ludowej, sprawowanie mecenatu nad folklorem a także organizowanie promocji turystycznej – kulturalnej gminy m.in. poprzez współpracę z powstałym w 1997 roku międzygminnym związkiem pod nazwą „Łančucko – Łeżajski Związek Gmin Turystycznych” i Stowarzyszeniem Rozwoju Turystyki „Ordynacja Łančucka”. W programie działania Stowarzyszenia znajduje się również oferta turystyczna – kulturalna Gminy Czarna. Dzięki niej GOK pragnie wypromować Ośrodek Garmcarski, bowiem jest to unikalne zjawisko na mapie reżoidalnictwa Polski, gdyż tworzą go nie tylko izby regionalne i ekspozycje, ale przede wszystkim twórcy – rzemieślnicy ludowi. GOK przygotowuje się do wydania unikalnego katalogu o garmcarstwie. W ramach promocji zorganizowano w Parzysu wystawę ceramiki z Gminy Czarna, a także rozesłano wiele zdjęć przedstawiających naczynia i rzeźby w glinie.

Na terenie gminy pod patronatem GOK w Czarniej działają niżej wymienione zespoły i grupy artystyczne:

- „Wesele Krzemienickie” w Krzemienicy,
- Teatr Amatorski w Krzemienicy,
- Kapela Ludowa w Medyni Głogowskiej,
- „Pasieta” – dziecięcy zespół tańca ludowego Medyni Łančuckiej,
- „Czarniątka” – dziecięcy zespół tańca ludowego w Czarniej,
- „Czarnianki” – ludowy zespół śpiewaczy w Czarniej,
- „Dąbrówczańki” - ludowy zespół śpiewaczy w Dąbrówkach,
- „Aran” – grupa instrumentalno-wokalna w Dąbrówkach,
- Kolo Ceramiki Ludowej w Medyni Głogowskiej,
- Dziecięce grupy wokalne w Czarniej, Dąbrówkach, Krzemienicy i Woli Małej.

Wyżej wymienione zespoły mają różnicowany okres działania. I tak np.: „Wesele Krzemienickie” wraz z kapelą działa w Krzemienicy od 49 lat. Od 19 lat istnieje i działa zespół śpiewaczy „Czarnianki”, od 14 lat działa zespół „Dąbrówczańki”. Przy obu tych zespołach powstały zespoły dziecięce, którym bezpośrednio zespoły starsze przekazują swój repertuar i tradycje działania.

Ponadto należy podkreślić, że od 1993 roku stałe miejsce w kalendarzu imprez kulturalnych gminy mają Wiosenne Zjazdy Folklorystyczne, na których spotykają się wszystkie zespoły folklorystyczne Gminy Czarna i prezentują swój dorobek oraz promują kulturę ludową. Na Zjazdach organizowane są też wystawy twórców ludowych z gminy.

W 1993 roku powstał Klub Młośników Poezji, który skupia ludzi różnego wieku i profesji. W ramach działalności tego Klubu organizowane są wieczory literacko – muzyczne oraz wernisaze. Dobrym przykładem działania Klubu jest kilkakrotnie wystawiana w placówkach kultury gminy „Droga Krzyżowa”, oparta na poezji współczesnej autorstwa ks. Jan Kalinki. Spektakl ten został nagrany przez Radio Rzeszów i dwukrotnie wykorzystany jako audycja radiowa. Gmina wydaje własną gazetę, społecznie redagowaną i wydawaną jako kwartalnik pt.: „Wczoraj i dziś Gminy Czarna”

Podsumowując należy podkreślić, że działalność Gminnego Ośrodka Kultury i aktywność mieszkańców gminy skierowana jest na:

- kultywowanie kultury i tradycji ludowej,
- szukanie nowych form obecności kultury i sztuki w życiu społeczeństwa gminy, by ludzie o różnych potrzebach intelektualnych mogli zaspokoić swoje potrzeby kulturalne i artystycznie samorealizować się w placówkach kultury,
- wychowanie dzieci i młodzieży w duchu lokalnego patriotyzmu i tradycji ludowej.

2.4.5. CZYTELNICTWO

Czytelnictwo na terenie gminy do 1990 roku upowszechniała Gmina Biblioteka Publiczna w Czarniej poprzez pięć filii bibliotecznych, jeden oddział dla dzieci i trzy punkty biblioteczne. W 1995 r. zlikwidowano wszystkie punkty biblioteczne. Aktualnie biblioteka ma okolo 48 700 książek dla dzieci, młodzieży i dorosłych z różnych dziedzin wiedzy.

Od 1995 roku książki zakupywane są z funduszy gminy indywidualnie przez poszczególne biblioteki. Średnio rocznie gmina na zakup książek przeznaczą okolo 2 600 zł. Ponadto gmina pokrywa koszty utrzymania bibliotek. Pozytywnie należy ocenić działalność gminy na rzecz poprawy warunków funkcjonowania bibliotek. Dla przykładu można podać filie w Medyni, Łančuckiej i Dąbrówkach, obie filie zostały przeniesione do starych szkół w tych miejscowościach, uzyskując większe i jaśniejsze pomieszczenia.

Z książek biblioteki w 1990 roku korzystało 2 440 osób, którym udostępniono 4 770 książek, zaś w 1995 roku korzystało 2214 osób wypożyczając 3 268 woluminów. Duży wpływ na tą sytuację mają ograniczenie zakupu książek, zmniejszenie godzin pracy bibliotek, zmiana zainteresowań mieszkańców w kierunku wypożyczania kaset wideo.

2.4.6. SPORT

Na terenie gminy sport rozwijany jest w oparciu o działalność pięciu ludowych zespołów sportowych w miejscowościach: Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Wola Mała, Zalesie. Ludowe zespoły sportowe mają łącznie 123 członków, z tego ćwiczących 108 w czterech sekcjach sportowych tj.: piłka nożna, piłka ręczna, tenis stołowy, brydż.

Bazę sportową dla tych zespołów stanowią 3 boiska sportowe, w tym jedno z zapleczem, stadion sportowy z bieżnią, boiskami do piłki koszykowej, nożnej, ręcznej, trybuną na 300 miejsc, zapleczem socjalnym. Dwie drużyny piłkarskie uczestniczą w rozgrywkach klasy „A” i dwie w rozgrywkach klasy „B”.

2.4.7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Wskaźnik dochodzeń i śledztw w powiecie wynosił ogółem 114,4%, z tego najwięcej w gminach Rakszawa 146,7%, Markowa 139,1%, Łančout 119,6% (miasto + gmina). Natomiast wskaźnik stwierdzonych przestępstw na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Łančucie wynosił 99,2%. Największy wskaźnik był w Czarniej 215,0%, Rakszawie 192,1%, Markowej 156,5%. Wskaźnik ogólny wykrywalności dla gmin powiatu łančuckiego wynosił 65,6%. Największą wykrywalność przestępstw występowała w gminach:

- Rakszawa – 91,8%
- Czarna – 69,3%
- Biabrzezi 63,6%

Najczęstszą przyczyną wypadków z winy kierujących pojazdami było:

- nieprawidłowe wyprzedzanie i omijanie,
- nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu,
- nadmierna prędkość jazdy,
- nietrzeźwość kierowców.

Straż Pożarna

Działalność przeciwpożarowa w gminach powiatu łančuckiego jest prowadzona przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Łančucie.

STATYSTYKA WG RODZAJU ZDARZENIA NA TERENIE POWIATU ŁĄNCUCKIEGO
W LATACH 1995 – 1999

Ilość zdarzeń	Lata				Udział %
	1995	1996	1997	1998	
Ogółem	300	308	355	527	100
Pożary	73	95	83	97	21,5
Miejscowe zagrożenia	218	204	265	439	76,9
Alarmy fałszywe	9	9	7	-	1,6

W porównaniu do 1995 roku zanotowano wzrost zdarzeń w gminach powiatu łancuckiego o 34,0%, największy wzrost zanotowano we wzroście pożarów i miejscowych zagrożeń. W 1999 r. udział zdarzeń kształtował się następująco:

- miejscowe zagrożenia – 76,9% ogółu,
- pożary – 21,5%,
- alarmy fałszywe – 1,6%.

W gminach powiatu łancuckiego w 1999 r. wybuchło 119 pożarów, z tego największej w mieście Łancucie, gminie Łancut, gminie Czarna. Zanotowano 426 zdarzeń miejscowych, największej w mieście Łancut oraz w gminie Łancut i gminie Czarna.

STATYSTYKA WG RODZAJU ZDARZENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU
ŁĄNCUCKIEGO W LATACH 1995 – 1999

Gmina	Lata					
	1996		1997		1998	
	Pożar	MZ	Pożar	MZ	Pożar	MZ
Białobrzegi	11	10	11	10	5	8
Czarna	9	27	9	27	10	41
Łancut miasto	29	84	29	84	25	140
Łancut gmina	17	58	17	58	22	115
Markowa	5	7	5	7	7	7
Rakiszawa	10	9	10	9	9	14
Zolynia	5	7	5	7	5	10
Razem	86	202	86	202	83	413
						119
						426

2.5. EKONOMICZNE FUNKCJE GMINY

2.5.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Gospodarka lokalna

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGION
WYBRANYCH SEKCJI W GMINACH POWIATU ŁĄNCUCKIEGO W 1998 ROKU

Nazwa gminy	Przemysł ogółem	Budownictwo	Handel i usługi	Transp. i łączność	Obsługa interuch.	Edukacja	Ochrona zdrowia
m. Łancut	245	119	691	126	226	43	93
Białobrzegi	50	40	79	33	36	8	8
Czarna	130	46	142	53	66	10	7
Łancut gm.	158	123	269	108	85	13	17
Markowa	27	19	63	29	20	8	8
Rakiszawa	48	28	94	17	40	10	9
Zolynia	44	29	62	21	18	7	6
Razem	702	404	1 400	387	491	99	148

Wiśród podmiotów zarejestrowanych w 1998 r. w systemie REGON w gminach powiatu łancuckiego: handel i naprawy oraz przemysł. Najmniej podmiotów działało w sferze społecznej, tj. ochronie zdrowia, opiece społecznej i edukacji.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA ZAREJESTROWANA WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA
W LATACH 1995 - 2000

Nazwa wsi	Ogółem działalność w sołectwie	W tym lata					Razem 1995-2000
		1995	1996	1997	1998	2000	
Czarna	193	1	17	6	12	6	7
Dąbrówki	100	9	9	5	13	10	9
Krzemienica	281	23	23	14	19	20	13
Medynia Głog.	128	2	7	6	7	7	4
Medynia Łanc.	55	1	3	4	1	4	3
Pogwizdów	81	2	8	9	5	2	3
Wola Mała	81	1	4	5	4	5	8
Zalesie	40	5	6	8	4	1	16
Z poza gminy	93	6	8	8	9	3	7
Razem	1 052	7	82	63	74	58	54
							338

W Urzędzie Gminy Czarna do 15 września 2000 r. zarejestrowano 1 052 podmioty gospodarcze, z tego najwięcej w Krzemienicy 281, w Czarniej 193, w Medyni Głogowskiej 128, w Dąbrówkach 100. W latach 1995 – 2000 zarejestrowano łącznie 338 podmiotów. Od 1996 r. znacznie zmniejszyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów. Najmniej firm zarejestrowano w Zalesiu, Medyni Łancuckiej.

Spółki prawa handlowego w gminie Czarna
A&K Sp. z o.o., Biko Sp. z o.o., Euro-Center Sp. z o.o., Jawa PPHU Sp. z o.o., Televix PPUH Sp. z o.o.

Spółdzielnie:
Czarna: Spółdzielnia Kółek Rolniczych,
Krzemienica: Spółdzielnia Mieszkaniowa,
Wola Mała: Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna.

STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ZAREJESTROWANEJ W SOŁECTWACH
GMINY CZARNA W DNIU 15 WRZEŚNIA 2000 ROKU

Nazwa wsi	Handel	Usługi	Produkcja	Produkcja, handel, usługi	Ogółem
Czarna	79	78	9	27	193
Dąbrowki	30	58	2	10	100
Krzemienica	99	139	19	24	281
Medynia Głog.	41	56	11	20	128
Medynia Łanc.	24	23	4	4	55
Pogwizdów	21	38	9	13	81
Wola Mała	36	32	7	6	81
Zalesie	15	21	1	3	40
Inne z poza gminy	28	30	16	20	93
Razem	37	475	78	127	1 052
% udział	35,4	45,2	7,4	2,0	100,0

Bezrobotni

Z 1 052 zarejestrowanych firm 45,2% ogółu prowadziło działalność usługową, 35,4% zajmowało się handlem, wśród firm usługowych dominowało stolarstwo, usługi transportowe, budowlano – instalatorskie. Najwięcej firm usługowych było w Krzemienicy, w Czarniej, w Dąbrowkach, w Medyni Głogowskiej. W handlu dominowały artykuły spożywcze, handel obwoźny. Najwięcej firm handlowych było w Krzemienicy, w Czarniej, w Medyni Głogowskiej.

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ma wykształcenie zawodowe 36,4%, policealne 34,6%. Bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili 5,2%. Analiza długości pozostawania bez pracy pozwala stwierdzić, że ponad 44,8% bezrobotnych było bez pracy ponad rok, tj. osoby, które utraciły prawo do zasiłku. O sytuacji na lokalnym rynku pracy decyduje kondycja działających podmiotów gospodarczych. One bowiem kształtują zapotrzebowanie na siłę roboczą.

**LICZBA I WSKAŹNIK BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO LICZBY MIESZKAŃCÓW
W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE CZARNA WG STANU NA 30.04 1998 ROKU**

Nazwa wsi	Liczebność bezrobotnych				% bezrobot. do osób w wieku produk.
	Razem		z prawem do zasiłku		
	ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	
Czarna	130	72	40	16	14,2
Dąbrowki	141	81	48	17	17,6
Krzemienica	156	89	52	24	10,1
Medynia Głogowska	135	70	38	16	15,4
Medynia Łancucka	58	25	12	6	14,8
Pogwizdów	99	34	15	7	17,2
Wola Mała	52	31	18	6	12,2
Zalesie	66	47	17	5	20,4
Razem:	837	449	240	97	14,2

Na koniec 1996 r. w gminie zarejestrowanych było 873 bezrobotnych, a na koniec kwietnia 1998 r. 837 osób, w tym 449 (tj. 53,6%) kobiet. Z praw do zasiłku dla bezrobotnych korzystało 240 osób (tj. 28,7% natomiast 597 osób (tj. 71,3%) było bez prawa poboru zasiłku dla bezrobotnych. W ogólnej liczbie bezrobotnych niecałe 6,5% to absolwenci szkół wyższych.

2.5.2. ROLNICTWO

Gmina Czarna posiadała dobre warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa. Użytki rolne stanowiły 58,7% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne zajmowały 67,5% powierzchni użytków rolnych, łąki i pastwiska stanowiły 26,7% użytków rolnych. Lasy i grunty leśne zajmowały 31,4% ogólnej powierzchni gminy, największym właścicielem lasów w gminie był Skarb Państwa. Właścicielami użytków rolnych w 86,0% były osoby fizyczne.

W strukturze gruntów chronionych dominowały grunty klasy IVa, które stanowiły 28,3%, klasy IIb 14,5%, klasy II 13,6% ogółu. Z użytków zielonych chronionych najwięcej było użytków klasy III 16,0%. Wśród sołectw najlepsze gleby posiadała Krzemienica, Czarna, Wola Mała. Gleby słabsze IV klasy dominowały w Medyni Głogowskiej, Zalesiu, Medyni Łancuckiej.

Struktura obszarowa gospodarstw

Na terenie gminy było 1.463 gospodarstw indywidualnych. Najwięcej gospodarstw w stosunku do ogólnej powierzchni było w Krzemienicy 22,6%, Medyni Głogowskiej 18,7%, Czarniej 16,3%, Zalesiu 10,7%. Indywidualne gospodarstwa rolne o powierzchni do 2ha stanowiły 65,9% ogólnej liczby gospodarstw, zaś gospodarstwa o powierzchni od 2-5ha stanowiły 31,3% powierzchni.

**STRUKTURA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW NA DZIEŃ
4.09.2000 ROKU**

Nazwa wsi	Liczba gospodarstw rolnych wg powierzchni [ha]:						Razem
	od 1-2	od 2-5	od 5-7	7-10	10-15	>15	
Czarna	138	89	5	3	1	2	238
Dąbrowki	119	24	0	0	1	0	144
Krzemienica	215	96	3	8	4	4	330
Medynia Głog.	171	98	4	0	1	0	274
Medynia Łanc.	81	36	2	0	0	0	119
Pogwizdów	72	36	1	2	0	0	111
Wola Mała	55	31	2	2	0	0	90
Zalesie	105	48	3	0	0	1	157
Razem	956	458	20	15	7	7	1 463
% udziału	65,9	31,3	1,4	1,0	0,5	0,5	100,0

Grunty chronione

**STRUKTURA GRUNTÓW CHRONIONYCH WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA W DNIU
4.09.2000 ROKU**

Nazwa wsi	klasa bonitacyjna gruntów							
	I	II	III a	III b	III c	IV a	IV b	IV c
Czarna	0,12	40,41	145,53	77,27	29,98	18,12	22,91	9,65
Dąbrowki	-	3,08	32,26	29,0	13,67	2,50	49,27	2,50
Krzemienica	21,0	232,95	351,38	69,20	124,77	25,85	15,10	0,34
Medynia Głogowska	0,50	1,45	8,10	82,12	12,75	51,49	34,06	159,68
Medynia Łancucka	-	7,45	9,49	7,91	12,75	2,60	51,24	304,62
Pogwizdów	2,55	23,72	96,43	30,37	23,56	51,24	304,62	159,68
Zalesie	-	6,4	15,13	23,56	51,24	304,62	159,68	159,68
Razem	24,17	315,46	658,68	337,23	304,62	159,68	159,68	159,68

STRUKTURA GRUNTÓW CHRONIONYCH WG SOŁECTW W GMINIE CZARNA W DNIU 4.09.2000 ROKU CD

Nazwa wsi	klasa bonitacyjna gruntów				Razem użytki		Ogółem grunty
	1 z	2 z	3 z	zielone	orze	inne	
Czarna	0,14	20,35	73,45	93,94	316,22	410,16	410,16
Dąbrówki	-	2,87	19,55	22,42	92,11	114,53	114,53
Krzemienica	4,95	96,92	80,14	182,01	690,70	872,71	872,71
Medynia Głog.	-	-	77,48	77,48	266,71	343,69	343,69
Medynia Łanic.	-	-	27,26	27,26	95,90	123,16	123,16
Pogwizdów	-	1,17	21,19	22,36	52,30	74,66	74,66
Wola Mała	0,09	25,76	47,99	73,84	156,01	229,85	229,85
Zalesie	-	0,35	24,02	24,37	130,39	154,76	154,76
Razem:	5,18	147,42	371,08	523,68	1.800,34	2.323,52	2.323,52

Zasiewy

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I ZASIEWY W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Pow. ogółem	Użytki rolne	Grunty orze	Sady	Zasiewy ogółem
Czarna	585,34	534,14	336,89	25,45	299,38
Dąbrówki	328,72	288,16	178,29	1,34	137,76
Krzemienica	888,72	826,55	586,73	44,47	514,6
Medynia Głog.	708,18	597,81	334,75	3,32	275,43
Medynia Łanic.	257,08	228,78	147,74	0,97	132,06
Pogwizdów	360,02	310,16	199,13	2,32	176,21
Wola Mała	225,75	210,76	132,95	5,05	126,09
Zalesie	309,3	284,18	182,13	2,82	149,97
Razem	3.663,11	3.280,54	2.098,61	85,74	1.811,50

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW I ZASIEWY W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Pszonica	Żyto	Owies	Mieszanki zbożowe	Ziemniaki	Jęczm.	Warzywa
Czarna	108,05	35,79	12,76	17,35	67,86	6,79	5,93
Dąbrówki	37,18	25,06	6,47	11,6	44,45	1,76	4,08
Krzemienica	253,9	8,82	15,11	54,21	86,42	14,1	27,01
Medynia Głog.	67,78	41,79	35,45	19,99	70,99	7,92	4,5
Medynia Łanic.	17,35	53,22	17,92	1,57	28,11	1,4	1,09
Pogwizdów	40,66	33,56	22,38	8,62	47,08	4,06	1,55
Wola Mała	53,19	1,82	5,43	8,79	28,67	11,19	3,13
Zalesie	45,66	24,9	18,43	4,6	37,71	2,36	1,96
Razem	623,77	224,96	133,95	126,73	411,29	49,58	49,25

Zasiewy w gminie Czarna w 1996 r. na 100 ha użytków rolnych wynosily 52,2. Najwięcej użytków rolnych w stosunku do ogólnej powierzchni wsi było w: Woli Małej, Krzemienicy, Zalesiu, Czarniej, w Pogwizdowie. Powierzchnia gruntów zasianych w stosunku do ogólnej powierzchni wsi była największa w: Krzemienicy 57,9%, Woli Małej 55,9%, Pogwizdowie 51,4%. Zasiewy pszenicy stanowiły 34,4% ogólnej powierzchni zasianej, a 17,0% powierzchni gminy. W gminie siano głównie pszenicę ozimą. Największe zasiewy pszenicy były w Krzemienicy, w Czarniej, w Medyni Głogowskiej, w Woli Małej. Zasiewy żyta stanowiły 6,1% powierzchni gminy. Żyto siano głównie w Medyni Łanicuckiej, Medyni Głogowskiej i Woli Małej. Owies siano przeważnie w Medyni Głogowskiej, Pogwizdowie, Zalesiu. Ziemniaki sadzone były na 11,2% ogólnej powierzchni gminy. Nasadzenia dominowały w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarniej i Pogwizdowie.

Lasy prywatne

LASY PRYWATNE W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW W DNIU 4.09.2000 ROKU

Nazwa wsi	Las stary	Las młody	Lz.	Tr
Dąbrówki	18,74	-	0,05	-
Krzemienica	6,53	6,01	2,01	2,96
Medynia Głog.	59,47	-	0,41	-
Medynia Łanic.	12,04	-	0,1	-
Pogwizdów	11,72	-	0,32	-
Wola Mała	0,65	0,22	0,05	-
Zalesie	97,87	0,82	0,19	0,17
Razem:	223,23	7,91	4,99	0,17

W gminie Czarna dominowały lasy stare i zajmowały one powierzchnię 223,23 ha. Najwięcej lasów było w Zalesiu, Medyni Głogowskiej, Dąbrówkach.

Hodowla

W gminie na 100 ha użytków rolnych hodowano 47 sztuk bydła, z tego krowy stanowiły 75,0% ogółu pogłowa. Najwięcej bydła hodowano w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarniej, Dąbrówkach. W gminie Czarna na 100 ha użytków rolnych było 36 sztuk trzody chlewnej, z tego lochy stanowiły tylko 3,6%. Najwięcej trzody chlewnej hodowano w Pogwizdowie, Krzemienicy, Czarniej, Dąbrówkach. Na 100 ha użytków rolnych w gminie Czarna pracowało 17 ciągników. Największy stopień mechanizacji był w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarniej, Dąbrówkach.

HODOWLA I MECHANIZACJA W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Bydło [szt]	Trzoda chlewna [szt]	Ciągniki [szt]
Czarna	269	173	85
Dąbrówki	184	148	70
Krzemienica	288	212	131
Medynia Głog.	278	134	98
Medynia Łanic.	116	94	49
Pogwizdów	173	219	37
Wola Mała	98	108	38
Zalesie	138	82	41
Razem	1.544	1.170	549

ZATRUDNIENIE W ROLNICTWIE W GMINIE CZARNA W 1996 ROKU

Nazwa wsi	Liczba osób w gospodarstwie domowym	Pracujący w gospodarstwie domowym	
		wyłącznie	głównie
Czarna	935	381	8
Dąbrówki	732	314	12
Krzemienica	1.410	480	4
Medynia Głog.	1.103	523	9
Medynia Łanic.	428	179	9
Pogwizdów	689	345	15
Wola Mała	419	134	11
Zalesie	498	229	11
Razem	6.214	2.583	79

2.5.3. TURYSTYKA I REKREACJA

Atrakcyjność turystyczna obszaru uzależniona jest od trzech czynników – rangi, walorów turystycznych, dostępności komunikacyjnej oraz zdolności obsługowej urządzeń turystycznych. Obszary, które zajmują Gmina Czarna należą do atrakcyjnych turystycznie.

Gmina oferuje w zabytki, oraz ze względu na swoje położenie, liczne pomniki przyrody, piękny krajobraz i rozległe lasy bogate w zwierzytnę i runo leśne, posiada dobre i niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku, które mogą w przyszłości przyczynić się do rozwoju na tym terenie wypoczynku i turystyki pobytowej, głównie kwalifikowanej dla turystów przyjezdnych.

Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie znanego w kraju i zagranicą o dużej wartości zabytkowej zespołu pałacowo – parkowego w Łąncucie, przy trasie do Leżajska, gdzie celem turystycznym jest zespół klasztorny O.O. Bernardynów ze słynnymi organami oraz zlokalizowany na terenie gminy Rakszawa w sąsiedztwie wsi Wydrze w osadzie Julin, w ramach dawnej Ordynacji Potockich, drewniany pałacyk myśliwski, który stanowi integralną część rezydencji łancuckiej bez wątplenia podnosi atrakcyjność turystyczną Gminy Czarna.

W związku z rosnącym zainteresowaniem turystów zagranicznych i krajowych możliwością organizowania polowań w tym regionie, istnieje możliwość by Julin odzyskał funkcje pałacyku myśliwskiego i w sezonie łowieckim był do tego celu wykorzystywany. Poza sezonem Julin będzie mógł pełnić funkcje reprezentacyjno – rekreacyjne. Odbywać się tutaj mogą konferencje, spotkania i sympozja naukowe i biznesowe, plenery malarskie i inne warsztaty tematyczne. Atrakcyjność Julina podnosi basen kąpielowy, korty tenisowe, boiska do gier zespołowych, baza noclegowa na 159 miejsc, możliwość urządzenia pola golfowego, a przede wszystkim gęsto zalosione tereny i funkcjonująca stadnina koni specjalizująca się w hipoterapii dzieci.

Atrakcyjność turystyczna Gminy Czarna podnosi leżąc na trasie Łańcut- Leżajsk, położona w kompleksie leśnym wieś Dąbrówki, w której znajduje się o wysokim standardzie hotel, restauracja z salami konferencyjnymi o nazwie „Zajazd Dymarka”. Stwarza on dobre warunki do rozwoju turystyki biznesowej i trazytowej. W starych budynkach wchodzących w skład Ordynacji Potockich zorganizowano muzeum łowiectwa, gdzie znajduje się znaczna część eksponatów Zarządu Wojewódzkiego Polskiego Związku Łowieckiego z Rzeszowa.

- Poza obiektami wchodzącymi w skład Ordynacji Potockich, do atrakcji turystycznych Gminy Czarna należy zaliczyć:
- XVIII wieczny zabytkowy kościół w Krzemienicy,
 - kościół w Medyni Głogowskiej z unikalnym wystrojem wnętrza wykonanego z ceramicznej mozaiki,
 - Muzeum Ceramiki Ludowej w domu p. Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej,
 - Warsztaty Dzielącej Ceramiki Ludowej przy szkole podstawowej w Medyni Głogowskiej,
 - Izba Gamcarska w Zalesiu.

Ucieczka w przyrodę, pierwotną naturę, poszukiwanie spokoju, to ceł coraz większej rzeszy współczesnych turystów. Oczekiwania te w dużej mierze mogą spełnić stare obiekty drewniane, usytuowane często w trudno dostępnych atrakcyjnych krajobrazowo terenach w pobliżu skupisk leśnych. Przygotowanie listy tego typu obiektów, które mogą stać się przedmiotem zainteresowania ludzi z miast, którzy je wykupią i zaadaptują na cele turystyczne jest również szansą dla mieszkańców i gminy.

W przypadku walorów wypoczynkowych tylko teren położony między kompleksem leśnym Zalesia a przysiółkiem Podbór spełnia wszystkie wymagania stawiane terenow o przeznaczeniu rekreacyjnym. Jest to obszar gdzie istnieje możliwość zlokalizowania niewielkich obiektów turystycznych.

Głównym atutem wśród przyrodniczych walorów gminy miał być projektowany rezerwat Medynia Głogowska. Obejmował on najcenniejsze fragmenty kompleksu leśnego leżącego przy północno – zachodniej granicy gminy. Znajdowało się tam wiele osobliwości zarówno ze świata zwierząt jak i roślin. Fragment obecnie zalesionej łąki wewnątrz kompleksu leśnego urozmaica środowisko przyrodnicze tego obiektu szczególnie gdy pokrywa ją barwny kobierzec kwiatów.

Piękny zakątek stanowi zespół śródleśnych stawów częściowo pozbawionych wody w pobliżu Zalesia. Cennymi obiektami przyrodniczymi są pomniki przyrody. Obszar gminy obfituje w tego rodzaju składniki środowiska – występują one zwłaszcza w Dąbrowkach i Krzemienicy. Jednym z walorów przyrodniczych gminy jest dolina Wisłoka, w której oprawe dla silnie meandrującej rzeki stanowi mozaika pól i łąk. Dodatkowym urozmaiceniem jest dawne koryto Wisłoka - Stare Wisłoczysko – krętą linią przecinającą gruntu rolne Krzemienicy i Woli Małej.

Istotne znaczenie dla mieszkańców gminy będzie miało wykorzystanie nowobudowanych o wysokim standardzie domów mieszkalnych dla celów agroturystyki. Ogromne szanse wykorzystania walorów i rozwoju turystyki oraz ochrony dziedzictwa kulturalnego Gminy Czarna stwarza utworzenie międzygminnego związku pod nazwą „Łańcucsko – Leżajski Związek Gmin Turystycznych” w skład którego na mocy uchwały Rady Gminy nr XXV/117/97 z dnia 21 marca 1997 roku wchodzi Gmina Czarna.

Szlaki turystyczne

Jednym z elementów racjonalnego zagospodarowania turystycznego terenu są wyznaczone piesze trasy umożliwiająca poruszanie się turystów w sposób bezpieczny i zarazem niezagrażający środowisku. Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki; dlatego też ważna jest ochrona tych miejsc przed przypadkowymi i nieprzemysłanymi formami działalności człowieka, które mogłyby zakłócić istniejący ład przestrzenny.

Przez teren Gminy Czarna przebiega szlak turystyczny oznaczone kolorem zielonym o ogólnym przebiegu: Rzeszów, Słocina, Albigowa, Łańcut, Czarna, Węglińska, Brzoza Stadnicka, Julin, Wola Zarczycka, Nowa Sarzyna. Długość szlaku wynosi 69 km w tym na terenie gminy około 11 km. Szlak na teren gminy wkracza od strony Łańcuta w przysiółku Skotnik. Dochodząc do głównej drogi prowadzącej z Woli Małej do Czamej skręca na zachód, a następnie na skrzyżowaniu w Czamej na północ.

C cały czas szlak prowadzi wzdłuż drogi, przekraczając Wisłok i doprowadzając do przysiółku Podbór. Tutaj na rozwidleniu dróg wchodzi na wiejską uliczkę i zdaża w kierunku kompleksu leśnego. Po około 1 km mijają leśniczówkę a dochodząc do lasu skręca w kierunku wschodnim doprowadzając do fragmentu podmokłej łąki z kępami olszy. Za łąką trasa szlaku skręca na północ wchodząc w las dochodząc do linii stawowej, mijając piękne drzewostany łąkowe zmienia kierunek na zachodni, opuszcza tereny leśne i styka się z główną drogą w Zalesiu. Pnie się w kierunku północnym doprowadzając do skrzyżowania dróg, zmienia kierunek na wschodni dążąc w stronę Węglišk i opuszcza tereny gminy.

2.6. OSADNICTWO

2.6.2. CHARAKTERYSTYKA RUCHU BUDOWLANEGO

Mieszkalnictwo

LUDNOŚĆ ZAMIESZKAŁA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO (DZIAŁKI ROLNEJ) WG WIEKU I PŁCI W 1996 ROKU

Ludność	ogółem		Gmina Czarna		kobiety	
	ogółem	100,0	ogółem	100,0	ogółem	100,0
0 - 14	2 242	24,5	1 104	25,1	1 138	23,8
15 - 19	674	7,3	327	7,4	347	7,2
20 - 29	1 360	14,8	685	15,6	675	14,1
30 - 39	1 206	13,1	612	13,9	594	12,4
40 - 49	1 090	11,9	549	12,5	541	11,3
50 - 59	941	10,2	438	10,0	503	10,5
60 - 64	495	5,4	234	5,3	261	5,5
ponad 65	1 177	12,8	450	10,2	727	15,2

W gospodarstwach domowych użytkowników gospodarstw domowych i działek rolnych zamieszkiwało 87,1% ogółu ludności gminy. W wieku najwyższej wydajności pracy między 20 a 50 rokiem życia mężczyzn było ponad 42,0%, kobiet niecałe 38,0%. Więcej o 5,0% było kobiet w wieku ponad 50 lat. W gospodarstwach rolnych zamieszkiwało aż 53,1% ogółu ludności. Tak duża koncentracja ludności w tych gospodarstwach przy niewielkiej opłacalności produkcji rolnej świadczyła o trudnych warunkach życia i niskich dochodach rodzin rolniczych.

LUDNOŚĆ FAKTYCZNIE ZAMIESZKAŁA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO (DZIAŁKI ROLNEJ) WG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W 1996 ROKU

Ludność zamieszkała w gospodarstwach	ogółem		Gmina Czarna		kobiety
	ogółem	100,0	ogółem	100,0	
Ogółem	9 185	100,0	4 399	100,0	4 786
Z użytk. działki rolnej	2 242	24,5	1 104	25,1	1 138
razem	674	7,3	327	7,4	347
0,1 - 0,5 ha	1 360	14,8	685	15,6	675
0,5 - 1,0 ha	1 206	13,1	612	13,9	594
razem	2 566	27,9	1 297	29,5	1 269
1 - 2	3 090	33,6	1 470	33,4	1 620
2 - 5	2 909	31,6	1 396	31,3	1 513
w tym	1 701	18,5	823	18,5	876
3 - 4	828	9,0	408	9,0	430
4 - 5	370	4,0	165	3,6	205
5 - 10	233	2,5	114	2,5	119
w tym	163	1,8	85	1,8	78
7 - 10	70	0,8	29	0,6	41
10 - 20	9	0,1	4	0,1	5
w tym	9	0,1	4	0,1	5
10 - 15	9	0,1	4	0,1	5
15 - 20	-	-	-	-	-
20 - 50	5	0,05	4	0,09	1
w tym	5	0,05	4	0,09	1
30 - 50	-	-	-	-	-
>50 ha	4	0,04	1	0,02	3

2.6.1. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

ZASOBY NIERUCHOMOŚCI NA TERENIE GMINY CZARNA W 2000 ROKU

Grupy i podgrupy rejestrowe	Użytki rolne, grunty zabudowane, wody w ha		wzrostki				Razem		
	RP	RL	MU	US	PE	K		N	W
1. Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem użytkowania	386	10				2	2	2	401
1.1	386	10				2	2	2	401
1.2	29	2 176	8						2 215
1.3	3	5	1			78	72		159
1.4	9	1	1			2			14
2. Grunty S.P. w uż. wieczyst.	427	2 192	10			82	1	76	2 789
2.1	18		3						21
2.2	18		3						21
3. Państwowe osoby prawne									
4. Grunty gminne z wyłączeniem użytkowania, wieczystego	183	22	15		2	5	5	16	248
4.1	183	22	15		2	5	5	16	248
4.2						121		24	146
4.3	182	22	18		2	126	5	40	396
5. Grunty gminne w uż. wieczyst.	1	7	7						8
5.1	1	7	7						8
6. Grunty kom. osoby prawne									
7. Grunty osób fizycznych	3 465	232	234		1	41	20	9	4 002
7.1	3 465	232	234		1	41	20	9	4 002
7.2	473	9	79			1	2	1	565
8. Grunty spółdzielni	3 938	241	313		1	42	22	10	4 567
8.1	3		5						8
8.2	3		5						8
8.3	2		3		3				8
9. Grunty kościołów									
9.1									
10. Grunty wspólnot									
10.1									
11. Grunty osób prawnych	18		3						21
11.1	18		3						21
Pow. ewidencyjna	4 590	2 455	362		7	250	28	126	7 818
Pow. wyównawcza									-4
Pow. geodezyjna	4 587	2 455	362		7	250	28	126	7 814

RP - użytki rolne; grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe
 RL - użytki leśne i grunty zadrzewione
 MU - grunty zabudowane mieszkaniowo - usługowe
 US - tereny usług sportu i wypoczynku
 PE - tereny eksploatacji powierzchniowej - kopaliny
 K - tereny komunikacji kolejowej i drogowej
 N - nieużytki
 W - wody śródlądowe płynące

Struktura własnościowa terenów stanowi uwarunkowanie możliwości rozwoju szczególnie istotne w gospodarce rynkowej. Rozpoznanie tej struktury i trendów przemian związanych z obrotem rynkowym a w miarę możliwości przekształcania jej w pożądanym kierunku jest jednym z głównym elementów aktywnej polityki przestrzennej gminy.

NIERUCHOMOŚCI W GMINIE CZARNA WG SOŁECTW W 2000 ROKU

Nazwa wsi	Nieruchomości zabudowane	Nieruchomości niezabudowane	Domy rolników
Czarna	176	154	224
Dąbrówki	138	149	144
Krzemienica	357	360	307
Medynia Głog.	155	176	212
Medynia Łańc.	79	63	81
Pogwizdów	116	149	118
Wola Mała	97	97	79
Zalesie	53	70	96
Razem	1 171	1 218	1 261

W gminie było 1.171 nieruchomości zabudowanych i 1.218 nieruchomości niezabudowanych. Najwięcej nieruchomości ogółem było w Krzemienicy, w Czamej, w Medyni Głogowskiej, w Dąbrówkach. Domy rolników było 1.261, z tego najwięcej w Krzemienicy 24,3%, w Czamej 17,8%, Medyni Głogowskiej 16,8%, w Dąbrówkach 11,4%.

Pozwolenia na budowę

Według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie w roku 1999 na terenie powiatu było 20 401 mieszkań z 75 361 izb o łącznej powierzchni użytkowej 1 472,0 tys. m². Na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,77 osoby, a na jedną izbę 1,02 osoby. Planowało to powiat nieznacznie powyżej średniej wojewódzkiej. Znacznie wyższe wartości od średniej wojewódzkiej uzyskuje powiat we wskaźnikach przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania oraz powierzchni na jedną osobę. W latach 1994-1999 oddano do użytku w całym powiecie 695 mieszkań. Najwięcej z nich wybudowano w mieście i gminie Łańcut, w sumie 57,9%.

LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKU W LATACH 1994-1998

Gmina	1994	1995	1996	1997	1998	Razem
Białobrzegi	23	28	4	5	9	69
Czarna	21	20	7	10	16	74
Łańcut miasto	32	78	19	35	27	191
Łańcut gmina	20	26	59	31	36	172
Markowa	16	9	12	1	3	41
Rakiszawa	12	10	4	5	10	41
Zohymia	8	3	5	8	15	39
Razem	132	174	110	95	116	627

W opisywanym okresie najwięcej mieszkań oddano do użytku w roku 1995. W kolejnych latach, wraz ze spadkiem koniunktury w budownictwie, malała ilość budowanych domów. Wzrost nastąpił w 1998 roku, jednak w 1999 liczba mieszkań oddanych do użytku wyniosła 68, czyli najmniej od 1994 roku.

W ostatnich 4 latach na terenie gminy było umiarkowane zainteresowanie budownictwem mieszkalnym i inwentarskim, a bardzo małe budownictwem nowych obiektów i modernizacją istniejących na cele działalności gospodarczej. Średnio w roku wydano łącznie 70 - 80 pozwoleń na budowę, z tego 35% stanowiły budynki mieszkalne, 25% budynki inwentarskie i na działalność gospodarczą, a pozostałe pozwolenia dotyczyły różnego rodzaju przyłączy. W latach 1995 - 1997 oddawano do użytku średnio w roku tylko 18 - 20 budynków. Podkreślić jednak należy, że zainteresowanie wszystkimi rodzajami budownictwa systematycznie maleje.

2.7. KOMUNIKACJA**2.7.1. KOMUNIKACJA KOLEJOWA**

Przez teren Gminy Czarna przebiega zelektryfikowana magistrala kolejowa E 30 przewidziana do modernizacji z przystosowaniem jej do prędkości 160 km/godz. Przystanek Krzemienica w rejonie przejazdu przez linię kolejową drogi wojewódzkiej Nr 876 Sokółów - Łańcut służy mieszkańcom Gminy Czarna.

2.7.2. KOMUNIKACJA DROGOWA

W następstwie reformy administracyjnej kraju zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. 106/98 poz. 668) z dniem 1 stycznia 1999 r. nastąpiła zmiana w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w wyniku czego w kraju wystąpił podział dróg publicznych na następujące kategorie: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Na terenie Gminy Czarna występują wszystkie kategorie dróg.

Drogi krajowe

Drogi krajowe pozostają w administrowaniu przez Generalną Dyrekcję Dróg Publicznych Oddział Wschodni Biuro w Rzeszowie. W granicach administracyjnych gminy występują:
- dwa krótkie odcinki drogi krajowej Nr 4 Zgorzelec - Medyka: pierwszy o długości 0,757 km, drugi o długości 0,651 km. Na drodze Nr 4 średnio dobowe natężenie ruchu na odcinku Kraczkowa - Łańcut wyniosło 11,292 poj./dobę. Prognoza ruchu do roku 2015 wykonana przez TRANSPROJEKT WARSZAWA w 1997 roku przewiduje wzrost ruchu pojazdów na tym odcinku w 2000 roku do 14,626 poj./dobę, w 2000 roku 17,960 poj./dobę a w 2015 roku 24,571 poj./dobę.

- odcinek drogi krajowej Nr 19 relacji Rzeszów - Lublin o długości około 0,180 km.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie, które pozostają w administrowaniu Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie:
- droga Nr 876 Sokółów - Łańcut o długości 16 km na terenie gminy. Klasa drogi Z, nośność nawierzchni dostosowana jest do przenoszenia obciążeń nieprzekraczających 80 kN/ós według pomiaru ruchu przeprowadzonego w 1995 r. średnie dobowe natężenie ruchu wyniosło 1503 poj./dobę a prognoza na rok 2010 przewiduje 2946 poj./dobę.
- droga Nr 877 Leżajsk - Łańcut o długości 5,1 km na terenie gminy. Klasa drogi G, nośność nawierzchni dostosowana jest do przenoszenia obciążeń nieprzekraczających 80 kN/ós według pomiaru ruchu przeprowadzonego w 1995 r. średnie dobowe natężenie ruchu wyniosło 2080 poj./dobę a prognoza na rok 2010 przewiduje 4077 poj./dobę.

Drogi powiatowe

Zgodnie z nowym podziałem dróg publicznych przez teren gminy prowadzi 9 dróg powiatowych. Drogi te stanowią zasadniczy układ komunikacyjny gminy obsługujący cały teren gminy tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć dróg powiatowych umożliwia powiązania funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami. Drogi te pozostają w administrowaniu Powiatowego Zarządu Dróg w Łańcutcie.

Stan dróg powiatowych jest niezadowalający. Zgodnie ze STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU ŁANCUCKIEGO do zrealizowania programu radykalnej poprawy ich stanu potrzeba środków finansowych wielokrotnie przekraczających dotychczasowe możliwości budżetu powiatu.

2.8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

ODCINKI DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE CZARNA

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość m
1	35 119	Medynia Głogowska - Rakszawa	4 230
2	35 121	Medynia Głogowska – Zalesie – Czarna	7 070
3	35 161	Czarna – Wola Dalsza	3 764
4	35 167	Krzemienica przez wieś do E-4	3 191
5	35 515	Czarna – Białobrzegi – Leszczyny	6 000
6	35 568	Stobierna – Medynia Głogowska	2 460
7	35 569	Jasionka – Medynia Łańcucka	1 615
8	35 570	Rzeszów – Trzebowitko – Łukawiec - Czarna	1 169
9	35 574	Strazów - Krzemienica	3 342
Razem			32 841

Drogi gminne

Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne. Zalicza się do nich drogi o charakterze lokalnym niezaliczone do innych kategorii. Obsługują one (łącznie z drogami wewnętrznymi) przyjeżdżającą na terenie poszczególnych miejscowości gminy. Łączna długość dróg gminnych wynosi 29 900 m. Na drogach tych występuje 11 obiektów mostowych o łącznej długości 64 m. Są to w bardzo różnym stanie technicznym, najczęściej wymagają remontu i modernizacji, niektóre zaś po prostu realizacji. Wiele z nich nie posiada uregulowanych stanów własności dla wymaganego przepisami pasa drogowego wynoszącego w liniach rozgraniczających minimum 15 m

ZESTAWIENIE DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi wg wykazu urzędowego	Długość m
1	3507001	Medynia Głogowska - Medynia Łańcucka Remiza k/Pastwisk	2 700
2	3507002	Pogwizdów - Medynia Łańcucka – Wódka Podleśna Pod Wodę	3 200
3	3507003	Medynia Łańcucka przez wieś	2 000
4	3507004	Zalesie Kłapówka	400
5	3507005	od drogi Czarna – Dąbrówki Pod Las	1 300
6	3507006	od drogi Dąbrówki – Smolarzyny w kierunku Rakszawy	700
7	3507007	Czarna Podbórz – GS Czarna	3 000
8	3507008	Czarna - Palikówka	1 000
9	3507009	Czarna od mostu Czarna Kmiecie	500
10	3507000	Krzemienica Plac Wolności do E-4	1 700
11	3507011	Krzemienica jawornik przez wieś	1 200
12	3507012	Wola Mała od drogi Leżajsk – Łancut do drogi Wola Mała – Czarna Piława	2 300
Razem			25 900

Ścieżki rowerowe

Przez teren gminy ani wzdłuż dróg krajowych, ani wzdłuż dróg wojewódzkich, ani wzdłuż dróg powiatowych, ani wzdłuż dróg gminnych, ani wzdłuż szlaków turystycznych nie przebiegają wyznaczone ścieżki rowerowe.

Opis ogólny systemu

Miejscowości Gminy Czarna zasilane są w wodę z czterech źródeł:

- z ujęcia wody w Czamej, czerpiącego wodę podziemną ze studni wierconych,
- z ujęcia wody w Pogwizdowie, czerpiącego wodę ze studni wierconych,
- z ujęcia wody w Krzemienicy, również czerpiącego wodę ze studni wierconych,
- z miejskiej sieci wodociągowej miasta Łancuta.

Woda z ujęcia w Czamej zasila wodociągi miejscowości Czarna, Dąbrówki i Zalesie. Woda z ujęcia w Pogwizdowie, przez lokalną sieć wodociagową zaopatruje mieszkańców miejscowości Pogwizdów, Medynia Łańcucka i Medynia Głogowska. Woda z ujęcia Krzemienica zaopatruje wodociąg wsi Krzemienica, przy czym w przypadku każdego z powyższych ujęć istnieje możliwość podłączenia nowych odbiorców do istniejących sieci wodociagowych. Woda z sieci miejskiej Łancuta zaopatruje mieszkańców miejscowości Wola Mała.

Woda z sieci miejskiej Łancuta, jako uzdatniona, kierowana jest bezpośrednio do odbiorców. Woda z ujęć lokalnych: Czarna i Krzemienica, przed podaniem jej do sieci wodociagowej, poddawana jest procesom uzdatniania. Woda z ujęcia w Pogwizdowie, ze względu na nie przekraczanie dopuszczalnych stężeń wskaźników fizykochemicznych, nie jest uzdatniana. Siecią wodociagową pokryte jest ok. 95% powierzchni Gminy Czarna, a korzysta z niej ok. 92% mieszkańców Gminy.

Ujęcie wody w Czamej

Woda z ujęcia w Czamej czerpana jest ze zbóż podziemnych za pośrednictwem trzech studni wierconych. Według informacji administratora obiektów ujęcia i stacji uzdatniania, tj. Gospodarstwa Komunalnego w Czamej ujęcie produkuje w ciągu doby przeciętnie 301 m³/d wody, przy maksymalnym możliwym poziomie produkcji 1562 m³ wody na dobę.

Obszary strefy ochrony bezpośredniej dwóch spośród trzech eksploatowanych studni znajdują się na zagrodzonym terenie Stacji Uzdatniania Wody. Wokół trzeciej ze studni wyznaczony został ogrodzony teren ochrony bezpośredniej o zasięgu 20 metrów. W rejonie objętym wpływem wód podziemnych do ujęcia został wyznaczony zewnętrzny teren ochrony pośredniej. Woda ujmowana jest na ujęciu ze stałą wydajnością przez pompy głębinowe i kierowana na stację uzdatniania, a następnie dezynfekowana podchlorynem sodowym i kierowana do terenowego, początkowego zbiornika wyrównawczego 2x75m³. Ze zbiornika woda, pobierana przez pompownię II-go stopnia kierowana jest do sieci. Włączaniem i wyłączaniem pomp głębinowych steruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku sondy minimum-maksimum. Pompy I-go stopnia (w studniach) nie posiadają falowników. Ujęcie pracuje w systemie statywowydajnościowym, bez układu regulacji wydajności.

W procesie uzdatniania stosowane jest odżelazianie i odmanganianie wody. Procesy filtracji realizowane są na dwóch odżelaziaczach i czterech odmanganiaczach o objętości 6,3 m³ i powierzchni filtracji 1,54 m² każdy. Filtry wypełnione są zwirem kwarcytowym. Przy aktualnej wielkości produkcji wody i przeciętnej wielkości przepływu nie występuje przekroczenie technologicznie dopuszczalnej predkości filtracji przy pracy obu filtrów. Pukanie filtrów nie powoduje zwiększenia predkości filtracji ponad dopuszczalną wielkość, ponieważ odbywa się w czasie postoju pomp pierwszego stopnia. Aktualnie woda ze studni podawana jest, poprzez stację uzdatniania do zbiornika początkowego, w systemie 22 godzin pracy na dobę.

Zastosowane technologie uzdatniania, mimo, że nie należą do najnowocześniejszych, pozwalają na usowanie niepożądanych domieszek w należyłym stopniu, a przy aktualnej wielkości przesyłanej na sieć wodociągową wody, nie występują problemy z zaspokojeniem zapotrzebowania na wodę odbiorców, tak pod względem ilościowym, jak i parametrów ciśnienia na sieci. Zachowana jest przy tym właściwa (odpowiednio niska) prędkość filtracji wody na stacji uzdatniania, która, jak wynika z orientacyjnych obliczeń, wynosi ok. 8 m/h. Cechy fizykochemiczne wody surowej (tzn. przed uzdatnieniem) wskazują na występowanie ponadnormatywnej ilości uciążliwych domieszek żelaza i manganu pochodzenia organicznego, stąd zastosowana wielostopniowa filtracja ciśnieniowa wody surowej. Za układem usuwania domieszek fizykochemicznych stacji uzdatniania znajdują się układ do dezynfekcji wody. Środkiem dezynfekcyjnym jest podchloryn sodowy.

Pompowanie II-go stopnia, o maksymalnej wydajności 120 m³ wody na godzinę i nominalnym ciśnieniu podnoszenia 42-52 m H₂O stanowi zespół pomp P.J-230 oraz 3 hydrofony wodno-powietrzne o pojemności 4m³ każdy. Ciąg technologiczny został zbudowany w na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Praca ujęcia i stacji uzdatniania nie jest zautomatyzowana, poza układem napełniania zbiornika sieciowego początkowego, który steruje pracą pomp głębinowych (tzw. pierwszego stopnia). Stan techniczny obiektów i urządzeń stacji uzdatniania jest dobry. Awaryjność urządzeń ujęcia i stacji uzdatniania jest niska. Niezawodność dostawy wody z ujęcia i stacji uzdatniania jest wystarczająca.

Aktualnie nie jest prowadzona żadna rozbudowa ani modernizacja ujęcia ani stacji uzdatniania. Administratorem obu obiektów, tj. ujęcia i stacji uzdatniania jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

Ujęcie i stacja uzdatniania Krzemienica

Woda z ujęcia Krzemienica czerpana jest ze zbiór podziemnych za pośrednictwem dwóch studni wierconych. Ujęcie produkuje aktualnie ok. 260 m³ wody na dobę, przy czym maksymalna możliwa wydajność ujęcia wynosi 693 m³/d wody. Obszary strefy ochrony bezpośredniej wokół ujęcia mieszczą się wewnątrz ogrodzeń studni i wynoszą ok. 20 metrów. W rejonie objętych spływem wód podziemnych do ujęcia zostały wyznaczone tereny ochrony pośredniej: wewnętrzny i zewnętrzny.

Woda ujmowana jest na ujęciu ze stałą wydajnością przez pompy głębinowe i kierowana jest na stację uzdatniania, a stąd, po dezynfekcji podchlorynem sodowym, do terenowego zbiornika wyrównawczego 2x75m³. Ze zbiornika terenowego woda tłoczona jest do sieci wodociągowej przez pompownie drugiego stopnia o maksymalnej wydajności 50 m³ wody na godzinę i nominalnym ciśnieniu podnoszenia 45 m H₂O, którą stanowi zespół pomp ICL 18-40 oraz tłumiący uderzenia hydrauliczne zbiornik wodno-powietrzny o pojemności 2,5 m³.

Włączaniem i wyłączaniem pomp głębinowych steruje układ oparty o umieszczone w zbiorniku sondy minimum-maksimum. Pompy I-go stopnia (w studniach) nie posiadają falowników, stąd pompy głębinowe pracują zawsze w systemie stałowydajnościowym. Aktualnie woda ze ujęcia podawana jest, poprzez stację uzdatniania do zbiornika początkowego, w systemie 22 godzin pracy na dobę.

Ze względu na ponadnormatywne ilości żelaza i manganu, woda dopływająca na stację uzdatniania poddawana jest odżelazianiu i odmanganianiu na pojedynczych filtrach ciśnieniowych (po jednym odżelaziaczu i odmanganiaczu) o pojemności 6,3 m³ i powierzchni filtracji 1,54 m² każdy, i dezynfekowana za pomocą chloratorów C-52 podchlorynem sodowym. Wypełnienie filtrów ciśnieniowych stanowi żwir filtracyjny. Płukanie filtrów odbywa się w czasie postoju ujęcia.

Przy aktualnej, przeciętnej dobowej wielkości przepływu nie występuje przekroczenie technologicznie dopuszczalnej prędkości filtracji. Natomiast biorąc pod uwagę charakterystyczną dla obliczeń tego typu urządzeń wielkość przepływu, to jest obliczeniowy przepływ średni godzinowy ($Q_{z,h} = Q_{max,d} / T$, gdzie $Q_{max,d}$ = przepływ maksymalny dobowy, T = czas pracy ujęcia), prędkość filtracji przekracza wielkości zalecane (max. 10 m/h) dla wypełnień zwirowych filtrów ciśnieniowych i wynosi ok. 14 m/h. Wielkość tego rzędu może powodować w okresach wzmożonego rozbioru dobowego obniżanie jakościowych parametrów wody opuszczającej stację uzdatniania, szczególnie w zakresie zawartości manganu oraz mętności i barwy wody. Taki stan

rzeczy jest również niepożądany ze względu na aspekt niezawodnościowy (po jednym filtrze) pracy stacji uzdatniania. Mimo to, jak wynika z informacji służb gminnych, w chwili obecnej nie występuje przekroczenie dopuszczalnych stężeń wskaźników fizykochemicznych ani organoleptycznych określonych w dotychczas obowiązujących przepisach. Jest to prawdopodobnie związane z faktycznie mniejszym od obliczeniowego przepływem godzinowym przez te urządzenia. W uzdatnionej wodzie nie występuje również przekroczenie dopuszczalnych parametrów bakteriologicznych wody podawanej z tego ujęcia. Przy aktualnej wielkości przesyłanej na sieć wodociągową wody, nie występują problemy z zaspokojeniem zapotrzebowania na wodę odbiorców, tak pod względem ilościowym, jak i parametrów ciśnienia na sieci.

Osłatina rozbudowa ciągu technologicznego stacji miała miejsce w roku 1995. Praca ujęcia i stacji uzdatniania nie jest zautomatyzowana, poza układem napełniania zbiornika sieciowego początkowego, który steruje pracą pomp głębinowych (tzw. pierwszego stopnia). Stan techniczny obiektów i urządzeń stacji uzdatniania jest dobry. Awaryjność urządzeń ujęcia i stacji uzdatniania jest niska. Aktualnie nie jest prowadzona żadna rozbudowa ani modernizacja ujęcia ani stacji uzdatniania. Administratorem obu obiektów, tj. ujęcia i stacji uzdatniania jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

Ujęcie w Pogwizdowie

Woda z ujęcia w Pogwizdowie czerpana jest ze zbiór podziemnych za pośrednictwem dwóch studni wierconych. Aktualnie z ujęcia czerpane jest ok. 194 m³/d wody, przy czym maksymalna wydajność ujęcia wynosi 880 m³ wody na dobę. Woda ujmowana w studniach tłoczona jest do początkowego zbiornika terenowego 2x75m³, a stąd, poprzez stanowiące pompownie drugiego stopnia przepowne zestawy hydroforowe do poszczególnych miejscowości (Mieżyńia Głogowska i Medynia Łątcucka). Ze względu na brak ponadnormatywnej ilości domieszek fizykochemicznych, nie występuje potrzeba uzdatniania wody. Woda, przed podaniem do sieci dezynfekowana jest natomiast okresowo podchlorynem sodowym, że względu na zdarzające się wahania zanieczyszczeń bakteriologicznych. Wokół ujęcia zostały wyznaczone strefy ochronne: ogrodzona strefa ochrony bezpośredniej o promieniu ok. 20 m wokół studni, natomiast w rejonie objętym spływem wód podziemnych do ujęcia został wyznaczony zewnętrzny teren ochrony pośredniej.

Obiektu ujęcia są nowe – zostały rozbudowane w roku 1999. Stan techniczny tych urządzeń jest dobry. Jakość ujmowanej wody jest wysoka i nie wykazuje zmian na przestrzeni ostatnich lat. Awaryjność ujęcia jest niska i nie stanowi problemu w funkcjonowaniu tego układu wodociągowego. Niezawodność dostawy wody z ujęcia jest wystarczająca. Administratorem ujęcia jest Gospodarstwo Komunalne w Czarnej.

W kontekście pracy tego ujęcia należy zwrócić uwagę na ilość domieszek manganu w wodzie, w odniesieniu do Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze. Zaostrzenie norm dotyczących dopuszczalnych ilości manganu w wodzie do picia powoduje znaczne zbliżenie stężenia tego pierwiastka w wodzie z ujęcia Pogwizdów do maksymalnie dopuszczalnego. Maksymalna możliwa wielkość produkcji wody przez obiekty ujęcia przedstawiona jest na nomogramach przedstawiającym niezbędną wielkość produkcji wody w funkcji jednostkowego wskaźnika zapotrzebowania na wodę oraz stopnia zwodociągowania obszarów zasilanych z ujęcia w Pogwizdowie.

Zasieg i parametry sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia w Czarnej

Woda z ujęcia w Czarnej, po uzdatnieniu, kierowana jest siecią wodociągową do odbiorców znajdujących się w miejscowościach:

- Czarna (ok.99% gospodarstw),
- Dąbrówki (ok.87% gospodarstw),
- Zalesie (ok.87% gospodarstw),
- Krzemienica–Chodakówka (ok.9,5% gospodarstw całej Krzemienicy).

Sieć zasilana z ujęcia Czarna zbudowana została w układzie promieniowym z elementami sieci pierścieniowej. Sieć rozdzielcza w Czarnej i Dąbrówkach budowana była w latach

siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, i wykonana jest w przeważającej większości już z rur PVC, co gwarantuje jej niską awaryjność. Przyłącza jednak budowane były z powszechnie wówczas na ten cel stosowanych rur stalowych ocynkowanych, w związku z czym ich awaryjność w w/w miejscowościach stale wzrasta i ta tendencja będzie w najbliższych latach coraz silniejsza.

Stan techniczny tej sieci ocenia się jako dostateczny. Administrator sieci szacuje, że ok. 10% przyłączy do budynków na tej sieci to już nowoczesne przyłącza polietylenowe. Sieć wodociągowa w miejscowości Zalesie powstawała w latach 1994-95 z rur PVC na ciągach głównych oraz z rur PE (polietylenowych) na przyłączach. Wiek tego fragmentu sieci oraz użyte materiały gwarantują jej niemal bezawaryjną pracę jeszcze przez co najmniej kilka najbliższych lat. Stan techniczny tej sieci jest bardzo dobry. Potwierdza to niska wartość strat wody na tej sieci. Całkowita długość sieci wynosi 51,5 km, z tego przyłączy – 20 km.

Na sieci zasilanej z ujęcia w Czarniej znajdują się łącznie dwa układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa) oraz jeden układ redukcji ciśnienia. Parametry ciśnienia w sieci wodociągowej, wynoszące 0,52-0,35 MPa (tj. 5,2-3,5 atm, czyli 52-35 m H₂O) są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego. Na sieci, w pobliżu ujęcia i stacji uzdatniania znajduje się jeden zespół zbiorników sieciowych 2x75m³.

W celu spełnienia wymagań normy PN-B-02864:1997 niezbędna łączna pojemność zbiorników sieciowych na ujęciu lub sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia w Czarniej, w stosunku do już istniejących potrzeb, powinna wynieść ok. 200 m³, w przeciwnym razie w dobach maksymalnego rozbioru wody może następować pobór wody z rezerwy przeciwpożarowej zbiornika. Jakość wody w końcówkach sieci zasilanej z ujęcia w Czarniej nie odbiega od jakości wody wysyłanej do bakterii na stacji uzdatniania, tzn. nie występuje zwiększone mętności, barwy czy zawartości zarodźcząca przedsiębiorstwem wodociagowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego.

Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodą z ujęcia Czarna jest eksploatowana i administrowana jest przez Gospodarstwo Komunalne w Czarniej. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych.

Zasięg i parametry sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Krzemienica

Woda z ujęcia w Krzemienicy, po uzdatnieniu, kierowana jest siecią wodociągowa do odbiorców znajdujących się w tej miejscowości (ok.91% gospodarstw). Sieć zasilana z ujęcia Krzemienica zbudowana została w układzie promienisto-pierścieniowym. Sieć rozdzielcza, podobnie jak w Czarniej i Dąbrówkach w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, była wykonana z rur PVC, co podobnie jak tam, gwarantuje jej niską awaryjność. Przyłącza budowane były z rur stalowych ocynkowanych, w związku z czym ich awaryjność jest dość wysoka i stale wzrasta i ta tendencja będzie w najbliższych latach nasilać. Udział przyłączy polietylenowych na tej sieci jest jeszcze niski i wynosi ok. 3%, są to głównie przyłącza nowo wykonywane. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry. Straty wody, których wartość liczbowa przedstawiona została w załączonej do Studium tabeli są zbyt wysokie i niezbędne są działania zmierzające do ich zmniejszenia, co na znaczącą skalę będzie możliwe po wymianie zużytych odcinków sieci (głównie przyłączy - stalowych na PE) oraz nieszczelnej armatury sieciowej. Długość sieci wynosi 34,8 km, z tego 19,7 km stanowią przyłącza.

Na sieci zasilanej z ujęcia Krzemienica znajdują się łącznie dwa układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa). Pompownia strefowa, położona w środkowo-południowej części Krzemienicy wymaga modernizacji w związku z koniecznością zapewnienia mieszkańcom osiedla Krzemienica - Sady oraz rejonu graniczącego z ul. Kraszewskiego w Łanucie odpowiednich parametrów ciśnienia, a możliwe to jest tylko przez podniesienie ciśnienia dyspozycyjnego na wyjściu z hydroforu.

Parametry ciśnienia w pozostałej części sieci wodociągowej, wynoszące 50-30 m H₂O w strefie pierwszej oraz 40-30 m H₂O w strefie II są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, bez konieczności spełniania dodatkowych wymogów w tym zakresie. Na sieci, w pobliżu ujęcia i stacji uzdatniania znajduje się

75

zbiornik sieciowy 2x75m³. Jest to zbiornik początkowy sieci wodociągowej. W celu spełnienia wymagań normy PN-B-02864:1997 niezbędna łączna pojemność zbiorników sieciowych na ujęciu lub sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia w Krzemienicy, w stosunku do już istniejących potrzeb, powinna wynieść ok. 200 m³. W przeciwnym razie w dobach maksymalnego rozbioru wody może następować pobór wody z rezerwy przeciwpożarowej zbiornika. Wybrane arkusze obliczeń zbiorników załączono do niniejszego tekstu.

Jakość wody w końcówkach sieci zasilanej z ujęcia Krzemienica nie odbiega od jakości wody wysyłanej do sieci na stacji uzdatniania, tzn. nie występuje zwiększone mętności, barwy czy zawartości bakterii w wodzie na końcówkach sieci. Praca tej sieci nie jest objęta zintegrowanym systemem zarządzania przedsiębiorstwem wodociagowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych.

Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodą z ujęcia w Krzemienicy jest eksploatowana i administrowana jest przez Gospodarstwo Komunalne w Czarniej.

Zasięg i parametry sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Pogwizdów

Woda z ujęcia w Pogwizdowie kierowana jest siecią wodociągowa do odbiorców znajdujących się w miejscowościach:

- Pogwizdowie (ok. 86% gospodarstw),
- Medyni Głogowskiej (ok. 85% gospodarstw),
- Medyni Łanuckiej (ok. 86% gospodarstw).

Sieć zasilana z ujęcia w Pogwizdowie zbudowana została w układzie promienisto-pierścieniowym i budowana była w dwóch etapach:

- część w latach siedemdziesiątych (rejon Zofiówka), kiedy jej właścicielem i administratorem był lokalny zakład GLOPOL-u,
- część w drugim etapie, kiedy to nastąpiła rozbudowa ujęcia i sieci oraz objęcie nią pozostałej części Pogwizdowa oraz Medyni Łanuckiej i Medyni Głogowskiej.

Ten stan rzeczy rzutuje w znaczący sposób na parametry stanu technicznego i awaryjności sieci: starszą część wykazuje dużą awaryjność, szczególnie na wykonanych często nawet ze stali nieocynkowanej przyłączach, nowszą część, wybudowaną w ostatnich latach przez Gminę z nowoczesnych materiałów (sieć główna – PVC, przyłącza – polietylen) cechuje praktycznie brak awaryjności i bardzo dobry stan techniczny. Wartość strat wody na sieci zasilanej z ujęcia wody w Pogwizdowie jest zbyt wysoka i niezbędne są działania zmierzające do ich zmniejszenia, co na znaczącą skalę będzie możliwe po wymianie zużytych odcinków sieci (głównie przyłączy – stalowych na PE) oraz nieszczelnej armatury sieciowej na starszej części wodociągu. Obecnie rozważana jest kwestia wymiany starej sieci na sieć z nowoczesnych materiałów. Całkowita długość sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie wynosi 52,7 km, z tego 32,1 km stanowią przyłącza do budynków.

Na sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie znajdują się łącznie trzy układy podnoszenia ciśnienia (pompownie: jedna na ujęciu i jedna strefowa). Parametry ciśnienia w sieci wodociągowej, wahające się w przedziałach 53-20 m H₂O są wystarczające zarówno dla potrzeb bytowo-gospodarczych, jak i przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, bez konieczności spełniania dodatkowych wymogów w tym zakresie. Na sieci, w pobliżu ujęcia znajduje się zbiornik początkowy 2x75m³. Drugi zbiornik, pośredni, o pojemności 2x150m³ znajduje się w pobliżu pompowni strefowej. Łączna retencja zbiorników wodociagowych na tej sieci wynosi więc 450m³, co stanowi znaczny zapas pojemności dla celów wyrównawczych i przeciwpożarowych. Tak duża pojemność zbiornika (2x150m³) była już zresztą przyczyną pogarszania się jakości wody podawanej do sieci (cechy bakteriologiczne i organoleptyczne) i konieczna była przebudowa sposobu napełniania zbiornika, co skutecznie usunęło ww problemy. W przypadku istniejących zbiorników 2x75m³ i 2x150m³ na sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie, nawet przy założeniu 24-godzinnego, a więc maksymalnie zmniejszającego rezerwę retencyjną w stosunku do potrzeb cyklu pracy pomp ujęcia, wyraźnie widać przewymiarowanie w stosunku do potrzeb. Układ ten posiadał będzie jeszcze pewne rezerwy nawet po osiągnięciu docelowej ilości mieszkańców korzystających z tego ujęcia, tj. 4200 osób i jednocześnie znacznym wzroście współczynnika jednostkowego dobowego zapotrzebowania na wodę przez mieszkańca.

76

Jakość wody w końcówkach sieci zasilanej z ujęcia w Pogwizdowie nie odbiega od jakości wody wysypanej do sieci przez ujęcie, tzn. nie występuje zjawisko wzrostu mętności, barwy czy zawartości bakterii w wodzie na końcówkach sieci. Praca sieci nie jest objęta zintegrowanym systemem zarządzania przedsiębiorstwem wodociągowym, systemem monitoringu ani sterowania telemetrycznego. Sieć wodociągowa zasilająca odbiorców w wodą z ujęcia Pogwizdów jest eksploatowana i administrowana jest przez należące do Gminy Gospodarstwo Komunalne w Czarniej. W razie awarii mieszkańcy korzystają ze studni przydomowych.

Woda z sieci miejskiej miasta Łańcuta

Woda z sieci miejskiej Łańcuta zasila w gminie Czarna wodociąg w miejscowości Wola Mała. Związane jest to z faktem, że na terenie Gminy Czarna znajduje się ujęcie infiltracyjne zasilające w wodę miasto Łańcut. Administratorem tej sieci jest Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łańcutcie. Według jego informacji, nie występują problemy ani pod względem parametrów fizykochemicznych, ani hydraulicznych (wydajności, wartość ciśnienia) w tym rejonie sieci wodociągowej miasta Łańcuta, a awaryjność sieci jest umiarkowanie niska. Ze względu na specyficzną położenia tego fragmentu sieci, istnieją techniczne możliwości przyłączenia do niej kolejnych odbiorców.

2.8.2. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Gmina Czarna do niedawna nie posiadała gminnego systemu kanalizacyjnego. Nieczystości płynne gromadzone były w przydomowych urządzeniach (gnojowniki, zbiorniki bezodpływowe, osadniki gnilne itp.). Od kilku lat na terenie gminy realizowany jest system kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do własnej oczyszczalni ścieków, przy czym najpierw została zrealizowana i częściowo uruchomiona gminna oczyszczalnia ścieków, a następnie przystąpiono do budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. W trakcie realizacji znajduje się sieć kanalizacyjna części Czarniej (ok.70% gospodarstw) i części Krzemienicy (60% gospodarstw - na południe od linii kolejowej) oraz w Woli Małej (z odprowadzeniem ścieków do miejskiej kanalizacji sanitarnej miasta Łańcuta).

W trakcie prac projektowych lub na etapie pozwolenia na budowę znajduje się kanalizacja w Dąbrówkach oraz w pozostałej części Krzemienicy i Czarniej, natomiast w dalszej kolejności przewiduje się skanalizowanie miejscowości położonych w północnej części Gminy. Do tej pory zostały wybudowanych ok. 20 km sieci kanalizacyjnej z odprowadzeniem ścieków na oczyszczalnię w Czarniej. Na tej sieci zbudowano łącznie 16 sieciowych przepompowni ścieków, w tym 10 w Czarniej i 6 w Krzemienicy.

Gminna oczyszczalnia ścieków jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną z sekwencyjnym reaktorem biologicznym (SBR) i chemicznym strącaniem fosforu, zaprojektowaną według indywidualnego projektu. Ścieki dopływające na oczyszczalnię oczyszczane są ze skratek na kracie schodkowej lub mechanicznej, kierowane do piaskownika wirowego i stąd do dwukomorowego bioreaktora SBR. Nadmiar osadu czynnego zagęszczany jest w dwóch osadnikach wtórnych, a osad nadmierny jest następnie usuwany i odcączany na stacji DRAIMAD. Oczyszczalnia ścieków została oddana do eksploatacji w 1997 roku. Mimo położenia na terenach zalewowych, wyniesiona jest ponad zasięg wód stuletnich, tak więc prawdopodobieństwo jej zatopienia jest niewielkie. Docelowa wydajność gminnej oczyszczalni ścieków w Czarniej ma wynieść 1200 m³/d.

Do oczyszczalni przyłączona jest już część budynków wzdłuż budowanej aktualnie sieci kanalizacyjnej i przyjmuje ona już obecnie 190 m³ ścieków na dobę. W ściekach oczyszczonych nie występują przekroczenia wartości wskaźników ponad dopuszczane aktualnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi.

Wskaźniki redukcji zanieczyszczeń są obecnie wysokie, jednak o ich ostatecznym kształcie będzie można wypowiedzieć się dopiero po zakończeniu budowy kanalizacji i osiągnięciu przez

77

oczyszczalnie docelowej przepustowości. Problemem, na który trzeba będzie zwracać uwagę (podobnie jak w przypadku wszystkich oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich) jest niebezpieczeństwo niedożłotonego w technice sanitarnej zrzuću do większej sieci kanalizacyjnej ścieków pohodowlanych (gnojowicy), której stężenia zanieczyszczeń wielokrotnie przekraczają stężenia zanieczyszczeń ścieków bytowo-gospodarczych i są zabójcze dla biologicznej części oczyszczalni. Dotychczasowe doświadczenia Gminy Czarna w tym względzie (jednakże przy nie osiągnięciu jeszcze docelowej przepustowości oczyszczalni) są optymistyczne. Ze względu na te zagrożenia częściej, proponowanym gminom rozwiązaniem jest, o ile to tylko możliwe, łączenie swojej sieci kanalizacyjnej z siecią znajdujących się w pobliżu miast o charakterze wiejskim.

Odprowadzająca ścieki do miejskiej kanalizacji Łańcuta sieć kanalizacyjna w Woli Małej znajduje się nadal w rozbudowie i jest, wraz z sześcioma przepompowniami sieciowymi, administrowana przez Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łańcutcie.

Na terenach pozbawionych sieci kanalizacji sanitarnej stosowane są w gminie Czarna indywidualne systemy gromadzenia, podczyszczania i wywozu ścieków. Są to głównie zbiorniki bezodpływowe (ok.40%), osadniki gnilne (ok.40%) oraz gnojowniki. Stan techniczny tych obiektów ocenia się jako zły - są one nieszczone lub celowo rozszczeliniane. Ponadto, na terenach pozbawionych sieci kanalizacyjnej zdarzają się fakty dzikiego odprowadzania ścieków do cieków wodnych, rzek, potoków i ziemi. Na terenach pozbawionych sieci kanalizacji sanitarnej produkuje się szacunkowo 400 m³ ścieków na dobę, z tego 85% to ścieki bytowo-gospodarcze, a 15% - ścieki hodowlane, dlatego istnieje pilna potrzeba skanalizowania obszarów nieposiadających dotąd sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki gromadzone w indywidualnych urządzeniach gromadzenia nieczystości płynnych wywożone są taborem asenizacyjnym należącym do Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Łańcutcie oraz firm prywatnych na oczyszczalnię ścieków w Czarniej.

Ścieki przemysłowe nie występują na terenie Gminy Czarna z uwagi na brak zakładów przemysłowych. Istniejące obiekty typu stacja benzynowa CPN lub mogące zanieczyszczyć środowisko drobne warsztaty produkcyjne, posiadają urządzenia do gromadzenia ścieków i odpowiednio umiowy na ich wywóz.

2.8.3. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE KANALIZACJI DESZCZOWEJ

Na terenie Gminy Czarna nie występuje zorganizowana sieć kanalizacji deszczowej. Odprowadzanie wód opadowych odbywa się przez spływ powierzchniowy i systemem odkrytych rowów przydrożnych i melioracyjnych. Czarna leży na terenach, na których części występują zagrożenie powodzią. Dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w płaskodennych dolinach strumieni i potoków. Na terenie gminy nie ma natomiast wałów przeciwpowodziowych ani innych obiektów i urządzeń zabezpieczających przed powodzią.

2.8.4 UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OGRZEWNICTWA

Na terenie Gminy Czarna ogrzewanie budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej i przemysłowych opiera się na indywidualnych systemach grzewczych. Nie występują scentralizowane lub zdalacyjne systemy grzewcze ani sieć ciepłownicza. Analizując rodzaj tych systemów pod kątem spalanych paliw można szacunkowo wyróżnić:

- ogrzewanie węglowe i drewnem – 51%,
- ogrzewanie gazem ziemnym – 45%,
- ogrzewanie olejem opałowym – 3%,
- ogrzewanie gazem butlowym i zbiornikowym – 1%
- ogrzewanie ze źródeł energii odnawialnej tj. pompy ciepła, instalacje solarne – brak informacji o występowaniu na terenie Gminy Czarna (najwyżej kilka sztuk takich instalacji, wyłącznie w prywatnych budynkach mieszkalnych).

łączną, obliczeniową moc cieplną (wynikającą z ilości mieszkańców) do celów ogrzewania szacuje się na ok. 36 MW, z tego ok. 31 MW dla potrzeb ogrzewania budynków mieszkalnych i ok. 5 MW dla potrzeb ogrzewania obiektów użyteczności publicznej.

Gmina Czarna nie dysponuje planem zaopatrzenia w nośniki energii (w tym ciepło) ani projektem założeń do tego planu, w rozumieniu wymogów ustawy Prawo Energetyczne.

Rozpatrując stan systemów grzewczych na terenie Gminy Czarna, należy podkreślić, iż z racji na ich indywidualny charakter, gmina ma ograniczone możliwości bezpośredniego wpływu na stosowane przez prywatnych inwestorów rozwiązania. W ostatnim czasie w Polsce południowo-wschodniej daje się zauważyć zjawisko odchodzenia, szczególnie w okresach jesienno-zimowym i zimowo-wiosennym, od ogrzewania budynków olejem opałowym, gazem i węglem, ze względu na wysokie dla wielu mieszkańców domów koszty stosowania tych systemów ogrzewania. Tak więc pomimo, że teoretycznie budynek wyposażony jest np. w kocioł olejowy, gazowy czy węglowy, właściciel często używa jako opałę poprodukcyjnych odpadów drzewnych i drewnochochodnych, a często niestety także innego rodzaju dających się spalić odpadów. Szczególnie niebezpieczne jest tu spalanie tworzyw sztucznych i substancji przemysłu chemicznego (żywno syntetyczne, kleje, itp.) ze względu na emisję silnie toksycznych i rakotwórczych substancji. Nie jest natomiast zjawiskiem zagrażającym środowisku spalanie w paleniskach pieców, kotłów czy kominików drewna opałowego z lasów, na skalę, z jaką mamy obecnie do czynienia.

Należy podkreślić brak odpowiedniej polityki fiskalnej i ekologicznej państwa w zakresie zagrożenia środowiska przez tzw. niską emisję z palenisk domowych, czego jaskrawym przykładem jest chociażby sprawa windowania cen i akcyzy na olej opałowy, przynosząca już w Polsce skutki w postaci wyłączenia z eksploatacji oddanych za ledwie przed kilkoma laty nowoczesnych kotłowni olejowych i powrót do opalania węglem i odpadami. Gminy wiejskie mają odpowiednie warunki do rozwoju na swoim terytorium ekologicznych systemów ogrzewania, w tym także energii odnawialnej. Barierą jest tu jednak m.in. właśnie wspomniany brak odpowiedniej polityki państwa, czego jednym z przejawów są również wciąż wysokie ceny i brak zachęt podatkowych dla budujących takie urządzenia inwestorów – zarówno publicznych jak i prywatnych.

2.8.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Czarna nie jest zarejestrowane żadne przedsiębiorstwo zajmujące się wywozem nieczystości stałych. Wywóz nieczystości stałych (odpadów) realizowany jest przez firmy z zewnątrz: firmę „EKO” z Jarosławia, Gminne Gospodarstwo Robót Komunalnych w Leżajsku oraz Towarzystwo Komunalne w Rakszawie.

Na terenie Gminy Czarna nie występują wysypiska odpadów komunalnych ani składowiska odpadów przemysłowych, ziemi, gruzu, śmieci, czy środków zimowego utrzymania ulic. Wywóz odpadów następuje z przeciętną częstotliwością jeden raz na miesiąc, którą trzeba uznać za niewystarczającą. Wszystkie odpady wywożone są na wysypiska w Giedlarowej i Młynach.

Na terenie gminy funkcjonuje system wywozu odpadów komunalnych zarówno z kontenerów instytucji i firm, jak i kontenerów indywidualnych przydomowych. Usługi związane z wywozem odpadów z kontenerów ogólnodostępnych opłaca Urząd Gminy w Czarnie, za wywóz z pozostałych placówklienci obu firm posiadający indywidualne umowy o wywóz odpadów. Ogólnie system wywozu odpadów i nieczystości stałych na terenie gminy ocenić można jako jeszcze niewystarczająco rozwinięty, z tendencją do dalszego rozwoju. Na chwilę obecną pokrywa on obecne potrzeby jeszcze w niewystarczającym zakresie.

Na terenie gminy został zapoczątkowany system segregacji odpadów komunalnych: prowadzona jest zbiórka szkła do dwóch specjalnych kontenerów, ilość zbranego surowca jest jednak bardzo niska. Może to wynikać z braku motywacji finansowej dla segregacji przez mieszkańców odpadów i surowców wtórnych.

2.8.6. ZAOPATRZENIE W GAZ

Przebiegającą część gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia:

- G 700 Jarosław- Sędziszów,
- G 700 Gliuchów – Sędziszów,
- G 400 Jarosław- Sędziszów.

Gmina Czarna zaopatrywana jest w gaz ziemny wysokometanowy GZ-50 z sieci średnioprężnych. Redukcja ciśnienia realizowana jest u odbiorców poprzez reduktory domowe o przepustowości 10 m³/h a u odbiorców pobierających gaz w ilości większej niż 10 m³/h poprzez reduktory R 25.

Miejscowość Krzemienica zasilana jest z sieci niskiego ciśnienia jednak prowadzony aktualnie remont sieci gazowej połączony ze zmianą ciśnienia na średnie i miejscowość będzie zasilana ze stacji gazowej I stopnia w miejscowości Kraczkowa.

Miejscowości Medynia Łańcucka, Medynia Głogowska Pogwizdów i zalesie zasilane są ze stacji gazowej I stopnia w miejscowości Jasionka poprzez gazociąg PE 100.

Miejscowości: Wola Mała Dąbrówki i czarna są zasilane ze stacji gazowej I stopnia w Łańcucie. Miejscowość Dąbrówki można alternatywnie zasilać ze stacji I stopnia w miejscowości Smolarzyny poprzez gazociąg PE 63. Obsługę odbiorców na terenie Gminy Czarna prowadzi Rozdzielnia Gazu w Łańcucie podlegająca Zakładowi Gazownictwu w Rzeszowie.

Przepustowość gazociągów zasilających jest wystarczająca dla zasilenia istniejącego osadnictwa jak i planowanego. Dlatego też nie przewiduje się rozbudowy sieci zasilających a tylko rozbudowę sieci rozdzielczej dla planowanego obszaru zabudowy mieszkaniowej.

ILUŚĆ CZYNNYCH PRZYŁĄCZY DOMOWYCH ORAZ ODBIORCÓW GAZU

Lp	Miejscowość	Ilość gospodarstw domowych	Ilość czynnych przyłączy
1	Czarna	682	557
2	Wola Mała		
3	Dąbrówki	305	262
4	Krzemienica	725	670
5	Medynia Głogowska	268	193
6	Medynia Łańcucka	137	87
7	Pogwizdów	182	113
8	Zalesie	130	68
	Razem	2 429	1 950

Na ogólną ilość 2429 gospodarstw na terenie Gminy Czarna funkcjonuje 1950 czynnych przyłączy co daje 90 % procent zgazyfikowanych gospodarstw domowych, Budynki niezgazyfikowane to budynki w złym stanie technicznym lub grupy budynków oddalone od zwartej zabudowy dla których prowadzenie gazociągów było ekonomicznie nieuzasadnione.

Ponadto na terenie Gminy Czarna istnieje 49 sztuk przyłączy do budynków niemieszkalnych. Poważnymi odbiorcami są: urzędy, placówki oświaty, zakłady usługowe, sklepy.

Szacuje się, że na terenie Gminy Czarna ok. 2% mieszkańców korzysta z gazu płynnego zbiornikowego i butlowego. W Rzeszowie i okolicach działa co najmniej trzech poważnych dystrybutorów gazu płynnego. Gaz ten używany jest do celów bytowych i grzewczych. Analizując wielkość sprzedaży gazu płynnego na terenie Gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat, daje się zauważyć tendencję malejącą. Gaz płynny wykorzystywany jest przede wszystkim na enklawach pozbawionych sieci gazowniczej, a także na terenach objętych siecią gazowniczą nieposiadającą odpowiednich parametrów, powalających na przyłączenie (uzyskiwanie zgody na przyłączenie z Zakładu Gazownictwego) kolejnych odbiorców gazu do sieci gazowej.

2.8.8 ELEKTROENERGETYKA

System przesyłu i rozdziалу energii elektrycznej

Gmina Czarna jest zasilana energią elektryczną ze zintegrowanego ogólnokrajowego systemu elektroenergetycznego. Dla województwa podkarpackiego, a w tym Gminy Czarna, podstawowymi źródłami energii są: Elektrownia Polaniec w województwie świętokrzyskim i Elektrownia Stalowa Wola. Obie elektrownie wykorzystują jako nośnik energii wejściowej klasyczne paliwo kopalne — węgiel kamienny.

Wytworzana w elektrowniach energia elektryczna wprowadzana jest do sieci elektroenergetycznej przesyłowej (zwanej także siecią systemową), która tworzą linie najwyższych napięć (NN) 400 kV i 220 kV oraz węzłowe stacje systemowe zlokalizowane m.in. w okolicach Rzeszowa w Widęcie i w Boguchwale. W węzłach energetycznych energia jest transformowana z najwyższego napięcia na wysokie napięcie (WN) 110 kV i wprowadzana do sieci elektroenergetycznej rozdzielczej. Energia przepływa liniami 110 kV do głównych punktów zasilania (GPZ), gdzie jest transformowana na średnie napięcie (ŚN), głównie 15 kV, i rozsyłana do odbiorców liniami ŚN bezpośrednio lub po dodatkowej transformacji na niskie napięcie (nN) 0,4 kV. Jak widać, zanim energia zostanie zużytkowana przez odbiorców, jest poddawana w stacjach elektroenergetycznych wielokrotnej transformacji, związanej ze znacznymi stratami energii.

Siecią przesyłową NN zarządzają Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA, natomiast sieci rozdzielcze (WN, ŚN i nN) są w gestii 33 przedsiębiorstw energetycznych dystrybucyjnych; wśród nich jest Rzeszowski Zakład Energetyczny SA — jednoosobowa spółka Skarbu Państwa. RZE SA obsługuje odbiorców na obszarze trzech województw: rzeszowskiego, krośnieńskiego i tamobrzeskiego. W skład Spółki wchodzi: Centrala, pełniąca funkcje kierownicze i koordynacyjne, oraz 11 Rejonów Energetycznych, w tym Rejon Energetyczny Leżajsk, eksploatujący sieć m.in. na terenie Gminy Czarna przy pomocy Posterunku Energetycznego Łańcut zś. w Głuchowie.

Odnawialne źródła energii elektrycznej w Gminie mają znaczenie marginalne. Energię wiatru wykorzystują trzy małe elektrownie wiatrowe (dwie w Dąbrówkach i jedna w Krzemienicy) o mocy po 20 kW, pracujące na sieć rozdzieloną (na potrzeby własne indywidualnych odbiorców). Uzyskana energia służy do podgrzewania wody.

UKład zasilania gminy - sieci najwyższego i wysokiego napięcia

- Przez teren Gminy Czarna przebiegają:
 - linia najwyższego napięcia 750 kV relacji: stacja Rzeszów Systemowa w Widęcie (RZE) — Ukraina, ze strefą ochronną szerokości po 80 m od osi linii; obecnie nieczynna;
 - linia wysokiego napięcia 110 kV relacji: Rzeszów Systemowa w Widęcie (RZE) — GPZ Łańcut Głuchów (LAN), ze strefą ochronną szerokości po 20 m od osi linii.

Linia 750 kV przebiega przez północno-zachodni kraniec Gminy (wieś Pogwizdów) na odcinku 1,1 km natomiast linia 110 kV przebiega przez środkową i południową część Gminy (wsie: Pogwizdów, Medynia Łańcucka, Czarna i Wola Mała).

W granicach Gminy Czarna nie ma i nie planuje się budowy stacji 110/15 kV. Najbliższe istniejące GPZ-ety nieprzemysłowe to: Sokółów (SLK), Łańcut Głuchów (LAN) i Rzeszów Staromieście (RZS). Natomiast najbliższy planowany GPZ-et to Łańcut Polna (LAD), określany również jako Łańcut Zachód albo Łańcut II. Budowa tej stacji, w niewielkiej odległości od granicy Gminy (1,5 km), umożliwi poprawę struktury sieci średniego napięcia i jakości dostarczanej energii (skrócenie linii magistralnych, dodatkowe linie, mniejsze spadki napięcia, większa niezawodność zasilania).

W latach 2003 – 2005 Rzeszowski Zakład Energetyczny SA planuje budowę na terenie Gminy Czarna dwóch linii 110 kV. Z rozcięcia istniejącej linii WN Rzeszów Systemowa — Łańcut Głuchów, wykontanego na terenie wsi Wola Mała, wprowadzone zostaną dwie równoległe linie

81

do zasilania planowanego GPZ Łańcut Polna. Dzięki temu nowa stacja odbiorcza 110/15 kV w Łańcutcie zostanie dołączona przelotowo do istniejącego ciągu linowego Rzeszów Systemowa - Łańcut Głuchów. Na budowę linii Wolewoda Rzeszowski wydat wskazuje lokalizacyjne znak UAN.III.8330/24-3/88 z dnia 12.04.1988 r.

Trasa planowanych linii 110 kV jest przewidziana w obowiązującym Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna. Odcinki planowanych linii 110 kV w granicach gminy mają długość około 2 x 1,5 km i przebiegają przez teren wsi Wola Mała. Uwzględniając wymagane strefy ochronne wzdłuż linii 110 kV, zarezerwowano dla obu równoległe przebiegających linii pas terenu szerokości 60 m. Ustalono w MPO ZP trasy linii i wolny od zabudowy pas terenu są nadal aktualne i utrzymuje się je w niniejszym Studium.

Linie o napięciu znamionowym 750 kV zalicza się do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, natomiast linie 110 kV — do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska

UKład zasilania gminy - sieć średniego napięcia

Gmina Czarna jest zasilana siecią elektroenergetyczną napowietrzną średniego napięcia 15 kV. Ciągi linowe tworzą układ magistralno-odgąteżny. Magistrale swymi końcami są przyłączone do szyn rozdzielni 15 kV w GPZ-ach. Linie 15 kV wykonane są przewodami gołymi AFL, na słupach żelbetonowych, wirowanych i drewnianych.

Na terenie gminy pracuje 69 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, co przy powierzchni gminy 78,14 km² daje wskaźnik gęstości stacji transformatorowych 0,9 stacji / km². Zestawienie stacji wg sotek zamieszczone w tabeli. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV wykonane są w zasadzie jako napowietrzne słupowe.

ZESTAWIENIE STACJI TRANSFORMATOROWYCH 15/0,4 KV USYTUOWANYCH NA OBSZARZE GMINY CZARNA

Wieś	Oznaczenia stacji transformatorowych	Liczba stacji
Czarna	C-1 Mlyn, C-2, C-3, C-4, C-5, GS, C-Olacz, C-Hydroforma, Impol, C-9 Koki, C-11, C-12, Oczyszczalnia	13
Dąbrówki	D-1, D-2, D-3, D-4 ORB, D-5, D-6, D-7 Most, D-8 Mł.	8
Krzemienica	1 PGR, 2, 3 Inst., 4, 5, 6, 7, 8 Ośrodek Zdrowia, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	19
Medynia	MG-1, MG-2, MG-3, MG-4, MG-5	5
Głogowska		
Medynia	Mł-1, Mł-2, Mł-3 Szkoła	3
Łańcucka		
Pogwizdów	P-1, P-2, P-3 KR, P-4 Wod., P-5, P-6 Ferma, P-7	7
Wola Mała	WM-1, WM-2, WM-3, WM-4, WM-RSP, WM-Wod., WM-8 Szkoła, WM-9	8
Zalesie	Z-1, Z-2, Z-3, Z-4, Z-5, Z-6	6
Razem		69

W najbliższych latach Rzeszowski Zakład Energetyczny SA przewiduje przebudowę (zmianę konfiguracji) sieci 15 kV we wsi Pogwizdów. Zamierzona inwestycja obejmie budowę odcinka linii długości 0,7 km - jako odgałęzienia od linii zasilającej stację P-6 Ferma — dla zasilania stacji P-2 i P-4, a następnie likwidację zbędnej wtedy, wyeksploatowanej, linii Stobierna — Zofiówka ze słupami drewnianymi, długości 2,6 km.

UKład zasilania gminy - sieci niskiego napięcia

Wyniki ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego (PSR), przeprowadzonego w 1996 r., w zakresie wyposażenia w sieć elektryczną gospodarstw rolnych w gm. Czarna, zestawiono w tabeli. Do gospodarstw rolnych zaliczono indywidualne gospodarstwa rolne (o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha) i działki rolne (o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha do 1 ha włącznie). W przypadku korzystania zarówno z sieci 380 V jak i 220 V kwalifikowano gospodarstwo jako korzystające z sieci 380 V.

82

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW W SIĘĆ ELEKTRYCZNĄ WG PSR 1996

Wyszczególnienie	Wzrost	Liczba gospodarstw	%
Wyposażenie w sieć 380 V	1 444	65,7	
Wyposażenie w sieć 220 V	747	34,0	
Nieposiadające sieci elektrycznej	7	0,3	
Razem		100	

Z danych zamieszczonych w tabeli 2 wynika następujące wnioski: w 1996 r. nie posiadało instalacji elektrycznej 7 gospodarstw rolnych, co stanowi 0,3 % ogółu tych gospodarstw, tzw. siłę posiadało 66 % gospodarstw, zasilanie jednofazowe miało 34 % gospodarstw.

ZAPOTRZEBOWANIE NA ZWIĘKSZENIE MOCY W SIĘCI ELEKTRYCZNAJ WG PSR 1996

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	%
Potrzebujące	88	6,1
zwiększenia mocy	1 296	90,1
w sieci elektrycznej	54	3,8
Razem	100	

Z danych spisu rolnego wynika również, że tylko 6 % tzw. indywidualnych gospodarstw rolnych (powyżej 1 ha), zgłaszało potrzebę zwiększenia poboru mocy z sieci elektrycznej. To niewielkie zapotrzebowanie na przyrost mocy jest efektem przeprowadzonej modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznej. W planach Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego SA na najbliższe lata jest remont i modernizacja ok. 6 km linii napowietrznych niskiego napięcia we wsi Krzemienica (stacje transformatorowe nr 6, 7, 8. Ośrodek Zarowia i 12). Modernizacji wymagają sieci w południowej części wsi Czarna i we wsi Wola Mała.

Zapotrzebowanie mocy

Aktualne zapotrzebowanie mocy w gminie Czarna wynosi około 3,5 MW, w tym na cele produkcji rolnej i cele bytowe 2,3 MW.

Powiązania zewnętrzne

Gmina Czarna wchodzi w skład powiatu łancuckiego, który obsługiwany jest w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną przez Rejon Energetyczny Leżajsk. Na terenie gminy nie ma obecnie i nie przewiduje się stacji 110/15 kV, istniejące główne punkty zasilające odbiorców Gminy Czarna znajdują się na terenach gmin: Łañcut wieś i Sokółów Małopolski w powiecie rzeszowskim.

Planowane GPZ-ety zlokalizowano na terenie sąsiednich gmin: miasto Łañcut i Rakszawa. Przez obszar gminy obecnie przebiegają linie napowietrzne najwyższego (750 kV, nieczynna) Gazety wysokiego (110 kV) napięcia, wymagające zachowania stref ochronnych z uwagi na elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska.

Rzeszowski Zakład Energetyczny SA planuje budowę dwóch linii równoległych 110 kV zasilających nowy GPZ Łañcut Polna z istniejącej linii 110 kV, przebiegającej przez wieś Wola Mała. co wymaga koordynacji trasy linii między gminami miasto Łañcut i Czarna. Przez obszar Gminy Czarna oraz sąsiednie gminy miasto Łañcut, Łañcut wieś, Krasne, Trzebownisko, Sokółów i Białobrzegi przebiegają ciągi sieci napowietrznej średniego napięcia 15 kV, tworzące układ magistralno-odgałęźny, zasilający odbiorców zarówno z obszaru Gminy Czarna, jak i odbiorców sąsiednich gmin.

2.8.9. TELEKOMUNIKACJA

Funkcjonowanie telekomunikacji tj. nadawanie, za pomocą przewodów, fal radiowych bądź optycznych lub innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną, umożliwia infrastruktura telekomunikacyjna, czyli urządzenia telekomunikacyjne, niebędące urządzeniami końcowymi, linie, kanalizacja, stopy, wieże, maszty, przewody oraz osprzęt.

Miarą oceny stanu telefonii jest przede wszystkim wskaźnik gęstości telefonizacji abonentów (liczba abonentów na 1000 mieszkańców), a także liczba telefonizacji samoinkasujących aparatów publicznych przypadająca na 1000 mieszkańców. Wskaźnik gęstości telefonizacji uwzględnia się przy określaniu wskaźnika potencjału rozwojowego danego obszaru lub jakości życia na danym terenie. Inne wskaźniki, jak stopień automatyzacji połączeń lub stopień cyfryzacji centrali telefonicznych, stają się nieaktualne wobec powszechnego stosowania central cyfrowych.

Na terenie Gminy Czarna operatorem stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej jest Telekomunikacja Polska SA Zakład Telekomunikacji w Rzeszowie, Centrala TP SA w Łañcutcie obsługuje Okręg Telefoniczny Nr 35.4 Łañcut, który obejmuje obszar powiatu łancuckiego, w tym gminę Czarna. OT Łañcut stanowi część obszaru Strefy Numeracyjnej RZESZÓW, posiadającej wskaźnik strefy numeracyjnej „17”.

Wyniki ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego (PSR), przeprowadzonego w 1996 r. w zakresie dostępcności gospodarstw rolnych do usług telefonicznych w gminie Czarna, zestawiono w tabeli. Pod pojęciem telefonu ogólnodostępnego rozumiano każdy aparat, zarówno wolno wiszący jak i zainstalowany w kabinie, znajdujący się w miejscu dostępnym dla ogółu osób (na ulicach, w zakładach pracy, poczcie, itp.). Nie dotyczyły to telefonów „grzeźnościowych” stanowiących własność sąsiadów.

DOSTĘPNOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH DO USŁUG TELEFONICZNYCH W GMINIE CZARNA WG PSR W 1996 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	%
Dostęp do telefonu	512	23,3
ogólnodostępny we wsi	890	40,5
Brak dostępu do telefonu	796	36,2
Razem	100,0	

Wśród siedmiu gmin powiatu łancuckiego, według stanu w dniu 31 grudnia 1998 r., Czarna zajmowała przedostatnie miejsce, wyprzedzając Białobrzegi. Średnia gęstość telefonizacji dla wsi województwa podkarpackiego wynosiła wówczas 101 abonentów na 1000 ludności. Oznacza to, że gęstość telefonizacji Gminy Czarna była na poziomie 70 % średniej gęstości wojewódzkiej terenów wiejskich.

ABONENCI TELEFONII PRZEWODOWEJ W 1998 ROKU W GMINIE CZARNA NA TLE GMIN POWIATU ŁANCUCKIEGO

Wyszczególnienie	Abonenci telefonii na 1000 mieszkańców
Miasto Łañcut	286,8
Gmina Zolynia	146,8
Powiat Łañcucki	140,9
Gmina Łañcut	121,8
Gmina Markowa	115,3
Gmina Rakszawa	79,7
Gmina Czarna	71,1
Gmina Białobrzegi	22,8

Średnia gęstość jednostek terytorialnych wyższego szczebla niż gmina, z uwzględnieniem miast, była na koniec 1998 r. wyższa niż w gminie Czarna i wynosiła: w powiecie łancuckim 141, w województwie podkarpackim 171, a w kraju 219 (przy średniej 550 w Unii Europejskiej). Jak widać, uzyskanie średniej krajowej wymagałoby potrójnienia liczby abonentów. Według prognoz, w 2008 r. gęstość telefonizacji w Polsce osiągnie wartość około 400. Zatem Gmina Czarna do

tego czasu musiałyby ponad pięciokrotnie rozbudować sieć telekomunikacyjną przewodową na swoim terenie, jeśli chciałaby dotrzymać kroku średniemu ogólnopolskiemu poziomowi.

Skalę dysproporcji w rozwoju telekomunikacji na wsi i w mieście może zilustrować porównanie z Łącutem. Gęstość telefoniczna w tym mieście wynosiła w dniu 31.12.1998 r. 287 abonentów na 1000 mieszkańców, czyli była czterokrotnie wyższa niż w gminie Czarna. Niska gęstość telefoniczna na terenach wiejskich wynika m.in. z niskiej gęstości zaludnienia, i niewielkiej liczby instytucji i zakładów pracy. Czynniki te podnoszą koszty inwestycyjne. Podsumowując, można wyrazić opinię, że usługi telekomunikacyjne — do roku 1998 — były słabą stroną Gminy Czarna. W zestawieniu wskaźników gęstości telefonii przewodowej na koniec 1998 r. gmin otaczających, Gmina Czarna wypadła niekorzystnie, wyprzedza tylko Białobrzegi.

Radykalną poprawę stanu telekomunikacji przyniosła w ostatnim okresie budowa radiowej stacji stacjonarnej sieci dostępowej we wsiach: Dąbrówki (117 abonentów), Medynia Głogowska (151 abonentów), Medynia Łącutcka (27 abonentów), Pogwizdów (59 abonentów) i Zalesie (98 abonentów). Łącznie z abonentami instytucjonalnymi przybyło 497 abonentów w sieci radiowej i ogółem 600 abonentów telefonicznych. Jeśli uwzględnić dotychczasowych abonentów telefonii przewodowej (757) i stan ludności w 1999 r. (10 620 osób) uzyskuje się wskaźnik 128 abonentów stacjonarnej (przewodowej i bezprzewodowej) sieci telefonicznej.

W rozwoju sieci telefonicznej przez wiele lat był bardzo zaangażowany samorząd gminy. Wynikało to z chęci przyspieszenia możliwości zainstalowania telefonu, gdyż terminy podawane przez TP SA były bardzo odległe. Działalność samorządowa polegała przede wszystkim na tworzeniu społecznych komitetów telefoniczacji i partycypacji ich w budowie lokalnych sieci telefonicznych oraz udziału gminy we współfinansowaniu tych sieci. Udział samorządu gminnego w budowie sieci telefonicznych odbywał się na podstawie umowy zawartej z operatorem telekomunikacyjnym.

Gminę Czarna i powiat fałcucki obsługuje Telekomunikacja Polska SA. Natomiast w sąsiadujących od zachodu i północy gminach powiatu rzeszowskiego: Trzebownisko, Sokółów i częścowo Krasne (wsie Paikówka i Strazów) operatorem telefonii stacjonarnej jest Spółdzielnia Telekomunikacyjna WIŚT w Łące.

3. STRATEGIA ROZWOJU GMINY

3.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA DO PLANU STRATEGICZNEGO

3.1.1. CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

Najważniejsze czynniki ograniczające rozwój społeczno – gospodarczy oraz przyczyny konfliktów i trudności w funkcjonowaniu gminy uszeregowane według ważności:

- brak środków finansowych,
- bierność mieszkańców,
- brak zainteresowania rozwojem rolnictwa,
- brak sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- brak terenów pod rozwój przemysłu, handlu i usług oraz budownictwo mieszkaniowe,
- niski poziom i ograniczony zakres świadczonych usług dla mieszkańców,
- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna
- brak planów koncepcji rozwojowych gminy,
- brak wsparcia i pomocy ze strony władz gminy i innych instytucji w rozwoju przedsiębiorczości,
- wysokie koszty i trudności w uzyskaniu kredytu na inwestycje gminne,
- niezdrowa rywalizacja i skłócenie między wsiami,
- duża liczba podejmowanych jednocześnie działań i wynikające z tego rozproszenie środków finansowych,
- ogólne zacołanie i niski poziom życia na wsi,
- brak porozumienia między wójtami a radą gminy w zakresie kierunków rozwoju i podziału środków finansowych na poszczególne zadania
- słaba praca, niskie kwalifikacje i mała aktywność pracowników urzędu gminy,
- mała aktywność i skuteczność władz samorządowych gminy,

3.1.2. PROBLEMY WYMAGAJĄCE ROZWIĄZANIA

Podsumowując przeprowadzoną analizę warunków życia i działalności gospodarczej mieszkańców oraz stanu i poziomu społeczno – gospodarczego Gminy Czarna stwierdzić należy, że gmina ma charakter rolniczy co stwarza dobre warunki do jej rozwoju przy dobrej jakości gleb i związanej z tym stosunkowo dobrego poziomu produkcji rolniczej mimo bardzo dużego rozdrobnienia gospodarstw i niskich dochodów rodzin rolniczych z pracy na roli. Stąd duża liczba mieszkańców znajduje zatrudnienie poza rolnictwem. Teren gminy jest w wysokim stopniu nasycony w infrastrukturę techniczną to znaczy sieć gazową, energetyczną, wodociągową, drogową, oczyszczalnia ścieków oraz w dość dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną i handlową. Dalszy rozwój społeczno – gospodarczy gminy związany będzie przede wszystkim z likwidacją wyżej wymienionych czynników ograniczających rozwój gminy, pogarszających warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej:

- zahamowanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy,
- stworzenie młodzieży warunków do kulturalnego i zdrowego spędzania wolnego czasu oraz rozwoju jej zainteresowań,
- zapewnienie pomocy socjalnej ludziom ubogim,
- poprawa warunków komunikacji: lepsze nawierzchnie dróg, poprawa bezpieczeństwa ruchu, więcej miejsc parkingowych w miejscach publicznych,
- zwiększenie tempa przygotowania budowy sieci kanalizacyjnej,
- poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach i walka z chuligaństwem, kradzieżą i przestępczością,
- poprawa opieki zdrowotnej mieszkańców gminy,

- poprawa estetyki wsi i utrzymanie ładu i porządku, remonty i renowacja budynków użyteczności publicznej, przystanków itp.,
- poprawa świadczenia telekomunikacyjnych,
- zwiększenie uprawnień samorządów wiejskich i zwiększenie środków finansowych do ich dyspozycji,
- ochrona środowiska naturalnego,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- poprawa pracy urzędu gminy i obsługi mieszkańców,
- budowa sal gimnastycznych i boisk sportowych w szkołach,
- podniesienie poziomu i warunków nauki w szkołach,
- usprawnienie komunikacji publicznej; więcej, szybszych, punktualnych i wygodnych autobusów, uruchomienie specjalnych linii mikrobusowych z poszczególnych miejscowości do siedziby gminy,
- rozwój działalności kulturalnej przez gminny dom kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki i turystyki pobytowej
- poprawa zaopatrzenia w wodę i poprawa jej jakości,
- opracowanie nowego planu przestrzennego zagospodarowania gminy,
- wykup i uzbrojenie przez urząd gminy nowych terenów pod budownictwo osiedli domów jednorodzinnych i wielorodzinnych,
- wykup i uzbrojenie terenów przez urząd gminy i stworzenie gminnego centrum rozwoju przemysłu, handlu i usług oraz sprzedaż działek pod tą działalność,
- opieka nad zabytkami,

Istotne znaczenie będzie miało wykorzystanie atutów, możliwości i szans rozwoju. Wśród nich na czono wysuwa się dobre warunki klimatyczne - glebowe i ekologicznie czyste środowisko, na którym może dynamicznie rozwijać się rolnictwo. Dobrze rozwinięta infrastruktura za wyjątkiem sieci kanalizacyjnej (w trakcie budowy) i telekomunikacyjnej, duże zasoby siły roboczej, położenie, tradycje rzemiosła i rękodzielnictwa ceramicznego, zasoby leśne i związane z tym walory turystyczne.

Wykonana analiza i diagnoza stanu rozwoju gminy oraz wyniki badań ankietowych stanowią materiał wyjściowy do opracowania strategii społeczno – gospodarczego rozwoju gminy. Stopień wykorzystania tych możliwości uzależniony będzie od aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców i władz gminy, pozyskiwania środków finansowych, nowych inwestorów a tym samym rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju demokracji i samorządności lokalnej, aktywności i skuteczności władz gminy.

3.2. MISJA GMINY, CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZARNA opracowana została wyprzedzająco w stosunku do STUDIUM. Prace nad strategią poprzedzone zostały opracowaniem raportu o stanie gminy, dającego obraz problemów społecznych i gospodarczych. Pozwoliło to na określenie misji, celów strategicznych oraz strategii działań prowadzących do osiągnięcia misji.

3.2.1. MISJA GMINY

Misja Gminy Czarna koncentruje się na jej istotnych problemach, pełniąc równocześnie funkcje motywacyjne i promocyjne. Misją gminy jest zapewnienie ogólnego społeczno-gospodarczego rozwoju gminy a w szczególności zapewnienie jej mieszkańcom możliwie najwyższego poziomu życia, optymalne wykorzystanie zasobów, zabezpieczenie walorów środowiskowych i dostosowywanie się do szybko zmieniających się uwarunkowań wynikających z otwartej gospodarki rynkowej i współpracy międzynarodowej.

3.2.2. CELE STRATEGICZNE I ZADANIA REALIZACYJNE

Do najważniejszych zadań strategicznych gminy uszeregowanych według raportu zaliczyć należy:

1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenia zdrowia i dorobku życia, poczucia stabilizacji, perspektyw na przyszłość oraz rozwoju dla następnych pokoleń,
2. Poprawę życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez właściwe utrzymanie istniejącej i rozwój niezbędnej infrastruktury technicznej, społecznej, ochrony zdrowia oraz zasobów mieszkaniowych,
3. Budowę społeczeństwa nastawionego na rozwój aktywności i przedsiębiorczości poprzez tworzenie i wspieranie różnych form działalności organizacji gospodarczych i społecznych, egodzenie skutków transformacji systemowej, a zwłaszcza zapewnienie ludziom miejsc pracy i dochodów pozwalających na zadawalający w odczuciu społecznym poziom życia,
4. Zapewnienie arunków rozwoju duchowego, a w tym możliwości wypoczynku, rozwoju sportu, rekreacji, kształcenia, do informacji, obcowania z kulturą i rozrywką, podróży i kontaktów z szeroko rozumianym otoczeniem,
5. Zachowanie ochrony naturalnego środowiska dla przyszłych pokoleń, w tym prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami zmierzającej do odnowy poszczególnych elementów środowiska, efektywnego ich wykorzystania oraz dostosowanie do tych działań rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Dożąc do osiągnięcia powyższych celów władze Gminy Czarna powinny oddziaływać na zachowanie się mieszkańców i poszczególnych podmiotów gospodarczych tak, aby służyły one tym celom działając równocześnie w imię własnych interesów. Chodzi o to, aby ukształtować pożądanę zachowanie mieszkańców gminy i podmiotów gospodarujących w gminie. W procesie tym należy opierać się przede wszystkim na mechanizmach ekonomicznych. Istota sprawy sprowadza się do sterowania zachowaniami ludzi i podmiotów gospodarczych przy wykorzystaniu naturalnego dla nich dążenia do podnoszenia poziomu życia maksymalizacji efektywności gospodarowania. Władza gminna powinna tworzyć warunki sprzyjające temu rozwojowi i tej efektywności w określonych kierunkach, miejscach i czasie. A zatem władze Gminy Czarna nie mogą w swoich działaniach ograniczać się do doraznej aktywizacji gospodarczej, wypielania luk w kompleksie usług publicznych, komunalnych, ale powinny przyjąć jeden z wariantów strategii rozwoju gminy, działań dalekowzrocznie, sterując za pomocą różnych mechanizmów rozwojem społeczno-gospodarczym gminy.

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

4.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH

4.1.1. OTOCZENIE GLOBALNE

Otoczenie globalne stanowi zespół warunków funkcjonowania gminy wynikający z tego, że działa ona w określonym kraju, systemie ekonomicznym, społecznym, prawnym i politycznym. Cecha tak rozumianego otoczenia jest to, że bardzo silnie wpływa ono na warunki funkcjonowania i rozwoju gminy, lecz ona sama nie jest w stanie zmienić tych warunków – nie ma możliwości aktywnego wpływania na zmiany tegoż otoczenia.

Otoczenie stwarza poszczególnym gminom niejednakowe warunki funkcjonowania i rozwoju. Zależą one bowiem od takich czynników jak:

- liczba i struktura ludności,
- struktura branżowa i nowoczesność przemysłu,
- poziom zaawansowania procesów restrykturyzacyjnych,
- walory i zasoby środowiska przyrodniczego,
- zasoby kapitałowe,
- region.

Na otoczenie globalne składa się otoczenie makroekonomiczne, otoczenie społeczno – demograficzne oraz otoczenie polityczne i prawne.

Otoczenie makroekonomiczne

Jego stan determinuje ogólna kondycja gospodarki kraju. Najważniejszymi wskaźnikami wzrostu gospodarczego są: stopa wzrostu, stopa procentowa, kursy walut, stopa inflacji.

Stopa wzrostu gospodarczego ma bezpośredni wpływ na poziom i charakter szans i zagrożeń dla rozwoju gminy. Wzrost ekonomiczny w całej gospodarce niesie ze sobą wzrost popytu inwestycyjnego i konsumpcyjnego, co zwiększa szanse rozwoju dla gminy, recesja natomiast przynosi efekty przeciwnie. Stopa inflacji jest niezwykle ważnym czynnikiem wpływającym na wzrost gospodarczy. Wysoka inflacja destabilizuje gospodarkę, ogranicza tempo wzrostu gospodarczego. Jeżeli inflacja jest wysoka to inwestowanie staje się ryzykowne a przecież inwestycje są podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarczego.

Otoczenie społeczno - demograficzne

Stan otoczenia społecznego determinują takie czynniki jak:

- zmiany w stylu życia,
- preferencje konsumpcyjne,
- formy spędzania wolnego czasu,
- poziom zamożności społeczeństwa,
- szeroko rozumiane warunki bytu ludności.

Warunki bytu ludności ocenia się przez porównanie sytuacji istniejącej z wielkościami uznanymi za normy i standardy w zakresie zamieszkania, pracy, obsługi, stanu środowiska przyrodniczego na określonym etapie rozwoju społecznego. Zwiększający się poziom dochodów i warunków bytowych społeczeństwa powoduje wzrost popytu konsumpcyjnego co w konsekwencji prowadzi do wzrostu gospodarczego.

Stan otoczenia demograficznego determinują zmiany w populacji danego społeczeństwa takie jak przyrost naturalny, migracje, struktura ludności wg. płci, wieku, wykształcenia, zatrudnienia. Procesy demograficzne charakteryzują się wysokim stopniem bezwładności z uwagi na ich naturalny charakter, co ma istotny, pozytywny w przypadku Gminy Czarna, wpływ na szanse rozwojowe gminy.

Otoczenie polityczne i prawne

Jest ono determinowane przez istniejący system polityczny oraz podstawi ustrojowo-prawne funkcjonowania i rozwoju państwa, społeczeństwa i gospodarki. Sytuacja polityczna wpływa na tempo i kierunki przekształceń struktur organizacyjnych oraz systemów wartości i postaw ludzi. Konkretnie rozwiązania legislacyjne wyznaczające ramy ustrojowo-prawne mają istotny wpływ na poziom szans i zagrożeń dla gminy i jej otoczenia.

4.1.2. OTOCZENIE TERYTORIALNE

Na otoczenie terytorialne gminy składają się otoczenie regionalne i otoczenie sąsiednie.

Otoczenie regionalne

Województwo podkarpackie utworzone zostało na mocy reformy samorządowej państwa z dniem 1 stycznia 1999 r. w wyniku połączenia byłych województw rzeszowskiego, przemyskiego, krośnieńskiego oraz częstochowo-tarnowskiego i tarnobrzskiego. Pomimo, że przez ostatnie 25 lat obszary te rozwijały się samodzielnie, to dzięki uprzednio wykształconym więziom, posiadają one cechy typowe dla regionu ekonomicznego. Wszystkie ziemie, które weszły do województwa podkarpackiego mają ten sam profil rolno-przemysłowy, stąd też wynikają dla nich wspólne problemy, istnieje poczucie wspólnoty tradycji i tożsamości kulturowej a przede wszystkim – funkcjonują w świadomości społecznej.

W oparciu o istniejące potencjały rozwojowe wykształciły się funkcje podstawowe i uzupełniające. Funkcje podstawowe pozwalają określić pozycję województwa na tle kraju. Zalicza się do nich rolnictwo, przemysł oraz działalność rekreacyjno - wypoczynkowa i turystyka. Funkcją uzupełniająca a więc transport, budownictwo oraz usługi administracyjne, działalność kulturalna, usługi socjalne, odzwierciedlają różnicowanie struktury społeczno-gospodarczej regionu.

Miejsce województwa podkarpackiego w dużym stopniu – w porównaniu do innych centrów w kraju – determinowane jest poprzez pozycję stolicy regionu. Obserwacje porównawcze wskazują, że inne obecne lub potencjalne metropolie, osiągają z reguły wyższe wskaźniki rozwoju. Dystans regionu w porównaniu do najlepszych może się powiększać. Zachodzi pilna potrzeba wzmacniania tendencji rozwojowych, co znajduje wyraz w wizji rozwoju zawartej w strategii województwa.

Województwo podkarpackie dysponuje wewnętrznym potencjałem i atutami umożliwiającymi pobudzenie nowych impulsów rozwojowych do wzrostu aktywności gospodarczej i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Najważniejszymi potencjami rozwojowymi regionu są:

- zasoby i walory przyrodnicze oraz bogactwo cennych miejsc dziedzictwa kulturowego,
- potencjał i kultura techniczna przedsiębiorstw przemysłu elektromaszynowego, chemicznego i rolno-spożywczego oraz możliwości jego restrukturyzacji w połączeniu z potencjałem badawczo-rozwojowym środowiska akademickiego,
- potencjał demograficzny w tym dobrze rozwinięte szkolnictwo średnie oraz rosnąca liczba studentów, jako podstawa konkurencyjności regionu i rozwoju przedsiębiorczości,
- wysoka jakość środowiska naturalnego wpływająca na jakość życia mieszkańców.

Obecna sytuacja województwa jest równocześnie źródłem wielu strukturalnych barier rozwoju. Barięą rozwoju regionu jest niski poziom wykształcenia ludności. Województwo podkarpackie nie posiada uniwersytetu kształtującego elity regionalne. W oparciu o funkcjonujące uczelnie

wyższe, w tym silnie rozwijające się szkoły niepubliczne, istnieje możliwość przyspieszonego nadrobienia tych opóźnień.

Luki w infrastrukturze komunikacyjnej, telekomunikacyjnej oraz ochronie środowiska są przyczyną relatywnie niskiej konkurencyjności województwa w porównaniu z regionami o zbliżonym profilu społeczno-gospodarczym. Są one również źródłem zagrożeń naturalnych w postaci stałe powtarzających się stanów powodziowych oraz zanieczyszczenia wód wynikającego z nieuporządkowanej gospodarki ściekowej.

Trudności na rynku pracy wynikają z ukrytego bezrobocia wsi, rozdrobnienia indywidualnych gospodarstw rolnych oraz słabego tempa procesów restrukturyzacji dużych podmiotów gospodarczych i usług publicznych. Brak także wyraźnego postępu w restrukturyzacji bazy ekonomicznej obszarów wiejskich oraz małych miast. Wpływ na to mają też trudności z pozyskaniem kapitału krajowego i zagranicznego na rozwój nowych form aktywności gospodarczej. Niewątpliwie barierą jest niski poziom urbanizacji województwa.

W otoczeniu województwa występują też korzystne czynniki zewnętrzne – ich odpowiednie wykorzystanie będzie sprzyjać przyspieszonemu rozwojowi województwa. Wymienić tu należy położenie geopolityczne regionu, wzmocnione w przyszłości zwiększoną dostępnością do transeuropejskich szlaków komunikacyjnych. Szansą województwa jest sfinalizowanie budowy autostrady A-4 oraz modernizacja dróg krajowych, budowa dróg ekspresowych północ – południe, modernizacja linii kolejowej E-30, rozwój transportu lotniczego, budowa obwodnic miast. Inną szansą, szczególnie wobec ograniczonych krajowych środków budżetowych, jest zwiększona dostępność do funduszy zagranicznych, głównie PHARE-STRUDER, RAPID, STRUDER 2.

Otoczenie sąsiednie

Gmina Czarna pobożna jest w zachodniej części powiatu łancuckiego w odległości około 5 km od Łącucha. Miasto Łącuch stanowi centrum rozwoju dla otaczających go terenów a przede wszystkim ośrodek zatrudnienia dla okolicznej ludności, przekraczający granice powiatu. Powiat łancucki jako jeden z mniejszych obszarowo powiatów w województwie podkarpackim charakteryzuje się dużym wewnętrznym zróżnicowaniem:

- warunków przyrodniczych i stanem środowiska,
- sytuacji gospodarczej w tym rolnictwa,
- infrastruktury technicznej,
- zagadnień społecznych.

Przyjęta misja powiatu łancuckiego, to:

Chcemy być wyróżniającym się powiatem pod względem rozwoju przedsiębiorczości, produkcji rolniczej i ogrodniczej oraz atrakcyjności turystycznej i kulturowej, z poszanowaniem potrzeb mieszkańców i środowiska naturalnego.

Misja powiatu łancuckiego wypracowana została w trakcie debat lokalnych 29 marca i 5 kwietnia 2000 r.). W spotkaniach brali udział przedstawiciele instytucji gminnych i powiatowych, przedstawiciele lokalnego biznesu i instytucji obywatelsowych, którzy wspólnie pracowali nad misją powiatu. Misja to opis wizji i głównego pola działań w przyszłości. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne. W trakcie debat uczestnicy odpowiadali na pytania, w czym powiat chce być atrakcyjny, dla kogo chce być atrakcyjny i z czego wynika jego wyjątkowość (czym różni się od innych) oraz określali czynniki, szczególnie atrakcyjne dla mieszkańców powiatu. Uczestnicy spotkań podkreślali, iż najważniejszymi kierunkami rozwoju winno być tworzenie konkurencyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, przetrwanie rolni-spożywcze, turystyka i agroturystyka, wszystko to oczywiście z poszanowaniem środowiska naturalnego. Podmiotem wszystkich tych działań mają być przede wszystkim mieszkańcy powiatu oraz inwestorzy, turyści itd.

Strategia powiatu łancuckiego* koncentrować się będzie przede wszystkim na jego mieszkańcach – co podkreślone zostało w misji. Zasoby ludzkie stanowią bowiem podstawę trwałego rozwoju a zwiększenie stopnia mobilności zawodowej ludności warunkuje racjonalne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych. Niezbędne jest jednak stworzenie mieszkańcom powiatu odpowiednich warunków życia i pracy.

Rozwiązania wymagają przede wszystkim problemy przeludnionej wsi i niedochodowego rolnictwa. Największą szansą rozwojową powiatu łancuckiego jest jego położenie w pasie aktywności gospodarczej, co może się przyczynić do rozwijania przedsiębiorczości, a przez to do rozwiązania wielu innych istniejących problemów. Usytuowanie powiatu jest czynnikiem podnoszącym jego atrakcyjność w oczach potencjalnych inwestorów. Jego zabryki i wydarzenia kulturalne zapewniają świetną reklamę, a przez to tworzą ogromny potencjał do rozwoju turystyki.

Najbliższe lata winny być okresem intensywnych przygotowań – w tym rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej, stymulowania rozwoju przedsiębiorczości, poprawy wizerunku powiatu i podnoszenia jego atrakcyjności. Wymaga to podjęcia całego szeregu działań, w tym przewidzianych w niniejszym dokumencie.

Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania powiatu, jednocześnie wytyczają kierunki prac w latach 2000 - 2006. Ich wypracowania podjęli się uczestnicy debat 5 i 19 kwietnia 2000 r. W wyniku dyskusji i na podstawie określonej misji zdecydowano, iż działalność samorządu powiatowego koncentrować będzie się na:

- I. przedsiębiorczości,
- II. rolnictwie,
- III. środowisku społecznym,
- IV. turystyce, kulturze i sporcie,
- V. infrastrukturze technicznej.

Ich kolejność została wypracowana w drodze głosowania przez uczestników debaty 19 kwietnia 2000 r.

Jednym z najważniejszych elementów sprzyjających rozwojowi powiatu jest dobra współpraca społeczności lokalnych: instytucji, organizacji i liderów.

4.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH

4.2.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

Uwarunkowania rozwoju wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenu

Dotychczasowe przeznaczenie terenów wynika bezpośrednio z ustaleń obowiązującego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalonego uchwałą Gminnej Rady Narodowej w Czarniej Nr 53/XXI/81 z dnia 30 września 1981 r. oraz Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalonego uchwałą Rady Gminy w Czarniej Nr XIII/82/92 z dnia 30 września 1992 r.

Dotychczasowe przeznaczenie terenu w STUDIUM jest traktowane jako prawo nabyte i stanowi podstawowe uwarunkowanie rozwoju. Główne ograniczenia wynikające z ustaleń dotychczasowego planu to:

- biokada kilkusethektarowego pasa terenu jako rezerwy perspektywiczną pod autostradę
- zapisy uniemożliwiające realizację innego niż tymczasowe zagospodarowanie terenów rolnych,
- mała elastyczność ustaleń,
- wyczerpanie rezerwy terenowych z przeznaczeniem głównie pod usługi i mieszkalnictwo.

Do STUDIUM złożono 245 wniosków w sprawie włączenia działek w tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz w sprawie załączenia działek, z tego:

Nazwa miejscowości	Wnioski o włączenie w tereny budowlane		Wnioski złożone w trakcie wyłożenia		Razem
	do załączenia	3	w trakcie wyłożenia	2	
Czarna	49	3			
Dąbrówki	21			2	
Krzemiętka	52				
Medynia Głog.	21				
Medynia Łańc.	10			5	
Pogwizdów	7			1	
Wola Mała	38				
Zalesie	7				
Razem	205	11		29	245

Uwarunkowania wynikające z zagospodarowania terenu

We wszystkich miejscowościach gminy występuje niekorzystny funkcjonalnie i przestrzennie system zagospodarowania obszarów osadniczych powodujący znaczną koncentrację zabudowy wzdłuż głównych dróg i utrudniający uruchomienie drugiej linii zabudowy. Niejednokrotnie zabudowa pojawia się w miejscach fizjograficznie i funkcjonalnie nieuzasadnionych. Znaczna część zabudowy właszcza w Pogwizdowie, Czarniej, Woli Małej leży w terenach zalewowych. Nie występuje tak charakterystyczne dla innych gmin rozproszenie zabudowy.

We wsi Czarna występuje korzystna koncentracja usług ułatwiająca korzystanie z nich a jednocześnie nawiązywanie kontaktów społecznych. Słabe wyposażenie w urządzenia i tereny rekreacyjno – sportowe wynika z niedorozwoju infrastruktury społecznej.

Na terenie gminy występuje dobrze rozwinięta sieć dróg wymagających niejednokrotnie remontu lub poszerzenia. Zachowane są rezerwy terenu pod planowane elementy układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej.

93

Uwarunkowania wynikające z uzbrojenia terenu

Brak rozwoju systemów infrastruktury technicznej, staje się istotną barierą rozwojową gminy. Niemądanie systemów infrastrukturalnych za potrzebami gminy określa się jako „luka infrastrukturalna”. Utrudnienie lub spowolnienie świadczenia usług infrastrukturalnych określa się jako barierę infrastruktury technicznej. W razie utrudnienia bądź spowolnienia rozwoju gminy albo rozwoju systemów zaopatrzenia może nastąpić ograniczenie lub opóźnienie rozwoju gminy albo znacząca uciążliwość dla mieszkańców. W systemach zaopatrzenia mogą występować bariery: informacyjne, organizacyjne, techniczne, ekonomiczne, przestrzenne, społeczne i prawne.

Uwarunkowania sprzyjające, tj. szanse, perspektywy i mocne strony gminy, które władze samorządowe powinny wykorzystywać do realizacji celów rozwoju:

- korzystne położenie w stosunku do Rzeszowa i możliwość pozyskania uzdatnionej wody z sieci miejskiej oraz odprowadzenia ścieków do oczyszczalni rzeszowskiej,
- możliwość zaopatrzenia w gaz wszystkich odbiorców w gminie,
- możliwość wspólnego z otaczającymi gminami rozwiązania problemu odpadów komunalnych,
- korzystne położenie gminy w stosunku do istniejącego GPZ w Boguchwałe oraz planowanych stacji 110/15 kV, dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna, po reelektryfikacji całej gminy, dobre oświetlenie dróg gminnych,
- przygotowany plan rozbudowy sieci telefonicznej z terminem realizacji do 2001 r., intensywny rozwój telekomunikacji oparty na technikach cyfrowych, światłowodowych i bezprzewodowych,
- prawne ustalenie standardów jakościowych obsługi odbiorców.

Uwarunkowania utrudniające, tj. zewnętrzne zagrożenia, cechy negatywne i słabe strony gminy, które władze samorządowe powinny starać się niwelować:

- brak wydajnych źródeł wody pitnej, nieudokumentowane zasoby wody w GZWP 425,
- brak możliwości objęcia całej gminy systemem kanalizacji do oczyszczalni rzeszowskiej, realizacji systemów lokalnych – możliwość skazania wód powierzchniowych i podziemnych,
- trudności techniczne doprowadzenia sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej do rozproszonej zabudowy, trudność tworzenia systemów infrastrukturalnych,
- brak wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- niski wskaźnik gęstości abonentów telefonicznych,
- niepewna sytuacja przedsiębiorstw elektroenergetycznych wobec planowanej restrukturyzacji i prywatyzacji,
- niska rentowność inwestycji infrastrukturalnych na obszarach peryferyjnych

4.2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH

Na terenie Gminy Czarna nie występują ani obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych ani obszary chronione objęte obowiązkiem sporządzenia planów ochrony.

4.2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego

Gmina Czarna zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w niewielkim stopniu przekształconych. W celu utrzymania takiego stanu, jak również uzyskania poprawy w pewnych elementach (środowisko wód płynących) należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych występujących na obszarze gminy. Wśród zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy można wyróżnić zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

94

[Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych. Są to:

- zagrożenia powodziowe występujące w obrębie doliny Wisłoka, związane ze zasięgiem występowania wód stuletnich zverfikowanym zgodnie ze STUDIUM RZGW określającym granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieoblatowanych w zlewni Wisłoka zatwierdzonym 10 września 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie. Zagrożenia powodziowe obejmują obszary położone w pokodniowej części Pogwizdowa i Medyni Łańcuckiej, środkową część miejscowości: Czama, północną część miejscowości Krzemienica i Wola Mała oraz południową część miejscowości Dąbrówka.
- zagrożenia skażenia gleb i wód gruntowych posiadające bezpośredni związek z występowaniem powodzi i wylewami silnie zanieczyszczonych wód Wisłoka
- występowanie niekorzystnych warunków topoklimatu (niekorzystne warunki wilgotnościowe, zaleganie mgieł) na obszarach stałego lub okresowego występowania wód gruntowych płytko pod powierzchnią terenu i starorzeczy (Stary Wisłok), tendencje do powstawania lokalnych osuwisk.]

Zagrożenia antropogeniczne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczenie rzeki nie odpowiadające normom,
- nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa na terenach wiejskich (częściowo zrealizowana kanalizacja przy 100% zwodociągowania gminy) powodująca powstawanie zanieczyszczeń obszarowych (przecieki z nieszczelnych i przepelnionych szamb) degradujących środowisko wodne,
- możliwość pojawienia się uciążliwości związanej z ruchem komunikacyjnym przy drodze E 4 w miejscowości Krzemienica w miarę jego nasilenia,
- zagrożenie pożarowe związane z lokalizacją otworów wiertniczych w obrębie obszaru górniczego „Palikówka”,
- „dzikie” wyrobiska piasku powodujące degradację gleb i zmniejszanie areалу uprawowego,
- niewłaściwa agrokultura prowadząca do zjawiska zakwaszania gleb.

Uwarunkowania ochronne wynikające z przepisów szczególnych i norm prawa lokalnego

- konieczność ochrony arealu gleb o wysokiej bonitacji (klasy II – IV), gleb pochodzenia organicznego, obszarów leśnych przed zmniejszaniem i zmianą użytkowania,
- konieczność ochrony obszarów występowania złóż gazu ziemnego i zasobów kruszywa naturalnego,
- konieczność wzmożonego nadzoru sanitarnego w granicach stref ochrony bezpośredniej studni oraz stosowania ograniczeń w zagospodarowaniu , związanych z ochroną ujęć wody w zasięgu stref pośrednich,
- wymóg stosowania ograniczeń w zagospodarowaniu w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów,
- konieczność respektowania zasad zagospodarowania na obszarach i w otoczeniu obiektów przyrody prawnie chronionej.

Uwarunkowania ochronne obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych:

- potrzeba ochrony doliny Wisłoka jako regionalnego korytarza ekologicznego, zapewniającego stabilność układów i procesów przyrodniczych,
- potrzeba ochrony lokalnych systemów biotycznych, tj. terenów leśnych, ekosystemów łąkowych, zieleni śródpolnej, enklaw zieleni w terenach zabudowanych w celu zachowania lokalnego systemu powiązań ekologicznych.

Uwarunkowania wynikające z zagrożeń naturalnych

- konieczność odpowiedniego przygotowania działaleń ratowniczych, zabezpieczeń ochronnych, ograniczeń w zainwestowaniu dla terenów zagrożonych powodzią,
- stosowanie ograniczeń w zainwestowaniu (wymóg analiz geologicznych określających głębokość posadowienia obiektów) na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych,
- właściwe gospodarowanie na terenach posiadających tendencje do powstawania osuwisk,

Uwarunkowania wynikające z przeobrażeń środowiska:

- potrzeba minimalizacji zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych,

- uzależnienie rozwoju przestrzennego od możliwości zaopatrzenia w wodę i odrowadzenia ścieków w sposób zorganizowany,
- stosowanie ograniczeń w zainwestowaniu w strefach od otworów wiertniczych,
- potrzeba rekułtywacji terenów wyrobiskowych piasku w kierunku rekreacyjnego wykorzystania terenu.

Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina posiada bardzo dobre warunki dla intensywnej produkcji rolnej na bazie bardzo dobrych i dobrych gleb. Osiąganie wysokich efektów produkcji rolnej, wymaga zastosowania w gospodarce zabiegów przeciwdegradacyjnych powierzchni produkcyjnej na stokach o większym nachyleniu. Najlebsze gleby, tereny o spadkach ponad 20 %, uniemożliwiających mechaniczną prac polowych i tereny osuwiskowe winny być wykorzystane jako trwałe użytki zielone, głównie pastwiska.

Grunty chronione zajmują na terenie gminy 2 818,27 ha i stanowią aż 77,1 % ogólnej powierzchni użytków rolnych. Warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa są korzystne, jednakże czynnikiem ograniczającym te warunki jest ekspozycja terenów uprawowych na stokach.

Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego

Na terenie Gminy Czama występują: liczne stanowiska archeologiczne świadczące o pierwotnym osadnictwie, zachowane układy przestrzenne w tym rozplanowanie wsi, zachowana historyczna zabudowa. Gmina charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi.

4.2.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJACE Z PRAWA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

W latach 1994 – 1997 w gminie skomunalizowano 260,5 ha gruntów z tego z mocy prawa 228,0 ha, na wniosek gminy 28,2 ha, w obrocie cywilno-prawnym 4,0 ha i kilkanaście obiektów. Były to grunty i budynki domów ludowych, szkół, budynek urzędu gminy, grunty i obiekt kółka rolniczego w Krzemienicy, gminnej spółdzielni handlowo - produkcyjnej w Czarnej.

W dalszym ciągu trwa proces regulowania własności mienia komunalnego i ujawniana jest własność mienia komunalnego w Księgach Wieczystych w Sądzie Rejonowym w Łańcucie. Kompletuje się dokumentację do skomunalizowania nieruchomości szkół w Medyni Łańcuckiej i Medyni Głogowskiej. W przeważającej części działki zbudowane budynkami szkół i innymi budynkami użyteczności publicznej mają nieuregulowane sprawy własnościowe i granice oraz dokumentację hipoteczną. Dlatego tutejszy urząd ma trudności z kompletowaniem dokumentacji. Skomunalizowane obiekty i grunty gmina sprzedaje lub przekazuje w wieczyste użytkowanie osobom prawnym i instytucjom nimi zarządzających.

Na terenie gminy nie ma dużych zasobów mieszkaniowych stanowiących własność komunalną czy spółdzielczą. Wszystkie budynki mieszkalne za wyjątkiem budynków wielorodzinnych po byłym Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Sadownictwa w Albigowej i Zakładzie Rolnym „Igiopolu” w Pogwizdowie, stanowią własność prywatną. W administrowaniu gminy znajduje się aktualnie budynek „wetrynaria” posiadający również 2 mieszkania oraz 3 domy nauczycieli w Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Czarnej, a także mieszkania znajdujące się w szkołach w Medyni Łańcuckiej, Medyni Głogowskiej i Zalesiu.

Niekorzystna struktura własności gruntów, rozdrobnienie gospodarstw, niewielkie zasoby gruntów gminnych i ogromne zaległości – potrzeby w zakresie scalen gruntów pod zabudowę o właściwym układzie i zwartości to najważniejsze uwarunkowania wynikające z wykonywania prawa własności.

4.2.5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Przedstawiona sytuacja i podejmowanie działań przez władze i mieszkańców gminy wskazują, że w ostatnich latach na terenie gminy następuje wyraźny postęp w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej a w szczególności telefonizacji, zaopatrzenia w wodę i gaz gospodarce komunalnej, ochronie środowiska i poprawie warunków nauczania w szkołach o raz rozwój infrastruktury ekonomicznej w znaczny stopniu poprawiły warunki życia i podejmowania działalności gospodarczej.

Oceny warunków życia i działalności gospodarczej na terenie Gminy Czarna dokonano na podstawie przeprowadzonych w miesiącach kwiecień - maj 1998 roku badań ankietowych wśród radnych, członków rad sołectch i sołtysów, pracowników urzędu gminy, dyrektorów i właścicieli oraz pracowników zakładów pracy działających na terenie gminy, rolników, emerytów, młodzieży, bezrobotnych oraz przeciętnych mieszkańców gminy. Wśród wyżej wymienionych przeprowadzono 158 ankiet, z czego do opracowania wykorzystano 63,3 % ankiet. Przedstawione poniżej wyniki pokazują mocne i słabe strony życia i prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju gminy.

Bardzo dobre warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej:

- zaopatrzenie w wodę,
- możliwość zakupu podstawowych artykułów konsumpcyjnych,
- warunki i poziom nauczania dzieci w szkole,
- bliskość miasta i atrakcyjne położenie,
- warunki mieszkaniowe.

Dobre warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej:

- dobroć i żywołność mieszkańców,
- sprawna komunikacja publiczna,
- możliwość zakupu podstawowych artykułów do celów gospodarczych,
- jakość i dostępność opieki zdrowotnej,
- bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- czystość i walory zdrowotne środowiska naturalnego.

Przeciętne warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej:

- w zlatwianiu spraw mieszkańców,
- możliwość zakupu podstawowych artykułów do produkcji rolniczej,
- bezpieczeństwo publiczne i walkę z patologią,
- jakość i nasycenia drogami,
- opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i ubogimi,
- możliwość korzystania z jednostek usługowych,
- życie kulturalne, imprezy sportowo- rekreacyjne i możliwości wypoczynku,
- dostęp do telefonu,
- możliwość wywozu / odbioru / komunalnych i gospodarczych odpadów stałych,
- możliwość podjęcia działalności gospodarczej na własny rachunek,

Złe warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej:

- możliwość zbytu produkowanych towarów,
- możliwość zlecenia wywozu /odprowadzenia/ ścieków płynnych,
- możliwość zbytu pólów rolnych,
- walkę z bezrobociem i tworzenie nowych miejsc pracy,
- możliwość pracy w zakładach na terenie gminy,
- najważniejsze czynniki i problemy ograniczające rozwój społeczno – gospodarczy oraz przyczyny konfliktów i trudności w funkcjonowaniu gminy uszeregowane według ważności:
- brak środków finansowych,
- bierność mieszkańców,
- brak zainteresowania rozwojem rolnictwa,
- brak sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- brak terenów pod rozwój przemysłu, handlu i usług oraz budownictwo mieszkaniowe,
- niski poziom i ograniczony zakres świadczonych usług dla mieszkańców,

97

- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna,
- brak planów koncepcji rozwojowych gminy,
- brak wsparcia i pomocy ze strony władz gminy i innych instytucji w rozwoju przedsiębiorczości,
- wysokie koszty i trudności w uzyskaniu kredytu na inwestycje gminne,
- niezdrowa rywalizacja i skłócenie między wsiami,
- duża liczba podejmowanych jednocześnie działań i wynikające z tego rozproszenie środków finansowych,
- ogólne zacofanie i niski poziom życia na wsi,
- brak porozumienia między wojtem a radą gminy w zakresie kierunków rozwoju i podziału środków finansowych na poszczególne zadania
- słaba praca, niskie kwalifikacje i mała aktywność pracowników urzędu gminy,
- mała aktywność i skuteczność władz samorządowych gminy,
- wykup i uzbrojenie terenów przez urząd gminy i stworzenie gminnego centrum rozwoju przemysłu, handlu i usług i sprzedaż działek pod tą działalność,
- opieka nad zabrytkami.

Podsumowując przeprowadzoną analizę warunków życia i działalności gospodarczej mieszkańców oraz stanu i poziomu społeczno – gospodarczego Gminy Czarna stwierdzić należy, że gmina ma charakter rolniczy co stwarza dobre warunki do jej rozwoju przy dobrej jakości gleb i związanego z tym stosunkowo dobrego poziomu produkcji rolniczej mimo bardzo dużego rozdrobnienia gospodarstw i niskich dochodów rodzin rolniczych z pracy na roli. Stąd duża liczba mieszkańców znajduje zatrudnienie poza rolnictwem. Teren gminy jest w wysokim stopniu nasycony w infrastrukturę techniczną to znaczy sieć gazową, energetyczną, wodociągową, drogową, oczyszczalnia ścieków oraz w dość dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną i handlową.

Dalszy rozwój społeczno – gospodarczy gminy związany będzie przede wszystkim z likwidacją wyżej wymienionych czynników ograniczających rozwój gminy, pogarszających warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Istotne znaczenie będzie miało wykorzystanie atutów, możliwości i szans rozwoju. Wśród nich na czoło wysuwa się dobre warunki klimatyczno-glebowe i ekologicznie czyste środowisko, na którym może dynamicznie rozwijać się rolnictwo. Dobrze rozwinięta infrastruktura za wyjątkiem sieci kanalizacyjnej (w trakcie budowy) i telekomunikacyjnej, duże zasoby siły roboczej, położenie, tradycje rzemiosła i rękodziełnictwa ceramicznego, zasoby leśne i związane z tym walory turystyczne.

4.2.6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CEŁÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z pismem Wojewody Podkarpackiego znak AB.IV.7325/53/23/2/00 z dnia 29 lutego 2000 r. w wojewódzkim rejestrze zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych nie występują zadania na obszarze Gminy Czarna.

Zgodnie z pismem Zarządu Województwa Podkarpackiego znak PR.II.7323/1/24/2/2000 z dnia 22 marca 2000 r. w wojewódzkim rejestrze zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych nie występują zadania na obszarze Gminy Czarna.

98

4.3. UWARUNKOWANIA DLA TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANAMI

4.3.1. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 6 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI DĄBRÓWKI

[W stanie istniejącym obszar o powierzchni ok. 1,17 ha, położony jest po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej, przeznaczony jest pod teren usług publicznych, posiadający zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – zgodnie z ustaleniami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów usług publicznych i komercyjnych w miejscowości Dąbrówka - uchwalonego uchwałą Nr IX/91/03 Rady Gminy Czarna z dnia 11 września 2003.

Przedmiotem opracowania zmiany Studium jest ustalenie zmiany kierunku zagospodarowania terenu z usług publicznych na usługi komercyjne oraz zmiany zasad zabudowy i zagospodarowania terenu w związku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi na terenie objętym planem.

Aktualnie w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar objęty zmianą wskazywany jest pod:

- usługi publiczne U,
- teren objęty strefą ochrony konserwatorskiej.

Obszar objęty zmianą Studium położony jest po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej, pomiędzy drogą i granicą dużych kompleksów terenów leśnych. Stanowi własność prywatną. Obszar ten obejmuje teren ograniczony następującymi elementami istniejącego zagospodarowania terenu: od zachodu przylega do drogi wojewódzkiej, od wschodu i północy do terenów leśnych, od południa do terenów usługowych. Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi wojewódzkiej oraz posiada istniejącą sieć infrastruktury technicznej: sieć wodociągowa, gazowa, energetyczna, kanalizacyjną i teletechniczną.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy usługowej,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

W sporządzanej zmianie planu na przedmiotowym terenie należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z lokalizacji terenu w strefie ochrony konserwatorskiej wpisanej do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego.¹

4.3.2. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 7 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI KRZEMIENICA

[W stanie istniejącym obszar położony w miejscowości Krzemienica, po południowej stronie wewnętrznej drogi dojazdowej, przy granicy z miejscowością Strażów gmina Krasne, stanowi teren rolny i użytkowany jest rolniczo. Obszar nie posiada zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazywany jest pod: Obszary rolne do zalesienia RP „Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej”, które obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami:

RP obszary gruntów rolnych bez prawa zabudowy stanowiące kompleksy gruntów omych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozabawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowiące kompleksy gruntów omych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych leżące w terenach osuwiskowych bądź naruszonych na erozję w zasadzie pozabawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia.

RO obszary stanowiące grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowiące naturalną rezerwę perspektywiczną rozwoju terenów mieszkalniowych, usługowych i rekreacyjnych,

RM obszar oznaczony symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatowej i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstenzywnie z bezwzględnym zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych,

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się:

- obszary zadrzewień śródpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Tereny te stanowią obszary strategiczne gminy; z uwagi na istniejące uwarunkowania wymagają sporządzenia planu miejscowego. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno – wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncesji udzielonych przez ministra właściwego ds. ochrony środowiska i zasobów naturalnych².

Teren o powierzchni ok. 20 ha, położony jest po południowej stronie wewnętrznej drogi dojazdowej, przy granicy z miejscowością Strażów gmina Krasne, w stanie istniejącym przeznaczony jest pod teren rolne III, IV i V klasy oraz tereny leśne.

Na terenie tym nie obowiązuje obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy mieszkalniowej jednorodzinnej, zabudowy usługowej, usług oraz zieleni, zakaz lokalizacji inwestycji mogących oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

Obszar ten obejmuje teren ograniczony następującymi elementami istniejącego zagospodarowania terenu:

- od zachodu przylega do granicy z miejscowością Strażów, gmina Krasne,
- od wschodu do terenów rolnych,
- od południa do terenów rolnych,
- od północy do wewnętrznej drogi dojazdowej gminnej.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z wewnętrznej drogi dojazdowej gminnej do drogi powiatowej.¹

4.3.3. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 8 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI MEDYNIA ŁAŃCUCKA

[W stanie istniejącym obszar o powierzchni ok. 95 ha, w miejscowości Medynia Łańcucka, położony jest po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej, na północ od rzeki Wisłok w miejscowości Medynia Łańcucka, Gmina Czarna. Obszar nie posiada zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W stanie istniejącym obszar to tereny leśne. Omawiany teren w większości stanowi własność Skarbu Państwa- Państwowego Gospodarstwa Leśnego, Lasy Państwowe Nadleśnictwo Leżajsk oraz stanowi własność osób prywatnych.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod: Obszary leśne.

Obszary leśne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmują lasy istniejące i grunty leśne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urzędzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wędrownia. Obszary ośrodków produkcji leśnej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmują tereny istniejące zainwestowane jako ośrodki produkcji leśnej z możliwością ich dalszej rozbudowy bez pogarszania stanu środowiska przyrodniczego.].

4.3.4. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 3 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA

Zmiana Nr 3 Studium obejmuje obszar o powierzchni około 90 ha położony w miejscowości Czarna i Medynia Łańcucka po południowo - zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokół-Mp. - Łańcut - Kańczuga - Żurawica.

W stanie istniejącym występują:

- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z gruntami klas I-III tworzącymi kompleks kilkudziesięciu hektarów w zachodniej części obszaru oraz gruntami klas IV-V we wschodniej części obszaru,
- tereny leśne w tym lasy PGL i lasy prywatne w północno-wschodniej części obszaru,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów w centralnej i północno-zachodniej części obszaru,
- tereny wód powierzchniowych w tym Wisłok, potok Zalesiański oraz zbiorniki wodne powstałe w wyniku rekultywacji terenów poeksploatacyjnych piasku i żwiru.

Obowiązująca Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna ustala następujące kierunki zagospodarowania obszaru:

- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- tereny leśne w tym lasy PGL i lasy prywatne,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny eksploatacji powierzchniowej piasków i żwirów.

Uwarunkowania dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym terenów występowania gruntów rolnych o najwyższej bonitacji I - III klasy, objętych ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczania na cele nierolnicze:

- niewielka część terenów wzdłuż Wisłoka i obniżenia w południowo-wschodniej części obszaru jest położona w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5%,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowiska archeologiczne:
 - stanowisko nr 7 (AZP 101-78/9) osada lużycka, osada przeworska
 - stanowisko nr 8 (AZP 101-78/10) osada lużycka,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
- wzdłuż Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego wyznaczyć tereny zieleni łęgowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych.

Uwarunkowania dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- ograniczenie terenowe od strony zachodniej stanowi droga wojewódzka Nr 881 Sokół-Mp. - Łańcut - Kańczuga - Żurawica,
- w terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się wyłącznie lokalizację usług niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwości nieprzekraczającej dopuszczalnych norm środowiska poza granicami własnych działek,
- dostępność komunikacyjna systemem dróg wewnętrznych i ciągów pieszo-jezdnych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzka, dopuszcza się dostępność komunikacyjną istniejących działek bez innej dostępności komunikacyjnej zjazdami indywidualnymi z drogi wojewódzkiej,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 18 (AZP 101-78/20) - ślad osadnictwa kultury lużyckiej,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.

Uwarunkowania wynikające z występowania surowców naturalnych:

- W granicach terenu objętego Zmianą Nr 3 Studium funkcjonują aktualnie następujące tereny górnicze:
- Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego znak OS-VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
 - Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak OS- VI-7510-8/2003 zmieniony decyzją Starosty Łańcuckiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak OS- VI-7510-31/09
 - Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r., znak RS.IV-7512-58/06.

Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów występowania surowców naturalnych:

- tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią ale znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0.5% Wisłoka,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowiska archeologiczne nr 6 (AZP 101-78/8) osada lużycka,
- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
- eksploatacja odpowiednio do I lub II poziomu wodonośnego,
- dostępność komunikacyjna systemem dróg wewnętrznych i ciągów pieszo-jezdnych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzka,
- udokumentowane zasoby piasku i żwiru mogą być eksploatowane do poziomu I lub II warstwy wodonośnej,
- w zagospodarowaniu terenów zachować filar ochrony od rzeki Wisłok, od potoku, terenów leśnych oraz od terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową,
- po zakończeniu eksploatacji rekultywacja terenów w kierunku rolnym, wodnym, łęgowym lub rekreacyjnym,
- zakaz lokalizacji usług zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwości przekraczającej dopuszczalne normy środowiska poza granicami własnych działek.

Uwarunkowania dla terenów wód powierzchniowych:

- dostępność komunikacyjna z terenów przyległych działek,
- dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
- nie dopuszcza się zasklepienia, geometryzacji koryta lub skracania biegu potoku,
- dopuszcza się przekroczenie koryta potoku Zalesiańskiego w osiach dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych z przyległych terenów po ich oczyszczeniu.

4.3.5. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 10 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI KRZEMIENICA

Proponowany teren do sporządzenia zmiany Studium obejmuje obszar około 14,7 ha, w miejscowości Krzemienica. Celem opracowania zmiany Nr 10 Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy w tym zasad zagospodarowania przestrzennego.

Teren proponowany do objęcia zmianą Studium poboczony po północnej stronie drogi krajowej, przy granicy z miastem Łancutem, w stanie istniejącym przeznaczony jest pod tereny produkcyjne – usługowe B1 oraz rolne II, III i IV klasy, zieleni nieurządzonej, komunikację i infrastrukturę techniczną, które posiadają częściową zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – zgodnie z ustaleniami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Krzemienica – Sady Gmina Czarna, Powiat Łańcutki, Województwo Podkarpackie - uchwałonego uchwałą Nr VI/49/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 23 marca 2007.

Na części terenu obowiązuje obecnie Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Krzemienica – Sady Gmina Czarna, Powiat Łańcutki, Województwo Podkarpackie - uchwałonego uchwałą Nr VI/49/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 23 marca 2007.

Przedmiotem opracowania planu jest ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania terenów w związku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi na terenie objętym planem.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne:

Obszary szeroko rozumianych usług komercyjnych handlu, produkcji i rzemiosła, oznaczone symbolem U, obejmują tereny przeważnie niezabudowane, położone wzdłuż głównych istniejących i planowanych dróg, które mogą być w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod realizację wszelkiego rodzaju obiektów i zespołów usługowych. Tereny te stanowią w większości obszary strategiczne gminy.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb zabudowy produkcyjnej, zabudowy usługowej, komunikacji oraz zieleni,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi powiatowej.¹⁶

4.3.6. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 9 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA

Na terenie tym nie obowiązuje obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Proponowany teren do sporządzenia zmiany Studium obejmuje obszar około 9,30 ha. Celem opracowania zmiany Nr 9 Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy w tym zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

M - Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oznaczone na rysunku symbolem M, obejmują tereny już zabudowane i mogące być przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod realizację zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej wraz z drogami, parkingami, garażami, zielenią towarzyszącą i niezbędną infrastrukturą techniczną przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu. Uciążliwość usług nie może wykraczać poza granice działki i powodować pogorszenia stanu środowiska. Wejście na zupełnie nowe tereny wymaga sporządzenia planu miejscowego. W ramach obszarów znajdują się tereny wymagające przekształceń lub rehabilitacji zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. Na terenie zabudowy mieszkaniowej wyznacza się stanowisko archeologiczne, zgodnie ze wskazaniami Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków – oznaczone na załączniku graficznym 15⁶.

ZC - Tereny cmentarzy (oznaczone symbolem ZC) obejmują istniejące cmentarze przewidziane do utrzymania i znacznego poszerzenia wraz ze strefą sanitarną o szerokości 50 m. W ramach terenów lub ich sąsiedztwie dopuszcza się lokalizację parkingów o wielkościach zapewniających pełne potrzeby w tym zakresie. Na terenie cmentarza znajdują się szczytkowe stanowisko archeologiczne, zniszczone w znacznej części podczas użytkowania cmentarza.

Obszary rolne:

RP - obszary stanowiące grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowiącej naturalną rezerwę perspektywiczną rozwoju terenów mieszkalniowych, usługowych i rekreacyjnych.

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się:

- obszary zadrzewień śródpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierzchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Tereny te stanowią obszary strategiczne gminy, z uwagi na istniejące uwarunkowania wymagają sporządzenia planu miejscowego. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno – wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncepcji udzielonych przez ministra właściwego ds. ochrony środowiska i zasobów naturalnych¹⁶.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania oraz zabezpieczenia terenów dla potrzeb poszerzenia cmentarza i wyznaczenia strefy od cmentarza,
- określenie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- określenie zasad zagospodarowania terenów przeznaczonych pod usługi publiczne, komunikacji, zieleni.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z wewnętrznych dróg do drogi powiatowej.¹⁷

4.3.7. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 11 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI DĄBRÓWKI I CZARNA

Proponowany teren do sporządzenia zmiany Studium obejmuje obszar około 435,6 ha w miejscowości Dąbrówka i Czarna. Celem opracowania zmiany Nr 11 Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy w tym zasad zagospodarowania przestrzennego.

W stanie istniejącym obszar o powierzchni ok. 435,6 ha w miejscowości Dąbrówki i Czarna, poboczny jest w obszarze kompleksów leśnych zlokalizowanych w północno – wschodniej części gminy Czarna. Obszar nie posiada zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W stanie istniejącym obszar przeznaczony jest pod terene leśne. Omawiany teren stanowi własność Starbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego, Lasy Państwowe Nadleśnictwo Leżajsk.

Na terenie tym nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod:

Obszary leśne

Obszary leśne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmują lasy istniejące i grunty leśne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności, zaliczone są do ochronnych obszarów leśnych miasta Rzeszowa. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urzędzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wędrowna. Obszary ośrodków produkcji leśnej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmują tereny istniejące zainwestowane jako ośrodki produkcji leśnej z możliwością ich dalszej rozbudowy bez pogarszania stanu środowiska przyrodniczego.

Przedmiotem opracowania zmiany studium jest ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania obszarów w związku z nowymi potrzebami i uwarunkowaniami.

Wytyczne do uwzględnienia przy zagospodarowaniu terenu:

- konieczne sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu w celu określenia zasad zagospodarowania terenu, w szczególności przebiegu trasy wodociągu i lokalizacji ujęć wody w terenach leśnych.

Teren jest dostępny komunikacyjnie z drogi wojewódzkiej przez wewnętrzną drogę dojazdową nr ew. gr. 21/10 oraz sieć istniejących dróg leśnych.¹⁾

4.3.8. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 13 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA I WOLA MAŁA.

I. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie, uzbrojenie terenu oraz komunikacja:

Obszar objęty zmianą Nr 13 Studium, o powierzchni około 27,86 ha, położony jest w miejscowościach: Czarna i Wola Mała. Aktualne zagospodarowanie to tereny: rolne, zieleni nieurządzonej i nadzecznej w zakułu rzeki Wisłok oraz komunikacji. Planowana kopalnia kruszywa naturalnego graniczy z terenami rolnymi oraz z linią brzegową rzeki Wisłok.

Uzbrojenie terenu: przez obszar objęty zmianą Nr 13 Studium przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV, planowana do rozbudowy do stacji 110/15 kV „Łańcut- Zachód”.

Teren jest dostępny komunikacyjnie poprzez drogi wewnętrzne gminne nr ew. gr. 76 i 30/1 w Woli Małej do drogi publicznej, powiatowej nr ew. gr. 649/7.

Na obszarze nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna ustalono następujące kierunki zagospodarowania obszaru:

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami:

- RP - obszary gruntów rolnych bez prawa zabudowy stanowiące kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowiące kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych leżące w terenach osuwiskowych bądź naruszonych na erozję w zasadzie pozbawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia,

RO - obszary stanowiące grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowiące naturalną rezerwę perspektywiczną rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych,

RM - obszary oznaczone symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatowej i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstensywnie z bezwzględnyim zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych,

[RZ]²⁾ tereny zieleni łęgowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych.³⁾

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się:

- obszary zadrzewień śródpolnych,
 - obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.
- Dopuszcza się powierzchnię eksploatacji surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

II. Ład przestrzenny i wymogi jego ochrony:

Teren objęty opracowaniem jest wolny od zainwestowania za wyjątkiem przebiegu linii energetycznej 110 kV. Po wydobyciu kruszywa naturalnego w ramach posiadanej koncesji teren należy zrehabilitować i przywrócić do funkcji rolnej; tereny rolne i stawy hodowlane.

III. Środowisko przyrodnicze i kulturowe:

Pod względem morfologicznym omawiany teren położony jest wg podziału fizjograficznego Polski (J. Kondrackiego 2002 r.) w obrębie podprovincji – Północne Karpaty, makroregionu – Kotlinna

105

Sandomierska i mezoregionu morfologicznego - Pradolina Podkarpacka. Rzędne wysokościowe powierzchni terenu wahają się od 186 m n.p.m. w części północnej, do 189,4 m n.p.m. w południowo – zachodniej. Niewielkie zróżnicowanie wysokości względnych tworzy płaski teren o minimalnym spadku wysokości w kierunku północnym, północno - zachodnim i północno – wschodnim. Teren położony jest w obszarze terasy zalewowej, na prawym brzegu doliny rzeki Wisłok.

Pod względem geologicznym omawiany teren leży w obrębie jednostki tektonicznej zwanej Zapadliśkiem Przedkarpackim. Podłoże budują utwory akumulacji rzecznej, wykształcone w postaci piasków, piasków ze żwirami o miąższości od 8,4 m do 10,2 m.

Teren opracowania zlokalizowany jest w dorzeczu rzeki Wisły, w regionie wodnym - Górna Wisła. Przy jego granicy przepływa rzeka Wisłok. Teren znajduje się w jednolitej części wód powierzchniowych PLRW20001922699 (nr JCWP 699 – Wisłok od Starogo Miśoka do ujścia).

Obszar zmiany Studium znajduje się w całości w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica - Stalowa Wola – Rzeszów. Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym Polski (B. Paczyński, 1995), teren leży w obrębie Regionu Przedkarpackiego (XIII). Znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych o numerze (JCWPd): PLGW2000153, dla której stan wód (chemiczny i ilościowy) oceniono jako dobry.

W obszarze opracowania występują gleby mineralne wytworzone z osadów rzecznych. Są to głównie gleby typu mad brunatnych (gleby: IIIa i IIb, IVb, IVa, V, VI klasy). Ponadto występują: nieuzyki N, tereny zadrzewione i zakrzewione Lz, teren lasu - Ls i dr.

W obrębie badanego terenu brak obiektów przyrodniczych objętych ochroną pomnikową lub rezerwatową. Nie stwierdzono występowania obiektów, które spełniałyby warunki dla uznania je za obiekty chronione. Nie stwierdzono również gatunków i siedlisk roślin chronionych. Na badanym terenie znajduje się korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym. Zlokalizowany jest w pasie ochronnym koryta rzeki Wisłok. Teren leży poza zasięgiem zatwierdzonych i projektowanych obszarów wchodzących w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Na badanym terenie i w jego sąsiedztwie nie ma obiektów, które w znaczący sposób mogłyby oddziaływać na stan środowiska.

Stan środowiska przyrodniczego nie powoduje ograniczeń w zagospodarowaniu terenu pod inwestycję, za wyjątkiem lokalizacji części terenu w zasięgu: obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

Planowany po rekultywacji staw hodowlany stanowić będzie zbiornik retencyjny na czas powodzi. Stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej: występują grunty rolne – orne, pastwiska i łąki. Na terenie występują grunty leśne, które należy pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu.

Teren w granicach opracowania nie posiada szczególnych walorów krajobrazowych. Występuje tu głównie krajobraz rolniczy, ukształtowany pod wpływem działalności człowieka.

IV. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

Na terenie brak jest zasobów kulturowych.

Na terenie nie występują dobra kultury współczesnej.

Teren nie leży w obszarach ekspozycji obiektów zabytkowych ani dóbr kultury współczesnej.

V. Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych:

Na dzień opracowania zmiany Nr 13 Studium, brak jest audytu krajobrazowego dla Województwa Podkarpackiego, a gmina Czarna nie ma wyznaczonych krajobrazów priorytetowych. Obowiązek

uchwalenia audytu powstał wraz z wejściem w życie w dniu 11 września 2015 r. ustawy (z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, Dz. U. z 2015 r. poz. 774, ogłoszona 10 czerwca 2015 r.), mającej na celu wzmocnienie narzędzi ochrony krajobrazu. Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwalił audyt krajobrazowy w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

VI. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia:

Na terenie objętym zmianą Nr 13 Studium i w jej sąsiedztwie nie ma obiektów, które w znaczący sposób mogłyby oddziaływać na stan środowiska.

Dopuszczenie eksploatacji kruszywa naturalnego oraz jego wydobycie, może wiązać się z oddziaływaniem na jakość życia ludzi (znajdujących się w bliskim sąsiedztwie), jednakże będzie to miało charakter krótkotrwały, odwracalny, powodując jedynie chwilowy wzrost zanieczyszczeń pyłowych, hałasu oraz spalin. Późniejsza rekultywacja o kierunku rolnym ma przywrócić w części

106

teren do stanu sprzed wydobycia. Nowym elementem w krajobrazie po rekultywacji będzie zbiornik wodny.

Na terenie objętym opracowaniem występują zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia – polegające na lokalizacji części terenu w zasięgu: obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

VII. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy:

Zagadnienie dla terenu objętego zmianą studium analizowano w kontekście potrzeb gminy, które mogą zostać zrealizowane na przedmiotowym terenie. Nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na dochody gminy.

Nowe zagospodarowanie terenów nie przewiduje procesów urbanizacyjnych w zakresie nowej zabudowy, w związku z powyższym odstąpiono od przeprowadzenia analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz prognoz demograficznych w tym bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zmiana Nr 13 Studium dopuszcza eksploatację kruszywa naturalnego i wyznaczenie terenu lasu.

VIII. Stan prawny gruntów:

Teren stanowi własność osób prywatnych, Skarbu Państwa, Gminy Czarna, Gminy Miasta Łańcut oraz stanowi grunty w samolistnym posiadaniu Gminy Czarna.

IX. Występowanie udokumentowanych złóż oraz terenów górniczych:

W granicach terenu objętego opracowaniem znajduje się udokumentowane złoża kruszywa naturalnego - „Czarna - Wola Mała” ID 16198 oraz obszar i teren górniczy Czarna – Wola Mała” ustanowiony Decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego, nr OS-IV.7422.28.2014.PN z 06.10.2014 roku.

X. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej:

Teren jest położony częściowo w zasięgu:

- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) – ok. 99 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium,
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) – ok. 97 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium,

- oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) – ok. 41 % obszaru objętego zmianą Nr 13 Studium.

Planuje się od strony rzeki Wisłok pozostawienie pasa ochronnego o minimalnej szerokości nie mniej niż 80 m w części granicy zachodniej, północnej i wschodniej złoża. Rekultywacja obszaru pogórniczego poprzez poszerzenie (zasypania części wyrobiska) pasa ochronnego, od strony rzeki Wisłok do szerokości nie mniej niż 100 m.

XI. Inne zagadnienia wynikające z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

Na obszarze objętym zmianą Nr 13 Studium:

- nie przewiduje się lokalizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym,
- nie występują obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych,
- nie odnotowano występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- w terenie i w jego sąsiedztwie brak jest obszarów na których znajdują się pomniki zabytkowe i ich strefy ochronne,
- nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

WNIOSKI:

- wymagana będzie zmiana istniejącego przeznaczenia terenu z uwagi na konieczność wyznaczenia w Studium terenów przeznaczonych pod eksploatację kruszywa naturalnego,
- wyznaczenia terenu, obszaru górniczego oraz złoża kruszywa naturalnego „Czarna – Wola Mała”
- przy zagospodarowaniu terenu należy respektować warunki przedstawione przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, dotyczące zabezpieczenia skarpy brzegowej rzeki Wisłok.

- tereny mogą zostać zagospodarowane pod budowę kopalni po przekształceniu gruntów rolnych III klasy bonitacyjnej na cele nierolnicze. Przyszła eksploatacja nie będzie miała miejsca w obszarze gruntów leśnych,

- nie występują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w związku z występowaniem obiektów lub obszarów dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- dopuszczenie podziałów nieruchomości w zakresie poszerzenia dróg,
- nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na dochody gminy.

4.3.9. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 17 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA.

I. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie, uzbrojenie terenu oraz komunikacja:

Obszar objęty zmianą Nr 17 Studium, o powierzchni około 0,24 ha, położony jest w miejscowości Czarna. Aktualne zagospodarowanie to tereny zabudowane budynkami usługowym, częściowo utworzone pod dojazdy i parkingi, tereny rolne (państwiska). Teren przylega do drogi wojewódzkiej, posiada istniejący zjazd publiczny. Zlokalizowany jest w otoczeniu zabudowy usługowej o charakterze komercyjnym i publicznym.

Uzbrojenie terenu: obszar objęty zmianą Nr 17 Studium posiada pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną: wodę, gaz, kanalizację sanitarną oraz energię elektryczną.

Na obszarze obowiązuje Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego w rejonie „Czarna-Pastwiska” położonego w miejscowości Czarna uchwalony uchwałą Nr XXXIX/385/2010 Rady Gminy Czarna z dnia 29 stycznia 2010 r., z późniejszymi zmianami.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna ustalono następujące kierunki zagospodarowania obszaru:

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne

Obszary szeroko rozumianych usług komercyjnych handlu, produkcji i rzemiosła, oznaczone symbolem U, obejmują tereny przeważnie niezabudowane, położone wzdłuż głównych istniejących i planowanych dróg, które mogą być w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod realizację wszelkiego rodzaju obiektów i zespołów usługowych. Tereny te stanowią w większości obszary strategiczne gminy.

Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

Obszary lokalizacji usług komercyjnych oznaczone na rysunku Studium symbolami U1:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych, w którym dopuszcza się lokalizację dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej, dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej oraz infrastruktury technicznej;
- Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;
- Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru U1, tak by tworzyła harmonijny kompleks usług;
- Nakazuje się kształtowania zabudowy w otoczeniu zieleni urządzonej– zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakazuje się objęcie ochroną konserwatorską istniejącej kapliczki i starodrzewia;
- Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;

- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°, sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- maksymalnie 50 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu nazijnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.]]

Obszary lokalizacji usług publicznych z dopuszczeniem usług komercyjnych nie przekraczających 50% terenu przeznaczzonego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolem U²:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych, w tym:

- usługi oświaty,
 - usługi kultury,
 - usługi zdrowia,
 - usługi administracji publicznej,
 - targowisko,
 - zabudowę usługową,
 - zabudowę usługową wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi,
 - drogi publiczne klasy dojazdowej i lokalnej,
 - drogi wewnętrzne, parkingi, garaże, zieleń urządzoną;
- Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej i stacji paliw;
- Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru U², tak by tworzyła harmonijny kompleks usług w zieleni urządzonej – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej;
- Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kolejowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 16 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°, sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- maksymalnie 30 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu nazijnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.]]

II. Ład przestrzenny i wymogi jego ochrony:

Teren objęty opracowaniem jest częściowo zainwestowany budynkiem dawnego posterunku Policji. Planowane zainwestowane pod budynek usług publicznych będzie kontynuacją funkcji usług publicznych dominujących w terenie.

III. Środowisko przyrodnicze i kulturowe:

Pod względem morfologicznym omawiany teren położony jest wg podziału fizjograficznego Polski (J. Kondrackiego 2002 r.) w obrębie podprowinicj – Północne Karpaty, makroregionu – Kotlina Sandomierska i mezoregionu morfologicznego - Pradolina Podkarpacka. Rzędne wysokościowe powierzchni terenu wahają się od 186 m n.p.m. w części północnej do 189,4 m n.p.m. w południowo – zachodniej. Niewielkie różnicowanie wysokości względnych tworzy płaski teren o minimalnym spadku wysokości. Teren nie jest położony w obszarach zalewowych rzeki Wisłok.

Obszar zmiany Studium znajduje się w całości w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica - Słabowa Wola – Rzeszów. Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym Polski (B. Pacyński, 1995), teren leży w obrębie Regionu Przekarpackiego (XIII). Znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych o numerze (JCWPQ): PLGW2000153, dla której stan wód (chemiczny i ilościowy) oceniono jako dobry.

W obszarze opracowania występują grunty rolne II klasy i tereny wyłączone z produkcji rolnej B1. W obrębie badanego terenu brak obiektów przyrodniczych objętych ochroną pomnikową lub rezerwatową. Nie stwierdzono występowania obiektów, które spełniałyby warunki dla województwa objętych ochronie. Nie stwierdzono również gatunków i siedlisk roślin chronionych. Teren leży poza zasięgiem zatwierdzonych i projektowanych obszarów wchodzących w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Na badanym terenie i w jego sąsiedztwie nie ma obiektów, które w znaczący sposób mogłyby oddziaływać na stan środowiska.

Stan środowiska przyrodniczego nie powoduje ograniczeń w zagospodarowaniu terenu pod inwestycje.

Teren w granicach opracowania nie posiada szczególnych walorów krajobrazowych. Występuje tu głównie krajobraz zurbanizowany, ukształtowany pod wpływem działalności człowieka.

IV. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

Na terenie brak jest zasobów kulturowych.

Na terenie nie występują dobra kultury współczesnej.

Teren nie leży w obszarach ekspozycji obiektów zabytkowych ani dóbr kultury współczesnej.

V. Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych:

Na dzień opracowania zmiany Nr 17 Studium, brak jest audytu krajobrazowego dla województwa Podkarpackiego, a gmina Czarna nie ma wyznaczonych krajobrazów priorytetowych. Obowiązek uchwalenia audytu powstał wraz z wejściem w życie w dniu 11 września 2015 r. ustawy (z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, Dz. U. z 2015 r. poz. 774, ogłoszona 10 czerwca 2015 r.), mającej na celu wzmocnienie narzędzi ochrony krajobrazu.

VI. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia:

Na terenie objętym zmianą Nr 17 Studium i w jej sąsiedztwie nie ma obiektów, które w znaczący sposób mogłyby oddziaływać na stan środowiska.

Na terenie objętym opracowaniem nie występują zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia.

VII. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy:

Zagadnienie dla terenu objętego zmianą studium analizowano w kontekście potrzeb gminy, które mogą zostać zrealizowane na przedmiotowym terenie. Nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na jakość życia mieszkańców gminy.

Nowe zagospodarowanie terenu przewidyje rozwój procesów urbanizacyjnych w zakresie nowej zabudowy i wpłynie pozytywnie na ekonomiczne oraz społeczne walory życia mieszkańców gminy Czarna.

VIII. Stan prawny gruntów:

Teren stanowią własność Gminy Czarna.

IX. Występowanie udokumentowanych złóż oraz terenów górniczych:

W granicach terenu objętego opracowaniem nie znajdują się udokumentowane złoża kruszywa naturalnego.

X. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej:

Teren nie jest położony w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

XI. Inne zagadnienia wynikające z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

Na obszarze objętym zmianą Nr 17 Studium:

- nie przewiduje się lokalizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym,
- nie występują objekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych,

- nie odnotowano występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- w terenie i w jego sąsiedztwie brak jest obszarów na których znajdują się pomniki zagięte i ich strefy ochronne,
- nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

WNIOSKI:

- wymagana będzie zmiana istniejącego przeznaczenia terenu z uwagi na konieczność wyznaczenia w Studium terenów przeznaczonych pod usługi publiczne,
- tereny mogą zostać zagospodarowane pod budowę budynków publicznych (posiadają zgodę Ministra Rolnictwa na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w części wymaga wyłączenia gruntów rolnych II klasy bonitacyjnej z produkcji rolnej),
- nie występują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w związku z występowaniem obiektów lub obszarów dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na rozwój gminy i jakość życia mieszkańców gminy.¹⁷

4.3.10. [UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ NR 19 STUDIUM W MIEJSCOWOŚCI CZARNA.

I. **Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie, uzbrojenie terenu oraz komunikacja.**
Obszar objęty zmianą Nr 19 Studium, o powierzchni około 21 ha, położony jest w miejscowości Czarna. Aktualne zagospodarowanie to tereny usługowe, produkcyjne, składy i magazyny, rolne, częściowo zadzwierżone i zakrzewione oraz użytki drogowe (fragment pasa autostrady wraz z MOP-em, drogi publiczne gminne).

Terren jest dostępny komunikacyjnie z drogi publicznej powiatowej Nr 1382R Rzeszów - Trzebowisko - Łukawiec - Czarna oraz istniejącej drogi gminnej (działka nr ewid. gr. 3456/2 w miejscowości Krzemienica - objęta zmianą Studium).

Uzbrojenie terenu: obszar objęty zmianą Nr 19 Studium posiada uzbrojenie w infrastrukturę techniczną: wodę, gaz, kanalizację sanitarną oraz energię elektryczną.

W stanie istniejącym obszar jest objęty obowiązującymi: Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Usługowo-Produkcyjnych przy autostradzie w miejscowości Czarna, Gmina Czarna - część 1 (uchwalonym uchwałą Nr LIV/493/2023 Rady Gminy Czarna z dnia 10 października 2023 r.), Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Czarna Pastwiska II w miejscowości Czarna, Gmina Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie (uchwalonym uchwałą Nr III/33/2019 Rady Gminy Czarna z dnia 23 stycznia 2019 r.), Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Czarna - Pastwiska Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie (uchwalonym uchwałą X/96/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 29 sierpnia 2007 r.). Pas autostrady nie jest objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna obszar ten wskazany jest pod: tereny usług i produkcji UJP⁴⁴ w Czarnej i komunikację.

II. Ład przestrzenny i wymogi jego ochrony.

Strukturę funkcjonalną – przestrzenną w bezpośrednim otoczeniu obszaru objętego zmianą Nr 19 Studium tworzą od południa tereny pasa autostrady wraz z MOPem, od północy i południowego wschodu funkcja mieszkaniowa i usługowa, drogi publiczne.

Rozwój w ostatnich latach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego wraz ze strefami aktywności gospodarczej (lokalizowanymi w gminach przyległych do miasta wojewódzkiego) wpływa na ograniczenie funkcji rolniczej w otoczeniu przedmiotowego obszaru, natomiast sprzyja powstawaniu nowych terenów inwestycyjnych, w tym terenów usługowo-produkcyjnych.

Określając zasady zagospodarowania obszaru objętego zmianą Nr 19 Studium należy uwzględnić ograniczenia i warunki wynikające z połączenia:

- na obszarze, na którym wyznaczono powierzenie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych lotniska Rzeszów – Jasionka,
- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 "Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów",
- autostrady A4,
- (Numer karty adresowej 88/1696).

III. Diagnoza, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach

prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy.

W zmianie Nr 19 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna nie uwzględnia się uwarunkowań wynikających z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy.

IV. Stan środowiska przyrodniczego (na podstawie opracowania ekofizjograficznego podstawowego).

1) Zasoby środowiska przyrodniczego:

a) Zasoby geograficzne, geologia i ukształtowanie terenu.

Według klasyfikacji fizyczno-geograficznej, omawiany teren, położony jest na obszarze Europy Zachodniej w megaregionie Region Karpaty, Podkarpackie, Nizina Pańńska (5), w obrębie prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciami Zachodnim i Północnym (51) w podprowincji Podkarpackie Północne (512), makroregionie: Kotlina Sandomierska (512.4-5) oraz mezoregionie Pradolina Podkarpacka.

Pradolina Podkarpacka to rozległa bruzda utworzona w czasie recesji zlodowacenia, kiedy odpływały wody od Dunajca, na wschód z Kotliny Sandomierskiej. Powierzchnia pradoliny charakteryzuje się łagodną, dość monotonna rzeźbą.

Terren stanowi fragment Pradoliny Podkarpackiej, rozległego obniżenia pomiędzy Pogórzem Rzeszowskim, które wznosi się wzdłuż południowej granicy Pradoliny, a Płaskowyżem Kolbuszowskim od północy.

W znacznej części rzedne wysokościowe powierzchni terenu wynoszą tu powyżej 190 m n.p.m. Niewielkie różnicowanie wysokości względnych tworzy płaski teren, rozcięty obniżeniami (starorzeczca). Są to formy słabo zaznaczające się w terenie, gdzie wysokość bezwzględna miejscami obniża się do 189,7 m n.p.m. Spadki terenu nie przekraczają 2%, co sprzyja rozwojowi zabudowy.

Ze względu na małe zróżnicowanie warunków morfologicznych, tereny te są dostępne i nie stwarzają problemów w ich zagospodarowaniu przestrzennym.

b) Wody powierzchniowe

Obszar położony jest na terenie JCWP oznaczonego kodem: RW 200010226749 – Stary Wisiok, typ PnP (potok lub strumień, nizinny, piaszczysty). W JCWP Stary Wisiok ogólny stan wód jest zły, w tym umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny nie jest określony ze względu na brak danych. Jest ona wskazana jako zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Dla przedmiotowej JCWP ustalono cel środowiskowy, jakim jest zapobieganie pogorszeniu potencjału ekologicznego (umiarkowany stan ekologiczny) i stanu chemicznego (dobry stan chemiczny) oraz zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń w obszarze opracowania jest komunikacja. Nie powoduje ona jednak znaczących zmian w środowisku wód powierzchniowych.

c) Wody podziemne

Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym Polski (B.Paczyński,1995), teren leży w obrębie Regionu Przedkarpackiego (XIII).

Znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych (JCWPd GW2000153). Stan ilościowy, chemiczny i ogólny wód podziemnych określany jest jako dobry, niezagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla wyżej wymienionego JCWPd celem środowiskowym jest utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego i ilościowego. Ponadto JCWPd nr 153 została zaliczona do obszarów chronionych wymienionych w zak. IV RDW. Są to obszary przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. JCWPd nr 153 położona jest na terenie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Teren opracowania położony jest poza granicami ww. obszarów.

W terenie nie ma udokumentowanych ujęć wód podziemnych i stref ochronnych wokół nich.

Terren opracowania znajduje się w granicy GZWP Nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów”.

d) Zalewanie wodami powodziowymi

Analiza masy zagrożenia powodziowego wykazała, że przedmiotowy teren nie jest narażony na zalanie wodami powodziowymi Q10% i Q1%. Położony jest poza zasięgiem wód powodziowych rzeki Wisiok oraz jej prawobrzeżnych dopływów.

e) Gleby

W obszarze opracowania występują gleby mineralne wytworzone z osadów rzecznych. Są to głównie gleby typu mady rzeczne. Na glebach tych na całej powierzchni występują użytki zielone - pastwiska II, III klasy bonitacyjnej (PsII, PsIII, RIIIIb). Dla gruntów tych została wydana zgoda Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na zmianę ich przeznaczenia na cele nierioliczne. Pozostałe tereny to grunty zabudowane i zurbanizowane Bi, Bp oraz dr.

f) Struktura przyrodnicza

Według podziału geobotanicznego Polski Matuszkiewicza (2008) tereny położone są w Państwie Holarctyda, obszarze Euro-syberyjskim, prowincji nizowo-wyżynnej (Środkowopolskiej). Działie Wyżyn Południowopolskich (C), Krajinie Kotliny Sandomierskiej (C.8.), Okręgu Przemysko-Rzeszowskiemu (C.8.7.) Przeworskim (C.8.7.e).

2) Ochrona prawna zasobów przyrodniczych.

W granicach terenu nie ma żadnych tworów przyrody żywej lub nieożywionej uznanych za pomniki przyrody. Nie stwierdzono chronionych gatunków roślin. W tym terenie nie ma stwierdzonych miejsc bytowania zwierząt i miejsc lęgowych ptaków. Teren ten nie ma wartości przyrodniczych, które pozwołyłyby go proponować do objęcia ochroną.

3) Krajobraz występujący w granicach opracowania nie jest krajobrazem szczególnie cennym, ze względu na wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub widokowe i jako taki nie wymaga określenia zasad i warunków jego ochrony.

V. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna.

W terenie występują gleby mineralne wytworzone z osadów rzecznych. Są to głównie gleby typu mady rzeczne. Na glebach tych na całej powierzchni występują użytki zielone - pastwiska II, III klasy bonitacyjnej (PsII, PsIII, RIIIIb). Dla gruntów tych została wydana zgoda Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na zmianę ich przeznaczenia na cele nierioliczne. Pozostałe tereny to grunty zabudowane i zurbanizowane Bi, Bp oraz dr.

W granicach opracowania zmiany Studium nie występują grunty leśne.

VI. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

W zachodniej części terenu występuje obiekt ujęty w gminnej ewidencji zabytków: Młyn elektryczny, działka nr 183/1/1 w Czamej (Numer karty adresowej 88/1696).

Na pozostałym terenie nie występują obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022 r., poz. 840).

Na terenie nie występują dobra kultury współczesnej.

Terren nie leży w obszarach ekspozycji obiektów zabytkowych ani dóbr kultury współczesnej.

VII. Rekomendacja i wniosek zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

Na dzień opracowania zmiany Nr 19 Studium, brak jest audytu krajobrazowego w rozumieniu art.38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla Województwa Podkarpackiego, a gmina Czarna nie ma wyznaczonych krajobrazów priorytetowych.

VIII. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Na terenie objętym zmianą Nr 19 Studium i w jej sąsiedztwie nie ma obiektów, które w znaczący sposób mogłyby oddziaływać na stan środowiska.

Obszar objęty zmianą Nr 19 Studium położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady i drogi powiatowej, w związku z tym, narazony jest na oddziaływanie wynikające z emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalin oraz uciążliwości akustycznych.

Na dzień opracowania zmiany Nr 19 Studium, brak jest zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem, wynikającym z rolniczego zagospodarowania terenu.

IX. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

Na obszarze zmiany Nr 19 Studium nie występują zagrożenia naturalne i ekologiczne w wyniku których mogą nastąpić zmiany w środowisku naturalnym stwarzające niebezpieczeństwo dla ludności i jej mienia.

113

X. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy została przeprowadzona w opracowaniu „Bilans”, sporządzonym na podstawie art.10 ust.1 pkt 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz.977).

W ww. opracowaniu zostały uwzględnione następujące zagadnienia:

- analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- prognoza demograficzna uwzględniająca, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wnioski z opracowania są podstawą do określenia nowych kierunków rozwoju gminy Czarna w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna.

XI. Stan prawny gruntów.

Terren stanowi własność: gminy Czarna, Skarbu Państwa, podmiotów gospodarczych i prywatnych. Na obszarze zmiany Nr 19 Studium obowiązuje Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Usługowo-Produkcyjnych przy autostradzie w miejscowości Czarna, Gmina Czarna - część 1 (uchwalony uchwałą Nr LIV/493/2023 Rady Gminy Czarna z dnia 10 października 2023 r.), Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Czarna Pastwiska II w miejscowości Czarna, Gmina Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie (uchwalony uchwałą Nr III/33/2019 Rady Gminy Czarna z dnia 23 stycznia 2019 r.) i Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Czarna - Pastwiska Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie (uchwalony uchwałą X/96/2007 Rady Gminy Czarna z dnia 29 sierpnia 2007 r.). Pas autostrady nie jest objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

XII. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

Na obszarze objętym zmianą Nr 19 Studium nie występują obiekty i tereny podlegające ochronie na podstawie przepisów odrębnych.

XIII. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Na obszarze nie występują zagrożenia wynikające z osuwania się mas ziemnych.

XIV. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

W granicach obszaru objętego opracowaniem nie występują złoża kopalin.

Terren objęty zmianą studium położony jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 25 „Dębica – Siałowa Wola – Rzeszów”.

Ponadto nie występują na nim kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

XV. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Obszar zmiany Nr 19 Studium znajduje się poza terenami górniczymi wyznaczonymi na podstawie przepisów odrębnych.

XVI. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

1) Dostęp terenu do drogi publicznej.

Przedmiotowy teren posiada dostęp do drogi publicznej powiatowej Nr 1382R Rzeszów - Trzebownisko - Łukawiec - Czarna oraz istniejącej drogi gminnej (działka nr ewid. gr. 3456/2 w miejscowości Krzemienica - objęta zmianą Studium).

2) Uzbrojenie terenu

Obszar objęty zmianą Nr 19 Studium posiada uzbrojenie w infrastrukturę techniczną: wodę, gaz, kanalizację sanitarną oraz energię elektryczną. Rozbudowa i budowa nowych sieci umożliwi pełne uzbrojenie techniczne niezbędne dla obsługi terenów inwestycyjnych.

3) Gospodarka odpadami

Na obszarze objętym zmianą Nr 19 Studium usuwanie odpadów odbywa się zgodnie z zasadami obowiązującymi w gminie Czarna.

XVII. Zadania wynikające z realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 uchwalonym uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018r. zmienionym uchwałą w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 18 września 2018 r., poz. 3937 – na przedmiotowym terenie nie są planowane zadania o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla gminy Czarna określone zostały inwestycje:

Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównowazonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu, Transport publiczny Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF): rozbudowa inteligentnych systemów transportowych, budowa/rozbudowa parkingów, zakup nowego ekologicznego i przystosowanego dla osób niepełnosprawnych taboru kolejowego, budowa/przebudowa i wyposażenie infrastruktury przystankowej/dworcowej, w tym węzłów przesiadkowych, przebudowa infrastruktury drogowej (gmina Czarna) – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: Gminy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego lub Związek Gmin, Podkarpacka Komunikacja Samochodowa w Rzeszowie.
Na mapie struktury funkcjonalno-przestrzennej ROF wyznaczono na tym obszarze lokalizację potencjalnych terenów inwestycyjnych.

XVIII. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.

Wg map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, teren zmianą Nr 19 Studium położony jest się poza zasięgiem wód szczególnego zagrożenia powodzią - poza zasięgiem wód Q1% (wody stuletnie) i Q10% (wody dziesięcioletnie) - wyznaczonych w mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego.

XIX. Wnioski - uwarunkowania rozwoju.

Występujące na przedmiotowym obszarze uwarunkowania przestrzenne takie jak: położenie w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady, drogi publicznej, powiatowej i dróg gminnych, uzbrojenie techniczne terenu i możliwość jej rozbudowy, pozwala uznać planowany kierunek zagospodarowania za uzasadniony. Tworzenie nowej struktury funkcjonalno-przestrzennej w niewielkim oddaleniu od miasta wojewódzkiego jest uzupełnianiem aglomeracji Rzeszowa o tereny inwestycyjne (usługowo-produkcyjne) wynikające z tworzenia nowych miejsc pracy.

Określając zasady zagospodarowania obszaru należy uwzględnić ograniczenia i warunki wynikające z połączenia:

- na obszarze, na którym wyznaczono powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych lotniska Rzeszów – Jasionka,
- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 "Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów",
- autostrady A4,
- obiektu ujętego w gminnej ewidencji zabytków: Młyn elektryczny, działka nr 1831/1 w Czarnej (Numer karty adresowej 88/1696).j¹⁹

5. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ GŁÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

5.1. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Polityka przestrzenna jest ukierunkowanym zbiorem działań i decyzji związanych z zarządzaniem i planowaniem rozwoju przestrzennego. Polityka przestrzenna jest współzależna z polityką ekologiczną, społeczną i ekonomiczną. Podstawowe komponenty polityki przestrzennej to polityka lokalizacyjna, polityka w zakresie obrotu gruntami i polityka inwestycyjna. Jednym z głównych zadań polityki przestrzennej, zwłaszcza dla władz samorządowych, jest harmonizowanie interesu publicznego z interesami prywatnymi. Cele i kierunki polityki przestrzennej zawarte w STUDIUM są podstawą działalności merytorycznej tak w odniesieniu do sporządzania planów miejscowych jak i decyzji administracyjnych na obszarach nie objętych planami. Podstawą tej działalności jest zrównowazony rozwój, integrujący działania polityczne, gospodarcze i społeczne z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Ład przestrzenny powinien być traktowany jako główny instrument realizacji zrównowazonego rozwoju.

Polityka przestrzenna gminy rozumiana jako skoordynowane działania organów samorządu gminy w zakresie gospodarki przestrzennej powinna być prowadzona na terenie całej gminy bądź jej poszczególnych częściach lub obszarach strategicznych zmierzając do osiągnięcia założonych w studium celów:

- ochrony zasobów przyrodniczych,
- ochrony wartości historyczno – kulturowych i krajobrazowych,
- poprawy jakości zamieszkiwania i obsługi oraz kształtowania ładu przestrzennego,
- rozwoju komunikacji i systemów infrastruktury technicznej.

5.1.1.OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Polityka w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego

Przy formułowaniu generalnych ustaleń dotyczących ochrony środowiska na obszarze Gminy Czarna, kierowano się zasadą zrównowazonego rozwoju – rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem czynników środowiskowych. Określono kierunki takiego nieuchronnego przebiegu i pożądanego rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób istotny i nieodwracalny środowiska życia człowieka, nie doprowadzałby do degradacji biosfery, i który godziłby prawa przyrody, ekonomii i kultury. Wychodząc od wniosków sformułowanych w uwarunkowaniach wynikających ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego obszaru gminy, jak również uwarunkowań zewnętrznych, przyjęto następujące zasady polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Ochrona wód powierzchniowych

Celem zapewnienia ochrony wód powierzchniowych, jako podstawowy wymóg, określa się realizację sieci kanalizacyjnej obejmującej wszystkie jednostki osadnicze. Celowym jest osiągnięcie co najmniej II klasy czystości rzeki Wisłok (obecnie pozaklasowa) oraz poprawy jakości wód w całej zlewni rzeki.

Z uwagi na specyfikę zanieczyszczeń (bakteriologiczne, biologiczne), pochodzące głównie z osiedli wiejskich, pełne wyposażenie gminy w sieć kanalizacyjną i oczyszczenie ścieków, wyeliminuje dopływ zanieczyszczeń obszarowych do zlewni, co uruchomi proces samoczyszczania ścieków, a w konsekwencji doprowadzi do poprawy czystości wód.

Ochrona wód podziemnych

Środkowa część gminy zasobna jest w wody podziemne, związane z GZWP Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. Zasoby wody stanowią źródło zaopatrzenia ludności w wodę poprzez system studni, urządzeń uzdatniających i przesyłowych. Ujmowane wody charakteryzują się dobrą jakością. Celem zapewnienia warunków ochrony ujmowanych wód ograniczenia dotyczą:

- kontynuacji wzmoczonej ochrony bezpośredniej poszczególnych studni (zagospodarowanie zieleni, zapewnienie odprowadzenia wód opadowych bez przedostawania się do urządzeń związanych z poborem wody podziemnej, użytkowanie gruntów tylko do celów związanych z eksploatacją studni);
- w obrębie strefy ochrony pośredniej zewnętrznej zakazuje się: wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych, rolniczego wykorzystania ścieków, prowadzenia eksploatacji odkrywkowej kopalni, lokalizowania wysypisk i wylewisk komunalnych, lokalizowania zbiorników produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz zakładania cmentarzy;
- lokalizowane na tych terenach obiekty mogące wpłynąć ujemnie na ilość i jakość ujmowanej wody, wymagają każdorazowo uzgodnienia przez organy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie wpływu na wody podziemne,
- na terenach rolnych obowiązuje zakaz lokalizacji inwestycji uciążliwych, a w szczególności wysypisk i wylewisk nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża, przeprowadzania rurociągów transportujących substancje niebezpieczne, ponadto likwidacja dzikich wysypisk odpadów i punktów bezpośredniego zrzuću ścieków do wód podziemnych,
- na terenach leśnych, konieczna jest kontrola działania środków ochrony roślin i środków stosowanych przy nawożeniu lasów na wody podziemne.

Ochrona powietrza

W zakresie ochrony atmosfery celem jest zachowanie norm czystości, określonych stosownymi przepisami prawa. Stan czystości powietrza na obszarze gminy przedstawia się zadowalająco ze względu na brak dużych lokalnych źródeł emisji. Formułuje się następujące kierunki działań w zakresie ochrony warunków aerosanitarnych:

- stosowanie niskiemisyjnych nośników energii cieplnej, zwłaszcza w obiektach użyteczności publicznej i obiektach nowoprojektowanych,
 - wykształcenie wymogu sporządzania ocen wpływu na środowisko przyrodnicze obiektów szczególnie uciążliwych i mogących pogorszyć jego stan,
 - prowadzenie działalności kontrolnej higieny atmosfery,
 - eliminacja uciążliwości związanej z emisją zanieczyszczeń motoryzacyjnych poprzez wprowadzanie zieleni izolacyjnej, zachowanie najmniejszych odległości sytuowania budynków przeznaczonych na pobyt ludzi od dróg publicznych.
- Zasady ochrony powietrza odnoszą się do zachowania norm czystości wszystkich komponentów środowiska, ze względu na powszechność jego występowania i decydujący wpływ zanieczyszczenia powietrza w stosunku do środowiska życia człowieka.

Ochrona zasobów surowcowych

Gmina Czarna nie zalicza się do zasobnych w surowce mineralne. Występujące w obrębie doliny Wisłoka dość powszechnie złoża piasku i pospoki, stwarzają możliwość eksploatacji na większą skalę. Na jej potrzeby można przeznaczyć wszystkie grunty o najniższych klasach bonitacji. Po zakończeniu eksploatacji teren winien zostać zrehabilitowany w kierunku wykorzystania rekreacyjnego. Wchodzące w obszar gminy obszary górnicze gazu ziemnego, stwarzają możliwości jego eksploatacji w drodze postępowania koncesyjnego przez Sanocki Oddział Górnictwa Nafty i Gazu.

[W miejscowości Czarna i Medynia Łańcucka po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 681 Sokółki Mlp. – Łańcut – Kańczuga - Fruchnik - Żurawica udokumentowano występowanie zasobów piasku /zwiru w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

W granicach terenu objętego Zmianą Nr 3 Studium funkcjonują aktualnie następujące tereny górnicze:

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego znak OS-VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- b) Czarna - Podias, wyznaczony decyzją Starosty Łańcuckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak OS-VI-7510-8/2003 zmierzony decyzją Starosty Łańcuckiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak OS-VI-7510-31/09,
- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r., znak RS.IV-7512-58/06.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. na rysunku projektu Zmiany Nr 3 Studium naniesiono granice aktualnie funkcjonujących terenów górniczych.

Udokumentowane zasoby piasku i zwiru mogą być eksploatowane do poziomu I lub II warstwy wodonośnej. Po zakończeniu eksploatacji rekultywacja terenów w kierunku rolnym, wodnym, łądowym lub rekreacyjnym.³

Ochrona powierzchni ziemi

W zakresie ochrony powierzchni ziemi ustala się:

- przeprowadzenie rekultywacji na terenach zdewastowanych w wyniku nieprawnej, bez wymaganej koncesji eksploatacji piasków,
- kontynuację zbiórki odpadów i wywoz na składowiska do Giedlarowej i Miłynów k/Korczowej.

Ochrona gruntów rolnych i leśnych

W myśl ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zaleca się oszczędne dysponowanie gruntami o wysokiej bonitacji oraz gruntami leśnymi w przeznaczaniu ich na cele nierolnicze i nieleśne. Przeprowadzenie odbywa się w planie zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gleb klas II – III, wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, a gleb klasy IV – Wojewody. Cakowity zakaz przeznaczania na cele nierolnicze obowiązuje dla gleb organicznych. W myśl ustawy o lasach, szczególnej ochronie podlegają kompleksy leśne posiadające status lasów ochronnych, a taki posiadają lasy Gminy Czarna. W obrębie lasów ochronnych ustala się podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka winna być prowadzona w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nich celów, dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- dbałość o utrzymanie naturalnych stosunków wodnych,
- ograniczenie stosowania zrębów zupełnych.

Obszary i obiekty prawnie chronione

W stosunku do pomników przyrody, zgodnie z normami prawa lokalnego, uznającymi drzewa za obiekty chronione, zabrania się w odległości 15 m dokonywania wszelkich istotnych zmian bez zgody Wojewody. W stosunku do samych obiektów, zabrania się ich wycinania, niszczenia, wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony, zanieczyszczenia terenu. Proponuje się objęcie ochroną prawną, w celu zachowania dla przyszłych pokoleń, ponad 120 drzew rosnących na obszarze gminy. Ustanowienie tych form ochrony przyrody, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, leży w gestii Wojewody lub Rady Gminy, po uprzednim wykonaniu specjalistycznej dokumentacji obiektów.

System powiązań ekologicznych – tereny otwarte

Tworzącą go ekosystemy leśne, ekosystemy łąkowe, ekosystemy doliny Wisłoka oraz cieków niższego rzędu, winny być chronione przed zainwestowaniem. Posiadają predyspozycje do pełnienia funkcji biocyfnej – systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia pożądanego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw roślinności i ostoi zwierząt.

Ochrona przed zagrożeniem powodziowym

[Ustalając przeznaczenie terenów, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określając sposób zagospodarowania i warunki zabudowy terenu obowiązkowo uwzględnić:

1. obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią, wyznaczone przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w Studium określającym granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią na terenach nieobwabianych w zlewni Wisłoka, które będą podlegać zakazom, nakazom, dopuszczeniom i ograniczeniom wynikającym z przepisów szczególnych w zakresie ochrony przed powodzią, obszary zagrożone oddziaływaniem wód powodziowych w tym:
 - obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi,
 - obszary osuwiskowe oraz zagrożone rozmyciem w czasie większych wzebrań na terenach przybrzeżnych położonych wzdłuż cieków wodnych bez trwałej zabudowy regulacyjnej na wielką wodę,
3. obszary pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych niezbędnych dla:
 - umożliwienia dostępu do wody w ramach powszechnego korzystania z wód,
 - umożliwienia administratorowi cieków prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych w korytach cieków,
 - zapewnienia przestrzeni dla swobodnego spływu wód powodziowych,
 - utrzymania lub poprawy ekosystemów wodnych i od wody zależnych,
 - ochrony otuliny biologicznej cieków wodnych.

Możliwość pojawienia się zagrożeń musi znaleźć odzwierciedlenie w prawidlowym zagospodarowaniu przestrzennym. Najskuteczniejszym i największym sposobem uniknięcia szkód w obszarach narazonych na ww. zagrożenia jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania a w szczególności wykluczenie spod zabudowy kubaturowej.

W przypadku podjęcia decyzji o możliwości lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach, o których mowa w pkt. 2 należy dążyć do ograniczenia strat powodziowych poprzez uwzględnienie warunkowań lokalnych oraz dostosowanie rozwiązań konstrukcyjno-technicznych obiektów kubaturowych do zagrożeń związanych z oddziaływaniem wód powodziowych (zalanie, podmycie, przemieszczenie koryta cieku). Za niedopuszczalne należy uznać pogorszenie istniejących warunków spływu wód powodziowych oraz lodów.

W przypadku podjęcia decyzji o możliwości lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach, o których mowa w pkt. 2 należy po rozpoznaniu geologicznym podłoża przeprowadzić kompleksową regulację cieku wodnego polegającą na wykonaniu umocnień zapobiegających erozji brzegowej.

Szerokość pasów ochronnych powinna być określana w zależności od wielkości cieku, warunkowań siedliskowych, biologicznych oraz uwarunkowań lokalnych. Zaleca się pasów o szerokości minimum 15 licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej. Pasy ochronne powinny być wyłączone spod zabudowy kubaturowej.

Najlepszym sposobem zagospodarowania terenów zalewowych i pasów ochronnych, o których mowa w pkt. 3, jest ponost łęgowy lub łąki i pastwiska z wykluczeniem gruntów ornych.^{1]}

Ochrona klimatu akustycznego

- W zakresie ograniczenia uciążliwości związanej z hałasem komunikacyjnym, wskazane jest:
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej niskiej i wysokiej,
 - poprawa nawierzchni dróg, od jakości których m. in. zależy poziom hałasu,
 - sytuowanie budynków mieszkalnych z zachowaniem najmniejszych odległości od dróg publicznych w zależności od kategorii drogi zgodnie z wytycznymi do ich projektowania.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasady honorowania, określonych stosownymi przepisami stref ograniczonego użytkowania dla źródeł promieniowania, tj. linii energetycznych w szczególności najwyższych i wysokich napięć.

5.1.2. OCHRONA WARTOŚCI HISTORYCZNO-KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

Ochrona konserwatorska na terenie Gminy Czarna w obecnych granicach administracyjnych ma na celu zachowanie wszystkich podstawowych elementów charakterystycznych dla zespołów zabudowy wsi i związanych z nimi elementów krajobrazu naturalnego, a głównie takich jak układy ruralistyczne, tj. pozostałości dawnego rozplanowania wsi na obszarze gminy i elementy dokumentujące ich późniejsze przekształcenia oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz spisu zabytków architektury i budownictwa.

Ochronie podlega również krajobraz kulturowy, tj. ogólny charakter zabudowy, sposób zagospodarowania i użytkowania terenu oraz powiązania zabudowy z formami terenowymi, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, pojedyncze okazy drzew stanowiących pozryfymie dominanty w krajobrazie, rowy, ciek, skarpy, oraz elementy krajobrazu naturalnego: ciekі wodne, naturalna zielen, rzeźba terenu, itp.

5.1.3. POPRAWA, JAKOŚCI ZAMIESZKIWANIA I OBSŁUGI I ORAZ KSZTAŁTOWANIE ŁADU PRZESTRZENNEGO

Poprawa jakości życia rozumiana jako:

- nieustający proces poprawy środowiskowych warunków zamieszkiwania,
- proces usprawniania obsługi – dostępności do infrastruktury społecznej,

jest jednym z głównych celów polityki przestrzennej.

Poprawa warunków jakości zamieszkiwania, pracy i wypoczynku wiąże się z pojęciem ładu przestrzennego uważanego ogólnie za cel nadrzędny, do jakiego winna dążyć gospodarka przestrzenna zarówno w skali lokalnej jak też regionalnej i krajowej. Ład przestrzenny oznacza harmonijne zespalenie elementów środowiska przyrodniczego z antropogenną infrastrukturą. Każde zagospodarowanie przestrzenne cechuje się określonym stanem ładu przestrzennego.

Stopień społecznej aprobaty tego stanu wynika z oceny stanu istniejącego wobec pożądanego.

Kształtowanie ładu przestrzennego jest więc nieustającym procesem, w którym człowiek tworzy

i przekształca swoje środowisko zgodnie ze swoim systemem wartości i możliwościami.

5.1.4. ROZWÓJ KOMUNIKACJI I SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Dalszy rozwój Gminy Czarna w dużej mierze jest uwarunkowany rozwojem komunikacji w celu zapewnienia:

- prognozowanych potrzeb przewozowych mieszkańców gminy przy zapewnieniu przyjętych standardów osiągalności celów podróży i poziomu usług transportowych,
- powiązan układu komunikacyjnego gminy z układem zewnętrznym na poziomie zgodnym z potrzebami wynikającymi ze strategii rozwoju gospodarczego gminy i regionu.

Uzyskanie rozwiązań komunikacyjnych w optymalny sposób wykorzystujących istniejące zasoby komunikacyjne i możliwe do uzyskania środki na ich rozwój musi pozostawać w stałej konfrontacji z wymaganiami ochrony przyrody i kulturowych walorów gminy a w szczególności:

- wyłączenie obszarów chronionych z rozwiązań nad rozwojem układu komunikacyjnego,
- ograniczanie prowadzenia ciągów komunikacyjnych przez tereny o wysokiej wartości dla rolnictwa,
- wykorzystywanie liniowych i punktowych elementów podsystemów komunikacyjnych dla czymnej i biernej ekspozycji walorów krajobrazowych,
- ograniczenie zagrożeń środowiskowych w tym głównie hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

Przedstawione w STUDIUM rozwiązania w zakresie rozwoju systemów związanych z systemami wodociągowym, kanalizacyjnym, ciepłowniczym, gazowniczym i usuwania odpadów zakładają wykorzystanie możliwości finansowych oraz realizacyjnych własnych i otoczenia lokalnego

w ramach rozwoju makroregionu Dolina Wisłoka. Zakłada się, iż pozwoli to na udział w nich środków pomocowych oraz pozabudżetowych a tym samym zaoszczędzenie w ten sposób części środków budżetowych gminy na inne cele. Jednocześnie zapewni odpowiedni standard usług infrastrukturalnych na terenach gminy i stworzenie podstaw dla rozwoju perspektywicznego systemu w ramach potrzeb rozwojowych gminy.

W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej ustala się następujące cele rozwoju: poprawa niezawodności (ciągłości) działania, poprawa standardu świadczonych usług oraz zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko (harmonia z otoczeniem).

Celem polityki w dziedzinie telekomunikacji jest w szczególności stwarzanie sprzyjających warunków dla:

- zapewnienia powszechnego dostępu na całym terenie gminy do usług telekomunikacyjnych,
- poprawy jakości infrastruktury oraz usług telekomunikacyjnych;
- wspierania konkurencji w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych,
- rozwoju nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej, integrującej usługi telekomunikacyjne i audiowizualne, umożliwiającą dostęp do ogólnoeuropejskich oraz światowych sieci i usług telekomunikacyjnych;
- zapewnienia dostępu małych i średnich przedsiębiorstw do sieci telekomunikacyjnych i informacyjnych w celu zdobywania potrzebnych informacji.

Cele w zakresie infrastruktury technicznej należy realizować przy założeniu:

- kształtowania układów sieci w sposób umożliwiający tworzenie systemów, pierścieni itp.
- kształtowania układów sieci w sposób zapewniający wymaganą niezawodność (ciągłość) zasilania oraz jakość (będzie to wymagało wzrostu gęstości stacji transformatorowych),
- zapewnienia pełnej ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- zapewnienia ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem,
- stosowania przy planowaniu zabudowy – zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, usług zdrowia i oświaty – ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, szkodliwym dla ludzi i środowiska,
- wykorzystania ekologicznych i odnawialnych źródeł energii (słońca, wiatru, wody, biomasy).

5.2. GŁÓWNE ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

5.2.1. ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Różnorodna działalność prowadzona przez człowieka wiąże się z zagospodarowaniem przestrzeni a w konsekwencji z przekształcaniem środowiska niejednokrotnie zakłócając jego równowagę. Ważę problemu doceniono w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym przyjmując zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę działań w zakresie przeznaczania terenów na różne cele i ustalania zasad ich zagospodarowania.

Przez zrównoważony rozwój rozumie się taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego jak i przyszłych pokoleń – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W odniesieniu do planowania przestrzennego oznacza to przekształcenia ekonomiczne, społeczne, techniczne i przestrzenne zmierzające do dobrobytu obecnych i przyszłych pokoleń poprzez:

- zapewnienie określonej jakości środowiska,
- zapewnienie pożądanego stanu zdrowia społeczeństwa,
- konserwatorską ochronę przyrody,
- racjonalną gospodarkę zasobami,
- podejmowanie proekologicznych kierunków rozwoju.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju wymaga pełnej integracji procesów rozwoju społecznego i gospodarczego z ochroną środowiska i przyrody oraz wzajemnego wyważenia proporcji między nimi.

5.2.2. ZASADA NADRZĘDNOŚCI DOBRA PUBLICZNEGO

W zakresie realizacji celów lokalnych gminy działają w sposób autonomiczny, pod warunkiem zgodności tych działań z prawem oraz uwzględnienia możliwości realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Zadania rządowe, formułowane w toku prac planistycznych prowadzonych na poziomie kraju i województw wprowadzane są do planowania przestrzennego na zasadzie obowiązku. Wynika to z przepisów określających sposób wprowadzania tych zadań do planów miejscowych. Negocjacje z gminą prowadzone w tym zakresie przez wojewodę dotyczą jedynie warunków wprowadzenia zadań a nie samego faktu ich wprowadzenia. Jeżeli negocjacje nie zakończą się sukcesem zadania rządowe mogą być wprowadzone przez Prezesa Rady Ministrów.

5.2.3. ZASADA POSZANOWANIA PRAW NABYTYCH

Gmina Czarna posiada uchwalony i obowiązujący Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego ustawowo ważny do 31 grudnia 1999 r. (przedłużony ustawowo do końca 2001 r.). Zgodnie z ustaleniami planu właściciele nieruchomości publicznych oraz nieruchomości osób fizycznych i osób prawnych nabyli określone prawa wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania i zasad zagospodarowania działek czy terenów.

W trakcie prac nad studium wypracowano zasadę poszanowania praw nabytych i ich honorowania w stopniu maksymalnym, poza oczywiście nielicznymi przypadkami wynikającymi z zasady nadrzędności dobra publicznego, w celu uniknięcia niepotrzebnych kosztów ewentualnych rekompensat dla właścicieli w przypadkach, gdy ich użytkowanie stało się niemożliwe lub znacznie ograniczone.

5.2.4. ZASADA ELASTYCZNOŚCI USTALEŃ

W sytuacji niepewności prognoz dotyczących rozwoju gospodarczego, będą one systematycznie weryfikowane, niezbędne jest zatem zapewnienie elastyczności w ustalaniu polityki przestrzennej gminy. STUDIUM pozostawia pole manewru dla wielu niewiadomych zdarzeń, inicjatyw i przedsięwzięć regulując tylko niezbędne, zasadnicze sprawy. Polega to nie tylko na elastyczności zapisu, ale na wariantowych możliwościach rozwiązań przestrzennych przy jednoznacznie sformułowanych zasadach przeznaczenia, zagospodarowania i zabudowy terenów.

Negatywna ocena merytorycznej zawartości STUDIUM może być podstawą do podjęcia przez gminę decyzji o konieczności zmiany bądź aktualizacji STUDIUM w trybie przewidzianym dla jego sporządzenia.

5.2.5. ZASADA ZINTEGROWANEGO ROZWOJU

Poszczególnych zasad nie można postrzegać w sposób autonomiczny, w oderwaniu od pozostałych. Zintegrowana perspektywa przy wyznaczaniu priorytetów nadaje wizji rozwoju charakter integracyjny – przeciwny do myślenia sektorowego. Współzależność ta została potwierdzona dodatkowo poprzez sformułowane w strategii tendencje rozwojowe poszczególnych obszarów.

6. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO GMINY

6.1. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Dynamiczny i nie zawsze skoordynowany rozwój gospodarczy niesie ze sobą liczne problemy, w tym wiele zjawisk negatywnych. Nasilenie antropopresji powoduje, że rośnie zanieczyszczenie atmosfery, wód i gleby, a więc trzech podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego decydującego o rozwoju gospodarczym i jakości życia człowieka.

6.1.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO ZAHAMOWANIA NIEKORZYSTNYCH TRENDÓW

Obecny niekorzystny stan przekształcania środowiska naturalnego wymusza konieczność podjęcia kompleksowych działań zmierzających do zahamowania destrukcyjnych procesów. Na pierwszym planie należałoby umieścić wszelkie działania prowadzące do zahamowania a w dalszej perspektywie do eliminacji emisji z sektora przemysłowego i komunalnego głównie ze źródeł zewnętrznych. Równie istotne są działania wpływające na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Bardzo ważne są też działania związane z ochroną gleby. Dotyczą one nie tylko zahamowania zanieczyszczenia, ale także minimalizacji efektów erozji.

Teren Gminy Czarna nie należy do obszarów szczególnie zagrożonych zanieczyszczeniem środowiska naturalnego. Nie oznacza to jednak, że sytuacja jest zadowalająca; istnieją szereg zagrożeń, którym należy przeciwdziałać. Jako najważniejsze działania należy wymienić:

- budowa systemów kanalizacyjnych na terenie gminy,
- zaopatrzenie lokalnych emitorów zanieczyszczeń w urządzenia odpylające i odsiarczające połączone z modernizacją procesów spalania,
- uporządkowanie gospodarki odpadami poprzez likwidację dzikich wysypisk i właściwe rozmieszczenie kontenerów,
- zmiana systemu opalania indywidualnych domów z wysoko zasiarzonego węgla na gaz,
- wprowadzenie zasad rolnictwa ekologicznego,
- zmniejszenia zagrożenia spływów obszarowych np. poprzez wprowadzenie zadzierwień i zakrzewień śródpolnych, prawidłowo ustalone stosunki obszarów rolno – pastwiskowych, rolno – leśnych itp.,
- właściwe zabiegi agrotechniczne przeciwdziałające erozji,
- rekultywację terenów zdewastowanych,
- poprzedzanie planowanych inwestycji analizą ich przyszłego wpływu na środowisko.

Zjawiskiem bardzo niekorzystnym jest dewastacja gleb przez erozję i osuwiska. Podatność gleb na erozję oraz sprzyjająca powstawaniu tych zjawisk rzeźba terenu, powodują obniżanie potencjału produkcyjnego rolniczej przestrzeni. Warunkiem zahamowania tego procesu jest ochrona gleb przed erozją wodną poprzez:

- systematyczne stosowanie przeciwerozryjnej agrotechniki,
- kompleksowe zabiegi urządzeniowe.

Najefektywniejszym działaniem zabezpieczającym glebę przed erozją jest zalesienie i zadzierwienie terenu. W działalności rolniczej, zabiegami przeciwerozryjnymi jest zakładanie sadów i plantacji krzewów na zboczach. Z uwagi na specyfikę morfologiczną terenu, działania te powinny być dokonywane pod nadzorem specjalistów tej dziedziny rolnictwa. Grunty ome położone na stokach o spadkach 6 – 10% wymagają zabiegów przeciwerozryjnych polegających na poprzecznościokowej orce i stosowaniu płodozmianów ochronnych.

- Grunty orme położone na stokach o spadkach 10 –20% wymagają kompleksowej ochrony przeciwezeryjnej, polegającej na:
- poprzecznościowym układzie pól,
 - stosowaniu przeciwezeryjnej agrotechniki,
 - dostosowaniu układu dróg poimnych,
 - uporządkowaniu spływu wód powierzchniowych
 - stosowanie fitomelioracji,
 - dobór roślin uprawnych o mocnych systemach korzeniowych.

Z punktu widzenia optymalizacji produkcji rolnej, najłagodniejsze gleby, tereny osuwiskowe i stoki o spadkach powyżej 20 % winny być wykorzystane jako trwałe użytki zielone, stwarzając bazę dla rozwoju hodowli bydła i owiec.

6.1.2. ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY

- Aktualna organizacja ochrony przyrody w Polsce pewne zadania powierza samorządom terytorialnym. W ich kompetencji leży:
- ustanawianie lokalnych obiektów chronionych takich jak pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe i użytki ekologiczne,
 - gospodarowanie zielenią na terenie gminy w tym wydawanie zgody na wyrąb drzew.

Bardzo ważnym uprawnieniem samorządów terytorialnych jest sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego, w których określa się szczegółowe warunki zagospodarowania terenów, w tym zakazy zabudowy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dołącza się prognozę skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze i leśnych.

Z wielu form prawnej ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy zastosowano formę pomnikową, którą objęto 1 drzewo tworzące pomnik przyrody żywej w miejscowości Czarna Podbór. Przeprowadzona ocena przyrodnicza gminy pozwala zaproponować poszerzenie istniejących form ochrony. Ochroną pomnikową przyrody żywej należy objąć kolejnych 124 obiekty: 55 pojedynczych drzew, 9 grup i 3 szpalery tworzące łącznie 67 pomników przyrody żywej.

Na terenie gminy powinna zaistnieć także inna forma przestrzennej ochrony – użytek ekologiczny. Formą tą należy objąć 14 tworów przyrody m. innymi fragment olsu porzeczkowego w Zalesiu, zbiornik wodny na Pogwizdówce, ciąg śródlęsnych stawów w okolicach Zalesia, entlawę wilgotnych łąk w pobliżu leśniczówki w Czarniej, dawne koryta Włostka zwane Starym Włostczykiem, którego dość długie odcinki położone są w Krzemienicy i Woli Małej.

Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności, zaliczone są do ochronnych obszarów leśnych miasta Łancuta.

6.2. KIERUNKI OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH

6.2.1. ZAKRES OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

- Ochrona konserwatorska na terenie Gminy Czarna należy objąć wszystkie elementy charakterystyczne dla zespołów zabudowy wsi i związanych z nimi elementów krajobrazu naturalnego, a w tym:
- stanowiska archeologiczne,
 - zachowane zabytkowe zespoły kościelne,
 - zachowane zabytkowe zespoły folwarczne,
 - układy ruralistyczne (układy przetrzonne wsi),
 - krajobraz kulturowy w tym: zabudowa i elementy dopełniające, tj. kapliczki, figury, pomniki, omentarze, tereny zieleni urządzonej,
 - obszar chronionego krajobrazu oraz elementy krajobrazu naturalnego.

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Polozenie i nr stanowiska	AZP	Rodzaj stanowiska	Okres	Nr dzialek
1	Czarna 1	101-78/1	Osada	KCWR KŁ	900(4), 901(3), 902(2), 910(2), 912(2), 913(2), 914(2), 917(2), 915(4), 918(2)
2	Czarna 2	102-78/35	Ślad osadn. Osada	KCWR KŁ	1014, 1015, 1016, 1020, 1022, 1023, 1024,
3	Czarna 3	102-78/36	Punkt osadn.	KŁ	1508/1, 1504/2, 1504/4,
4	Czarna 4	101-78/2	Ślad osadn.	EK	
5	Czarna 5	101-78/7	Ślad osadn.	KŁ	1877, 1875.
6	Czarna 6	101-78/8	Osada	KŁ	152/1, 153/1, 185, 190/1, 192/3, 193/5, 204/1, 215/1, 221/3, 220/2, 222/1, 233/1
7	Czarna 7	101-78/9	Osada Osada	KŁ KP	981,
8	Czarna 9	101-78/11	Osada Osada	KŁ KP	849, 873/1,874/5, 874/3, 875/1, 888/3.
9	Czarna 10	101-78/12	Ślad osadn.	EK	691/1
10	Czarna 11	101-78/13	Osada	KŁ	576/1
11	Czarna 12	101-78/14	Osada	KP	560/1
12	Czarna 13	101-78/15	Ślad osadn.	KP	695, 694/11
13	Czarna 14	101-78/16	Osada	KŁ	483, 482/1.
14	Czarna 15	101-78/17	Osada	KŁ	886/78, 887/1,893/1, 894/1, 895/1, 896/1, 897/1, 899/1, 918/1, 900/15/17,
15	Czarna 16	101-78/18	Ślad osadn.	KŁ	343, 344.
15*	Czarna 16	101-78/18	Ślad osadn.	KŁ	344/3, 344/2, 342
16	Czarna 17	101-78/19	Ślad osad.	KŁ	960/3.
17	Czarna 18	101-78/20			
18	Czarna 19	101-78/21	Ślad osadn. Osada	EK KŁ	338/1/2, 339-341, 343/1, 345, 346/1, 347/1, 348, 352/1/2, 354/3, 355/6, 356/5, 357, 358/1/2, 359/1
19	Czarna 20	101-78/22	Ślad osadn.	KŁ	370.
20	Dąbrówka 1	101-78/3	Osada	KŁ	296, 563/1, 567/1.

21	Dąbrowki 2	101-78/23	Ślad osad.	WS	568/2, 577/2, 1304,
22	Dąbrowki 3	101-78/24	Ślad osad.	WS	155,
23	Krzemienica 1	102-78/19	Punkt osadn.	KL	138,
24	Krzemienica 2	102-78/20	Punkt osadn.	KT	2498/1, 2509/2,
25	Krzemienica 3	102-78/21	Punkt osadn.	KCWR	842/31, 842/32,
26	Krzemienica 4	102-78/22	Punkt osadn.	KL	842/72, 842/78,
27	Krzemienica 5	102-78/23	Ślad osad.	KP	636, 637,
28	Krzemienica 6	102-78/24	Punkt osadn.	KN	2227,
29	Krzemienica 7	102-78/25	Ślad osadn.	EK	1713/1, 1713/2
30	Krzemienica 8	102-78/26	Ślad osadn.	EK	2070,
31	Krzemienica 9	102-78/27	Punkt osadn.	KL	1254,
32	Krzemienica 10	102-78/28	Ślad osadn.	EK	1113, 1114, 1115,
33	Krzemienica 11	103-78/57	Ślad osadn.	EK	1180,
34	Krzemienica 12	103-78/58	Ślad osadn.	KN	2774,
35	Krzemienica 13	103-78/59	Ślad osadn.	M.E.K.	2948, 2949/1, 2950,
36	Krzemienica 14	103-78/60	Osada	OS	2982/3,
37	Krzemienica 15	103-78/61	Ślad osadn.	KN	2907/8,
38	Krzemienica 16	103-78/62	Ślad osadn.	EK	2895/1, 2896,
39	Krzemienica 17	103-78/63	Osada	KN	3421/1,
40	Krzemienica 18	103-78/64	Ślad osadn.	EK	3421/1,
41	Krzemienica 19	103-78/65	Ślad osadn.	WEB	3439/4,
42	Krzemienica 20	103-78/66	Ślad osadn.	OS	3439/4,
43	Krzemienica 21	103-78/67	Ślad osadn.	WEB	2784-85,
44	Krzemienica 22	103-78/68	Osada	KL	2226, 2224,
45	Krzemienica 23	103-78/69	Ślad osadn.	KN	2784-85,
46	Krzemienica 24	103-78/70	Ślad osadn.	OS	2226, 2224,
47	Krzemienica 25	103-78/71	Ślad osadn.	KL	2128, 2139,
48	Krzemienica 26	103-78/72	Ślad osadn.	OS	2052/1,
49	Krzemienica 27	103-78/73	Osada	WEB	1721,
50	Krzemienica 28	103-78/74	Ślad osadn.	KN	1722, 1723/1-2,
51	Krzemienica 29	103-78/111	Ślad osadn.	KP	1724, 1984,
52	Krzemienica 30	103-78/112	Osada	OS	2521, 2523-34, 2537/3,
53	Medynia Głogowska 1	101-77/3	Ślad osadn.	KN	2538-39, 2541/1, 2542/3,
54	Medynia Głogowska 2	101-78/25	Obozowisko	KN	3302/3,
55	Medynia Głogowska 3	100-77/10	Osada	KN	3333/1,
56	Medynia Głogowska 4	100-77/11	Osada	OS	3333/1,
57	Medynia Głogowska 5	100-77/12	Ślad osadn.	KCSZ	1017, 1018, 1016,
58	Medynia Głogowska 6	100-78/6	Ślad osadn.	EK	2494,
59	Medynia Łańcucka 1	101-77/10	Ślad osadn.	PS	XVIII-XX w.
60	Pogwizdów 1	101-77/11	Ślad osadn.	OS	738, 748,
				OS	734,
				WEB	194,
				EK	260/1, 259,
				EK	2087/1, 2087/2,

61	Pogwizdów 2	101-77/12	Cmentarz. Osada	KL	1888, 1887/2, 1887/1, 1886, 1885, 1884, 1883, 1894, 1895,
62	Pogwizdów 3	101-77/13	Ślad osadn.	KN	2006, 1980,
63	Pogwizdów 4	101-77/14	Ślad osadn.	KN	1971, 1974, 1975,
64	Pogwizdów 5	101-77/15	Ślad osadn.	EK, KL	1786, 1785, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1799, 1780, 1782, 1783, 1772, 1771, 1770,
65	Pogwizdów 6	101-77/16	Osada	EK	1816/2, 1816/1, 1814, 1813, 1812,
66	Pogwizdów 7	100-77/13	Ślad osadn.	KL	253,
67	Pogwizdów 8	100-77/14	Ślad osadn.	EK	420,
68	Pogwizdów 9	100-77/15	Kurhan	EK	10,
69	Pogwizdów 10	100-77/16	Ślad osadn.	EK	788/1,
70	Wola Mała 1	102-78/1	Osada	MEK, KL	341,
71	Wola Mała 2	102-78/2	Punkt osadn.	KL	328,
72	Wola Mała 4	102-78/4	Punkt osadn.	KL	769-771,
73	Wola Mała 6	102-78/32	Ślad osadn.	KL	660,
74	Zalesie 1	101-78/6	Ślad osadn.	EK	628/2

Wykaz skrótów:

KCWR – Kultura ceramiki wstęgowej rytej
KCSZ – kultura ceramiki sznurowej
AZP – Archeologiczne Zdzjęcie Polski
EK – Epoka kamienia
MEK – Młodsza epoka kamienia
WEB – wczesna epoka brązu
KL – kultura łużycka
KN – kultura nieokreślona
KP – kultura przeworska
KT – kultura trzcinińska
OS – okres średniowiecza
PS – późne średniowiecze

SPIS ZABYTKÓW GMINY CZARNA

Nazwa miejscowości	Obiekt	Materiał	Datawanie - remont	Nr rejestru wł. - użytkownik
Czarna	Kościół parafialny	mur.	1922-26	parafia zym.-kat.
Czarna	Dom Mieszkalny	mur.	1934	A-971
Czarna	Nadleśnictwo			
Czarna	obecnie leśnictwo			
Czarna	Zagroda nr 200 - dom	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Zagroda nr 200 - stodółka	drewn.	ok.1900	Mudzik
Czarna	Kapliczka przy granicy z Krzemienicą	mur.	poł. XIX w.	
Czarna	Zagroda nr 268 - dom	drewn.	1793	Aniela Chudzik
Czarna	Zagroda nr 268 - warsztat tkacki	drewn.	k. XIX w.	Michał Czado
Czarna	stajnia	drewn.	1894	Michał Czado
Czarna	Zagroda nr 268 - stodółka	drewn.	4 sw. XIX w	Elżbieta Michta
Czarna	Dom nr 22	drewn.		

Czarna	Dom nr 80	mur.	pocz. XX w.	Tadeusz Peszko
Czarna	Dom nr 209	drewn.	2 poł. XIX w.	Marian Pałc
Czarna	Dom nr 244	drewn.	k. XIX w.	
Czarna	Dom nr 350	mur.	4 ćw. XIX w.	Józef Niemczyk
Czarna	Dom nr 377	drewn.	1873	Maria Kowalska
Czarna	Dom nr 380	drewn.	1894	Stanisław Kluz
Czarna	Dom nr 492	drewn.	3 ćw. XIX w.	Stanisław Gut
Czarna	Dom nr 649	drewn.	2 ćw. XIX w.	Tadeusz Pałc
Czarna	Dom nr 724	drewn.	1797	Ryszard Tomasiak
Czarna	Dom nr 728	mur.	1930	
Czarna	Dom nr 366 obora	drewn.	1866	Zygmunt Pałc
Czarna	Dom nr 838	drewn.	ok. 1880	Piotr Morawa
Czarna	Dom nr 849	drewn.	1830	Bronisław Tasiór
Czarna	Młyn elektryczny	mur.	po 1930	Biernat
Czarna	Kuznia nr 669	drewn.	1926	Wojciech Drabicki
Dąbrówki	Kapliczka obok szkoły	mur.	ok. poł. XIX w.	
Dąbrówki	Kapliczka obok nr 361	mur.	3 ćw. XIX w.	
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.	3 ćw. XIX w.	A-962
Dąbrówki	Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-		remont 1978	Ośrodek Rem.-Bud. Lasów Państw.
Dąbrówki	Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-		wraz z dobudową części pld.-wsch.	
Dąbrówki	Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.	1845-1846	
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-			Ośrodek Rem.- Bud. Lasów Państw.
Dąbrówki	aduntkówka nr 95	mur.	1931	Nadleśnictwo Leżajsk
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc. biuro i mieszkanie kontrolera nr 93			
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc. kanc. i mieszkanie nadleśniczego obecnie dom nr 96	mur.	1928	Nadleśnictwo Leżajsk
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-			
Dąbrówki	obecnie dom nr 94a gajówka	mur.	pocz. XX w.	
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.	ok. 1869	A-962
Dąbrówki	leśnych suszarnia naosn obecnie magazyn		remont 1970	Ośrodek Rem.- Bud. Lasów Państw.
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.		
Dąbrówki	bud. gospodarczy			
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.	1. poł. XIX w.	
Dąbrówki	lodownia			
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	drewn.	pocz. XX w.	
Dąbrówki	lodownia			
Dąbrówki	Zespół Bud. Dyrekcji Lasów Ord. Łańc.-	mur.	1899	
Dąbrówki	kolumna z rzeźbą św. Józefa			
Dąbrówki	Szkoła	mur.	1909	
Dąbrówki	Dom nr 31	drewn.	remont 1989	Anna Gromek
Dąbrówki			4 ćw. XIX w.	

Dąbrówki	Dom nr 13	drewn.	XIX/XX w.	Halina Dubiel
Dąbrówki	Dom nr 21a	drewn.	4 ćw. XIX w.	Bronisław Skóra
Dąbrówki	Dom nr 352	drewn.	3 ćw. XIX w.	Helena Goleńka
Krzemienica	Układ przestrzenny wsi		1342 - 1349-pocz. XX w.	
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kościół p.w. Jakuba Starsz. Ap.	drewn.	1492	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-dzwonnica	drewn.-mur.	remont 1827, 1945, 1991	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-kostnica	drewn.	1827	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-ogrodzenie	drewn.	remont 1991	A-928
Krzemienica	Zespół kościoła paraf.-schodki na cmentarz	karn.	remont ok. 1827(?)	
Krzemienica	Zespół kapliczki-kapliczka-studz. św. Jakuba w zagrodzie 488	drewn.	pocz. XX w.	Jan Kluz
Krzemienica	Zespół kapliczki-figura św. Jakuba w zagrodzie 488	kam. ceram.	1899	Jan Kluz
Krzemienica	Kapliczka na wyspie na stawie w przysiółku Chodakówka	mur.	ok. poł. XIX w.	
Krzemienica	Pomnik Grunwaldzki	kam.-bet.	1910	
Krzemienica	Figura MB	kam.-bet.	1928	
Krzemienica	Kapliczka na lipie obok nr 32	drewn.	1900	
Krzemienica	Kapliczka przysiółek Kowalówka obok nr 367	mur.	przed 1852	
Krzemienica	Kapliczka przy drodze	mur.	4 ćw. XIX w.	
Krzemienica	Krzemienica-Czarna nagrobki i starodrzewie		XIX w.	
Krzemienica	Zespół szkoły-budynek i obecnie Ośrodek Zdrowia	mur.	1889	
Krzemienica	Zespół szkoły-budynek II obecnie Ośrodek Zdrowia	mur.	ok. 1912	
Krzemienica	Budynek stacyjny obecnie przystanek	mur.	remont 1986-1991	
Krzemienica	Dom droźnika w przysiółku Kolonia nr 310	mur.	pocz. XX w.	
Krzemienica	Karczma	mur.	ok. 1910	
Krzemienica	obecnie dom nr 333	mur.	1911	Jan Welc
Krzemienica	Leśniczówka przysiółek Kolonia	drewn.	1933	
Krzemienica	Zespół folwarczny I - owczarnia	mur.	1835-1838	proj. Jan Tokarski
Krzemienica	Zespół folwarczny II stajnia	mur.	4 ćw. XIX w. przebud. 1989	

Krzemieńnica	zakład produkcyjny	mur.- drewn.	4 ćw. XIX w. kilkakrotny remont pocz. XX w.(?)	G.S.
Krzemieńnica	Zespół folwarczny II -stodoła - obecnie magazyn	drewn.		
Krzemieńnica	Zespół folwarczny II- kapliczka św. Stanisława Bpa			
Krzemieńnica	Zespół folwarczny II- stodoła	drewn.	1813(?) remont 1945	Franciszek Mokrzycki
Krzemieńnica	Zagroda nr 352a - chlew	drewn.	4 ćw. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemieńnica	Zagroda nr 352a - stajnia	drewn.	4 ćw. XIX w.	Franciszek Mokrzycki
Krzemieńnica	Zagroda nr 352a - stodoła	drewn.	3 ćw. XIX w., ok.1925	Franciszek Mokrzycki
Krzemieńnica	Zagroda nr 416 - stajnia	drewn.	4 ćw. XIX w.	Adam Glowiak
Krzemieńnica	Zagroda nr 416 - stodoła	drewn.	k. XIX w.	Adam Glowiak
Krzemieńnica	Dom nr 17	drewn.	ok.1920 remont 1935	Aniela Szpyka
Krzemieńnica	Dom nr 49	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1945	Andrzej Lencznar
Krzemieńnica	Dom nr 60	drewn.	ok.1910 remont 1960	Franciszek Niemczyk
Krzemieńnica	Dom nr 71	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1965	Zofia Kluz
Krzemieńnica	Dom nr 97	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1935	Wojciech Czaja
Krzemieńnica	Dom nr 163	drewn.	1888	Maria Mazur
Krzemieńnica	Dom nr 174	drewn.	ok.1910	Helena Szubart
Krzemieńnica	Dom nr 286	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1930	Maria Lęczner
Krzemieńnica	Dom nr 389	drewn.	3 ćw. XIX w. przebud.1985	Henryka Panek
Krzemieńnica	Dom nr 478	drewn.	1869 remont 1960	Stanisław Bartman
Krzemieńnica	Dom nr 637	drewn.	1881	Władysław Jabłoński
Krzemieńnica	Dom nr 689	drewn.	XIX/XX w remont 1935.	Karolina Pietraszek
Krzemieńnica	Dom nr 709	drewn.	ok.1910 remont 1930	Maria Mazur
Krzemieńnica	Dom nr 768	drewn.	1911	Helena Balawender
Krzemieńnica	Dom nr 770	drewn.	ok.1930 remont 1960	Jan Buk
Krzemieńnica	Dom nr 845	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1944	Jerzy Tomaszek
Krzemieńnica	Dom nr 850	drewn.	ok.1915 remont 1960	Józefa Rejman
Krzemieńnica	Dom nr 860	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1965	Aniela Welc
Krzemieńnica	Dom nr 863	drewn.	3 ćw. XIX w. remont 1930	Anna Welc
Krzemieńnica	Dom nr 874	drewn.	1903	Anna Kluz
Krzemieńnica	Dom nr 876	drewn.	remont 1960	A. Sikrobacz
Krzemieńnica	Dom nr 878	drewn.	4 ćw. XIX w.	Tadeusz Rejman

131

Krzemieńnica	Dom nr 880	drewn.	remont 1920 4 ćw. XIX w. remont 1965	Józefa Szubart
Krzemieńnica	Dom nr 893a	drewn.	ok.1910 remont 1950	Antoni Balawender
Krzemieńnica	Dom nr 940	mur.	1927	Stanisław Welc
Krzemieńnica	Stodoła nr 957	drewn.	remont 1948	Janina Pieczonka
Krzemieńnica	Młyn wodny nr 353	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1950	Władysław Nycz
Medynia Głogowska	Układ przestrzenny wsi		pocz. XVII-pocz. XX w.	
Medynia Głogowska	Kościół paraf.p.w. Nawiedzenia MB	mur.	1958-59	parafia rzym.-kat. proj. arch. J.Budziho
Medynia Głogowska	Plebania	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Wikarówka	drewn.	1850	parafia rzym.-kat.
Medynia Głogowska	Kapliczka obok nr 203	drewn.	k. XIX w.	Genowefa Piętko
Medynia Głogowska	Kapliczka na szczytce wzgórza niedaleko kościoła	drewn.	XVIII/XIX w.	
Medynia Głogowska	Kapliczka pamięci Józefa Sikory przy drodze Łańcut- Sokołów	drewn.	1921	
Medynia Głogowska	Pocztą obecnie dom nr 251	mur.	4 ć. XIX w.	Bolesław Jurek
Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 406	meł.	1904	
Medynia Głogowska	Krzyż na wprost domu nr 865	meł.	p. XX w.	
Medynia Głogowska	Krzyż obok domu nr 385	drewn.	1900	
Medynia Głogowska	Kapliczka	mur.	1954	
Medynia Głogowska	Kapliczka szafkowa	mur.	1900	
Medynia Głogowska	Figura św. Józefa z Dzieciątkiem	kam. bet.	1900	
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 14	mur.- drewn	ok.1955	Kazimierz Horzępa
Medynia Głogowska	piec garmcarski nr 14 - dom	drewn.	1910	Kazimierz Horzępa
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 105	mur.- drewn.	remont 1935 ok.1920 obud. 1960	Emil Golejuch
Medynia Głogowska	piec garmcarski nr 105 - dom	drewn.	ok.1930	Emil Golejuch
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 134	mur.- drewn	ok.1955	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	piec garmcarski nr 134 - dom	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda garmcarska nr 134 - stodoła	drewn.	ok.1930	Stanisław Golec
Medynia Głogowska	Zagroda nr 2 - dom	drewn.	1924 remont 1960	Michał Mika
Medynia	Zagroda nr 2 - drewn.	drewn.	ok.1924	Michał Mika

132

Głogowska	stodoba	remont 1960	remont 1960	Mania Stawian
Medynia	Zagroda nr 258 - dom	k. XVIII w.(?)	k. XVIII w.(?)	Mania Stawian
Głogowska	Zagroda nr 258 - chlew	k. XIX w. remont 1950	k. XIX w. remont 1950	Mania Stawian
Medynia	Dom nr 7	1915	remont 1960	Andrzej Kępa
Głogowska	Dom nr 26	4 ćw. XIX w.	remont 1960	Rozalia Panek
Medynia	Dom nr 77	ok.1915	remont 1960	Mieczysław Stopyra
Głogowska	Dom nr 513	ok.1915	remont 1960	Stanisław Małec
Medynia	Dom nr 515	1896		Stanisław Kępa
Głogowska	Dom nr 639	4 ćw. XIX w. remont 1920	4 ćw. XIX w. remont 1920	Stanisław Ruta
Medynia	Dom nr 582	4 ćw. XIX w. remont 1930	4 ćw. XIX w. remont 1930	Stanisław Noworol
Głogowska	Dom nr 613	ok.1915	ok.1915	Genowefa Plekko
Medynia	Dom nr 798	3 ćw. XIX w. remont 1920	3 ćw. XIX w. remont 1920	Karolina Mączka
Głogowska	Młyn nr 628a	1938	1938	Jan Pruchal
Medynia	Piec garmcarski nr 20	ok.1930	ok.1930	Wojciech Wilczak
Głogowska	Piec garmcarski nr 137	ok.1960	ok.1960	Tadeusz Bojda
Medynia	Kapliczka przy drodze	XIX/XX w.	XIX/XX w.	Emilia Woś
Łaniczka	Karczma	poocz. XX w. remont 1935	poocz. XX w. remont 1935	Alfred Pietraszek
Łaniczka	dom nr 90	4 ćw. XIX w. remont 1945	4 ćw. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia	Zagroda nr 193 - dom	4 ćw. XIX w. remont 1945	4 ćw. XIX w. remont 1945	Stanisława Biernat
Medynia	Zagroda nr 193 - stodoba	remont 1945	remont 1945	Edward Gobjuch
Medynia	Dom nr 8	1930	1930	Edward Gobjuch
Łaniczka	Obiekt	Datowanie - remont	Datowanie - remont	Nr rejestru wł. - użytkownik
miejscowości	Dom nr 25	4 ćw. XIX w.	4 ćw. XIX w.	Anna Kowal
Medynia	Dom nr	ok.1930	ok.1930	Stanisław Gobjuch
Łaniczka	Dom nr 152	4 ćw. XIX w. remont 1930	4 ćw. XIX w. remont 1930	Franciszek Wojtas
Medynia	Dom nr 221	1909	1909	Edward Miś
Łaniczka	Szkoła obecnie przedszkole	1932	1932	
Pogwizdów	Kapliczka obok domu nr 181	1930	1930	
Pogwizdów	Kapliczka przy drodze na Cisowiec	1909	1909	
Pogwizdów	Krzyż przy drodze na Cisowiec	1900	1900	
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom	1883	1883	Mania Pruchal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 dom obecnie stajnia	4 ćw. XIX w. remont 1960	4 ćw. XIX w. remont 1960	Mania Pruchal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 -	4 ćw. XIX w.	4 ćw. XIX w.	Mania Pruchal

133

Pogwizdów	stajnia	remont 1960	remont 1960	Mania Pruchal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - chlew	drewn.	4 ćw. XIX w.	Mania Pruchal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - stodoba	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1960	Mania Pruchal
Pogwizdów	Zagroda nr 19 - piwnica	mur.-drewn.	ok.1920	Mania Pruchal
Pogwizdów	Dom nr 283	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1960	Julian Jurek
Pogwizdów	Dom nr 646	drewn.	4 ćw. XIX w. remont 1945	Jan Sowa
Pogwizdów	Dom nr 517	drewn.	3 ćw. XIX w.	Katarzyna Surowiec
Pogwizdów	Dom nr 135	drewn.	1926	Katarzyna Małec
Wola Mała	Siostry Szubebniczki NMP Starowiejskie Kaplica filialna	mur.	1912	
Wola Mała	Siostry Szubebniczki NMP Starowiejskie	mur.	1912	
Wola Mała	Siostry Szubebniczki NMP Starowiejskie	drewn.	1900	
Wola Mała	Siostry Szubebniczki NMP Starowiejskie Gumno -dom	drewn.	1900	
Wola Mała	Siostry Szubebniczki NMP Starowiejskie Gumno -stodoba	drewn.	1870	
Wola Mała	Kapliczka przy drodze przez wieś	mur.	1870	
Wola Mała	Krzyż na dawnym cmentarzu	metal	1975	
Wola Mała	Kapliczka cholepczym na granicy z Chodakową	mur.	1870	
Wola Mała	Dom nr 64a	drewn.	1915	
Wola Mała	Dom nr 97	drewn.	1875	
Wola Mała	Dom nr 163	mur.	1939	Antoni Sowa
Wola Mała	Dom nr 200	mur.	1900	
Wola Mała	Dom nr 201	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka z rzezbami MB Różańcowej, św. Dominika i św. Róży	drewn.	4 ćw. XIX w.	
Zalesie	Kapliczka z feretronem	drewn.	ok.1880	
Zalesie	Kapliczka obok szkoły	mur.	1888	Wald. Grzesik
Zalesie	Kapliczka przy drodze do Medyni Głogowskiej	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka na wprost domu nr 164	mur.	1900	
Zalesie	Kapliczka	mur.	1930	
Zalesie	Krzyż obok domu nr 211	metal	1900	
Zalesie	Dom nr 213	drewn.	k. XIX w. przeniesiony na obecne miejsce 1925, remont 1958	Helena Składanek

134

Na terenach szczególnie wartościowych pod względem historycznym Gminy Czama wyznacza się następujące rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

- A - strefa pełnej ochrony konserwatorskiej
- B - strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych
- E - strefa ochrony ekspozycji
- K - strefa ochrony krajobrazu

6.2.2. STREFA – „A” – PEŁNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefa ta obejmuje obszary szczególnie wartościowe pod względem historycznym, o dobrze zachowanej jednorodnej strukturze układu przestrzennego i związanego z nim integralnie terenu i krajobrazu wraz z obiektami zabytkowymi. Dominujące w nim elementy kompozycji przestrzennej obrazują czytelnie pochodzenie zespołu zarówno pod względem rozplanowania, jak i zabudowy. W strefie tej zakłada się bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich, które zmierzają do zachowania istniejącej struktury zabytkowej oraz najpełniejszej rewalizacji historycznego założenia. Wszelkie działania podejmowane na terenie objętym ochroną wymagają uzgodnienia ze służbą konserwatorską.

STREFA A 1

Obejmuje zespół kościoła p.w. Św. Jakuba Starszego w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: drewniane budynki kościoła, dzwonnicy, kościnicy i ogrodzenie oraz ukształtowanie terenu w formie sztucznie nasypanego wzgórza kościelnego, a także przyległego terenu dawnego wzniesienia kościelnego, a także przyległego terenu dawnego cmentarza przykościelnego. W obrębie zespołu znajduje się również budynek szkoły, a także starodrzew porastający wzniesienie – głównie stare drzewa lipowe. Wymienione obiekty zabytkowe o dużych wartościach historycznych, kulturowych należy konserwować przy maksymalnym zachowaniu pierwotnej substancji zabytkowej. Niewskazane jest dogłębianie zabudowy w obrębie wyznaczonej strefy. Istniejącą w otoczeniu strefy zabudowę mieszkaniową i plebańską należy kształtować w nawiązaniu do tradycyjnych form architektonicznych odnośnie bryły, dachu oraz materiałów budowlanych. Teren kościoła p.w. Św. Jakuba Starszego w Krzemienicy oraz obszar dawnego cmentarza został wpisany do rejestru zabytków – decyzją A-923/75.

STREFA A2

Obejmuje zespół leśniczówki w Czamej. W skład zespołu wchodzi: budynek leśniczówki dawnej Ordynacji Potockich, starodrzewie wraz z fragmentem zabytkowej alei przy drodze na Czamą i Medynie oraz teren ekspozycji widokowej na budynek leśniczówki. Budynek leśniczówki należy zachować w obecnej formie. Nie zaleca się dogłębiania zabudowy wokół budynku. Zabytkową aleję usytuowaną na osi budynku należy zachować i uzupełnić. Na obszarze strefy widokowej E2 nie należy wprowadzać nowej zabudowy.

STREFA A3

Obejmuje zespół Zakonu Sióstr Służebniczek Starowiejskich. W skład zespołu wchodzi: mурwana kaplica połączona z domem zakonnym, drewniane zabudowania czworobocznego gurnia oraz starodrzewie. Zabytkowe obiekty należy chronić i konserwować przy maksymalnym zachowaniu zabytkowej substancji. Wymagane jest zachowanie niezabudowanego pasa terenu od budynków do drogi głównej z Czamej do Woli Małej, co pozwoli na ekspozycję widokową zespołu.

STREFA A4

Obejmuje zespół budynków dawnego Zarządu Lasów Ordynacji Potockich. W skład zespołu wchodzi: drewniany budynek dawnej Dyrekcji Lasów, budynek Nadleśnictwa – drewniany, suszarnia nasion – drewniana, drewniany budynek gospodarczy, d. Kancelaria i mieszkanie

135

Nadleśniczego – obiekty mурwane, dwie mурwane piwnice, starodrzewie wokół budynków oraz pozostałości alei, wzdłuż drogi (dęby, lipy). W obrębie zespołu znajduje się również figura przydrożna w kształcie słupa z rzeźbą św. Józefa oraz szereg współczesnych, szpecących zabudowań magazynowych, warsztatowych i mieszkalnych. Zabytkowe obiekty zespołu reprezentują duże walory architektoniczne i krajobrazowe, w związku z powyższym należy je zachować i remontować z maksymalnym zachowaniem zabytkowej substancji. Starodrzew znajdujący się w obrębie zespołu i wzdłuż drogi należy konserwować z uwzględnieniem odpowiedniego kształtowania, które pozwoli skomponować widoki na obiekty zespołu. Obszar po zachodniej stronie drogi obejmujący drewniane budynki Adlunktówki, suszarni nasion, mурwany kolumnowy dworek oraz obszar po stronie wschodniej drogi obejmujący drewniany budynek dawnej Dyrekcji Lasów zostały wpisane do rejestru zabytków decyzją A 962/76.

6.2.3. STREFA „B” - OCHRONY ZACHOWANYCH ELEMENTÓW ZABYTKOWYCH

Strefa ta obejmuje tereny, na których położone są zabytkowe zespoły zabudowy o zróżnicowanej wartości kulturowej oraz obszary usytuowane w sąsiedztwie zabytkowych zespołów objętych strefą pełnej ochrony konserwatorskiej, z zabudową o wartościach kulturowych, która częściowo ulega likwidacji lub zniekształceniu, a znajdujące się na tym terenie obiekty współczesne nadają mu zróżnicowany charakter. W strefie tej obowiązuje wymóg zachowania istniejących elementów o wartościach kulturowych i dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji. Działania te należy uzgadniać ze służbą konserwatorską.

STREFA B1

Obejmuje zespół dawnego zespołu dworskiego w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: mурwane budynki folwarczne – stodoła, stajnia i kuźnia, drewniana kapliczka przy drodze do Bazantarni oraz starodrzewie (lipy, modrzewie, jesiony, klony, osiki, dęby). Wymienione obiekty należy zachować, remontować i adaptować do nowych funkcji z zachowaniem bryły, wystrój i formy dachu. Zalecane pokrycie z dachówki ceramicznej lub materiałów dachówkopodobnych. Należy zachować i konserwować zabytkowe starodrzewie. Wskazane jest zagospodarowanie terenu pod park rozrywki i rekreacji. Funkcją jest szczególnie uzasadniona z uwagi na sąsiedztwo szkoły i przedszkola oraz centralne położenie w środku wsi przy drodze do Łanctuca. Niewskazane jest lokalizowanie na terenie nowych obiektów kubaturowych.

STREFA B2

Obejmuje zespół starego cmentarza w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: cmentarz ze starymi nagrobkami i starodrzewem, droga dojazdowa usytuowana w wawozie porośniętym drzewami, zabudowa wiejska – d. karczma, poczta, domy drewniane. Cmentarz należy uporządkować, objąć stałą opieką oraz ogrodzić. Zabytkowe nagrobki oraz starodrzewie winny być konserwowane. Zaleca się usunięcie samosiejek. Terenu pomiędzy cmentarzem, a drogą przez wieś nie należy dogłębszczą nową zabudową z uwagi na ekspozycję cmentarza oraz usytuowanie w sąsiedztwie wawozu utrzymywanego korzeniami drzew.

STREFA B3

Obejmuje obszar starego cmentarza w Medyni Głogowskiej. W skład zespołu wchodzi: zabytkowe nagrobki z XIX wieku oraz starodrzewie. Cmentarz należy objąć stałą opieką i ogrodzić. Nagrobki oraz starodrzewie należy konserwować. Zaleca się usunięcie samosiejek. Terenu w obrębie strefy nie należy dogłębszczą nową zabudową.

STREFA B4

Obejmuje zespół Kościoła w Medyni Głogowskiej. W skład zespołu wchodzi: kościół mурwany, drewniane budynki starej plebani i wikarówki, stajnia plebańska oraz starodrzewie (lipy, dęby, jesiony). Zabytkowe budynki starej plebani i wikarówki należy zachować i konserwować. Wymagane jest przywrócenie obiektom ich pierwotnego wyglądu, zniekształconego poprzez

136

nałożenie współczesnych tynków oraz pokrycia z blachy. Szczególną opieką należy objąć doskonale zachowany ogród plebański z pięknymi okazami starodrzewia i zachowanym żywopłotem grabowym.

STREFA B5

Objemuje pozostałości zespołu folwarcznego Ordynacji Potockich w Krzemienicy. W skład zespołu wchodzi: d. rządcówka, ovczarnia i stajnia oraz starodrzewie. Wymienione obiekty zabrytkowe uległy dużym przekształceniom podczas prac remontowych prowadzonych w okresie powojennym. W przypadku prowadzenie prac remontowych i adaptacyjnych należy dążyć do przywrócenia pierwotnego wystroju architektonicznego obiektów. Wymagane jest zachowanie i konserwacja starodrzewia znajdującego się w obrębie zespołu.

STREFA B6

Objemuje fragment dawnego zespołu Zarządu Lasów Ordynacji Potockich. Na wyznaczonym strefą terenie znajdują się zabrytkowy drewniany budynek dawnego biura i mieszkanie kontrolera – obecnie mieszkania pracowników P.G.L. Zaleca się wpisanie zabrytkowego obiektu do rejestru zabytków. W obrębie strefy nie należy wprowadzać nowej zabudowy.

6.2.4. STREFA E – EKSPOZYCJI WIDOKOWEJ ZABYTKOWYCH ZESPOŁÓW ZABUDOWY

Strefa ta obejmuje tereny stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów i obiektów zabytkowych. Ochrona konserwatorska w tej strefie polega przede wszystkim na zakazie wzniesienia obiektów kubaturowych mogących zniekształcić ekspozycję zespołów zabytkowych.

STREFA E1

Objemuje obszar ekspozycji widokowej na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej. Oznaczony obszar ekspozycji kościoła z drogi głównej przez wieś oraz drogi do Zalesia winien pozostać niezabudowany.

STREFA E 2

Objemuje obszar ekspozycji widokowej leśniczówki w Czamej z drogi przez wieś i drogi w kierunku Rakszawy. Teren oznaczony strefą należy pozostawić niezabudowanym za wyjątkiem kontynuacji zabudowy mieszkaniowej przy drodze poprzecznej w południowej części strefy. Maksymalną wysokość zabudowy ustala się na 8 m do szczytu kalenicy.

STREFA E 3

Objemuje obszar ekspozycji widokowej budynku dawnej Dyrekcji Lasów Ordynacji Potockich. Obecnie teren zabudowany jest współczesnymi obiektami przemysłowymi. Teren wymaga uporządkowania przestrzennego na podstawie analizy krajobrazowej.

6.2.5. STREFA „K” - OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Strefa ta obejmuje obszary bezpośrednio związane z układem historycznym, znajdujące się w jego otoczeniu. Działalność konserwatorska w tej strefie winna zmierzać do zachowania bądź

137

częściowego odtworzenia elementów krajobrazu urzędzonego. Dla obszaru gminy wyznaczono strefy K obejmujące tereny krajobrazu kulturowego utworzonego integralnie z interesującym krajobrazem naturalnym powiązanego przeważnie z układem ruralistycznym. Zabrania się lokalizacji na obszarze strefy obiektów o dużej kubaturze, funkcji szkoldowej dla środowiska i dyszarmonizujących z tradycyjną zabudową i naturalnym otoczeniem. Nowa zabudowa winna być lokalizowana na historycznie zagospodarowanym terenie, zgodnie z wytycznymi do ochrony układów ruralistycznych. Winna być zachowana naturalna rzeźba terenu z ukształtowanymi jarami, wązozami, w których często płyną ciekł wodne oraz naturalne zadziwienie wąwozów i wzdłuż cieków wodnych. Tereny te w niewielkim stopniu skazone współczesną zabudową należy chronić przed przekształceniami oraz wykorzystać pod działalność turystyczno-wypoczynkową. Na terenie Gminy Czarna wyznacza się trzy strefy ochrony krajobrazu.

STREFA K1

Objemuje obszary wsi: Medynia Łańcucka, Medynia Głogowska, Pogwizdów i Zalesie. Na południu granica strefy biegnie wzdłuż Doliny Wisłoka, na wschodzie i zachodzie po granicy obszarów leśnych, na północy po granicy wsi. Obejmuje tereny zabudowane wsi wraz z układem łanowym pół oraz układem komunikacyjnym.

STREFA K2

Objemuje obszar Doliny Wisłoka i pokonanych w jej sąsiedztwie wsi: Wola Mała, Czarna, Dąbrówka. Na północy granica strefy biegnie wzdłuż linii kolejowej i granicy gminy, na wschodzie i zachodzie po granicy gminy, na północy po granicy obszarów leśnych i granicy gminy. Obejmuje tereny wzdłuż Doliny Wisłoka i Starego Wisłoczyska oraz zabudowę wsi wraz z układem łanowym pół i układem komunikacyjnym.

STREFA K3

Objemuje obszar wsi Krzemienica. Na południu granica strefy biegnie wzdłuż drogi E-4 i granicy gminy, na zachodzie i wschodzie po granicy gminy, na północy wzdłuż linii kolejowej. Obejmuje tereny zabudowy wsi wraz z układem łanowym pół oraz układem drożnym.

6.2.6. UKŁADY RURALISTYCZNE WRAZ Z ZABYTKOWĄ ZABUDOWĄ, KAPLICZKAMI, FIGURAMI, POMNIKAMI

Układy ruralistyczne obejmują historyczne układy planistyczne wsi. Na obszarach tych nowa zabudowa może być lokalizowana. Wskazane jest maksymalne zachowanie istniejących już układów działek, bez dalszego ich dzielenia (tereny te obecnie są już przeinwestowane). Wytyczne do nowej zabudowy oraz remontów istniejącej winny być wydawane przez gminne służby budowlane. Powinny one uwzględniać następujące wymogi konserwatorskie:

- nowe obiekty winny być, wysokością, detałem i kształtem symetrycznych, (najwyższe są dachów nawiązywać do historycznych rozwiązań architektonicznych), (najwyższe są obiekty parterowe o rzucie wydłużonego prostokąta),
- zaleca się utrzymanie istniejącej drewnianej zabudowy, kwalifikującej się do zachowania ze względu na stan techniczny, poprzez remont i adaptację dla współczesnych potrzeb, przy zachowaniu ogólnego charakteru architektury obiektu, tj. bryły, wysokości, kształtu dachu, detalu architektonicznego,
- podczas remontów obiektów dyszarmonizujących z historyczną zabudową należy dokonywać ich korekty estetycznej np. poprzez wprowadzenie tradycyjnej formy dachu, jako pokrycie dachu należy stosować dachówkę ceramiczną lub inny materiał imitujący ją formą i kolorem,
- wymagane jest pozostawienie niezabudowanych tzw. Na wsi, usytuowanych wzdłuż dolin rzecznych, zlokalizowanych przeważnie w środkowej części wsi. Tereny te pozostały do naszych czasów niezabudowane z uwagi na ich zalewowy charakter.

138

Zastosowanie się do w/w wymogów a w szczególności zastosowanie wysokich symetrycznych dachów krytych odpowiednim materiałem o barwie dachówki ceramicznej pozwoli w perspektywie kilkudziesięciu lat zaakcentować historyczny układ planistyczny wsi oraz nada estetyczny wygląd tej zabudowie poprzez likwidację szpecącej architektury. Ochroną należy objąć kapliczki i krzyże przydrożne, które posiadają duże walory artystyczne i historyczne. Niezbędna jest bieżąca kontrola władz gminy i konsultacje ze służbą konserwatorską przy każdorazowym podejmowaniu działań renowacyjnych tych obiektów. Zabytkowe obiekty architektury i inne obiekty niemawiane powyżej, niepołożone w strefach ochrony konserwatorskiej a figurujące w „Spisie zabytków architektury Gminy Czarna” (wykaz załączony do niniejszego opracowania) również podlegają ochronie konserwatorskiej. Ślad wszelkie prace remontowo-budowlane związane z ich ewentualną rozbudową i nadbudową, modernizacją, adaptacją i zmianą przeznaczenia winny być poprzedzone zgodą na nie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ze stanowiska konserwatorskiego wskazana jest też ochrona tradycyjnej, drewnianej zabudowy wiejskiej, tak mieszkalnej jak i gospodarczej, szczególnie będącej w dobrym stanie technicznym i położonej w strefach ochrony układów ruralistycznych. Należy remontować zgodnie z określonymi zasadami. Dopuszcza się adaptację poddaszy na cele mieszkalne.

6.2.7. PUNKTY, OSIE I CIĄGI WIDOKOWE

Ustala się 24 punkty, osie i ciągi widokowe. W ich zasięgu nie należy wprowadzać nowej zabudowy poza istniejącym zainwestowaniem oraz nasadzeń wysokimi drzewami i krzewami mogącymi przysłonić widok na zabytkowe obszary, obiekty i panoramy widokowe. Poza obszarem już zainwestowanym na dalszym planie widokowym wyjątkowo dopuszcza się możliwość lokalizacji obiektów parterowych, o małej kubaturze, z dachami tradycyjnymi 2 lub 4 spadowymi, symetrycznymi, pokrytymi dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko-podobnym. Budynki o dużej powierzchni zabudowy oraz wysokości wymagają uzgodnienia ze Służbą Ochrony Zabytków.

NAJWAŻNIEJSZE PUNKTY, OSIE I CIĄGI WIDOKOWE NA TERENIE GMINY CZARNA

Lp.	Lokalizacja	Widok w kierunku
1	Punkt widokowy w Pogwizdowie z drogi polnej do lasu Cisowiec	Widok w kierunku na zabudowę Medyni Głogowskiej i Pogwizdowa
2	Os widokowa ze skrzyżowania dróg w Medyni Głogowskiej	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
3	Os widokowa z drogi głównej przez Medynię Głogowską	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
4	Ciąg widokowy z drogi polnej od kościoła parafialnego do drogi głównej przez Medynię Głogowską	na zabudowę Medyni Głogowskiej i Łańcuckiej oraz Dolinę Wisłoka.
5	Punkt widokowy ze wzgórza z kapliczką w Medyni Głogowskiej (niedaleko kościoła parafialnego)	na zabudowę Medyni i Zalesia oraz Dolinę Wisłoka
6	Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na zabudowę Medyni Łańcuckiej
7	Os widokowa z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na kościół parafialny w Medyni Głogowskiej
8	Ciąg widokowy z drogi Zalesie-Medynia Głogowska	na zabudowę Zalesia
9	Os widokowa w Czamej z drogi od leśniczówki do przysiółka Podgórz	na kościół parafialny w Czamej.
10	Os widokowa z drogi głównej przez Czarną	na kościół parafialny
11	Os widokowa z drogi głównej przez Czarną (za mostem)	na kościół parafialny
12	Ciąg widokowy z drogi głównej przez Czarną	na zabudowę Czamej oraz przysiółków Kółki oraz Podgórz
13	Punkt widokowy	na zabudowę Woli Małej, Czamej.

139

	z drogi polnej w Woli Małej	Dąbrówek oraz Dolinę Wisłoka.
14	Os widokowa z drogi Czarna-Dąbrówki	na kościół parafialny w Dąbrówkach
15	Os widokowa z drogi Łańcut-Dąbrówki (na moście)	na kościół parafialny w Dąbrówkach.
16	Punkt widokowy z drogi głównej Dąbrówki-Wola Dalsza (na granicy wsi)	na zabudowę Woli Dalszej i Dolinę Wisłoka.
17	Ciąg widokowy z drogi głównej Czarna-Wola Mała	na zespół zabudowy Domu Zakonnego Sióstr Służebniczek Starowieskich oraz Stare Wisłoczysko
18	Punkt widokowy z drogi polnej w Krzemienicy	na Bazantarnie w Krzemienicy i Strażowie oraz zabudowę Strażowa
19	Punkt widokowy z drogi polnej przy starym cmentarzu w Krzemienicy	na zabudowę Krzemienicy
20	Os widokowa z drogi polnej w Woli Małej	na kościół parafialny w Dąbrówkach
21	Ciąg widokowy z drogi głównej Zalesie-Węgliska	na zabudowę Zalesia i Dolinę Wisłoka.
22	Punkt widokowy z drogi Łańcut – Czarna	na zabudowę Łańcuta
23	Punkt widokowy z drogi Łańcut-Krzemienica	na zabudowę Łańcuta
24	Punkt widokowy z drogi Krzemienica-Kraczkowa	w kierunku wschodnim na Łańcut i południowym na Kraczkową

6.2.8. OBIEKTY DYSHARMONIZUJĄCE Z OTOCZENIEM

Na terenie gminy, w jej poszczególnych miejscowościach zarówno na obszarach objętych ochroną konserwatorską jak i na pozostałych terenach powstało w ostatnich 30-stu latach wiele obiektów dysharmonizujących z dotychczasową, tradycyjną architekturą, niewkomponowanych w otaczający je krajobraz.

W czasie najbliższego remontu, aby dostosować ją do tradycyjnych rozwiązań (m.in. poprzez przykrycie ich symetrycznymi dachami połaciowymi zastosowanie odpowiedniego detalu architektonicznego, podziałów elewacji i odpowiedniej jej kolorystyki). W przypadku, gdy taka korekta jest niemożliwa do wykonania (istniejący, nietradycyjny dach, zbyt duża kubatura) należy zastąpić je wysoką zielenią.

6.2.9. CMENATARZE

Na obszarze Gminy Czarna obejmuje się ochroną wszystkie cmentarze, gdyż stanowią one wraz z towarzyszącymi im zadrzewieniami znaczący pozytywny element krajobrazu oraz istotną wartość kulturową poszczególnych wsi. Krajobraz wiejskich cmentarzy zmienił się w ciągu kilkudziesięciu lat, zniknęły drewniane i żelwne krzyże, kostnice, usunięto starodrzew, którym obsadzone były aleje i granice. Z tych względów konieczne jest objęcie ochroną konserwatorską cmentarzy oraz wybranych kwater, posiadających nagrobki o wartościach artystycznych, historycznych, kaplice grobowe, kostnice oraz starodrzew, jako wyodrębniona zabytkowa część, z pozostawieniem pozostałego terenu do dalszego użytkowania (pochówki). Administratorzy tych nekropoli winni zwrócić uwagę, aby nowych miejsc grzebalnych nie pozyskiwano kosztem likwidacji starych nagrobków. Dążyć należy do zachowania dawnego układu przestrzennego cmentarzy oraz harmonijnego powiązania starej zabytkowej części z nową. Nagrobki zabytkowe, pozbawione opieki, należy zabezpieczyć przed dalszym niszczeniem.

140

Szczególną ochroną na terenie Gminy Czarna należy objąć stare, opuszczone cmentarze w Krzemienicy i Medyni Głogowskiej objęte strefami ochrony konserwatorskiej B2 i B3.

Cmentarzom towarzyszy również starodrzew, który podkreśla i uczyłnia jego rolę w krajobrazie gminy. Na terenie gminy znajdują się jeszcze cmentarze choleryczne, które powinny być zachowane i oznakowane.

6.2.10. RZEZBA TERENU, SKARPY, CIEKI WODNE, ZIELEŃ

Bogato ukształtowaną rzeźbę terenu w południowej części gminy należy pozostawić w stanie niezmiennym, unikając już na etapie planowania takich decyzji lokalizacyjnych, które mogłyby dopuszczać niwielację ciekawie usytuowanych w krajobrazie skarp.

W stosunku do wszystkich cieków wodnych, rowów i skarp w granicach opracowania przyjęto zasadę:

- należy udrożnić cieki a zwłaszcza Stare Wisoczysko,
- po zabezpieczeniu brzegów powinny one pozostać w postaci odkrytej,
- celem ich ewentualnej regulacji powinno być zahamowanie odpływu wód powierzchniowych oraz wzbogacanie układów poprzez budowę jazów i małych zbiorników.

Natomiast w stosunku do zieleni na terenie Gminy Czarna należy przyjąć nadrzędną zasadę, że należy zdecydowanie chronić obecnie istniejącą oraz dążyć do jej uzupełnienia, zwłaszcza w niektórych częściach gminy, gdzie w pokole XVIII wieku znajdowały się zwarte kompleksy łąsne.

Ochroną należy objąć także kręte trasy cieków wodnych i nadbrzeżne zadrzewienia.

6.2.11. POSTULATY KONSERWATORSKIE

W nawiązaniu do dotychczasowych ustaleń zawartych w wytycznych konserwatorskich i danych historycznych zawartych w różnych opracowaniach oraz znanych z wizji lokalnej w poszczególnych miejscowościach gminy, należy wziąć pod uwagę także inne zagadnienia przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Należy zadbać o to, by znajdujące się na terenie gminy liczne kapliczki, krzyże przydrożne, mogiły pojedyncze i zbiorowe oraz pomniki, obeliski i tablice pamiątkowe zostały otoczone opieką oraz odpowiednio wyeksponowane, jako charakterystyczne ślady historii tego terenu. Dotyczy to także całego obszaru gminy.

Także ważne wydarzenia z dziejów poszczególnych miejscowości oraz związane z wybitnymi postaciami z terenu gminy powinny zostać w odpowiedni sposób upamiętnione. Przy nadawaniu nazw nowym jednostkom osiedleńczym należy brać pod uwagę historyczne nazwy odnotowane w dokumentach i starych planach oraz utrwalone w miejscowej tradycji.

7. KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCEN STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ GMINY

7.1 KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCEN STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

7.1.1. PRZESŁANKI KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ

Tradycyjną funkcją terenów wiejskich była funkcja rolnicza. W wyniku postępujących procesów urbanizacji oraz czynników ekonomicznych (nieoptymalność produkcji rolnej i hodowlanej) oraz społecznych (degradacja rangi zawodu rolnika) spowodowały generalną zmianę funkcji Gminy Czarna z rolno – osadniczej na usługowo – osadniczą.

Układ przestrzenny gminy opiera się o istniejące jednostki osadnicze:

- miejscowość Czarna, która w strukturze sieci osadniczej jest ośrodkiem gminnym,
- miejscowość Krzemienica położona w południowo – zachodniej części gminy,
- miejscowości Medynia Głogowska, Medynia Łanuccka Pogwizdów i Zalesie położone w północno – zachodniej części gminy,
- miejscowości Wola Mała i Dąbrowki położone w północno – wschodniej części gminy.

Gmina będzie oferować tereny budowlane z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowo – usługowe i rekreacyjno – wypoczynkowe. Atrakcją dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów będą szczególnie:

- nieprzejęte walory krajobrazowe,
- dobry stan środowiska przyrodniczego,
- szeroko rozwinięta sfera usług podstawowych,
- wysokie standardy zamieszkiwania i przebywania,
- gwarancja spokoju i bezpieczeństwa.

W Studium opracowano trzy wersje prognozy demograficznej do 2015 r. Według najbardziej optymistycznej prognozy w 2015 r. w gminie Czarna mieszkać będzie 12 785 osób.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE GMINY CZARNA

Rok	Liczba ludności		
	Wersja 1	Wersja 2	Wersja 3
2000	10 698	10 708	10 738
2005	11 096	11 156	11 350
2010	11 420	11 662	12 050
2015	11 696	12 218	12 785

7.1.2. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA GMINY

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna jest dokumentem planistycznym, który kształtuje strukturę funkcjonalno – przestrzenną Gminy Czarna, jako fragmentu większego obszaru w nawiązaniu do zagospodarowania terenów przyległych. Wiodącą ideą rozwoju i przestrzennego zagospodarowania będzie wielofunkcyjność

obszaru jako optymalna droga do racjonalnego gospodarowania jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i przyspieszonej redukcji opóźnienia cywilizacyjnego znacznej jego części. Dla południowej części Gminy Czarna obejmującej miejscowości Krzemienica zaproponowano model rozwoju opartego na istniejącej drodze krajowej E-4 z systemem dróg poprzecznych tworzących łącznie podstawowy ruszt komunikacji obszaru metropolitalnego rozwijającej się aglomeracji rzeszowskiej a konkretnie jej odcinka Rzeszów – Łańcut. Rozwój przestrzenny miejscowości Czarna i podstawaowych jednostek osadniczych gminy planuje się w wielkościach wynikających z przyjętej optymistycznej wersji prognozy demograficznej przy jednoczesnym zdefiniowaniu progowych wielkości tego rozwoju.

7.1.3. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W PODSTAWOWYCH OBSZARACH FUNKCJONALNYCH

Gmina Czarna to w perspektywie kilkunastu lat wielofunkcyjny zespół jednostek osadniczych wyposażonych w kompletną infrastrukturę społeczną. Obok nowych terenów mieszkalnictwa pojawiają się zespoły zabudowy usługowej. Czynnikiem genującym rozwój przestrzenny będzie rozbudowa systemu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej. Gospodarka nieruchomościami oraz rozwój budownictwa wpłyną z kolei na wzrost zamożności mieszkańców.

Rozwój i przekształcenia struktury przestrzennej gminy obejmują:

- obszary leśne i ośrodki produkcji leśnej,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo - usługową,
- obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi publiczne,
- obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne,
- tereny omentarzy,
- tereny, które mogą być przeznaczone pod ośrodki sportu, turystyki i rekreacji,
- tereny eksploatacji powierzchniowej,
- tereny wód powierzchniowych,
- tereny komunikacji,
- tereny urządzeń infrastruktury technicznej.

Obszary leśne

Obszary leśne, oznaczone na rysunku symbolem RL, obejmują lasy istniejące i grunty leśne. Wszystkie lasy na terenie gminy, bez względu na stan własności, zaliczone są do ochronnych obszarów leśnych miasta Rzeszowa. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urządzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wędrowna.

Obszary ośrodków produkcji leśnej, oznaczone na rysunku symbolem RLO, obejmują tereny istniejące zainwestowane jako ośrodki produkcji leśnej z możliwością ich dalszej rozbudowy przy pogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego.

[1. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL⁷, w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar leśny w którym dopuszcza się:
 - urządzenie trwałych ciągów spacerowych;
 - przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
 - lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
 - wskaźnik powierzchni czynnej biologicznie – nie mniejszy niż 90%.]⁷

[2. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL⁵, w Medyni Łańcuckiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar leśny w którym dopuszcza się:
 - urządzenie trwałych dróg i ciągów spacerowych;
 - dopuszcza się budowę dróg leśnych i lokalnych publicznych;
 - przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
 - lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej].⁸

[3. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL² w Czarniej

W miejscowości Czarna wyznaczono obszary lasów oznaczone na rysunku symbolem RL⁵. Obowiązuje w nich zakaz realizacji budynków i budowli z wyjątkiem służących gospodarce leśnej, obronności ochronie zdrowia, oraz wypoczynkowi i obsłudze turystów. Wszelkie działania na terenie lasu, w tym dotyczące zagospodarowania turystycznego, muszą odbywać się zgodnie z wytycznymi zawartymi w planach urządzenia gospodarstwa leśnego. Jedyną dopuszczalną formą turystyki w lasach jest forma wędrowna.⁹

[4. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL¹¹, w Dąbrówkach i Czarniej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- 1) Obszar leśny w którym dopuszcza się:
 - urządzenie trwałych dróg i ciągów spacerowych;
 - dopuszcza się budowę dróg leśnych i lokalnych publicznych;
 - przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej) w tym 6 istniejących studni głębinowych wraz z planowanymi studniami bisowymi oraz sieci wodociągowej – ujęć wody miasta Łańcuta;
 - lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej,
- 2) W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej.
- 3) nakazuje się opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagających wyłączenia z produkcji rolnej i leśnej]¹¹

[5. Obszar leśny oznaczony na rysunku Studium symbolem RL¹³, w Czarniej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszar leśny w którym dopuszcza się przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.]¹³

[Obszary zieleni

Obszary zieleni, oznaczone na rysunku symbolem ZN, obejmują obszary zieleni, szczególnie zieleni wzdłuż cieków wodnych, którą należy objąć ochroną. Należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które określa szczegółowe warunki zagospodarowania terenów, w tym zakazy zabudowy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego. W opracowaniach planistycznych wskazane jest przekształcenie części terenów zieleni w zieleni urządzonej, publicznej.

Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

[1. Obszary zieleni oznaczone na rysunku Studium symbolami ZN¹⁴, ZN², ¹⁴, ZN³, ¹⁴ w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary zieleni w których dopuszcza się:
 - urządzenie trwałych ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych;
 - przebieg sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
 - lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
 - regulację potoku Pogwizdówka,
 - wskaźnik powierzchni czynnej biologicznie – nie mniejszy niż 80%.]¹⁴

12. **Obszary zieleni oznaczone na rysunku Studium symbolami ZP³**

W miejscowości Czarna i Medynia Łańcutka wyznaczono obszary zieleni urządzonej oznaczone na rysunku symbolem ZP³. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy określić zasady i warunki zagospodarowania tych terenów, wskaźników zagospodarowania nie ustala się.^f

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny oznaczone na rysunku symbolami: RP i użytków rolnych bez prawa zabudowy stanowiące kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o wysokich wartościach bonitacyjnych w zasadzie pozabawione istniejącej zabudowy i na których nie należy lokalizować nowej zabudowy za wyjątkiem uzupełnienia, przebudowy i modernizacji istniejącej zabudowy a także obiektów związanych z produkcją rolną oraz elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej oraz obszary wyłączone z zabudowy stanowiące kompleksy gruntów ornych i użytków zielonych o niskich wartościach bonitacyjnych leżące w terenach osuwiskowych bądź narazonych na erozję w zasadzie pozabawione istniejącej zabudowy z przewagą terenów wskazanych do zalesienia.

RO obszary stanowiące grunty rolne położone w najbliższym sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy stanowiące naturalną rezerwę perspektywiczną rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych,

RM obszary oznaczone symbolem RM z możliwością ograniczonej zabudowy pensjonatów i rezydencjonalnej na działkach min. 25 a zagospodarowanych ekstensywnie z bezwzględny zapewnieniem sprostania przepisom szczególnym w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych.

[RZ³ tereny zieleni łęgowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych.]^f

W kompleksach obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej znajdują się:

- obszary zadrzewień śródpolnych,
- obszary z możliwością eksploatacji surowców mineralnych.

Dopuszcza się powierzchniową eksploatację surowców mineralnych stanowiących bogactwo tej ziemi i jej wnętrza pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów szczególnych w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, gruntów rolnych i leśnych dotyczących okresów przygotowania, eksploatacji i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

[Dopuszczenie eksploatacji powierzchniowej nie dotyczy terenów położonych w miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mip. - Łańcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica oznaczonych symbolami RP³.]^f

Tereny te stanowią obszary strategiczne gminy, z uwagi na istniejące uwarunkowania wymagają sporządzenia planu miejscowego. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno – wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie posiadanych koncepsji udzielonych przez ministra właściwego ds. ochrony środowiska i zasobów naturalnych.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

[1. **Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP^{1A}, RP^{2A}, RP^{3A}, RP^{4A}, RP^{5A} w Medyni Głogowskiej:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w których dopuszcza się:
 - budowę i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej;
 - lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
 - budowę i rozbudowę lokalnego układu komunikacji kolbowej i pleszej do obsługi działek w granicach obszaru;
 - przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.]^{4A}

12. **Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP³ w Czarniej:**

[W miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mip. - Łańcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica wyznaczono tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone symbolem RP³.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z gruntami rolnymi o najwyższej bonitacji I - III klasy, objętymi ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze.

2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów RP³:

- tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objętych ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze,

- niewielka część terenów wzdłuż Wisłoka i obniżenia w południowo-wschodniej części obszaru jest położona w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,

- znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5%.

- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane

- stanowiska archeologiczne:

- stanowisko nr 7 (AZP 101-78/9) osada Łużycka, osada przeworska

- stanowisko nr 8 (AZP 101-78/10) osada Łużycka,

- w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie

- jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.

3. Wytyczne określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych: Dla terenów rolniczych, oznaczonych symbolem RP³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:

RP³ tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze:

- dostępność komunikacyjna terenów z dróg wewnętrznych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzką Nr 881 Sokółów Mip. - Łańcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica,

- zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,

- dopuszcza się rekultywację istniejących terenów poeksploatacyjnych w kierunku leśnym lub wodnym,

- dopuszcza się lokalizację dróg i dojazdów do pól, rowów oraz urządzeń melioracyjnych,

- dopuszcza się lokalizację zabezpieczeń przeciwpowodziowych,

- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, dopuszcza się przebudowę elementów infrastruktury technicznej.

4. Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów: wskaźników urbanistycznych dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonych symbolem RP³ nie określa się.^f

3. **Obszary tereny zieleni łęgowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych, oznaczone symbolami RZ³ w Czarniej:**

W miejscowości Czarna po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mip. - Łańcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica wzdłuż Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego wyznaczono tereny zieleni łęgowej stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych, oznaczone symbolami RZ³.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:

Tereny trwałych użytków zielonych stanowiące naturalną otulinę biologiczną cieków wodnych w tym Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego.

2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów RZ³:
 - tereny wzdłuż Wisłoka i obniżenia w południowo-wschodniej części obszaru oraz Potoku Zalesiańskiego są położone w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
 - znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Wisłoka Q 0,5%,
 - w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.

3. Wytyczne określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:

Dla terenów zieleni łęgowej, oznaczonych symbolem RZ³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:

RZ³ tereny występowania gruntów rolnych w tym gruntów o najwyższej bonitacji I - III klasy, objęte ustawową ochroną polegającą na ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze:

- dostępność komunikacyjna z terenów przyległych,
- zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,
- zakaz eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych,
- dopuszcza się lokalizację dróg i dojazdów do pól, rowów oraz urządzeń melioracyjnych,
- dopuszcza się lokalizację zabezpieczeń przeciwpowodziowych,
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się przebudowę elementów infrastruktury technicznej.

4. Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

wskaźników urbanistycznych dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonych symbolami: RZ³ nie określa się.⁹

4. [Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku Studium symbolami RP,⁹ RP,⁹, w Czarniej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- 1) Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w których dopuszcza się:
 - budowę i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej;
 - budowę i rozbudowę lokalnego układu komunikacji kłowej i pieszej do obsługi działek w granicach obszaru;
 - budowę parkingów dla obsługi terenów mieszkaniowych i cmentarza;
 - Należy prowadzić nadzór archeologiczny na terenie RP,⁹ fragmentu stanowiska archeologicznego, w znacznym stopniu zniszczonego przez użytkowanie cmentarza;
 - przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.
- 2) W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajoobrazowego Puszczy Sandomierskiej.⁹

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo - usługową

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oznaczone na rysunku symbolem M, obejmują tereny już zabudowane i mogące być przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod realizację zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej wraz z drogami, parkingami, garażami, zielenią towarzyszącą i niezbędną infrastrukturą techniczną przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu. Uciążliwość usług nie może wykraczać poza granice działki i powodować pogorszenia stanu

środowiska. Wejście na zupełnie nowe tereny wymaga sporządzenia planu miejscowego. W ramach obszarów znajdują się tereny wymagające przekształceń lub rehabilitacji zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów: 1. Obszary zabudowy mieszkaniowej oznaczone na rysunku Studium symbolami M₁ i M₂:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej komercyjnej o charakterze podstawowym z wykluczeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw, stacji bazowych telefonii komórkowych;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej, infrastruktury technicznej;
- Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej;
- Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kłowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną - zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Nakazuje się kontynuację systemu zieleni urządzonej wzdłuż cieków wodnych;
- Nakazuje się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 0,5;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 10 m dla zabudowy jednorodzinnej i zabudowy usługowej;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pości od 30° do 45°;
- parkowanie pojazdów winno być zabezpieczone na działkach własnych;
- maksymalnie 10 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu.¹

2. [Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczone na rysunku Studium symbolami M₁^A, M₂^A, M₃^A, M₃^A, w Medyni Głogowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - sieci infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną - zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 9 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

3. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M₄ w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 9 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

4. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M₅ w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;

- maksymalna wysokość zabudowy 2 kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 9 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

5. [Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M¹ w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Nakazuje się zaopatrzenie budynków w wodę jedynie z sieci wodociągowej gminnej;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji;
- Nakazuje się ochronę stanowiska archeologicznego oznaczonego na załączniku graficznym 15¹,
- W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej;

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-0,6;
- wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie większy niż 30%;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 9 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.]¹

6. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług, oznaczone na rysunku Studium symbolami MIU₁⁴, MIU₂⁴, MIU₃⁴, MIU₄⁴ w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Tereny zabudowane i wskazane pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem zabudowy usługowej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej komercyjnej z wyłączeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy dwie kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pości od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych,
- maksymalnie 10 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym.]]⁴⁴

7. [Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem M¹, w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinna, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrżnych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-0,6;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 10 m;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pości od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.

8. Obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem MIU¹ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- obszar wskazany pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinna, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej komercyjnej z wyłączeniem wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedazy powyżej 2000 m², inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrżnych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;

- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się lokalizację systemu ścieżek rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-0,6;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 12 m;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu pości od 30° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.]]

9. Obszary zabudowy mieszkaniowej w Czarnej oznaczone na rysunku Studium symbolami MN¹

[M¹ miejscowości Czarna w terenach położonych po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mlp. - Łanicut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica, wyznacza się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone symbolami MN¹.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:
 - po południowo - zachodniej stronie drogi wojewódzkiej 881 Sokółów Mlp. - Łanicut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica wyznacza się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług oznaczone symbolami MN¹, ograniczone od strony zachodniej terenami górnicyzmi oraz terenami eksploatacji powierzchniowej pospółlitych surowców mineralnych płasków i zwirow oznaczone symbolami PE¹.
2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:
 - w terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się wyłącznie lokalizację usług niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i uciążliwości nieprzekraczającej dopuszczalnych norm środowiska poza granicami własnych działek, dostępność komunikacyjna systemem dróg wewnętrznych i ciągów pieszo-jezdnych powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzka, dopuszcza się dostępność komunikacyjną istniejących działek bez innej dostępności komunikacyjnej zjazdami indywidualnymi z drogi wojewódzkiej,
 - w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 18 (AZP 101-78/20) - ślad osadnictwa kultury lużyckiej,
 - w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127.
3. Wytyczne określania zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczonych symbolem MN¹ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:
 - nieprzekraczalne linie zabudowy,
 - usytuowanie obiektów kubaturowych,
 - gabaryty i wysokość obiektów kubaturowych (ograniczenia dotyczące wysokości nie mogą dotyczyć inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej).

4. **Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:**
- minimalna szerokość frontu działki 16,0 m, minimalna powierzchnia 0,10 ha, kąt położenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°;
 - w granicach każdej wydzielonej działki budowlanej należy przewidzieć minimum 2 miejsca postojowe na każdy lokal mieszkalny w tym miejsca w garażu plus odpowiednią ilość miejsc postojowych, zgodnie ze wskazaniami 1 miejsce + 1 na każde rozpoczęte 50 m² powierzchni użytkowej usług lub powierzchni sprzedaży;
 - powierzchnia zabudowy kubaturowej do 30% w stosunku do każdej wydzielonej działki budowlanej;
 - minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 50 % terenu lub każdej wydzielonej działki budowlanej.]

10. [Obszar zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczony na rysunku Studium symbolem UJm⁰ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- obszar wskazany pod zabudowę usługową z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w której dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej komercyjnej z wyłączeniem: wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także kolidujących z zabudową mieszkaniową pod względem funkcji, skali i formy, w tym stacji paliw;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej; infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego;
- Nakazuje się realizację zabudowy o gabarytach i formie oraz układzie zgodnym z warunkami i tradycją lokalną – zgodnie z niżżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych w zakresie projektowanej funkcji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-1,0;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy trzy kondygnacje nadziemne, nie wyżej jak 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 30° do 45°;
- parkowanie pojazdów zabezpieczone na działkach własnych.]⁶

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczane pod usługi publiczne

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi publiczne, oznaczone symbolem U, obejmują tereny zainwestowane i obszary, które mogą być przeznaczane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod lokalizację i perspektywiczny rozwój usług publicznych zgodnie z potrzebami rozwojowymi obsługiwanych jednostek osadniczych np. kultury, oświaty, zdrowia. Generalnie wskazanie na określone przeznaczenie terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, rozumiane jako dominująca funkcja terenu, nie wyklucza adaptacji istniejącego zainwestowania czy lokalizacji nowych obiektów zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem analizy aktualnych i perspektywicznych potrzeb terenowych.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

1. Obszary lokalizacji usług publicznych z dopuszczeniem usług komercyjnych nie przekraczających 50% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami U¹, U², i U³:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych, w tym:

- usługi oświaty,
 - usługi kultury,
 - usługi zdrowia,
 - usługi administracji publicznej,
 - targowisko
 - zabudowa usługowa
 - zabudowę usługową wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi,
 - drogi publiczne klasy dojazdowej i lokalnej;
 - drogi wewnętrzne, parkingi, garaże, zieleni urządzonej;
- Nakazuje się lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej i stacji paliw;
- Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru U¹, i U², tak by tworzyła harmonijny kompleks usług w zieleni urządzonej – zgodnie z niżżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej;
- Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kołowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 16 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°; sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- maksymalnie 30 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu nazimnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.]²

2. [Obszary lokalizacji usług publicznych z dopuszczeniem usług komercyjnych nie przekraczających 30% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami U¹, U², U³, U⁴, U⁵ w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych z dopuszczeniem:
 - usług komercyjnych;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży,
 - zieleni urządzonej;
 - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- Nakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnych oddziaływania na środowisko;

- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.}]⁴

3. [Obszar lokalizacji usług publicznych, oznaczony na rysunku Studium symbolem U_p¹⁷:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług publicznych z dopuszczeniem:
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
 - zieleni urządzonej;
 - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.
- Zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 20 % powierzchni działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy 0,2-1,2 dla działki budowlanej;
- należy ustalić nieprzekraczalną lub obowiązującą linię zabudowy od drogi publicznej;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 12 m;
- dachy spadowe (o nachyleniu połaci od 15° do 45°) lub płaskie;
- dopuszcza się stosowanie dachów zielonych;
- dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i podziemnych.}]¹⁷

Obszary zabudowane i obszary, które mogą być przeznaczone pod usługi komercyjne

Obszary szeroko rozumianych usług komercyjnych handlu, produkcji i rzemiosła, oznaczone symbolem U, obejmują tereny przeważnie niezabudowane, położone wzdłuż głównych istniejących i planowanych dróg, które mogą być w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone pod realizację wszelkiego rodzaju obiektów i zespołów usługowych. Tereny te stanowią w większości obszary strategiczne gminy.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

1. Obszary lokalizacji usług komercyjnych oznaczone na rysunku Studium symbolami U₁, U₂, U₃:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych, w którym dopuszcza się lokalizację dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej, dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej oraz infrastruktury technicznej;
- Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;
- Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru U₁, U₂ i U₃, tak by tworzyła harmonijny kompleks usług;
- Nakazuje się kształtowania zabudowy w otoczeniu zieleni urządzonej- zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy.;

- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakazuje się objęcie ochroną konserwatorską istniejącej kapliczki i starodrzewiu;
- Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1,2;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°; sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla każdego z obszarów;
- maksymalnie 50 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.}]²

[Obszar lokalizacji usług komercyjnych, oznaczony na rysunku Studium symbolami U₁⁴, w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
 - zieleni urządzonej;
 - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.
- zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnych oddziaływania na środowisko;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

Obszary lokalizacji usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nie przekraczających 50% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczone na rysunku Studium symbolami UIM₁^{4a} i UIM₂^{4a} w Między Głogowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:
 - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
 - zieleni urządzonej;
 - sieci infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.
- zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykazuje przekroczenia norm dopuszczalnych oddziaływania na środowisko;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakaz opracowania mpzp.

środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;
– Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
– Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

– minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
– przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
– maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 12 m;
– dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°;
– ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
– dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

4. Obszar lokalizacji usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nie przekraczających 50% terenu przeznaczanego pod zabudowę, oznaczony na rysunku Studium symbolem U/M₃^{4a} w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

– Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych z dopuszczeniem:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej;
- dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
- zieleni urządzonej;
- sieci infrastruktury technicznej;
- inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

– Zakazuje się lokalizacji stacji paliw;

– Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na

środowisko;

– Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;

– Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

– minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu działki budowlanej;
– przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
– maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 12 m;
– dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 25° do 45°;
– ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
– dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.

5. Obszar lokalizacji produkcji z dopuszczeniem usług, oznaczony na rysunku Studium symbolami PU₁^{4a} w Pogwizdowie:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- zabudowy wskazanej pod lokalizację produkcji i usług komercyjnych;
- zabudowy produkcyjnej z dopuszczeniem usług;
- składów i magazynów;
- dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
- zieleni urządzonej;
- sieci infrastruktury technicznej;
- inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

– Zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na

środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;
– Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
– Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

– minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
– przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
– maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 15 m;
– dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 15° do 45°;
– ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
– maksymalnie 30 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.

6. Obszary lokalizacji usług i produkcji, oznaczone na rysunku Studium symbolami U/P¹⁹ w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

– Obszary wskazane pod lokalizację usług komercyjnych i produkcji, w których dopuszcza się lokalizację:

- składów i magazynów;
- dróg publicznych dojazdowych i lokalnych;
- dróg wewnętrznych;
- parkingów, garaży;
- zieleni urządzonej;
- sieci infrastruktury technicznej.

– Zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;

– należy uwzględnić ograniczenia i warunki wynikające z położenia obszaru:

- otoczenia lotniska Rzeszów – Jasionka, w zasięgu powierzchni ograniczających zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych lotniska Rzeszów – Jasionka,
- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 "Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów",
- obiektu ujętego w gminnej ewidencji zabytków: Młyn elektryczny, działka nr 1831/1 w Czarnej (Numer karty adresowej 88/1696).

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

– minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 20 % powierzchni działki budowlanej (terenu inwestycji);
– wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki budowlanej nie większy niż 60% powierzchni działki budowlanej (terenu inwestycji);
– wskaźnik intensywności zabudowy 0,04-1,5 dla działki budowlanej (terenu inwestycji);
– przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
– maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 16 m;
– dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 15° do 45°, dachy płaskie, tarasy lub dachy zielone;
– dopuszcza się lokalizowanie parkingów naziemnych i wielopoziomowych.]⁹

7. [Obszar lokalizacji usług komercyjnych oznaczony na rysunku Studium symbolem U¹:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

Obszar wskazany pod lokalizację usług komercyjnych, w którym dopuszcza się lokalizację:

- usług hotelarsko – gastronomicznych i handlowo – magazynowych;
 - dróg wewnętrznych, parkingów i garaży;
 - zieleni urządzonej oraz infrastruktury technicznej.
- Wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej zespołu budynków dawnego Zarządu Lasów Ordynacji Potockich, wpisanego do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego na podstawie decyzji o wpisie do rejestru zabytków A-962 z dnia 12.06.1976 r..
- Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej z uwzględnieniem strefy ochrony konserwatorskiej.
 - Zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
 - Nakazuje się kształtowania zabudowy w otoczeniu zieleni urządzonej– zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy.
 - Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych.
 - Nakaz opracowania mpzp.
 - W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszcz Sandomierskiej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy nie większa niż 0,5;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 40 % terenu;
- wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni terenu nie większy niż 30%;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy do 12 m;
- dachy dwu lub wielospadowe o nachyleniu połaci od 10° do 45°, sposób kształtowania połaci dachowych harmonijny dla całego obszaru;
- maksymalnie 20 miejsc postojowych na wydzielonych parkingach naziemnych.]⁹

8. [Obszar lokalizacji produkcji z dopuszczeniem usług, oznaczony na rysunku Studium symbolami PU¹⁰ w Krzemienicy:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację produkcji i usług komercyjnych:
 - zabudowy produkcyjnej z dopuszczeniem usług;
 - składów i magazynów,
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży;
 - zieleni urządzonej;
 - sieci infrastruktury technicznej;
- zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzony raport oddziaływania na środowisko wykaże przekroczenia norm dopuszczalnego oddziaływania na środowisko;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 10 % terenu działki budowlanej;
- wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki 0,2-1,0;
- przy kształtowaniu linii zabudowy należy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość budynków usługowych do 15 m;
- maksymalna wysokość budynków produkcyjnych, składowych i magazynowych do 25 m;

159

- dachy o nachyleniu połaci od 1° do 20°;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- miejsca postojowe na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych i wielopoziomowych.]¹⁰

Tereny cmentarzy

Tereny cmentarzy (oznaczone symbolem ZC) obejmują istniejące cmentarze przewidziane do utrzymania i znacznego poszerzenia wraz ze strefą sanitarną o szerokości 50 m. W ramach terenów lub ich sąsiedztwie dopuszcza się lokalizację parkingów o wielkościach zapewniających pełne potrzeby w tym zakresie.

1. [Obszar lokalizacji cmentarza parafialnego oznaczony na rysunku Studium symbolami ZC^{1A} w Medyni Głogowskiej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar wskazany pod lokalizację cmentarza parafialnego w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy sakralnej tj. kaplice, pomniki;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
 - inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.
- Teren należy zagospodarować jako jedną działkę;
- Nakaz opracowania mpzp dla całego obszaru.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 20 m;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.]¹¹

2. [Obszar lokalizacji cmentarza oznaczony na rysunku Studium symbolami ZC¹ w Czarniej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar wskazany pod lokalizację cmentarza w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy sakralnej tj. kaplice, pomniki;
 - dróg wewnętrznych, parkingów, zieleni urządzonej;
 - infrastruktury technicznej;
- Teren należy zagospodarować jako jedną działkę;
- Należy prowadzić nadzór archeologiczny na terenie fragmentu stanowiska archeologicznego, w znacznym stopniu zniszczonego przez użytkowanie cmentarza;
- W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszcz Sandomierskiej;
- Dopuszcza się rozbudowę cmentarza po uchwaleniu mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyżej jak 20 m;
- maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu naziemnym.]⁹

160

Tereny, które mogą być przeznaczone pod ośrodki sportu, turystyki i rekreacji

Usługi sportu, turystyki i rekreacji, oznaczone na rysunku symbolem US oraz obejmują tereny, które mogą być użytkowane i przeznaczane na urządzenia i obiekty sportowe i rekreacyjne oraz związane z nimi zabudowę kubaturową, zieleni publiczną, drogi i parkingi oraz niezbędna infrastruktura techniczna przy zachowaniu warunków wynikających z przepisów szczególnych, ochrony środowiska przyrodniczego kulturowego i krajobrazu. Przewidziano ośrodki sportu i rekreacji w Czarnej, Krzemienicy, Pogwizdowie, Miedyni Głogowskiej, Zalesiu oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

[Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych obszarów:

3. **Obszary lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US₁ i US₂:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszary wskazane pod lokalizację terenów sportu i rekreacji w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi, z wykluczeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także sprzecznym z charakterem zabudowy związanej ze sportem i rekreacją pod względem funkcji i formy np. stacji paliw,
 - dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej,
 - dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej,
 - infrastruktury technicznej;
- Zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;
- Nakaz kształtowania zabudowy spójnej w gabarycie i formie oraz układzie dla całego obszaru US₁ i US₂, tak by tworzyła harmonijny kompleks usług w zieleni urządzonej- zgodnie z niżej podanymi parametrami i wskaźnikami dotyczącymi kształtowania zabudowy;
- Nakazuje się realizację kompleksu zieleni urządzonej wzdłuż cieków wodnych, charakterze rekreacyjnym i retencyjnym;
- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;
- Budowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacji kolowej i pieszej do obsługi działek budowlanych w granicach obszaru;
- Nakaz opracowania mpzp dla każdego z obszarów.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- maksymalna intensywność zabudowy 1, 0 dla każdego z obszarów,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 30 % terenu działki budowlanej;
- przy kształtowaniu linii zabudowy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy 20 m;
- sposób kształtowania połaci dachowych jednolity dla obszarów US₁ i US₂;
- maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu nazimnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów podziemnych.¹

4. **[Obszar lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US₁⁴ w Pogwizdowie:**

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- Obszar wskazany pod lokalizację terenów sportu i rekreacji w zieleni urządzonej, w których dopuszcza się lokalizowanie:
 - zabudowy usługowej wraz z obiektami i urządzeniami służącymi realizacji celów publicznych oraz usługami komercyjnymi, z wykluczeniem obiektów

handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także sprzecznym z charakterem zabudowy związanej ze sportem i rekreacją pod względem funkcji i formy np. stacji paliw,

- dróg publicznych klasy dojazdowej i lokalnej,
- dróg wewnętrznych, parkingów, garaży, zieleni urządzonej,
- infrastruktury technicznej;
- inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

- Nakazuje się realizację kompleksu zieleni urządzonej wzdłuż cieków wodnych, o charakterze rekreacyjnym i retencyjnym;

- Dopuszcza się przekształcanie za pomocą podziałów istniejących układów własnościowych;

- Nakaz opracowania mpzp.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (PBC) nie mniej niż 60 % terenu;
- przy kształtowaniu linii zabudowy ustalić odległość nieprzekraczalnej lub/i obowiązującej linii zabudowy od dróg publicznych;
- maksymalna wysokość zabudowy nie wyższej jak 20 m;
- ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- maksymalnie 100 miejsc postojowych na wydzielonym parkingu nazimnym, dopuszcza się lokalizowanie parkingów wielopostojowych.¹

4. **Obszary lokalizacji usług sportu i rekreacji oznaczone na rysunku Studium symbolami US³**

[W miejscowości Czarna tereny położone po południowo - zachodniej stronie drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokołów Mlp. - Łancut - Karliczuga - Fruchnik - Żurawica w tym tereny po zakończony eksploatacji surowców mineralnych należy rekultywować w kierunku rekreacyjnym.

1. **Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów:**
Wyznacza się tereny sportu i rekreacji w tym tereny z dopuszczeniem obiektów rekreacji indywidualnej, oznaczone symbolami US³.
2. **Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów sportu i rekreacji oznaczone symbolami US³:**
 - dopuszcza się wyłączenie lokalizację usług niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko poza i uciążliwości nieprzekraczającej dopuszczalnych norm środowiska poza granicami własnych działek,
 - dostępność komunikacyjna systemem dróg wewnętrznych i ciągów pieszo-jezdnym powiązanych komunikacyjnie z drogą wojewódzka,
 - w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127, dopuszczenie lokalizacji obiektów kubaturowych na podstawie lokalnych uwarunkowań.
3. **Wytyczna określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych: Dla terenów sportu i rekreacji oznaczonych symbolami US³, należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:**
 - dopuszcza się podział na działki: minimalna szerokość frontu 36,0 m, minimalna powierzchnia 0,30 ha, kąt położenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°,
 - podział terenów rekreacji indywidualnej na działki: minimalna szerokość frontu 15,0 m, minimalna powierzchnia 0,05 ha, kąt położenia granic w stosunku do pasa drogowego od 80° do 90°,
 - zakazuje się eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych,

- lokalizacja obiektów kubaturowych z uwzględnieniem lokalnych warunkowań,
 - lokalizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej z uwzględnieniem lokalnych warunkowań,
 - w zagospodarowaniu terenu uwzględnić odległości od istniejących oraz projektowanych elementów uzbrojenia.
4. Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów US¹:
- w granicach terenów przewidzieć odpowiednią do przeznaczenia terenów ilość miejsc postojowych dla użytkowników stałych i czasowych, w granicach terenów rekreacji indywidualnej należy przewidzieć minimum 1 miejsce postojowe dla każdej wydzielonej działki,
 - powierzchnia zabudowy kubaturowej do 30% w stosunku do każdej wydzielonej działki budowlanej,
 - minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 50 % terenu lub każdej wydzielonej działki budowlanej.]

[Tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych

1. Obszary terenów eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych oznaczone na rysunku Studium symbolami PE³

W miejscowości Czarna i Medynia Łańcutka po południowo-zachodniej stronie drogi wojewódzkiej drogi wojewódzkiej Nr 881 Sokółów Mlp. - Łañcut - Kańczuga - Pruchnik - Żurawica, udokumentowano występowanie zasobów piasku i żwiru. Zasoby są aktualnie eksploatowane na następujących obszarach górnictwa:

- a) Czarna działka 1889 B, wyznaczony decyzją Starosty Łañcutckiego, znak OS-VI-7510-53/05/06 z dnia 7 czerwca 2006 r.,
- b) Czarna - Podlas, wyznaczony decyzją Starosty Łañcutckiego z dnia 24 czerwca 2003 r., znak OS-VI-7510-8/2003 zmieniłony decyzją Starosty Łañcutckiego z dnia 23 listopada 2009 r., znak OS-VI-7510-31/09,
- c) Czarna dz.1889-1, wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 24 kwietnia 2006 r. znak RS.IV-7512-58/06.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów: Dopuszcza się eksploatację powierzchniową piasków i żwirów wyłącznie na obszarach oznaczonych symbolami PE³. W zagospodarowaniu terenów zachować filar ochronny od rzeki Wisłok, od potoku, terenów leśnych oraz od terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową.

2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów PE³:

- tereny są położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią ale znaczna część terenów położona jest w zasięgu zalewu wodami powodziowymi Q 0,5% Wisłoka,
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić zarejestrowane stanowisko archeologiczne nr 6 (AZP 101-78/0)- osada łuczycka, w zagospodarowaniu terenów uwzględnić położenie terenów w obrębie jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW 2200127,
- eksploatację odpowiednio do I lub II poziomu wodonośnego.

3. Wytyczne określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych: Dla terenów eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych oznaczonych symbolami PE³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:

- dostępność komunikacyjna terenów z dróg wewnętrznych, powiązanych komunikacyjnie z drogami publicznymi,
- zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej i tymczasowej,
- określić obszary eksploatacji do I i II poziomu wodonośnego,
- w zagospodarowaniu terenów wyznaczyć obszary składowania nadkładu,
- w zagospodarowaniu terenów wyznaczyć filary ochronne,
- rekultywacja terenów w kierunku rolnym lub alternatywnie rekreacyjnym,

163

- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- 4. Wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów: Parametrów i wskaźników urbanistycznych dla terenów oznaczonych symbolami PE³ nie określa się.]

12. Obszary eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych oznaczone na rysunku Studium symbolami PE³

W miejscowości Czarna i Wola Mała po południowej stronie rzeki Wisłok, udokumentowano występowanie złoża kruszywa naturalnego „Czarna – Wola Mała” ID 16198. Zasoby są aktualnie eksploatowane na obszarze górnictwa „Czarna - Wola Mała” ustanowionym decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego, znak: OS-IV.7422.28.2014.PN z dnia 06.10.2014 r.

1. Ustala się kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów - eksploatacja powierzchniowa piasków i żwirów.
2. Ograniczenia zakresu zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów PE³:
3. Wytyczne określenia zasad zagospodarowania terenów w planach miejscowych:

Dla terenów eksploatacji powierzchniowej surowców naturalnych oznaczonych symbolami PE³ należy ustalić następujące zasady zagospodarowania:

- dostępność komunikacyjna terenów z dróg wewnętrznych, powiązanych komunikacyjnie z drogą publiczną,
- zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej stałej,
- w zagospodarowaniu terenów wyznaczyć pas ochronny, o przeznaczeniu rolnym, w tym od rzeki Wisłok,
- rekultywacja terenów w kierunku rolnym lub alternatywnie rekreacyjnym,
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji.]

[Tereny wód powierzchniowych

1. Dla terenów wód powierzchniowych oznaczonych symbolem WS³ w tym Wisłoka i Potoku Zalesiańskiego, ustala się następujące warunki zagospodarowania:

- dostępność komunikacyjna z terenów przyległych działek,
- dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
- nie dopuszcza się zasklepienia, geometryzacji koryta lub skracania biegu potoku,
- dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych z przyległych terenów po ich oczyszczeniu,
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

2. Dla terenów wód powierzchniowych w tym zbiorników wodnych dla celów hodowlanych z dopuszczeniem rekreacji oznaczonych symbolami WS³ ustala się następujące zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, służących ochronie przeciwpowodziowej, a także zabezpieczeniu brzegów przed erozją,
- w zagospodarowaniu terenu uwzględnić ograniczenia wynikające z położenia na obszarze stanowiska archeologicznego Nr 5 zgodnie z oznaczeniami na rysunku planu, a w przypadku prowadzenia w ich rejonie jakichkolwiek prac ziemnych, należy zapewnić nadzór archeologiczny nad tymi robotami,
- dopuszcza się udośćnienie odcinków linii brzegowej dla celów rekreacji,
- nie dopuszcza się lokalizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,

164

- dopuszcza się przebudowę kolizyjnych elementów infrastruktury technicznej.
3. *Parametrów i wskaźników urbanistycznych dla terenów oznaczonych symbolami WS nie określa się.³*

Tereny komunikacji

Tereny komunikacji kolejowej i drogowej, oznaczone symbolami KK, KDA, KDK, KDW, KDP i KDG obejmują podstawowe istniejące i projektowane elementy układu komunikacyjnego na obszarze gminy, którego elementy zostały sprecyzowane w rozdziale 7 niniejszego tekstu. Ustalenie zasad zagospodarowania tych terenów wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

[1. Obszary komunikacji, oznaczone na rysunku Studium symbolami K¹⁰ w Czarnej:

Główne funkcje i kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów:

- pasy autostrady oraz obiektów i budowli z nią związanych,
- w którym dopuszcza się lokalizację:
 - dróg publicznych dojazdowych i lokalnych;
 - dróg wewnętrznych,
 - parkingów,
 - zieleni urządzonej;
 - sieci infrastruktury technicznej.
- należy uwzględnić ograniczenia i warunki wynikające z położenia obszaru:
 - otoczenia lotniska Rzeszów – Jasionka, w zasięgu powierzchni ograniczających zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych lotniska Rzeszów – Jasionka,
 - Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 "Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów".¹

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej, oznaczone na symbolami EE, T, NO, NU, obejmują podstawowe obiekty infrastruktury technicznej obsługujące gminę, którego elementy zostały sprecyzowane w rozdziale 7 niniejszego tekstu. Ustalenie zasad zagospodarowania tych terenów wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

7.1.4. GŁÓWNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH OSADNICZYCH

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Czarna

Wieś Czarna jako ośrodek gminy zamieszkuje aktualnie 1 646 mieszkańców, w perspektywie około 2 000 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 2500 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie centralnej części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- podniesienie rangi kształtującego się usługowego ośrodka gminy i uzupełnienia go nowymi usługami,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

- W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:
- wykorzystywać planowaną lokalizację autostrady łącznie z planowanymi MOP-ami jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i ładu przestrzennego,
 - zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych podzestawowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
 - tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
 - realizować rozwiązania drogowe zmieniające obsługę komunikacyjną przez wprowadzenie układu ulic poprzecznych oraz jego powiązań z układem zewnętrznym, co zapewni wzrost bezpieczeństwa dla ruchu pieszych i pojazdów,
 - wykorzystywać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
 - wykorzystywać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Dąbrówki

Wieś zamieszkuje - aktualnie 1 454 mieszkańców, w perspektywie około 1800 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 2 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie niewielkich części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- przebudowę i modernizację wewnętrznego układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystywać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystywać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Tereny centrum wsi wymagają rehabilitacji oraz uporządkowania pod względem przestrzennym i wymagają sporządzenia planu miejscowego.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Krzemienica

Wieś zamieszkuje - aktualnie 2 723 mieszkańców, w perspektywie około 3 000 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 4 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Z uwagi na posiadanie terenów strategicznych wzdłuż drogi krajowej E4 i autostrady A4 posiada olbrzymie szanse

rozwojowe. Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie północnej części wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- wykorzystanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- wykorzystanie planowaną lokalizację autostrady łącznie z planowanymi MOP-ami, jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i ładu przestrzennego,
- wykorzystanie planowaną lokalizację drogi wojewódzkiej po stronie wschodniej jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego, sprawnej komunikacji i ładu przestrzennego,
- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- realizować rozwiązania drogowe zmieniające obsługę komunikacyjną przez wprowadzenie układu ulic poprzecznych oraz jego powiązań z układem zewnętrznym, co zapewni wzrost bezpieczeństwa dla ruchu pieszych i pojazdów,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Pozytywne zmiany w strukturze funkcjonalno – przestrzennej wsi związane z tworzeniem prawidłowych relacji między zabudową a środowiskiem związane ze stopniową likwidacją osadnictwa na osuwiskach i terenach zlewowych będą możliwe poprzez wyznaczenie względnie dużej ilości dogodnie położonych obszarów osadniczych.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Medynia Głogowska

Wieś zamieszkuje - aktualnie 1 593 mieszkańców, w perspektywie około 2 000 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 3 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymać i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,

- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Medynia Łańcucka

[Wieś zamieszkuje - aktualnie 705 mieszkańców, w perspektywie około 1 000 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 2 500 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną. Wzdłuż drogi wojewódzkiej Łańcut – Sokółów Mip. wyznaczono duże tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo – usługową.

Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie południowej części wsi na terenach zalewowych oraz ograniczenia wynikające z przebiegu napowietrznej linii 110 kV. Część terenu objętego zmianą zgodnie ze STUDIUM RZGW określającym granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Wisłoka zatwierdzonym 10 września 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie, leży w zasięgu prawdopodobnych wód powodziowych rzeki Wisłok Q 3.33% oraz Q 1.00%. Wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymaga granica terenów bezpośredniego zagrożenia powodzią. Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego, głównie dróg wewnętrznych obsługujących istniejące i planowane obszary zabudowy mieszkaniowej.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- tworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Dopuszcza się korektę przebiegu odcinka linii 110 kV poza potencjalne obszary zabudowy mieszkaniowej.]

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Pogwizdów

[Wieś zamieszkuje aktualnie 1 034 mieszkańców, w bliskiej perspektywie około 1 500 mieszkańców, maksymalna chłonność terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową 2 000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną.

Barierą rozwoju przestrzennego jest położenie południowej części wsi na terenach zalewowych oraz ograniczenia wynikające z przebiegu napowietrznej linii 110 kV. Część terenu objętego zmianą zgodnie ze STUDIUM RZGW określającym granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Wisłoka zatwierdzonym 10 września 2004 r. przez Dyrektora RZGW w Krakowie, leży w zasięgu prawdopodobnych wód powodziowych rzeki Wisłok Q 3.33% oraz Q 1.00%. Wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymaga granica terenów bezpośredniego zagrożenia powodzią. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym w tym współdziałania z przyległymi gminami.

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- podniesienie rangi kształtującego się usługowego ośrodka gminy i uzupełnienia go nowymi usługami,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego, głównie dróg wewnętrznych obsługujących istniejące i planowane obszary zabudowy mieszkaniowej.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi.

Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego i maksymalnej ochronie wartości przyrodniczych występujących wzdłuż potoku Pogwizdówka.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- stworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz pensjonatowo – rezydencjonalnej.

Dopuszcza się korektę przebiegu odcinka linii 110 kV poza potencjalne obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej.]

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Wola Mała

Wieś zamieszkuje - aktualnie 777 mieszkańców, w perspektywie około 500 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 1000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i niewielki rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną.

Podstawową barierą rozwoju przestrzennego jest destrukcja terenów budowlanych przez lokalizację autostrady płatnej A4 a zwłaszcza węzła Łańcut na autostradzie w rejonie skrzyżowania z nowym odcinkiem drogi wojewódzkiej po zachodniej stronie Łańcuta, w wyniku czego miejscowość zostanie podzielona na trzy albo cztery części zupełnie ze sobą niepołączone przestrzennie i funkcjonalnie. Barierą rozwoju przestrzennego jest także położenie całej zabudowy wsi na terenach zalewowych. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych i ochrona terenów zabudowanych i rolnych wymaga zdecydowanych działań na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Dla zapewnienia istnienia i dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- przeniesienie węzła Łańcut w kierunku wschodnim na teren gminy Białobrzegi,
- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
- przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.

Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- wykorzystać planowaną lokalizację autostrady jako szansę rozwoju dla miejscowości, jej prawidłowego zagospodarowania przestrzennego i ładu przestrzennego,
- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- stworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

Główne kierunki zagospodarowania miejscowości Zalesie

Wieś zamieszkuje aktualnie 688 mieszkańców, w perspektywie około 800 mieszkańców, maksymalna chłonność terenu 1000 mieszkańców. Miejscowość wykazuje stałe tendencje wzrostu mieszkańców i najbardziej dynamiczny rozwój potencjału gospodarczego. Wieś posiada wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną

Dla zapewnienia dalszego rozwoju wymaga działań skierowanych na:

- utrzymanie i rozwój istniejących podmiotów gospodarczych,
 - wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
 - rozbudowę, przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego.
- Należy dążyć do uporządkowania zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie terenów zabudowy oraz zapewnić ochronę zabytkowego układu planistycznego wsi. Wyznaczone nowe tereny mieszkaniowe mają zapewnić dalszy skoordynowany z rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej rozwój miejscowości przy zapewnieniu ładu przestrzennego.

W celu osiągnięcia zakładanego poziomu zagospodarowania należy:

- zapewnić koordynację planistyczną dla porządkowania i przebudowy zabudowy oraz dla większych powierzchniowo terenów przewidzianych pod nową zabudowę,
- stworzyć preferencje lokalizacyjne dla realizacji nowych usług (jako miejsc pracy i źródeł przychodów gminy) na wyznaczonych terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystycznej,
- wykorzystać walory przyrodniczo – krajobrazowe dla lokalizacji zabudowy pensjonatowo – rezydencjonalnej.

7.2. KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCEN UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY

7.2.1. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

System komunikacji Gminy Czarna ma sprostać zarówno wewnętrznym potrzebom rozwojowym jak również potrzebom rozwijającego się województwa podkarpackiego.

Komunikacja kolejowa

W STUDIUM adaptuje się wykorzystanie przebiegającej przez teren gminy magistrali linii kolejowej E 30 Kraków – Medyka jako ważnego środka transportu w tym przewozów pasażerskich również dla mieszkańców Gminy Czarna wykorzystując położony w rejonie drogi powiatowej Nr 599 przystanek kolejowy Krzemienica.

Komunikacja drogowa

Przez teren gminy oprócz istniejących dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych mają przebiegać: autostrada płatna A-4, nowe odcinki drogi krajowej E-4 związane z planowaną obwodnicą miasta Łańcuta, nowy odcinek drogi wojewódzkiej w kierunku Leżajska i inne mniej istotne nowe odcinki ważnych dróg.

STUDIUM adaptuje podstawowe rozwiązania zawarte w projekcie autostrady, opracowanym przez BPK EUROSTRADA oraz w wydanej na podstawie przedmiotowego projektu decyzji wojewody rzeszowskiego z 28 grudnia 1998 r., tym niemniej zawiera propozycję zmiany lokalizacji węzła Łańcut. Zarząd Gminy Czarna zwrócił się do Zarządu Województwa o uwzględnienie w opracowywanym PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO wniosków dotyczących korekty lokalizacji węzła ŁAŃCUT na odcinku autostrady A 4 i przesunięciu go z terenu miejscowości Wola Mała o około 2 km w kierunku wschodnim na teren miejscowości Białobrzegi.

Nie aprobuje się natomiast proponowanego w projekcie autostrady sposobu podwiązania układu komunikacji wewnętrznej miasta do autostrady poprzez drogi dojazdowe wraz z punktem poboru opłat prowadzone między autostradą a drogą powiatową przez wieś. Jedynym możliwym do zaaprobowania rozwiązaniem jest realizacja układu docelowego tj. podwiązanie miasta projektowanym odcinkiem drogi wojewódzkiej Łańcut – Leżajsk stanowiącym zachodnią obwodnicę miasta

Węzeł Łańcut był lokalizowany na trasie a zarazem podwiązanie do autostrady poprzez węzeł w Woli Małej. Abstrahując od destrukcji przestrzennej miejscowości Wola Mała rozciętej pasem autostrady z jej uciążliwościami, węzeł komunikacyjnym wraz z punktem poboru opłat na obu kierunki, praktyczną likwidacją zabudowy Woli Małej na południe od węzła, skomasowanym destrukcyjnym wpływem na Stare Wsiboczysko stanowiącym uzytek ekologiczny w sieci ECONET należy stwierdzić, że analizowana koncepcja komunikacyjna miasta Łańcuta z obwodnicą wschodnią i zachodnią eliminuje logikę poprzednich ustaleń pozostawiając włączenie miasta do autostrady w dotychczasowym miejscu (Wola Mała) zamiast w ciągu planowanej obwodnicy wschodniej miasta Łańcuta w miejscowości Wola Dalsza. Prawdopodobnie takie rozwiązanie wynika z bezkrytycznego przyjęcia ustaleń decyzji w sprawie autostrady.

Zarząd Gminy Czarna nie podważając ustaleń decyzji o przebiegu samej autostrady nie wyraża zgody na realizację węzła w dotychczasowym miejscu i będzie działał w kierunku zmiany nieracjonalnych z punktu widzenia układu komunikacyjnego i niekorzystnych dla układu przestrzennego wsi Wola Mała rozwiązań.

171

W STUDIUM ustala się trasy nowych odcinków dróg wojewódzkich w powiązaniu z drogami krajowymi oraz adaptuje się wszystkie drogi wojewódzkie istniejące wprowadzając jednocześnie korektę przebiegu drogi Łańcut – Sokobów Mfp. w rejonie mostu w Czarniej celową z uwagi na spiętrzenie wód powodziovych przez istniejący most.

W STUDIUM adaptuje się wszystkie drogi powiatowe, które stanowią zasadniczy układ komunikacyjny gminy obsługujący cały teren gminy tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć dróg powiatowych umożliwia powiązania funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami.

W STUDIUM wyznaczono również nowe drogi, które powinny być zaliczane stopniowo do dróg powiatowych. Wymienił tu należy:

- drogi klasy L od drogi wojewódzkiej (w kierunku Leżajska) do Krzemienicy w związku ze zmianą podwiązania dróg gminnych i wewnętrznych do układu dróg zewnętrznych, do granicy z Budziszewem,
- drogi klasy L stanowiącą kontynuację drogi Krasne Kolonia do Krzemienicy,
- drogi klasy L z Pogwizdowa do Zalesia przebiegającą wzdłuż granicy lasu,
- drogi klasy L z Woli Małej poprzez Kmiecie do Czarniej.

Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne. Są to drogi w bardzo różnym stanie technicznym, najczęściej wymagają remontu i modernizacji. W STUDIUM wyznaczono również nowe drogi, które mogą i powinny być zaliczane stopniowo do dróg gminnych. Pozostałe drogi pozostają drogami wewnętrznymi.

Ścieżki rowerowe

Przez teren gminy wyznaczono ścieżki rowerowe:

- ścieżkę nizinną szlakiem żółtym wzdłuż podstawowego układu komunikacji tj. dróg wojewódzkich i powiatowych,
- ścieżkę wzdłuż szlaku turystycznego.

7.2.2. ZASADY KSZTAŁTOWANIA SIECI DROGOWEJ

Drogi

Drogi zaliczone do jednej z kategorii w rozumieniu przepisów o drogach publicznych, powinny mieć parametry techniczne odpowiadające następującym klasom dróg:

- drogi Krajowe klasy A, GP i wyjątkowo G,
- drogi wojewódzkie klasy G, Z i wyjątkowo klasy GP,
- drogi powiatowe klasy G, Z i wyjątkowo klasy L,
- drogi gminne klasy L, D, i wyjątkowo klasy Z.

Rezerwy terenu na pasy ulic i dróg, zależnie od ich kategorii, należy przyjmować zgodnie z wymogami normowymi i obowiązującymi przepisami.

W STUDIUM podaje się szerokość pasów o wielkościach średnich. Wielkości minimalne reguluje Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.).

Szerokość ulic w liniach rozgraniczających powinna zapewnić możliwość umieszczenia elementów ulicy i urządzeń z nią związanych wynikających z transportowych i innych funkcji ulicy oraz uwarunkowań terenowych jak:

- osłony izolacyjne, skarty nasypów i wykopów?
- ścieżki rowerowe i parkowanie,
- infrastruktura techniczna.

Dla nowych odcinków dróg a zwłaszcza węzłów (skrzyżowań) dróg klasy A, GP i G z innymi drogami należy do czasu opracowania studium przedprojektowego rezerwować pasy drogowe dwukrotnie szersze w uzgodnieniu z zarządcą tych dróg.

172

MINIMALNE SZEROKOŚCI DRÓG W LINIACH ROZGRANICZAJĄCYCH

Kategoria drogi	Klasa drogi	Przekrój drogi	Szerokość w liniach rozgraniczających
Drogi krajowe	A	2/3	70
Drogi krajowe	A	2/2	60
Drogi krajowe - nowe odcinki	GP	2/3	45
Drogi krajowe - nowe odcinki	GP	2/2	35
Drogi krajowe - istniejące	G	1/2	25
Drogi wojewódzkie - nowe odcinki i	G	2/2	35
Drogi wojewódzkie - istniejące	Z	2/2	30
Drogi wojewódzkie - istniejące	Z	1/2	20
Drogi powiatowe - nowe odcinki	Z	1/2	20
Drogi powiatowe - istniejące odcinki	L	1/2	15
Drogi gminne - nowe odcinki	L	1/2	15
Drogi gminne - istniejące odcinki	D	1/2	15
Ulice wewnętrzne - wszystkie	D	1/2	10
Ciągi pieszo – jezdnie - wszystkie			5

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich użytkowanie (Dz. U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.) reguluje ponadto wszystkie inne wymagania dla pozostałych klas dróg. Minimalne odległości obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni reguluje ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. Nr 71 z dnia 29 sierpnia 2000 r.).

Zalecane odległości budynku z pomieszczeniami na pobyt ludzi w zależności od kategorii drogi zawierają WYTYCZNE PROJEKTOWANIA DRÓG wprowadzone do stosowania zarządzeniem Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z 31 marca 1995 r. Ze względu na istniejącą zabudowę, szczególnie w terenach istniejącej zwartej zabudowy, dopuszcza się zachowanie istniejących linii zabudowy pomimo niezachowania wymaganych odległości.

MINIMALNE LINIE ZABUDOWY LICZONE OD KRAWĘDZI JEZDNI DLA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

Kategoria drogi	Obiekty nie przeznaczone na pobyt ludzi na terenie poza zabudową		Obiekty przeznaczone na pobyt ludzi w wielokondygnacyjne	
	na terenie poza zabudową	terenem zabudowy	wielokondygnacyjne	wielokondygnacyjne
Autostrada	30	50	130*	130*
Droga krajowa GP	10	25	50	70
Droga krajowa G	10	25	30	40
Droga wojewódzka	8	20	30*	40*
Droga powiatowa	8	20	30*	40*
Droga gminna	6	15	15*	20*
Droga wewnętrzna				
Ciąg pieszo –jezdni				

130 m* odległość poza strefą uciążliwości akustycznej wynikająca z decyzji o lokalizacji autostrady płatnej A-4

20** odległości zalecane

Parkowanie

Zakłada się prognozę motoryzacyjną od 370 na 1000 mieszkańców do 470 na 1000 mieszkańców i stąd należy przyjąć odpowiednie wskaźniki ilości miejsc parkingowych.

ZALECANE ILOŚCI MIEJSC PARKINGOWYCH

Funkcja podstawowa	Rodzaj obiektu	Jednostka odniesienia	Ilość miejsc postojowych
Mieszkalnictwo	zabudowa jednorodzinna	1 domek	2 miejsca (1 garaż+1 parking)
	zabudowa wielorodzinna	1 mieszkanie	1 miejsce
Administracja	biuro	1000 m ²	20-30 miejsc
Usługi	szkoła	100 zatrudnionych	18-22 miejsc
	biblioteka	100 użytkowników	14-24 miejsc
	przychodnia	1000 m ²	20-30 miejsc
	gastromia	100 miejsc konsumpcji	22-36 miejsc
	kino	100 miejsc	22-36 miejsc
	klub	100 użytkowników	14-18 miejsc
	sport	100 użytkowników	16-22 miejsc
	stacja paliw	1 obiekt	6-12 miejsc
	rzemiosło	100 zatrudnionych	20-30 miejsc

Ścieżki rowerowe

Uytuowanie ścieżki powinno zapewniać bezpieczeństwo wszystkim użytkownikom systemu komunikacyjnego. Szerokość ścieżki rowerowej powinna wynosić nie mniej niż:

- ścieżka jednokierunkowa 1,5 m
- ścieżka dwukierunkowa 2,0 m
- szerokość ścieżki rowerowej należy ustalać indywidualnie, jeżeli oprócz prowadzenia ruchu rowerowego pełni inne funkcje. 2,5 m

Chodniki

Chodnik powinien mieć szerokość dostosowaną do natężenia ruchu pieszych oraz odpowiednio zwiększoną, jeżeli oprócz ruchu jest on przeznaczony do użytkowania urządzeń technicznych w szczególności podpor znaków drogowych, słupów, drzew, wejść lub zjazdów utrudniających ruch pieszy.

Szerokość chodnika przy jezdni lub przy pasie postojowym nie powinna być mniejsza niż 2 m. W wypadku przebudowy lub remontu ulicy dopuszcza się miejscowe zmniejszenie szerokości chodnika do 1,25 m, jeżeli jest on przeznaczony wyłącznie do ruchu pieszych.

7.2.3. OCHRONA ŚRODOWISKA W TRANSPORTCIE

Ochrona środowiska w transporcie polega na:

- zwiększeniu udziału komunikacji zbiorowej w podróżach,
- oddziaływanie na zmniejszenie ruchliwości samochodów osobowych,
- promowanie ruchu niemotoryzowanego poprzez budowę systemu dróg rowerowych, rozwój stref ruchu pieszego, budowę przepraw mostowych dla pieszych i rowerzystów,
- eliminacji ruchu tranzytowego poprzez zwartę zabudowę,
- zapewnienie odpowiedniego przewietrzania terenów,
- zastosowanie ochrony blernej (strefy ochronne, ekrany).

7.3. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Urzeczywistnianie nakreślonej misji gminy wymaga długofalowego rozwoju infrastruktury technicznej. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna ma przede wszystkim przyciągać inwestycje, zachęcać potencjalnych inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych do lokalizowania w gminie różnego typu działalności biznesowej, co wzbogaciłoby oferty zatrudnienia. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służy wzmocnieniu konkurencyjności gminy i zwiększeniu szans jej rozwoju. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna ma także zachęcać turystów do korzystania z uroków krajobrazu, czystego powietrza i wód mineralnych, a także ułatwiać rozwój ekologicznego rolnictwa. Dla mieszkańców gminy inwestycje w infrastrukturę oznaczają podwyższenie jakości życia.

Dobrze rozwinięta infrastruktura to taka infrastruktura, która zapewnia w szczególności pewność, niezawodność, ciągłość zasilania i działania, możliwie wysoki standard świadczonych usług oraz minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko. Dojście do tak scharakteryzowanego stanu infrastruktury wymaga stymulowania konkretnych zadań dla poszczególnych systemów i ustalenia pożądanych standardów, a także określenia polityki powiązań z gminami sąsiednimi, regionem oraz krajem. Uwzględniając opisane wcześniej stan obecny i uwatunkowania rozwoju systemów inżynierijnych na terenie Gminy Czarna, proponuje się przyjęcie następujących kierunków rozwoju tych systemów:

7.3.1. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W WODĘ

Dla zapewnienia dostawy wody z gminnych sieci wodociągowych wszystkim mieszkańcom gminy celowe będzie tworzenie warunków bieżącej eksploatacji i rozbudowy systemu wodociągowego w sposób umożliwiający przyłączanie nowych odbiorców. W tym kontekście, jak wynika z przybliżonych obliczeń, wraz z osiaganiem założonych w części demograficznej Studium wskaźników demograficzno-przestrzennych, konieczne będzie podjęcie sukcesywnej rozbudowy pojemności zbiorników początkowych do wielkości określonej wzrastającą wielkością zapotrzebowania i stosownymi przepisami przeciwpożarowymi:

- na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia w Czarnej do łącznej objętości około 400÷550 m³
- na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia w Krzemienicy do objętości ok. 300÷450 m³

- zbiorniki na ujęciu lub sieci zasilanej z ujęcia Pogwizdów nie wymagają rozbudowy.

W celu dokładnego określenia niezbędnych rezerw zbiorników wskazane jest stałe monitorowanie, przez okres kilkuletni, wielkości największych rozbiorów dobowych w ciągu roku (Q_{d max}) i godzinowych wody, w celu określenia rzeczywistych (a nie normatywnych, jak w wyżej opisanych obliczeniach) wartości współczynników nierównomierności dobowego i godzinowego rozbioru wody.

Konieczne jest przeprowadzenie stopniowej modernizacji istniejących stacji uzdatniania wody pod względem technologii uzdatniania (zwiększenie przepustowości stacji, np. przez zastosowanie nowocześniejszych wypełnień filtrów umożliwiających większą prędkość filtracji – masy katalityczne) i przesysłu, wody oraz automatyzacji najważniejszych procesów technologicznych. Jest to szczególnie ważne w kontekście zachodzących zmian w przepisach dotyczących jakości wody przeznaczonej do picia, i na cele gospodarcze, w odniesieniu do występujących w wodzie żelaza i manganu Układ technologiczny musi być w stanie usuwać te domieszki, konieczne może być więc np. wprowadzenie dawkowania nierakotwórczych utleniaczy (np. KMnO₂) lub wspomnianych mas katalitycznych do ciągów technologii uzdatniania, po uprzednim zleceniu i wykonaniu odpowiednich ekspertyz i badań w skali półtechnicznej.

Konieczne jest także przeprowadzenie rozbudowy ciągu technologicznego SUW Krzemienica przez zwiększenie ilości filtrów pospiesznych pracujących na tej stacji uzdatniania. Poza

175

aspektem niezawodnościowym argumentem przemawiającym za tym rozwiązaniem jest fakt, że już w przeciągu krótkiego czasu mogą nastąpić sytuacje wzrostu niepożądaných domieszek w wodzie wodociągowej ponad dopuszczalne wartości, w związku z mogaącym nastąpić przekraczaniem przy rozbiorach maksymalnych dobowych, dopuszczalnych dla istniejącego wypełnienia filtrów prędkości filtracji. W przypadku zastosowania mas katalitycznych należy sprawdzić, poprzez odpowiednie badania laboratoryjne, możliwość zastąpienia dotychczasowej filtracji dwustopniowej, filtracją prowadzoną równoległe na obu już istniejących filtrach.

Wskazane jest ponadto monitorowanie jakości wody ujmowanej na ujęciu w Pogwizdowie, szczególnie pod kątem wahań zawartości manganu, w związku z zaostreniem w nowym rozporządzeniu dotyczącym jakości wody do picia i na cele gospodarcze, dopuszczalnej ilości tego pierwiastka w wodzie (z dotychczasowych 0,1 na 0,05 mg/dm³). Niezbędna jest wymiana zużytych zasuw, hydrantów i wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej na terenie gminy. W zakresie wymiany odcinków sieci dotyczy to głównie wymiany przyłączy stalowych na polietylenowe. Ma to na celu nie tylko podniesienie niezawodności dostawy wody, ale powinno również znacząco wpłynąć na zmniejszenie wielkości strat wody na sieciach, szczególnie tych zasilanych z ujęć w Pogwizdowie i Krzemienicy. Celowa jest bieżąca rozbudowa, stosownie do potrzeb, zasilania w wodę mieszkańców Woli Małej z sieci wodociągowej miasta Łancuta.

Do Studium dołączone są nomogramy umożliwiające określenie niezbędnych wielkości produkcji wody oraz wielkości progowych poszczególnych elementów systemu w zależności od wielkości dobowego zapotrzebowania na wodę na jednego mieszkańca i ilości korzystających z poszczególnych ujęć mieszkańców. Nomogramy te mogą być wykorzystywane i uzupełniane przez zajmujące się tą tematyką służby gminne, np. do określania stanu produkcji i współczynnika zużycia wody w poszczególnych latach, określania linii trendu, nowych wielkości progowych, prognoz i harmonogramów realizacji niezbędnych zamierzeń inwestycyjnych w kontekście zamierzonych i na bieżąco odnotowywanych wielkości.

7.3.2. KIERUNKI ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW

Najważniejsze zadania w zakresie gospodarki ściekowej:

- dalsza, intensywna rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy,
- zwiastowanie przez właścicieli nieruchomości i wypełnianie przez gminę obowiązków związanych ze sposobem gromadzenia, wywozu, unieszkodliwiania lub oczyszczania ścieków z lokalnych, przydomowych urządzeń kanalizacyjnych, w tym w plenszym rzędzie na terenach nieskanalizowanych w Gminie. Urządzenia te podlegają w szczególności przepisom ustaw: prawo wodne, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i o odpadach oraz rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi.
- egzekwowanie zakazu odprowadzania gnojowicy do gminnej sieci kanalizacyjnej,
- ochrona przeciwpożarowa oczyszczalni ścieków,
- kontrola procesów i wskaźników redukcji dopływających do oczyszczalni gminnej zanieczyszczeń,
- podejmowanie adekwatnych działań w razie stwierdzenia wzrostu ładunków sanitarnych lub ilości wód przypadkowych odprowadzanych siecią kanalizacji w szczególności przed zanieczyszczeniem wód powierzcchniowych i podziemnych,
- ochronę przed zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych,
- stopniowe wprowadzanie systemu monitorowania awarii przepompowni ścieków na sieci kanalizacyjnej.

System kanalizacji sanitarnej powinien objąć wszystkie tereny skoncentrowanej zabudowy w gminie. Indywidualne systemy gromadzenia i unieszkodliwiania ścieków mogą docelowo być stosowane jedynie w przypadku pojedynczych, oddalonych od zwartej zabudowy gospodarstw i obiektów. Należy stwierdzić, że dotychczasowa polityka władz i odpowiednich służb gminnych w zakresie gospodarki ściekowej jest zgodna z dającymi się określić i pożądanymi kierunkami działań, choć możliwe było wykorzystanie w większym stopniu sąsiedztwa miasta Łancuta i bliskości jego sieci kanalizacyjnej.

176

7.3.3. KIERUNKI W ZAKRESIE KANALIZACJI DESZCZOWEJ ORAZ ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO

Na terenie Gminy Czarna nie występuje zorganizowana sieć kanalizacji deszczowej. Odprowadzanie wód opadowych odbywa się przez spływ powierzchniowy i systemem odkrytych rowów przydrożnych i melioracyjnych, która jest na bieżąco konserwowana. W STUDIUM zaleca się realizację systemu kanalizacji deszczowej wzdłuż głównych dróg, zbierającą wody opadów brudne i zapewniającą ich odprowadzenie w sposób zapewniający pełną ochronę przed zanieczyszczeniami gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych.

Gmina Czarna leży na terenach, na których części występuje zagrożenie powodzią. Dotyczy to przede wszystkim rejonów leżących w płaskodennych dolinach strumieni i potoków zwiadcza doliny potoku Lubeńki. Na przedmiotowych terenach gminy nie ma wałów przeciwpowodziowych ani innych obiektów i urządzeń zabezpieczających przed powodzią.

Z uwagi na istniejące uwarunkowania STUDIUM wprowadza ograniczenia dla realizacji nowej zabudowy oraz zakaz realizacji nowej zabudowy w terenach zalewowych Q 1% zgodnie z operatem hydrologicznym. Operat zaleca:

- zachowanie istniejących wałów przeciwpowodziowych,
- poszerzenie bardzo przewężonego obecnie koryta Wisłoka do minimum 35 m na poziomie średniego poziomu lustra wody, co umożliwi swobodny spływ wód powodziowych,
- umocnienie wskazanych odcinków brzegów rzeki narazonych na podmywanie,
- przeznaczanie wskazanych miejsc wzdłuż rzeki, po uprzednim wyeksplorowaniu kruszywa, na polidety zalewowe pozostawiając minimum 50 m pas ochronny od zasięgu wód Q 5%.

7.3.4 KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE OGRZEWNICTWA

W zakresie ogrzewania gminy zaleca się:

- konspektwną realizację – poprzez zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych i programu modernizacji i zmiany paliwa opałowego kotłowni w obiektach gminnych i użyteczności publicznej,
- wydawanie odezwy, ulotek w zakresie dopuszczalnym przez aktualnie obowiązujące prawo – również zakazów spalania odpadów, w szczególności z tworzyw sztucznych, w paleniskach domowych, szczególnie w okresach ogrzewania domów, wraz z informacją co do skutków zdrowotnych takiego postępowania,
- wprowadzenie ulg podatkowych w podatkach o wysokości stanowiącej przez gminę dla inwestorów (zarówno osób prywatnych jak i instytucji) takich proekologicznych urządzeń jak pompy ciepła, instalacje solarne (cieczowe kolektory słoneczne do ogrzewania wody użytkowej, a w połączeniu z pompami ciepła również do ogrzewania budynków w okresie zimowym – oraz w mniejszym zakresie lub z limitem czasowym rozpoczęcia inwestycji dla małych kotłowni gazowych (jak również innych możliwych form zachęt do wprowadzania wyżej wymienionych rozwiązań)
- ewentualne zbadanie możliwości występowania i opłacalności ewentualnego wykorzystania wód geotermalnych do celów ogrzewania gminy. W tym celu sugeruje się zwrócenie do władz miasta Rzeszowa oraz władz miasta Łańcuta i powiatu łańcutkiego w celu zlecenia badań, co do ewentualności występowania na terenie powiatu i w rejonie gminy złóż wód geotermalnych oraz prawidłowego ich wykorzystania.

Według tzw. „Białej księgi odnawialnych źródeł energii” z 1997 roku, w państwach Unii Europejskiej, do 2010 roku udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii ma wynieść 12%. Deklaracja ta będzie obowiązywać również Polskę po jej przystąpieniu do Unii Europejskiej. Aktualnie obowiązująca ustawa Prawo Energetyczne zobowiązuje gminy do planowania zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i paliwa gazowe. Niezbędne jest opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czarna.

177

7.3.5. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównowazonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów określają w szczególności ustawa o odpadach.

Rozwój systemu segregacji odpadów i zbiórki surowców wtórnych realizowany jest poprzez dotowany (przynajmniej w początkowym okresie) przez gminę system ogólnodostępnych kontenerów na surowce wtórne. Konieczne może być powiązanie wysokości opłat za usuwanie odpadów z ilością i jakością zebranych surowców wtórnych. Dotychczas brak jest tu jakiegokolwiek powiązania ze względu na wielość i różnorodność podmiotów zajmujących się usuwaniem odpadów i zbiórki surowców wtórnych z terenu gminy.

Sugeruje się nie ograniczanie konkurencyjności działania podmiotów zajmujących się wywozem odpadów stałych i nieczystości płynnych z terenu gminy oraz pozostawienie możliwości zbiórki i wywozu odpadów działającym na zasadach rynkowych podmiotom gospodarczym przy zachowaniu jedynie kontrolnej i stymulującej roli gminy. Rynek usług związanych z oczyszczaniem miast i osiedli będzie się w Polsce w najbliższym czasie rozwijał, a w najbliższych latach powinny się wykształcić w rejonie dużych miast centra utylizacji odpadów komunalnych, zastępujące większość dotychczasowych wysypisk.

Ważne jest przestrzeganie przez właścicieli nieruchomości i wypelnianie przez gminę obowiązków związanych ze sposobem gromadzenia, wywozu lub unieszkodliwiania odpadów powstających na terenie gminy, w szczególności zgodnie z zapisami ustaw i przepisów szczegółowych oraz dążenie do poprawy stanu sanitarnego rzek i potoków, zarówno w zakresie jakości wód, jak i stanu sanitarnego ich otoczenia.

Równolegle, wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej i systemu wywozu odpadów, odpowiednie służby muszą zdobyć się na rygorystyczną kontrolę i surowe karanie osób lub instytucji zrzucających ścieki bytowo-komunalne i gnojowicę oraz wyrzucających odpady do rzek i potoków. Jest to niezbędne do przełamania nawyków zanieczyszczania rzek i stanowią pierwszy i niezbędny krok do zrealizowania założeń przyrodniczego i komercyjnego wykorzystania walorów krajoobrazowych środowiska przyrodniczego na terenie gminy.

System zbiórki i wywozu odpadów został omówiony w diagnozie stanu istniejącego. Kierunki rozwoju w zakresie tego systemu sprwadzać się będą do dwóch zagadnień:

- rozwoju systemu segregacji i gromadzenia odpadów na terenie gminy,
- docelowego miejsca ich wywozu i unieszkodliwiania.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest segregacja odpadów w miejscu ich powstawania. Z uwagi na fakt, że ilość odpadów z roku na rok rośnie, koniecznym jest ich segregacja:

- odpady organiczne, które mogą być zagospodarowane w miejscu ich powstania,
- odpady przeznaczane jako surowiec wtórny,
- odpady przeznaczane do unieszkodliwienia.

Problem docelowego, perspektywicznego miejsca wywozu odpadów z terenu gminy należy rozpatrywać w kontekście:

- bliskości Rzeszowa jako miasta, którego firma komunalna wywozi odpady na wysypisko komunalne w Kozodrzy,
- kosztów ewentualnej budowy własnego systemu wywozu odpadów,
- faktu, że w ciągu najbliższych kilku-kilkunastu lat powstanie prawdopodobnie w pobliskim Rzeszowie zakład utylizacji odpadów komunalnych,
- tendencji w prawodawstwie Unii Europejskiej, której członkiem w ciągu najbliższych lat stanie się Polska, zmierzających do wprowadzenia całkowitego zakazu budowy lub wysokich opłat za budowę i eksploatację nowych wysypisk odpadów zamiast zakładów ich utylizacji.

178

7.3.6. KIERUNKI ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W GAZ

Gaz ziemny

Tereny projektowane zabudowy mieszkaniowej pokrywają się w dużej części z przebiegiem gazociągów, tak więc bez dużych nakładów na rozbudowę sieci istnieje możliwość zaopatrzenia nowych budynków w gaz ziemny. Można rozróżnić dwa rodzaje sposobów zaopatrzenia terenów projektowanej zabudowy:

- tzw. drugi pas zabudowy – zasilenie budynków w gaz realizowane poprzez podłączenie do przyłącza gazowego budynku poprzedzającego lub budowa przyłącza do dwóch lub trzech budynków,
- nowe obszary zabudowy – oddalone znacznie od gazociągu rozdzielczego – wykonanie odcinka sieci PE 50 lub PE 40 i podłączenie przyłączy.

Partycypacja Zakładu Gazowniczego w kosztach zgazyfikowania nowych obszarów uzależniona jest od wyników ekonomicznych przedsięwzięcia. W przypadku odmowy w pokryciu części nakładów na budowę gazociągów przez ZG - finansowanie przedsięwzięcia z kasy gminy lub komitetów gazyfikacji.

Zasilenie budynków drugiego pasa zabudowy w gaz może być realizowane poprzez podłączenie do przyłącza gazu budynku poprzedzającego rurą PE 25 x3,0 podłączonego do głównej sieci gazowej lub budowę do kilku budynków wspólnego przyłącza wykonanego z rur PE 32 x 3,0. Nowe obszary zabudowy mogą być zasilane w gaz przez wykonanie odcinka sieci gazowej z rur PE 50 lub PE 40 i podłączenie do niej bezpośrednio budynków mieszkalnych. Z uwagi na gęstą sieć gazową na terenie gminy podłączenie nowych odbiorców nie wiąże się z przebudową istniejącej sieci, a wykonanie krótkich odcinków sieci / z rur PE/ do obszarów projektowanej zabudowy nie jest kosztowne a wykonanie jej z rur polietylenowych zapewni jej trwałość i łatwość montażu i podłączeń nowych przyłączy. Z mocy prawa inwestorem w tym zakresie pozostaje Zakład Gazowniczy, niemniej jednak gmina, jako zainteresowana przełamaniem barier rozwoju na swoim terenie, może, partycypując w kosztach, przyspieszyć rozbudowę sieci na tych terenach. Decyzja w tym zakresie uzależniona będzie niewątpliwie od możliwości przeznaczenia na ten cel określonych środków gminy.

Gaz płynny

Szacuje się, że na terenie Gminy Czarna około 2% mieszkańców korzysta z gazu płynnego zbiornikowego i butlowego. Gaz ten używany jest do celów bytowych i grzewczych. Analizując wielkość sprzedaży gazu płynnego na terenie Gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat, daje się zauważyć tendencję malejącą. Gaz płynny wykorzystywany jest przede wszystkim na enklawach pozbawionych sieci gazowniczej, a także na terenach objętych siecią gazowniczą nieposiadającą odpowiednich parametrów, powalających na przyłączenie (uzyskiwanie zgody na przyłączenie z Zakładu Gazowniczego) kolejnych odbiorców gazu do sieci gazowej.

7.3.7. KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE ELEKTROENERGETYKI

Cele infrastruktury elektroenergetycznej

Uszczegółowienie zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenie w energię elektryczną gminy zawiera ustawa prawo energetyczne:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy, finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg znajdujących się na terenie gminy, w odniesieniu do których gmina jest zarządcą.

Gmina powinna realizować powyższe zadania zgodnie z założeniami polityki energetycznej paristwa, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego albo ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Bezpieczeństwo

energetyczne gminy samorząd może zapewnić korzystając z instrumentów prawnych, przewidzianych w ustawie Prawo energetyczne, w postaci zabożeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz – w razie potrzeby –planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Poprawa niezawodności (ciągłości) działania oraz poprawa standardu świadczonych usług to zadania przede wszystkim dla niezależnych od gminy przedsiębiorstw energetycznych. Minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko dotyczy przede wszystkim ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem jonizującym. Źródłem tego promieniowania są elektroenergetyczne linie napowietrzne o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym oraz urządzenia radiokomunikacyjne. Linie 110 kV i urządzenia radiokomunikacyjne o sumarycznej, określonej zgodnie z przepisami szczególnymi, mocy nadajników wyższej od 10 W i radiolinie – zalicza się do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.

Polityka powiązań z gminami sąsiednimi, regionem oraz krajem

W odróżnieniu od systemów o ograniczonym, lokalnym, zasięgu obszarowym, jak np. sieci wodociągowe, kanalizacja sanitarna i inne, system elektroenergetyczny jest zintegrowany w skali kraju i połączony z systemem państw zachodnioeuropejskich. Linie wysokiego i najwyższego napięcia przebiegają przez teren Gminy Czarna tranzytowo. Magistralne linie napowietrzne średniego napięcia, przebiegające przez Gminę, wyprowadzone są z głównych punktów zasilania położonych na terenie innych gmin. Linie te zasilają odbiorców energii zarówno z terenu Gminy Czarna, jak i z gmin sąsiednich. Gminy powiatu łancuckiego i sąsiadującej od północy gminy Sokółów integruje wspólna jednostka eksploatująca sieci – Rejon Energetyczny Leżajsk. Sąsiadujące od zachodu gminy Krasne i Trzebowniko obsługuje Rejon Energetyczny Rzeszów Teren. Oba Rejony wchodzi w skład tego samego przedsiębiorstwa energetycznego – Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego SA.

[Najważniejsze zadania w zakresie elektroenergetyki

Analiza stanu istniejącego i uwarunkowania rozwoju pozwalają na sformułowanie najważniejszych zadań:

- utrzymanie w planach miejscowych Gminy Czarna i miasta Łañcuta trasy planowanych dwóch elektroenergetycznych linii napowietrznych, wysokiego napięcia 110 kV, zasilających planowany na terenie m. Łañcuta GPZ 110/15 kV Łañcut. Polna od rozłęcia linii Widelka–Głuchów, wraz z pasem terenu szerokości 60 m wolnym od zabudowy,
- modernizacja oraz przebudowa odcinków elektroenergetycznej sieci 110 kV, przebiegających przez potencjalne obszary rozwoju mieszkaniowej i usługowej,
- stosowanie na terenach zabudowy zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, usług zdrowia i oświaty – ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, szkodziwów dla ludzi i środowiska, w szczególności przez uwzględnianie i tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania wokół linii napowietrznych wysokiego napięcia i określonych urządzeń radiokomunikacyjnych,
- modernizacja oraz rozbudowa i budowa elektroenergetycznej sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia, w szczególności na obszarach rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, Przedsięwzięcia modernizacyjne i inwestycyjne winny być ukierunkowane na dostosowanie sieci do bieżących i przewidywanych potrzeb odbiorców oraz spełnienia rosnących wymagań jakościowych. Równocześnie nowe inwestycje winny być przyjazne dla środowiska, tj. dobrze wkomponowane w pejzaż gminy i w jak najmniejszym stopniu uciążliwe dla otoczenia. Potrzeby w zakresie reelektryfikacji i rozwoju sieci elektroenergetycznych występują we wsiach: Krzemienica, Czarna i Wola Mała
- racjonalne oświetlenie miejsc publicznych, w tym modernizacja oświetlenia drogowego z zastosowaniem energooszczędnych rozwiązań,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.]

W związku z przewidywanym opracowaniem gminnego projektu zabożeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – stosownie do wymagań ustawy prawo energetyczne – ustala się, że przyjęte w STUDIUM kierunki działań pozostaną aktualne w takim zakresie, w jakim nie będą sprzeczne z założeniami.

Ponadlokalne cele publiczne

Moc zadanym służącym realizacji ponadlokalnych celów publicznych o znaczeniu wojewódzkim w zakresie elektroenergetyki jest: budowa na terenach Gminy Czarna i miasta Łańcuta dwóch elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego napięcia 110 kV, zasilających planowany na terenie m. Łańcuta GPZ 110/15 kV Łańcut Południe od rozcięcia linii Wiedeńka-Guchów. Do obszarów, dla których sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, należy zaliczyć obszar, na którym przewiduje się realizację linii 110 kV.

Bilans mocy

Moc zapotrzebowaną gospodarstw rolnych określa się na podstawie jednostkowego rocznego zużycia energii elektrycznej przypadającego na 1 hektar użytków rolnych. Według szacunków Instytutu Energetyki z 1984 r. w gospodarstwach indywidualnych energia elektryczna była zużywana na produkcję rolną tylko w 35 %, a pozostałe 65 % — na potrzeby bytowe. Czas użytkowania obciążenia szczytowego dla produkcji rolniczej przyjmuje się w wysokości 1 000 h, a dla potrzeb bytowych — 2 000 h.

Przyjmując wskaźnik zużycia energii na poziomie średniej dla województwa obliczono jednostkowe zapotrzebowanie mocy w rolnictwie:

- produkcja rolnicza	$(413 \text{ kW} \cdot \text{h/ha} \times 0,35) / 1000 \text{ h} = 0,145 \text{ kW/ha}$
- gospodarstwo domowe	$(413 \text{ kW} \cdot \text{h/ha} \times 0,65) / 2000 \text{ h} = 0,134 \text{ kW/ha}$
- Razem	0,279 kW/ha

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w 1999 r. wyniosła 4580 ha, co stanowiło 59 % powierzchni gminy. Zatem szacunkowe zapotrzebowanie mocy gminy na produkcję rolną i cele bytowe wynosi: $0,279 \text{ kW/ha} \times 4580 \text{ ha} = 1278 \text{ kW} = 1,3 \text{ MW}$

Prognozowany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną w Polsce do 2020 r. w stosunku do 1996 r. dla produkcji rolniczej jest 2,2-krotny, na potrzeby bytowe ludności 1,4-krotny. Zatem prognozowane jednostkowe zapotrzebowanie mocy w rolnictwie Gminy Czarna wynosi:

- produkcja rolnicza	$2,2 \times 0,145 \text{ kW/ha} = 0,319 \text{ kW/ha}$
- gospodarstwa domowe	$1,4 \times 0,134 \text{ kW/ha} = 0,188 \text{ kW/ha}$
- Razem	0,507 kW/ha

Szacunkowe perspektywiczne zapotrzebowanie mocy na produkcję rolną i cele bytowe wynosi: $0,507 \text{ kW/ha} \times 4580 \text{ ha} = 2322 \text{ kW} = 2,3 \text{ MW}$

Dla celów porównawczych zastosowano niżej inny sposób określenia prognozowanej mocy zapotrzebowanej na potrzeby bytowe i produkcji rolnej, wychodząc od mocy szczytowej gospodarstwa, którą przyjmuje się w zależności od jego powierzchni. Orientacyjna moc szczytowa pobierana przez gospodarstwa Gminy Czarna, obliczona metodą Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa (IBMER), wynosi 2354 kW. Wyniki obliczeń dwoma różnymi metodami są zbliżone.

Zapotrzebowanie mocy lokale niemieszkalnych oraz oświetlenia ulic w perspektywie wyniesie:

- zabudowa użyteczności publicznej (181 kW·h / M x 12 785 M) / 2200 h	1 052 kW
- oświetlenie publiczne (28 kW·h / M x 12 785 M) / 3900 h =	92 kW
- Razem	1 144 kW

Łączne prognozowane zapotrzebowanie mocy wynosi:

- produkcja rolna i potrzeby bytowe	2 338 kW
- lokale niemieszkalne, drożni odbiorcy siłowni i oświetlenie dróg	1 144 kW
- Razem	3 82 kW

Oznacza to: łączne zapotrzebowanie mocy około 3,5 MW
obciążenie powierzchniowe $3\,82 \text{ kW/78 km}^2 = 45 \text{ kW/km}^2$.

7.3.8. KIERUNKI ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE TELEKOMUNIKACJI

Stać modernizacja, rozbudowa i budowa urządzeń i sieci telekomunikacyjnych dla pełnego zaspokojenia wciąż rosnącego zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne w coraz szerszym wachlarzu usług dodatkowych i przy coraz wyższych wymaganiach jakościowych to główne zadanie w zakresie telekomunikacji. Przewiduje się, że system telekomunikacji Gminy Czarna będzie oparty na istniejących i nowych liniach telekomunikacyjnych przewodowych i radiowych, cyfrowych centralach automatycznych w Rzeszowie i Łańcutie oraz koncentratorach na terenie gminy. Zwiększenie liczby dostępnych dla potencjalnych abonentów numerów telefonicznych będzie następować poprzez rozbudowę istniejących central do pojemności zapewniającej pełne zaspokojenie potrzeb oraz poprzez odpowiednią rozbudowę sieci.

Przy rozbudowie i modernizacji sieci telekomunikacyjnej przewodowej należy dążyć — w porozumieniu z Rzeszowskim Zakładem Energetycznym SA — do maksymalnego wykorzystania linii elektroenergetycznych napowietrznych do prowadzenia telekomunikacyjnych sieci abonenckich i światłowodów; zmniejszyć to powierzchnię gruntów zajmowanych przez linie i ograniczyć „pajęczynę” sieciową. Istotnym działaniem w rozwoju telekomunikacji będzie zastępowanie długich odcinków linii nadziemnych liniami podziemnymi, głównie światłowodowymi. Planując prowadzenie nadziemnych linii telekomunikacyjnych należy uwzględnić zasady ochrony krajobrazu.

Rozwój terenów wiejskich uwarunkowany jest głównie przez sprawna i nowoczesna telekomunikację. Jest sprawą bezsporną, iż obszary wiejskie — ze względu na znaczne rozproszenie struktury osadniczej i niewielkie zaludnienie — wymagają skutecznie działającej sieci telefonicznej. Ułatwia ona życie nie tylko mieszkańcom, ale wspiera także działalność firm i przedsiębiorstw zlokalizowanych na wsi przez umożliwienie im szybkiego dostępu do rynków zbytu, źródeł zaopatrzenia, a także pracodawców, bez względu na ich umiejscowienie przestrzenne. W systemie numeracji krajowej dla telekomunikacyjnej sieci użytku publicznego Gmina Czarna wchodzi w skład Okręgu Telekomunikacyjnego Nr 33,4 Łańcut, którego obszar pokrywa się z granicami administracyjnymi powiatu łańcutckiego. Sąsiednie gminy: Krasne, Trzebownisko i Sokółka Mhp. należą do Okręgu Telekomunikacyjnego Rzeszów, Okręgi Łańcut i Rzeszów znajdują się w Strefie Numeracyjnej Rzeszów.

Dynamiczny rozwój telefonii komórkowej w ostatnich latach może ułatwić zniwelowanie dysproporcji w wyposażeniu w telefony obszarów miast i wsi. Coraz większą rolę odgrywa Internet. Jest to najskuteczniejsze narzędzie służące redukowaniu różnicowości regionalnych w dostępie do informacji i usług elektronicznych. Zastępują na wsparcie inicjatywy samorządów dotyczące budowy lokalnych sieci teleinformatycznych oraz ułatwienia dostępu do Internetu w szkołach i instytucjach publicznych. Przy ustalaniu lokalizacji stacji telekomunikacji radiowej należy uwzględnić zasady ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym — stosownie do wymagań przepisów szczególnych.

7.3.9. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Pozytywny wpływ wykorzystania odnawialnych źródeł energii na życie społeczności lokalnych analizować można w trzech aspektach: tkwiący zrównoważony rozwój, ochrona środowiska i zasobów naturalnych oraz bezpieczeństwo energetyczne.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest zagadnieniem interdyscyplinarnym w tym polityki rolnej i leśnej, energetycznej, ekologicznej, społecznej, kwestii związanych z rozwojem regionalnym i lokalnym oraz z elementami planowania przestrzennego. Specyficzne cechy odnawialnych źródeł energii (dostępność, mała skala stosowanych technologii oraz możliwość lokalnej substytucji coraz droższych kopalnych nośników energii) a także pośrednie korzyści społeczne, gospodarcze i ekologiczne czynią je szczególnie przydatnymi do wykorzystania na szczeblu lokalnym.

Prawo energetyczne upoważnia zarząd gminy do opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt ten powinien określać w szczególności możliwości wykorzystania lokalnych zasobów energii. Lokalnymi odnawialnymi zasobami, wykorzystywanymi do produkcji energii elektrycznej mogą być:

- energia wiatru (słownie wiatrowe);
- energia wody (turbiny wykorzystujące spłężenia wodne);
- energia słoneczna (przetworzona na prąd elektryczny w ogniwach fotowoltaicznych);
- energia geotermalna;
- biogaz z odchodów zwierząt i osadów oczyszczalni ścieków.

Jednym z najbardziej obiecujących źródeł energii odnawialnej jest energia wiatrowa. Zasoby energii wiatru są niewyczerpalne. Siłownie wiatrowe można stosować w wybranych miejscach o większych od przeciętnych prędkościach wiatru. Specyfika terenu wymaga każdorazowo badań w miejscu przewidywanej elektrowni wiatrowej. Przy ustalaniu lokalizacji ewentualnych elektrowni wiatrowych, należy uwzględnić ich ujemny wpływ na środowisko: hałas, niekorzystną zmianę krajobrazu i zagrożenie dla ptaków. Ponadto wysokie wieże i śmigła o dużej średnicy stanowią zagrożenie dla otoczenia w czasie burz i huraganów. Inną, z pozoru błałą, ale mogącą dać się we znaki cechą, jest cień i odbłaski obracającego się wirnika. Ważną okolicznością podczas planowania lokalizacji dla elektrowni wiatrowych jest ich wpływ na zachowania i populację dzikiego ptactwa (ptaki giną na skutek zderzenia z wirnikiem wiatraka). Należy zatem zwracać szczególną uwagę, aby nie budować wiatraków na trasach migracji lub niedaleko siedlisk rzadkich okazów ptaków. Inną ważną kwestią jest wpływ elektrowni wiatrowych na wartości i krajobrazowe okolice.

Mała energia wódna - mikroelektrownie wodne - mogą być instalowane przy piętrzeniach bezbiomikowych na rzeczkach i potokach, w szczególności przy obiektach turystycznych. Poziom hałas w sąsiedztwie elektrowni wodnych jest minimalnie wyższy od tła akustycznego, wywołanego naturalnymi źródłami dźwięku (wiatr, szum drzew).

W naszym kraju, pomimo niezbyt zachęcającej polityki fiskalnej państwa, powoli zaczynają się upowszechniać, szczególnie w budownictwie niepublicznym, rozwiązania techniczne wykorzystujące potencjał energii odnawialnych: kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej w gospodarstwach domowych, takich samych kolektorów, stosowanych w układach kombinowanych z pozyskującymi ciepło z gruntu pompami ciepła, a służących do całorocznego ogrzewania budynków.

Aktualnie w Polsce istnieje już kilkanaście gmin, które zaopatrywane są w ciepło z energii geotermalnej, pochodzącej ze znajdujących się na głębokości powyżej 1,5 km gorących złóż wody. W Polsce istnieją dobre warunki dla rozwoju tego typu energetyki, w tym także na Podkarpaciu. System ogrzewania miast i osiedli energią geotermalną polega na wykorzystaniu do zasilania sieci ciepłych (nawet na terenach wiejskich) ciepła wód geotermalnych pozyskiwanych z odwiertów o głębokości od 1,5 do 3 km, zamiast tradycyjnego spalania paliw kopalnych, tzn. węgla czy gazu ziemnego. Kolbownie gazowe pełnią tu tylko rolę wspomagającą w okresach największych mrozów. Koszt pozyskania ciepła geotermalnego jest 4-krotnie niższy niż koszt produkcji takiej samej ilości ciepła ze spalania gazu ziemnego czy węgla.

8. DODATKOWE USTALENIA STUDIUM

8.1. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA PLANÓW MIEJSCOWYCH

8.1.1. OBSZARY POSIADAJĄCE SPORZĄDZONE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Gmina Czarna aktualnie posiada ciągle obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalony uchwałą GRN Nr 53/XXI/81 z dnia 30 września 1981 r. z odstępstwem od planu z dnia 25 kwietnia 1984 r. i dwoma zmianami z dnia 29 października 1990 r. oraz z dnia 8 grudnia 1994 r. a także dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Usług Komercyjnych położonego w miejscowości Krzemienica uchwalony Uchwałą Nr XIX/178/2001 Rady Gminy w Czarniej z 27 kwietnia 2001 r.
2. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Usługowo Produkcyjnego położonego w miejscowości Pogwizdów uchwalony uchwałą Nr XXI/184/2001 Rady Gminy w Czarniej z 8 czerwca 2001 r.

8.1.2. OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJĘ LUB MOŻE POWSTAĆ OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powstaje w następujących przypadkach:

- gdy wynika to z przepisów szczególnych – w sytuacji Gminy Czarna na podstawie przepisów ustawy prawo geologiczne i górnicze (z chwilą udzielenia koncesji na działalność - eksploatację surowców mineralnych).

- dla obszarów, na których przewiduje się realizację zadań służących ponadlokalnym bądź lokalnym celom publicznym na podstawie przepisów ustawy, o zagospodarowaniu przestrzennym (po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego albo zadania samorządu województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – w sytuacji Gminy Czarna obowiązek ten może powstać w związku realizacją planowanych inwestycji komunikacyjnych, infrastrukturalnych lub związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym po uznaniu ich rangi w planie województwa podkarpackiego).

W przypadku istnienia obowiązku sporządzenia planu miejscowego radę gminy obowiązują terminy określone w ustawie (6 miesięcy od wejścia w życie przepisów szczególnych wywołujących ten obowiązek, 3 miesiące od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego do planu miejscowego oraz w przypadku obowiązku określonego przez gminę ze względu na istniejące uwarunkowania 2 miesiące od dnia złożenia wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczącego obszaru objętego tym obowiązkiem).

W przypadku uchylania się rady gminy od tego obowiązku bądź przedłużania się okresu sporządzenia planu ponad 1 rok – plan miejscowy może być sporządzony i wprowadzony w życie na mocy zarządzenia wojewody.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH MOŻE POWSTAĆ OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA M.P.Z.P. NA PODSTAWIE PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH LUB UZNANIA ZA ZADANIE RZĄDOWE LUB SAMORZĄDOWE

Lp.	Granice i cel sporządzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary górnicze złóż gazu ziemnego oraz obszary występowania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane) w celu eksploatacji i nieudokumentowane) w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego w przypadku uznania za zadanie rządowe lub samorządowe (planowane odcinki dróg)	ustawa prawo geologiczne i górnicze: z chwilą udzielenia koncesji na działalność- eksploatację surowców mineralnych
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego w celu realizacji systemu polderów i zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy w przypadku uznania za zadanie rządowe lub samorządowe	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
3	Wyznaczone obszary wzdłuż rzeki Wiśłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy w przypadku uznania za zadanie rządowe lub samorządowe	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

8.1.3. OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA MIJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA M.P.Z.P. ZE WZGLĘDU NA ISTNIEJĄCE UWARUNKOWANIA

Lp.	Granice i cel sporządzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary występowania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane)	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: określone w STUDIUM
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego (planowane odcinki dróg)	
3	Wyznaczone obszary wzdłuż rzeki Wiśłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy	

185

OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA M.P.Z.P. W CELU REALIZACJI ZADAŃ I PROGRAMÓW PONADLOKALNYCH

Lp.	Granice i cel sporządzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary występowania surowców mineralnych (zasoby udokumentowane i nieudokumentowane)	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: określone w STUDIUM
2	Obszary wyznaczone w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego (planowane odcinki dróg)	
3	Wyznaczone obszary wzdłuż rzeki Wiśłok w celu realizacji systemu polderów i zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów rolnych i zabudowanych na terenie gminy	

OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA M.P.Z.P. W CELU REALIZACJI ZADAŃ I PROGRAMÓW LOKALNYCH

Lp.	Granice i cel sporządzenia planu miejscowego	Podstawa prawna
1	Obszary usług publicznych i komercyjnych oraz sportu i rekreacji w celu ustalenia zasad zagospodarowania	ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym: realizacja zadań i programów lokalnych
2	Wyznaczone obszary w celu realizacji elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej	
3	Obszary zabudowy mieszkaniowej w celu ustalenia zasad zagospodarowania	
4	Obszary rolne w celu zalesień i dolesień	

Rada Gminy w Czarniej nie ma obowiązku podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu w związku z każdym zgłoszonym wnioskiem; istnieje natomiast obowiązek analizy tych wniosków. Sukcesywne opracowywanie planów miejscowych poszczególnych obszarów gminy, w miarę pojawiania się takiej potrzeby lub obowiązku, umożliwia rozłożenie nakładów na te prace oraz ich finansowe konsekwencje w postaci wykuwu bądź odszkodowań z tytułu obniżenia wartości nieruchomości czy utrudnienia lub ograniczenia korzystania z niej w sposób dotychczasowy.

186

8.2. AKTYWNA POLITYKA REALIZACYJNA GMINY

8.2.1. OBSZARY STRATEGICZNE

Tereny przylegające do dróg powiatowych

Tereny przylegające do przebiegającej przez środek terenu drogi powiatowych już na etapie opracowania strategii rozwoju gminy zostały uznane za tereny strategiczne. Zarząd Gminy Czarna zakłada wykorzystanie bardzo atrakcyjnego położenia przy realizacji jej celów rozwojowych. Zagospodarowanie pasa wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych przyniesie korzyść mieszkańcom gminy jak i przyszłym inwestorom.

Tereny mieszkaniowo-usługowe

Ważnymi obszarami strategicznymi są tereny usługowe oraz mieszkaniowo-usługowe wyznaczone w formie kompleksów:

- w miejscowości Czarna i Krzemienica tereny przeznaczone pod MOP I i MOP II,
- w miejscowości Czarna tereny usługowe oraz mieszkaniowo-usługowe w rejonie Urzędu Gminy,
- w miejscowości Krzemienica po południowej stronie drogi krajowej Nr 4,
- w miejscowości Krzemienica wzdłuż projektowanego odcinka drogi wojewódzkiej w kierunku Leżajska,
- w miejscowości Wola Mała wzdłuż projektowanego odcinka drogi wojewódzkiej do węża na autostradzie,
- w miejscowości Medynia Łańcucka w rejonie drogi wojewódzkiej Łańcut - Sokobów.

Tereny rekreacyjne

Ważnymi obszarami strategicznymi służącymi rekreacji mieszkańców Rzeszowa i okolic są tereny posiadające odpowiednie warunki środowiska geograficzno-przyrodniczego pozwalające na korzystanie z walorów krajoznawczych. Obszary, które zajmuje Gmina Czarna należą do atrakcyjnych turystycznie.

Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Rzeszowa tereny stosunkowo najładniejsze są miejscem penetracji, najczęściej w okresie weekendów. Relatywnie wysoka ocena tych terenów wynika głównie z ukształtowania terenu. Wartościowym składnikiem naturalnym są tutaj lasy. Są one chętnie odwiedzane przez turystów, szczególnie, że prowadzą przez nie szlaki turystyczne. Ważnym elementem krajobrazu i cennym obiektem przyrodniczym są pomniki przyrody.

W gminie wyznaczono kilka obszarów, które mogą być przeznaczone pod ośrodki sportowe i rekreacyjne. Największy położony jest między Czarną a Dąbrówkami - główną atrakcją obok penetracji lasu jest możliwość korzystania z wody w formie oczek wodnych jak i Wisłoka. STUDIUM dopuszcza zagospodarowanie turystyczne wyznaczonych obszarów rekreacyjnych oraz terenów położonych głównie wzdłuż szlaków turystycznych.

8.2.2. SPOSOBY PROWADZENIA PRZEZ GMINĘ AKTYWNEJ POLITYKI REALIZACYJNEJ

Rola planowania przestrzennego w stymulowaniu rozwoju gospodarki lokalnej polega przede wszystkim na stworzeniu ram przestrzennych i warunków odpowiadających pozytywnie na

187

potrzeby gospodarce oraz ich zapotrzebowanie na szczególnego rodzaju tereny. STUDIUM stanowi przede wszystkim niezbędną podbudowę merytoryczną planów miejscowych oraz innych opracowań, w których będą określone warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w obrębie obszarów nieobjętych planami miejscowymi. Zasady, strategię i kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w STUDIUM, w trakcie sporządzania planów miejscowych zostaną przekształcone w jednoznaczne przepisy lokalne przez zdefiniowanie kategorii użytkowania, wyznaczenie granic obszarów i ustalenie warunków zagospodarowania.

Określenie w STUDIUM polityki przestrzennej ma na celu stworzenie możliwie szerokiego, analitycznych podstaw konstruowania planów miejscowych. Wyniki STUDIUM, stanowiące treść uchwały określają własne zobowiązania samorządu gminy, stanowiąc swego rodzaju program działań tego samorządu na rzecz gminy.

Cele i kierunki działania określone w STUDIUM mogą mieć szersze znaczenie i zastosowanie dla władz gminy, niż tylko w zakresie gospodarki przestrzennej, ale przede wszystkim przy konstruowaniu programu gospodarczego gminy. Informacje zawarte w STUDIUM mogą się też przyczynić do regionalizacji budżetu gminy i być pomocne przy podejmowaniu starań o subwencje. Mogą również wskazać potrzebę podjęcia przez gminę takich działań, jak

- tworzenie zasobów terenów komunalnych,
- działania promocyjne,
- poprawa struktur zarządzania jednostkami organizacyjnymi,
- zwiększenia lub umożliwienia wpływu samorządu lokalnego na politykę rozwoju prowadzone przez przedsiębiorstwa zarządzające systemami.

Każda gmina ze względu na zakres realizowanych działań oraz wielkość posiadanego zasobu nieruchomości jest swego rodzaju monopolistą na lokalnym rynku nieruchomości. Rolę monopolisty gmina może i powinna wykorzystywać prowadząc aktywną politykę gospodarowania nieruchomościami. Aby maksymalizować efekty polityka ta powinna być zdecydowanie aktywna. Oznacza to w szczególności aktywny udział gminy, jako właściciela w lokalnym rynku nieruchomościami.

Rozpoznanie struktury własnościowej i trendów przemian związanych z obrotem rynkowym a w miarę możliwości przekształcania jej w pożądanym kierunku jest jednym z głównych elementów aktywnej polityki przestrzennej gminy wyrażającej się:

- bezpośrednim udziałem gminy w obrocie gruntami przez tworzenie zasobów na określone cele publiczne oraz wymianę bądź promowanie działań innych podmiotów,
- pośrednim udziałem w sterowaniu pożądanymi procesami komasacji gruntów rolnych czy scalania i wtórnego podziału gruntów budowlanych.

Zakres i powodzenie aktywnej polityki gminy w przekształcaniu struktury własności jest często warunkiem realności osiągnięcia celów rozwoju. Z kolei, na zasadzie sprzężenia zwrotnego, działania te mogą istotnie wpłynąć na zakres i sposób formułowania oraz konkretyzując rozwiązań w toku sporządzania planów miejscowych.

Przewodniczący Rady Gminy
Zdzisław Jaromił

188

**UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ
ORAZ SYNTEZA USTALEŃ**

**do zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie**

Podstawą opracowania jest Uchwała Nr XXXV/354/2022 Rady Gminy Czarna z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie.

Granicą opracowania zmiany Nr 19 Studium, zostały objęte obszary położone w miejscowości Czarna oznaczone na rysunku obowiązującego Studium symbolami U/P₁^{4A}, po południowej stronie drogi powiatowej, przy granicy z gminą Krasne o powierzchni 21 ha.

Przyjęte w projekcie zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie ustalenia uwzględniają występujące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego obszarów oraz powiązania funkcjonalno - przestrzenne z terenami sąsiednimi.

Projekt zmiany Studium Nr 19 wraz z niezbędnymi dokumentami planistycznymi, w tym prognozą oddziaływania na środowisko został opracowany zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.).

W dniu 18 lipca 2023 r. na posiedzeniu Gminnej Komisji Urbanistyczno – Architektonicznej zaopiniowano projekt zmiany Nr 19 Studium.

Na załączniku graficznym teren objęty zmianą Nr 19 Studium został oznaczony kolorem żółtym. Natomiast w załączniku tekstowym wprowadzone zmiany wyszczególniono kolorem niebieskim oraz oznaczono nawiasem z indeksem 19 – numerem zmiany Studium.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna uchwalonego 4 grudnia 2001 r., w granicach obszaru objętego przedmiotową zmianą Nr 19 Studium, określono główne kierunki zagospodarowania jako: obszary usług i produkcji U/P¹⁹ w miejscowości Czarna i obszarów komunikacji K¹⁹ w miejscowości Czarna.

Przyjęty w Studium kierunek zagospodarowania dla obszaru objętego zmianą Nr 19 Studium uwzględnia istniejące uwarunkowania oraz potrzeby rozwoju w zakresie wyznaczenia terenów usługowych i produkcji oraz aktualizacji w zakresie komunikacji (pasa autostrady), istniejącego i projektowanego układu komunikacyjnego.

Ustalenia zawarte w zmianie Nr 19 Studium mają na celu wskazanie obszarów usługowych i produkcji oraz aktualizacji w zakresie komunikacji (pasa autostrady), istniejącego i projektowanego układu komunikacyjnego.

W związku z powyższym rozwiązania przyjęte w zmianie Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy są zasadne ze względu na:

- wyznaczenie obszarów pod zabudowę usługową i produkcyjną,
- aktualizację istniejącego i planowanego układu komunikacyjnego w miejscowości Czarna.

Zmiana Nr 19 Studium pozwoli na harmonijny rozwój obszaru objętego zmianą studium oraz umożliwi planowaną realizację z zakresu: zabudowy usługowej i produkcyjnej oraz komunikacji z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i ochrony środowiska naturalnego oraz ochroni obszary przed chaotycznym zagospodarowaniem.

W zmianie Nr 19 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna nie uwzględnia się uwarunkowań wynikających z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy.

W myśl wyżej przywołanego art.10a ust.1 „Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.”

Obowiązek ten, w wyżej opisanym zakresie, został wprowadzony Ustawą z dnia 15 lipca 2020r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

W związku z powyższym opracowana w 2010 r. Strategia rozwoju gminy Czarna na lata 2010-2020 (z perspektywą do roku 2030 r.) nie została poprzedzona opracowaniem diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ponadto nie podjęto prac nad opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Czarna dla perspektywy czasowej po 2020 r.

W zmianie Nr 19 Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z art. 10 ust. 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.):

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gmin;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
 - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;

Spis treści

1. Ogólna charakterystyka gminy Czarna
2. Analiza środowiskowa
3. Analiza ekonomiczna
 - 3.1 Struktura ludności
 - 3.2 Rolnictwo
 - 3.3 Podmioty gospodarki narodowej
 - 3.4 Bezrobocie
 - 3.5 Dochody i ich struktura w gminie Czarna
 - 3.6 Wydatki gminy Czarna
4. Analiza społeczna
 - 4.1 Szkolnictwo
 - 4.2 Ochrona zdrowia
 - 4.3 Pomoc społeczna
 - 4.4 Placówki kultury oraz sport na terenie gminy
5. Prognoza demograficzna
6. Analiza możliwości finansowych gminy w zakresie sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej
7. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę
 - 7.1 Zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie 30-letniej,
 - 7.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
 - 7.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę inną niż o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
 - 7.4 Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę,
8. Wnioski/podsumowanie.

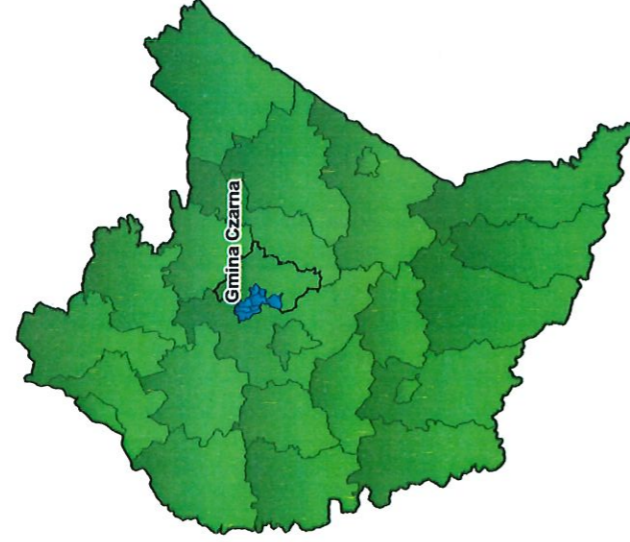
Czarna 2024

Przewodniczący Rady Gminy
Zdzisław Jaroż

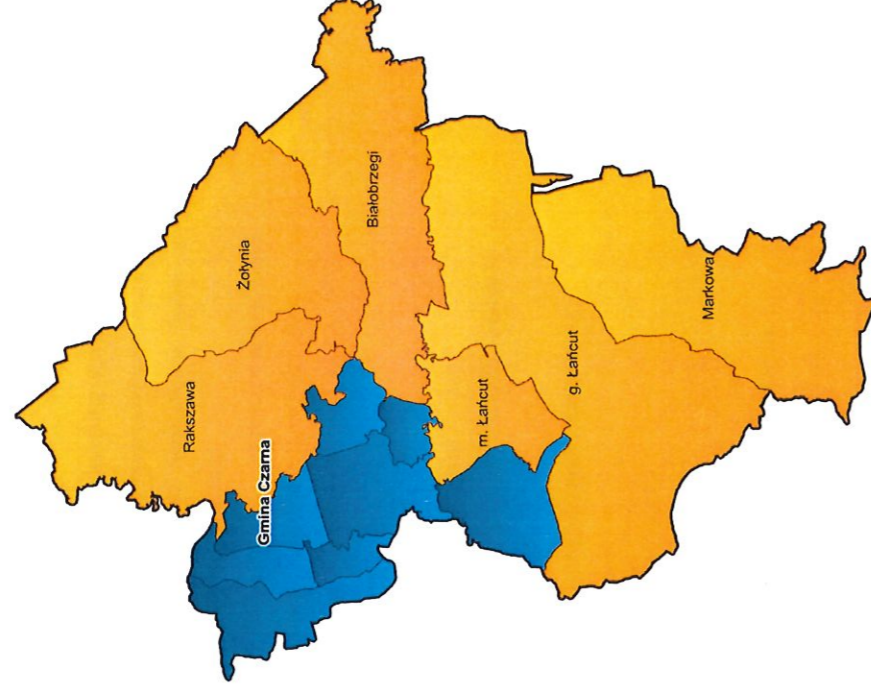
Bilans

1. Ogólna charakterystyka gminy Czarna

Gmina Czarna położona jest w środkowo-wschodniej części województwa podkarpackiego. Gmina położona jest na północny wschód od stolicy województwa - Rzeszowa w odległości ok. 25 km, z którym jest dobrze skomunikowana poprzez drogę krajową nr 94 i 5km na północ od Łańcuta przy drodze wojewódzkiej Nr 877 Łańcut-Leżajsk. Przez teren gminy przebiega również autostrada A 4 oraz w niewielkim fragmencie droga szybkiego ruchu S 19, które mają strategiczne znaczenie dla połączenia regionu z resztą kraju i siecią dróg europejskich oraz rozwojem tego obszaru.

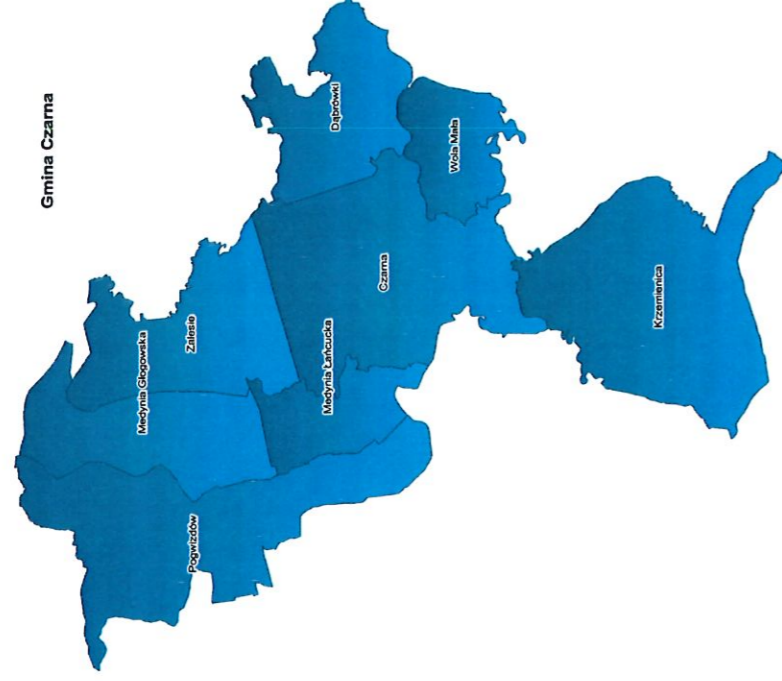

Gmina Czarna jest jedną z 7 gmin powiatu łańcuckiego. Graniczy z gminami wchodzącymi w skład tego powiatu tj. od południa i południowego wschodu z Gminą Łańcut i Miastem Łańcut, a od wschodu i północnego wschodu z Gminą Białobrzegi i Gminą Rakszawa. Ponadto od zachodu i północy Gmina Czarna graniczy z gminami powiatu rzeszowskiego: Krasne, Trzebownisko oraz Sokółów Małopolski.

Gmina Czarna jest gminą wiejską, zajmuje powierzchnię ok. 7 809 ha. Zamieszkuje ją 11866 mieszkańców (wg. stanu na koniec 2023 r.), a gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie ok. 152 osób na 1 km². Gmina Czarna składa się z 8 sołectw: Czarna, Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Wola Mała i Zalesie.

Podział gminy na poszczególne sołectwa obrazuje poniższy rysunek.

Strukturę powierzchni poszczególnych sołectw w stosunku do całości gminy obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny gminy Czarna – powierzchnia sołectw.

SOŁECTWA (NAZWA)	POWIERZCHNIA (ha)	POWIERZCHNIA (%)
Czarna	1 531	19,6
Dąbrówki	733	9,4
Krzemienica	1 576	20,2
Medynia Głogowska	773	9,9
Medynia Łańcucka	419	5,4
Pogwizdów	1 424	18,2
Wola Mała	439	5,6
Zalesie	914	11,7
Razem:	7 809	100,0

Źródło: Dane z UG Czarna .

Wielkość poszczególnych sołectw według liczby mieszkańców i ich udział do ogółu mieszkańców gminy na dzień 31.12 2024 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Czarna.

SOŁECTWA (NAZWA)	LICZBA LUDNIOSI	UDZIAŁ %
Czarna	1 837	15,5
Dąbrówki	1 732	14,6
Krzemienica	2 957	24,9
Medynia Głogowska	1 529	12,9
Medynia Łańcucka	766	6,5
Pogwizdów	1 400	11,8
Wola Mała	904	7,6
Zalesie	741	6,2
Razem:	11 866	100

Źródło: Dane z UG Czarna.

2. Analiza Środowiskowa

Teren gminy Czarna położony jest w obrębie makroregionu Kotlina Sandomierska na pograniczu trzech mezoregionów, tj. Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Rynny Podkarpackiej i Pogórza Rzeszowskiego. Północna część gminy ma charakter nizinny, powierzchnia jest słabo urzeźbiona, miejscami tylko połałowana o średnich wysokościach 150 – 250 m n.p.m. Część południowa gminy – pagórkowata charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu tworzoną przez pasma wzgórz przebiegających z północnego zachodu na południowy wschód. Najwyższe wzniesienie na terenie gminy to Królewska Góra w Medyni – 261 m n.p.m. i Góra Zalas leżąca pomiędzy Rakszawą i Zalesiem – 259,6 m n.p.m.

Na obszarze gminy można wyróżnić różne formy morfologiczne charakteryzujące rzeźbę terenu. Zbocza wysoczyzny są wyniesione od ok 195 do 250 m n.p.m. i nachylone ku dolinie Wisłoka. Przeważają spadki 5 – 12 %, a teren generalnie posiada ekspozycję południową. W dolinie Wisłoka charakterystyczną formą morfologiczną jest terasa zalewowa pochodzenia akumulacyjnego rzeki, elementem uzupełniającym rzeźbę doliny są liczne starorzecza Wisłoka.

Miejscowości Czarna, Dąbrówki oraz Wola Mała leżą w dolinie Wisłoka, natomiast pozostałe wsie położone są na terenach równinnych i pagórkowatych.

Pod względem hydrologicznym gmina Czarna położona jest w dorzeczu rzeki Wisłok i jej lewobrzeżnych dopływów. W swoim biegu przez teren gminy Czarna Wisłok przyjmuje wody z wielu niewielkich cieków wodnych, do których można zaliczyć m. in:

- Potok Glemieniec przepływający przez wieś Krzemienica i Czarna,
- Potok Medynka przepływający przez miejscowość Medynia Głogowska,
- Potok Pogwizdówka przepływający przez teren wsi Pogwizdów.

Teren gminy jest dość bogaty w zasoby wód podziemnych. Największe pokłady tych wód znajdują się w terenie rzecznej Wisłoka. Wody podziemne są głównie pochodzenia czwartorzędowego i wchodzi w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów”.

Na terenie gminy występują zasoby kruszyw naturalnych głównie piasku i pospółki wykorzystywane na szeroka skalę dla potrzeb budownictwa. Duże znaczenie gospodarze mają również występujące na terenie gminy znaczne zasoby gliny wykorzystywanej do

produkcji wyrobów ceramicznych z czego gmina jest znana. Oprócz kruszyw na terenie gminy zostało udokumentowane występowanie złóż gazu ziemnego.

Gleby w gminie Czarna zaliczane są do typowych gleb bielocowych brunatnych i lessowych. W północnej części gminy na podłożu piaszczysto – żwirowym przy współdziałaniu lasów powstały ubogie w składniki pokarmowe gleby piaszczyste luźne. Na glinach lekkich i piaszkach podścielonych glinami przy współdziałaniu lasów mieszanych powstały gleby słabo gliniaste, bogatsze w składniki pokarmowe i lepszych właściwościach fizyko – chemicznych. Zajmują one niewielką powierzchnię pól uprawnych w północnej części gminy. Najwyższe tereny pokrywają gleby powstałe z glin zwłatowych, przy współdziałaniu lasów mieszanych z przewagą liściastych. Zaliczane są one do lessów i gleb brunatnych. Są to najżyźniejsze gleby na terenie gminy i zajmują one największą powierzchnię pól. W dolinach cieków wodnych, na szerokich tarasach, na bazie piasków akumulacyjnych powstały gleby błotne i mułowobagiennie – mady. Są to gleby ciężkie do upraw, lecz znacznie żyźniejsze od gleb bielocowych. Zajmują one dość duże powierzchnie terenów ornych i trwałych użytków zielonych. Niewielkie znaczenie mają gleby torfowe powstałe na terenie gminy w zagłębieniach odpywowych i bezodpywowych.

Klimat na terenie gminy Czarna należy określić jako przejściowy pomiędzy górami, a Kotliną Sandomierską. Charakteryzuje się następującymi parametrami:

- okres wegetacyjny ok. 220 dni,
- zaleganie pokrywy śnieżnej 60 – 80 dni,
- opady roczne 600 – 700 mm,
- średnia temperatura roczna 8°C,
- dominujący kierunek wiatru – zachodni.

Takie warunki klimatyczne należy uznać za korzystne zarówno dla komfortu życia mieszkańców gminy jak i prowadzenia działalności rolniczej. Elementami wpływającymi na zróżnicowanie tych warunków są: rzeźba terenu, szata roślinna, wody gruntowe. Tereny wyżej położone odznaczają się lepszymi warunkami klimatycznymi. Cechuje je korzystny układ stosunków termiczno-wilgotnościowych i solarnych (szczególnie w partiach o ekspozycji południowej). Występują tu znaczne obszary zieleni wysokiej korzystnie modelującej układ wiatrów, powodując zmniejszenie jego prędkości. Mniej korzystne warunki klimatyczne występują w południowej części gminy, w obrębie doliny Wisłoka. Są

one narażone na częste występowanie mgieł, spływy chłodnego powietrza z północy i południa oraz do tworzenia się zastoisk chłodnego powietrza.

Na kształtowanie się szaty roślinnej na terenie gminy istotny wpływ ma zróżnicowanie geomorfologiczne. Roślinność stanowi ważny element krajobrazotwórczy, wpływająca na stosunki wodne, kształtuje lokalny klimat, gleby oraz świat zwierzęcy.

Bardzo istotną rolę w ekosystemie odgrywają lasy. Na terenie gminy Czarna zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego stanowią one powierzchnię 2 451 ha, co daje lesistość na poziomie ok. 31%, i jest to poziom trochę niższy od poziomu lesistości w Województwie Podkarpackim, gdzie ten wskaźnik kształtuje się na poziomie ok. 36%. Lasy są niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska, umożliwiają bytowanie wielu gatunkom roślin i zwierząt, chronią przyrodę, spełniają również rolę turystyczno-wypoczynkową.

Na terenie gminy występują trzy odrębne kompleksy leśne:

- największy, położony jest w północno-wschodniej części gminy, styka się z gruntami miejscowości Czarna, Medynia Łańcucka i Zalesie,
- mniejszy kompleks, zwany Cisowiec, zajmuje północno-zachodnią część gminy, sąsiaduje z Medynią Głogowską i przysiółkiem Zofijówka,
- trzeci, położony na południe od powyższego, styka się Pogwizdowem i Zofijówką.

Każdy z kompleksów charakteryzuje się nieco odmienną florą, związaną z różnicami w podłożu geologicznym, zróżnicowaniem geomorfologicznym, a także przeszłą działalnością człowieka. Główne zbiorowiska leśne na terenie gminy to bory mieszane, łęgi i olsy.

Zbiorowiska szaty roślinnej, sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Na terenie gminy występują duże zwierzęta łowne, wśród których można spotkać jelenie, samy, dziki, lisy, bobry, kuny leśne, borsuki. Tereny otwarte, tj. łąki i pola uprawne są biotypem drobnej zwierzyny łownej jak zające, kurapatwy, bażanty.

Gmina Czarna posiada duże walory krajobrazowe. Najbardziej zróżnicowany krajobraz posiada wieś Krzemienica charakteryzująca się pagórkowatym pejzażem porzeczanym głębokimi wąwozami dróg polnych oraz gęstą siecią rzeczną. Największy strumień płynie wzdłuż drogi głównej przez wieś w głębokim wąwozie wyżłobionym w lesie. Tereny nadrzeczne są mocno zadrzewione. Niezwykłe malownicze są widoki na okoliczne miejscowości i dolinę Wisłoka. Rozciągają się z dróg polnych wzdłuż zachodnich układow łanowych.

Miejscowości położone wzdłuż doliny Wisłoka, na pograniczu dużych obszarów leśnych, posiadają płaski, mało zróżnicowany pejzaż. Atrakcją krajobrazową jest gęsto zadrzewiona dolina Wisłoka widoczna z dróg oraz zbiorniki wodne (pozostałości po żwirowniach) zlokalizowane w pobliżu obszarów leśnych.

Niezwykłe malownicza jest dolina Starego Wisłoczyska w miejscowości Wola Mała gęsto zadrzewiona z drewnianymi budynkami. Najciekawsze punkty widokowe zlokalizowane są na drogach polnych wzdłuż zachowanych układow łanowych w Woli Małej. Także atrakcyjne krajobrazowo są drogi polne w przysiółkach Czarnej: Koiki i Podbórz oraz w przysiółku Dąbrówek – Pastwiska.

Wieś leżąca na pograniczu Płaskowicy Kolbuszowskiego: Medynia Łańcucka, Medynia Głogowska, Pogwizdów i Zalesie charakteryzują się większym zróżnicowaniem terenu i dużym zalesieniem. Najciekawsze punkty widokowe znajdują się w Medyni Głogowskiej w okolicach kościoła parafialnego i z dróg wzdłuż zachowanych łanowych pól.

Ciekawy krajobrazowo jest również potok Pogwizdówka, silnie zadrzewiony, z licznymi rozlewiskami.

Na terenie gminy znajduje się pomnik przyrody. Jest to lipa drobnolistna, znajdująca się w miejscowości Czarna.

3. Analiza ekonomiczna

3.1 Struktura ludności

Zgodnie z danymi GUS gminę Czarna na koniec 2023 r. zamieszkiwało 11 866 osób.

W strukturze ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie wiekowe, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Strukturę wieku ludności w zależności od zasobów siły roboczej na terenie gminy Czarna przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura ludności gminy Czarna

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym – stan na dzień 31.12.2023 r.	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
	Ogółem	2 506	1 187	7 157	3 395	2 203	

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Gmina Czarna charakteryzuje się dość dobrym wskaźnikiem osób w wieku przedprodukcyjnym, wynoszącym ok. 21% świadczącym o znacznym potencjale rozwojowym gminy związanym z młodym pokoleniem mieszkańców. Im wyższa wartość tego wskaźnika tym lepsze perspektywy na rozwój danej gminy. Wskaźnik wieku poprodukcyjnego wynosi ok. 18% i świadczy o umiarkowanym starzeniu się społeczeństwa. Wskaźnik ludzi w wieku produkcyjnym wynosi ok. 61%. Powyższe wskaźniki pokazują, że zasoby siły roboczej na terenie gminy Czarna są umiarkowanie dobre, z tendencją wzrostową, wynikającą z faktu większej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym.

Ze strukturą wieku ludności powiązany jest również wskaźnik obciążenia ekonomicznego, czyli stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym do 100 osób w wieku produkcyjnym. W gminie Czarna wynosi on 63,0%. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym sytuacja demograficzna obszaru z ekonomicznego punktu widzenia jest gorsza. Wskaźnik ten przekraczający 60% świadczy o umiarkowanym starzeniu się społeczeństwa i dość stabilnym potencjale odnośnie zasobów siły roboczej na terenie gminy.

3.2 Rolnictwo

Gmina Czarna to gmina wiejska ale wykazująca również cechy gminy podmiejskiej w związku z bliskością miasta Rzeszowa. Jej mieszkańcy częściowo ukierunkowani są na działalność rolniczą z wykorzystaniem miejscowych zasobów. Mimo, że gmina jest gminą typowo rolniczą to ze względu na ukierunkowania ekonomiczne i trudne warunki terenowe rolnictwo jest źródłem utrzymania niewielu mieszkańców gminy.

Gleby gminy Czarna wykazują duże zróżnicowanie. W północnej części gminy występują gleby niezbyt urodzajne zaliczane do IV i V klasy, natomiast w części południowej występują dość żyzne gleby należące do II i III klasy, powstałe z lessów.

Na obszarze gminy dominuje wielokierunkowa produkcja rolna. Przeważa uprawa zbóż, roślin okopowych, uprawy sadownicze, w tym owoców jagodowych, uprawa warzyw oraz hodowla trzody chlewnej. W coraz większym stopniu popularne stają się gospodarstwa ekologiczne ściśle powiązane z rozwojem agroturystyki.

W strukturze użytkowania gruntów w gminie Czarna największą powierzchnię zajmują użytki rolne (4 323 ha), które stanowią ok. 55% gruntów, kolejną pozycję zajmują grunty leśne (2 798 ha) tj. ok. 36%. Strukturę użytkowania gruntów w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów w gminie Czarna (w ha)

Powierzchnia gruntów ogółem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, drogami, wodami, nieużytki)
7 809	2 686	117	570	607	2 798	1 031

Źródło: Raport o stanie gminy za 2021 rok.

Powierzchnia użytków rolnych gminy w rozbiciu na poszczególne klasy gruntów przedstawia się następująco:

- grunty klasy I – 31 ha,
- grunty klasy II – 596 ha,
- grunty klasy III – 1 740 ha,
- grunty klasy IV – 1 044 ha,
- grunty klasy V – 665 ha,
- grunty klasy VI – 248 ha.

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Czarna przeważają grunty klasy III i IV, które stanowią odpowiednio 40% i 24% ogółu użytków rolnych.

Struktura gospodarstw na terenie gminy jest dość rozdrobniona, charakterystyczna dla większości terenu Podkarpacia. W ogólnej liczbie gospodarstw znajdują się następujące grupy obszarowe gospodarstw (wg. danych GUS – Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r.):

- o powierzchni do 1 hektara – 24 gospodarstwa,
- o powierzchni od 1 do 5 hektarów – 519 gospodarstwa,
- o powierzchni od 5 do 10 hektarów – 33 gospodarstwa,
- o powierzchni od 10 do 15 hektarów – 7 gospodarstw,
- o powierzchni powyżej 15 hektarów – 20 gospodarstw.

Średnia powierzchnia gospodarstwa na terenie gminy wynosi 4,1 ha. Najwięcej jest gospodarstw o pow. od 1 do 5 ha – stanowią one 86,1 % ogółu gospodarstw w gminie. Następną grupę stanowią gospodarstwa od 5 do 10 ha – 5,5 %. Gospodarstw o powierzchni ponad 15 ha jest w gminie 20 co stanowi niecałe 4 %.

Stosunkowo rozdrobniona struktura gospodarstw oraz podmiejskie położenie gminy nie sprzyjają rozwojowi produkcji rolniczej na terenie gminy, jak również powoduje niską opłacalność i konkurencyjność tej produkcji. Przyszłością rozwoju rolnictwa na terenie gminy wydaje się dalsza konsolidacja gospodarstw pozwalająca na większą intensyfikację produkcji oraz specjalistyczne rolnictwo ekologiczne.

3.3 Podmioty gospodarki narodowej

Na terenie gminy Czarna na koniec 2021 r. do rejestru REGON było wpisanych 1 091 podmiotów gospodarki narodowej, z czego w sektorze prywatnym – 1 053 podmioty, natomiast w sektorze publicznym – 28 podmiotów. Strukturę podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie gminy

Podmioty wg. kryteriów własnościowych	Liczba
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 091
Sektor publiczny ogółem	28
w tym:	
- państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	25

Sektor prywatny ogółem	1 053
w tym:	
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	915
- spółki handlowe	51
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	29
- spółdzielnie	1
- fundacje	1

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Taki stan rzeczy odzwierciedla ogólne tendencje panujące w gospodarce. Najbardziej konkurencyjnymi podmiotami, wytwarzającymi znaczną część PKB są najmniejsze firmy, potrafiące najbardziej elastycznie reagować na zmiany zachodzące na rynku. Na terenie gminy Czarna na koniec 2021 r. działało 1 053 takich podmiotów. Na przestrzeni lat 2020-2021 w gminie zostało zarejestrowanych 177 nowych przedsiębiorców, w tym w 2020 r. - 78, a w 2021 r. – 99. Jak z tego wynika z roku na rok wzrasta liczba nowo rejestrowanych podmiotów, co stanowi jak najbardziej pozytywną tendencję.

Ilość przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie gminy lata 2017-2021

Liczba podmiotów gospodarczych	Lata			
	2017	2018	2019	2020
	726	767	813	853
				915

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Powyższe dane pokazują, że na terenie gminy stale rośnie liczba podmiotów prowadzących działalność i przyrost ten jest dość dynamiczny. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat przybyło 189 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, co należy uznać za wynik bardzo dobry, świadczący o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy i rokujący na dalszy rozwój gospodarczy gminy. Najwięcej podmiotów działa w usługach, handlu, transporcie i budownictwie. Dominują sklepy spożywcze i spożywczo-przemysłowe oraz firmy budowlane i transportowe.

3.4 Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na szeroką skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Strata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej – prowadzi do ubóstwa i obniżenia standardu życia materialnego. Bezrobocie jest często czynnikiem nasilającym patologie społeczne jak na przykład nadużywanie alkoholu.

Ogólną liczbę bezrobotnych na terenie gminy Czarna na tle Powiatu Łańcuckiego na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Czarna

Wyszczególnienie	Lata				
	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Czarna	593	578	491	614	552
- w tym:					
Kobiety	299	288	242	309	283
Mężczyźni	294	290	249	305	269
Powiat Łańcucki	3 580	3 482	3 089	3 644	3 297

Źródło: PUP w Łańcucie

Z przedstawionych danych wynika, że osób bezrobotnych na terenie gminy Czarna z każdym rokiem ubywa, co z pewnością należy uznać za pozytywne zjawisko (wyjątek stanowi ostatni rok 2020, ale wpływ na to ma najprawdopodobniej sytuacja pandemiczna na terenie kraju i należy uznać to za sytuację przejściową, a nie ogólny trend). Wśród bezrobotnych udział kobiet i mężczyzn jest na podobnym poziomie, co może świadczyć, że jest dla nich podobna liczba ofert na rynku pracy. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w ostatnim pięcioletniu zmniejszył się i na koniec 2021 r. wynosił 7,6%, co należy uznać za pozytywną tendencję.

Ogółem stopa bezrobocia na terenie powiatu łąncuckiego na koniec 2021 r. wynosiła 10,1%, przy średniej dla całego województwa podkarpackiego na poziomie 8,2%. Powyższe wskaźniki świadczą, że na terenie gminy Czarna jak i powiatu łąncuckiego sytuacja na rynku pracy nie jest zbyt dobra, biorąc pod uwagę, że stopa bezrobocia na terenie miasta Rzeszowa wynosi 4,9%, a na terenie sąsiedniego powiatu rzeszowskiego 7,5%.

Strukturę osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy według wieku na 31.12.2021 r. na terenie powiatu łąncuckiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Struktura wiekowa osób bezrobotnych na 31.12.2021 r. w powiecie łąncuckim

Przedział wiekowy	Liczba bezrobotnych
Ogółem	3 297
do 30 roku życia	953
w tym do 25 roku życia	468
powyżej 50 roku życia	736
długotrwale bezrobotni	1 936

Źródło: PUP w Łańcucie

Na koniec 2021 r. większą grupę bezrobotnych stanowiły osoby młode do 30 roku życia niż osoby starsze po 50 roku życia i wyniosły odpowiednio 29 i 22 % osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Szczególnie niepokojący może się wydawać odsetek młodych ludzi pozostających bez pracy, co może skutkować ich migracją do większych ośrodków, gdzie bezrobocie jest na wyraźnie niższym poziomie, a znalezienie pracy zdecydowanie łatwiejsze.

3.5 Dochody i ich struktura w gminie Czarna

Dochody gminy są jednym z ważniejszych czynników wpływających na możliwości rozwoju gminy. Można wyróżnić kilka źródeł dochodów gminy wynikających z przepisów ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Do ważniejszych grup możliwych do uzyskania przez gminę dochodów możemy zaliczyć:

a) dochody własne, w tym m. in.:

- wpływy z tytułu podatków, w tym m. in.: podatek od nieruchomości, rolny, podatek od środków transportowych, podatek od spadków i darowizn, udziały w podatku PIT i CIT,

- wpływy z opłat, w tym m. in.: opłaty skarbowej, targowej, miejscowej, opłaty za gospodarowanie odpadami,

- dochody z majątku gminy,

- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,

b) dotacje celowe z budżetu państwa, w tym pochodzące ze środków unijnych,

c) subwencje ogólne z budżetu państwa, w tym m. in.: subwencja ogólna, subwencja wyrównawcza.

Dochoły gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dochoły gminy w latach 2014-2021

Dochoły w zł	Lata							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	39 763 671	40 003 423	46 779 418	53 393 131	57 667 978	62 217 713	69 273 362	71 350 142
Własne	13 347 151	15 365 544	17 193 022	18 257 375	19 226 352	23 714 729	28 061 793	27 932 103
Majątkowe	7 758 046	5 556 839	3 581 782	6 016 461	7 808 752	6 808 752	7 931 364	4 673 156

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Z przedstawionych danych wynika, że dochoły gminy na przestrzeni ostatnich lat ulegały corocznemu zwiększeniu. Ważną pozycję wśród dochodów gminy stanowią dochoły własne, na wysokość których gmina ma największy wpływ. Ich wysokość w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową, co należy uznać za pozytywny trend. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gminy na koniec 2021 r. kształtował się na poziomie 39,1%.

Ważnym wskaźnikiem obrazującym dochoły gminy jest wysokość dochodów na 1 mieszkańca. W gminie Czarna dochoły na mieszkańca za ostatnie lata obrazuje poniższa tabela.

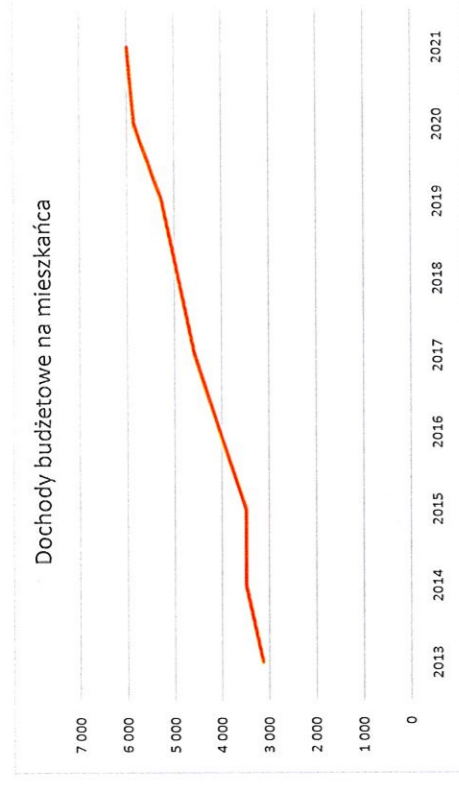
Tabela 10. Wysokość dochodów na mieszkańca w latach 2013-2021

Dochoły na 1 mieszkańca w zł	Lata								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	3 132	3 494	3 491	4 044	4 577	4 918	5 267	5 847	5 999

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Wzrost dochodów na mieszkańca w gminie na przestrzeni ostatnich lat obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Wysokość dochodów budżetowych na mieszkańca gminy Czarna w latach 2013-2021

Dochoły na mieszkańca w ostatnich latach wykazują stały wzrost. Na koniec 2021 roku kształtują się na podobnym poziomie jak dochoły na mieszkańca w Województwie Podkarpackim (6 078 zł) i nieco niższym od średnich dochodów w kraju (6 362 zł).

3.6 Wydatki gminy Czarna

Wydatki gminy służą sfinansowaniu realizacji zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego, w tym zaspokajaniu zbiorowych potrzeb jej mieszkańców. Do podstawowych zadań własnych gminy wynikających z ustawy o samorządzie gminnym należą m. in.:

- sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska,
- utrzymanie i budowa dróg gminnych oraz organizacja ruchu drogowego,
- budowa wodociągów i zaopatrzenie mieszkańców w wodę, budowa kanalizacji i odprowadzanie ścieków, utrzymanie czystości i porządku, odbiór odpadów komunalnych,
- lokalny transport zbiorowy,
- ochrona zdrowia,
- zadania z zakresu pomocy społecznej,

- edukacja publiczna (przedszkola oraz szkoły podstawowe),
- utrzymanie bibliotek gminnych, innych instytucji kultury, ochrona zabytków,
- zadania z zakresu kultury fizycznej i turystyki, w tym infrastruktury sportowej,
- utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Wydatki budżetu gminy mogą przybierać formę wydatków bieżących lub wydatków majątkowych. Do wydatków bieżących możemy zaliczyć: dotacje, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, inne świadczenia na rzecz osób fizycznych (np. zasiłki i zapomogi), zakupy towarów i usług itp. Wydatki majątkowe obejmują z kolei wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) i dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Wydatki gminy Czarna na przestrzeni ostatnich lat z uwzględnieniem podziału na wydatki bieżące i majątkowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Wydatki gminy Czarna w latach 2014-2021

Wydatki w zł	Lata							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	38 954 270	38 759 850	44 783 544	53 178 212	64 327 183	61 278 975	63 607 557	66 682 014
Bieżące	29 999 145	31 529 179	39 525 942	44 829 180	47 524 773	52 488 069	58 362 421	60 635 126
Majątkowe	8 955 125	7 230 670	5 257 602	8 349 033	16 802 410	8 790 906	5 245 135	6 046 887

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Analizując wydatki gminy Czarna należy stwierdzić, że w ostatnich latach wykazują one stały wzrost w kolejnych latach. Natomiast poziom wydatków majątkowych świadczy o możliwościach rozwoju gminy poprzez budowę i modernizację infrastruktury służącej mieszkańcom i poprawiającej standard życia mieszkańców gminy oraz świadczonych na ich rzecz usług.

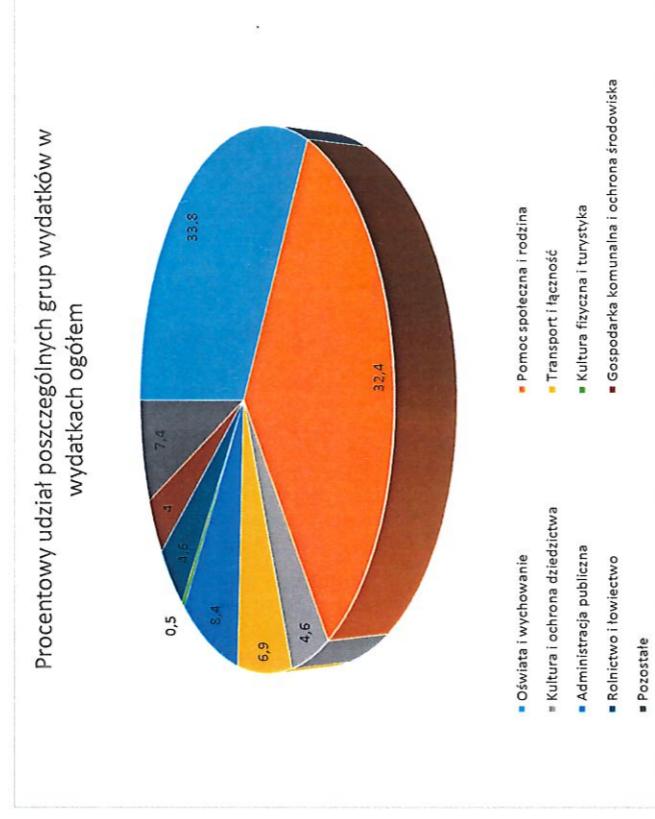
Wysokość wydatków inwestycyjnych w ostatnich latach w gminie Czarna obrazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Wydatki inwestycyjne w latach 2014-2021

Strukturę wydatków gminy w 2021 r. w rozbiću na poszczególne rodzaje działalności obrazuje poniższy wykres.

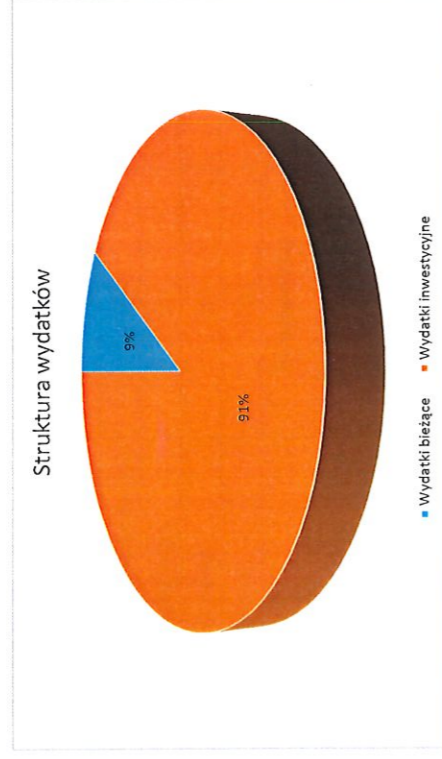
Wykres 3. Struktura wydatków gminy Czarna w 2021 r.

Największą pozycję wśród wydatków gminy Czarna w 2021 r. stanowiły wydatki na oświatę – 33,8% oraz pomoc społeczną (wraz z wydatkami w dziale rodzina) - 32,4% . Te dwie grupy wydatków pochłaniają znaczną większość budżetu – 66,2%, podobnie jak w większości gmin wiejskich na terenie naszego kraju. Wydatki na transport stanowiły 6,9% budżetu, a na gospodarkę komunalną 4,0%.

W ogólnej kwocie wydatków wydatki majątkowe stanowiły w 2021 r. ok. 9%, co odzwierciedla bieżące możliwości gminy w tym zakresie oraz pozwala na w miarę stabilny rozwój gminy. Zwiększenie możliwości inwestycyjnych gminy będzie w dużej mierze uzależnione od środków zewnętrznych pozyskanych w przyszłości przez gminę na ten cel.

Wykres 4. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu ogółem.

4. Analiza społeczna

4.1.Szkolnictwo

Jednym z zadań własnych gminy jest zapewnienie warunków działania szkół i przedszkoli. W zakresie gminy leży ustalenie sieci szkół, powołanie placówek oświatowych i określenie granic obwodów. Na gminie spoczywa obowiązek utrzymania obiektów oświatowych w należytym stanie – przeprowadzanie remontów i inwestycji, zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej, a także wyposażenie szkół i innych

placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do realizacji programów nauczania oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Na terenie gminy Czarna sieć placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest gmina tworzą:

- Zespół Szkół w Czarnej,
- Zespół Szkół w Dąbrówkach,
- Zespół Szkół w Krzemienicy,
- Zespół Szkół w Medyni Głogowskiej,
- Zespół Szkół w Medyni Łańcuckiej,
- Zespół Szkół w Woli Matej,
- Zespół Szkół w Zalesiu.

W roku szkolnym 2021/2022 na terenie gminy Czarna w szkołach samorządowych naukę pobierało ogółem 1 098 uczniów, natomiast w przedszkolach gminnych 566 dzieci.

Ilość dzieci uczęszczających na przestrzeni ostatnich lat na terenie gminy Czarna do poszczególnych placówek według rodzaju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba uczniów uczęszczających do placówek oświatowych wg rodzajów na terenie gminy Czarna

Rodzaj placówki	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szkoły	808	748	867	986	1 018	1 066
Podstawowe						
Gimnazja	358	345	239	111	-	-
Przedszkola	407	477	504	527	508	530
Razem:	1 573	1 570	1 610	1 624	1 526	1 596

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba uczniów w szkołach na przestrzeni ostatnich lat wykazuje nieznaczną tendencję wzrostową (z wyjątkiem rocznika 2018-2019), uczniów na terenie gminy z każdym rokiem jest coraz więcej. Zjawisko to jest korzystne dla gminy zarówno ze względu na jej rozwój poprzez inwestowanie w najmłodsze pokolenie mieszkańców gminy, jak również w związku z rosnącą kwotą subwencji oświatowej

otrzymywanej przez gminę z budżetu państwa (subwencja jest naliczana od ilości uczniów), co korzystnie wpływa na finanse gminy.

Podobnie wygląda sytuacja jeśli chodzi o liczbę dzieci w przedszkolach funkcjonujących na terenie gminy Czarna w latach 2015-2021. W roczniku 2019-2020 zanotowano nieznaczny spadek liczby dzieci uczęszczających do gminnych przedszkoli w stosunku do lat wcześniejszych, ale w ostatnich dwóch latach znowu tendencja jest wzrostowa.

Ilość uczniów w poszczególnych publicznych placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę na dzień 30 września 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Ilość uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Czarna na dzień 30 września 2021 r.

Nazwa jednostki	Ilość uczniów w szkołach podstawowych	Liczba dzieci w przedszkolach
Zespół Szkół Czarna	180	83
Zespół Szkół Dąbrówki	216	122
Zespół Szkół Krzemienica	262	120
Zespół Szkół Medynia Głogowska	176	98
Zespół Szkół Medynia Łanućka	145	71
Zespół Szkół Wola Mała	54	36
Zespół Szkół Zalesie	65	36
Razem:	1 098	566

Źródło: Raport o stanie Gminy Czarna za 2021 rok.

Średnia liczba uczniów przypadających na jeden oddział w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Czarna w roku szkolnym 2020/2021 wynosiła 14 i była nieznacznie niższa niż dla województwa podkarpackiego – 15 i niższa niż średnia ogółem dla całego kraju - 17.

W placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę w roku szkolnym 2021/2022 zatrudnionych było 171,9 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, w tym:

- 115,2 nauczycieli posiadało stopień nauczyciela dyplomowanego,
- 25,2 nauczycieli posiadało stopień nauczyciela mianowanego,

- 31,5 nauczycieli posiadało stopień nauczyciela kontraktowego i stażysty.

Z przedstawionych danych wynika, że placówki oświatowe na terenie gminy dysponują wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną. Średnia liczba uczniów (w szkołach i przedszkolach) przypadających na etat nauczyciela w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę wynosi 9,7.

4.2 Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Czarna podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawują m.in. następujące placówki medyczne:

- Centrum Medyczne Łanicut – POZ w Krzemienicy,
- Prywatny Gabinet Lekarski Stanisław Szpunar – POZ w Czarnej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDEA” w Dąbrówkach,
- Gabinet Fizjoterapii „Habilitos” w Czarnej.

Powyżej wymienione placówki mają podpisane kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Poza tym na terenie gminy funkcjonują punkty apteczne, prywatne gabinety stomatologiczne.

Świadczenia zdrowotne udzielane przez znajdujące się na terenie gminy placówki służby zdrowia obejmują działania związane w szczególności z: badaniami i poradami w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, opieką specjalistyczną, świadczenia rehabilitacyjne, ambulatoryjną opieką położniczo-ginekologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, szczepieniami ochronnymi oraz innymi działaniami profilaktycznymi.

W związku z bliskością miasta Łanicut oraz Rzeszowa, w zakresie usług specjalistycznych oraz ambulatoryjnej opieki medycznej mieszkańcy gminy Czarna korzystają głównie z placówek dostępnych na terenie miasta.

4.3 Pomoc społeczna

Instytucją realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Czarna jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej obejmujący swym zasięgiem wszystkie miejscowości wchodzące w skład gminy. Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest rozpoznawanie i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin wymagających pomocy, organizowanie wynikających z tego rozpoznania zadań, współdziałanie z innymi organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej w celu doprowadzenia do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Do ważniejszych zadań GOPS z zakresu pomocy społecznej należą:

- prowadzenie postępowań, wydawanie decyzji oraz wypłata zasiłków stałych i okresowych,
- przyznawanie i wydawanie decyzji na zasiłki celowe i specjalne celowe,
- kierowanie osób do domów pomocy społecznej i finansowanie pobytu,
- wydawanie decyzji w zakresie dożywiania i opłacanie ich kosztów,
- organizowanie i przyznawanie usług opiekuńczych,
- pomoc osobom bezdomnym i udzielanie im schronienia,
- udzielenie pomocy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzeń losowych bądź sytuacji kryzysowych,
- organizowanie prac społecznie-użytecznych dla osób bezrobotnych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- prowadzenie postępowań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedury Niebieska Karta.

Na swoją działalność GOPS w 2021 r. wydatkował łącznie kwotę 21.608.300 zł, w tym m in.:

- utrzymanie i funkcjonowanie GOPS kwota 619 144 zł,
- opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej kwota 70 544 zł,
- zasiłki okresowe, celowe kwota 135 864 zł,
- zasiłki stałe kwota 214 451 zł,
- usługi opiekuńcze kwota 99 230 zł,
- świadczenia rodzinne, kwota 4 313 455 zł,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego kwota 189 209 zł,
- świadczenia wychowawcze kwota 14 396 882 zł,

- dożywianie dzieci z terenu gminy kwota 284 784 zł,
- tworzenie i funkcjonowanie żłobków kwota 150 177 zł,
- świadczenia w zakresie wspierania rodziny kwota 50 397 zł.

W ramach powyższych kwot w 2021 r. ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu pomocy społecznej (z wyłączeniem świadczeń rodzinnych) skorzystało 244 rodziny, w tym 629 osób w tych w rodzinach. Głównym powodem przyznania pomocy było bezrobocie (143 rodziny), ubóstwo (130 rodzin), niepełnosprawność (88 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (25 rodzin), potrzeba ochrony macierzyństwa (29 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (77 rodzin) oraz bezdomność (6 osób).

Ilość poszczególnych świadczeń udzielonych z zakresu pomocy społecznej w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Udzielone świadczenia z zakresu pomocy społecznej w 2021 r.

Formy pomocy dla osób i rodzin	Liczba osób/rodzin którym przyznano decyzją świadczenie
Zasiłki stałe	34
Zasiłki okresowe	64
Zasiłki celowe i specjalne celowe	193
Usługi opiekuńcze	11
Dożywianie w szkołach i przedszkolach	465
Świadczenie wychowawcze – 500+	1 617
Świadczenia rodzinne	790
Fundusz alimentacyjny	26
Karta Dużej Rodziny	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie Gminy Czarna za 2021 r.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o Stanie Gminy za 2021 r. pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych było 629 osób co stanowiło 5,3% ogółu mieszkańców gminy Czarna.

4.4 Placówki kultury oraz sport na terenie gminy

W gminie Czarna działa Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji posiadający osobowość prawną na podstawie wpisu do rejestru instytucji kultury. W skład GOKiR wchodzi 6

ośrodków kultury, kompleks Orlik, Park MB Jagodnej. Od listopada 2021 r. utworzono na terenie gminy nową instytucję kultury – Ośrodek Gancarski MEDYNIA w Medyni Głogowskiej powstałą z połączenia Zagrody Gancarskiej i Ośrodka Kultury w Medyni Głogowskiej.

Podstawowym celem działalności GOKiR jest angażowanie mieszkańców do aktywnego udziału w kulturze oraz pozyskiwanie ich do współtworzenia jej wartości kulturalnych.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury ma na celu kształtowanie osobowości dzieci i młodzieży, przygotowanie ich do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, ujawnianie i rozwijanie uzdolnień w amatorskim ruchu artystycznym, wdrażanie do kulturalnego spędzania czasu wolnego pozabawionego wszelkiego rodzaju używek oraz kultywowania tradycji.

Te cele ośrodek realizuje poprzez działania, na które składają się stałe formy zajęć artystycznych i edukacyjnych, wydarzenia jednorazowe i cykliczne, a także różnorodne projekty kulturalne. Do stałych form działalności GOKiR należą:

- zajęcia muzyczne i taneczne w zakresie kultywowania tradycji i folkloru lokalnego – Zespół Iskierka w Krzemienicy, Grupa Taneczna w Dąbrówkach, Grupa Muzyczna z Zalesia, zespół Let On Time,
- zajęcia muzyczne z nauką gry na instrumentach dętych – Zespół instrumentalno-wokalny Jakubki, Gminna Orkiestra Dęta w Czarnej,
- zajęcia muzyczne z nauką śpiewu – Zespół Śpiewaczy Wolanie, Schola w Krzemienicy,
- zajęcia sportowo-rekreacyjne na kompleksie boisk sportowych ORLIK, w tym m. in. Dziecięca Akademia Piłki Nożnej w Czarnej,
- zajęcia teatralne – na terenie gminy działają dwa teatry amatorskie: Teatr Dramatyczny w Krzemienicy i Teatr Do Trzech razy Sztuka w Czarnej,
- zajęcia w pracowni ceramicznej dla dzieci szkolnych w Medyni Głogowskiej.

Ponadto Gminny Ośrodek Kultury prowadzi wiele wydarzeń z zakresu sportu i kultury, warsztatów kulturalnych. Na bieżąco prowadzona była współpraca z wieloma instytucjami przy organizacji imprez oraz innych przedsięwzięć na terenie gminy Czarna, z których na uwagę zasługuje przede wszystkim Medynski Jarmark Gancarski, wydarzenie o charakterze regionalnym – w 2021 r. odbyła się jego XXVI edycja.

Ośrodek Gancarski MEDYNIA został utworzony w celu zachowania pamięci o największym w Polsce dawnym zagłębiu garncarskim, a także tworzenia przestrzeni do kontaktu lokalnej społeczności z dziedzictwem kulturowym oraz do jej rozwoju społeczno-kulturalnego i gospodarczego. Ośrodek zarządza także zrewitalizowanym kompleksem architektonicznym, składającym się z tradycyjnych drewnianych domów i współczesnych budynków ceglanych.

Na terenie gminy Czarna działa Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Czarnej, jest samorządową instytucją kultury, której organizatorem jest gmina. W skład struktury biblioteki gminnej wchodzi Gminna Biblioteka w Czarnej oraz jej filie w Dąbrówkach, Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Medyni Łańcuckiej i Zalesiu oraz Oddział dla Dzieci w Czarnej.

Biblioteka służy mieszkańcom gminy upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjną oraz kulturalno-oświatową. Do podstawowych zadań Gminnej Biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, zakup nowości wydawniczych,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych,
- popularyzacja książki i czytelnictwa,
- wspieranie systemu edukacji poprzez rozwijanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci i młodzieży,
- gromadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z działalnością biblioteki oraz dbałość o stan lokalu i estetyczny wygląd pomieszczeń biblioteki.

Gminna Biblioteka Publiczna na koniec 2021 r. dysponowała księgozbiorem składającym się z 51 009 woluminów oraz 154 pozycji audiowizualnych. W 2021 r. zakupiono ogółem 1 413 nowych woluminów za kwotę 32 000 zł.

W czytelnicy w bibliotece głównej oraz w jej filiach czytelnicy mogą korzystać z księgozbioru podręcznego, bieżących czasopism, stanowisk komputerowych z dostępem do internetu. Katalogi udostępniane są również czytelnikom on-line poprzez stronę internetową, ewidencja zbiorów jest komputerowa, a zamówienie na książki można złożyć zdalnie przy użyciu swojego internetowego konta.

Biblioteka na terenie gminy ma zarejestrowanych 1 778 czytelników, którzy w ciągu 2021 roku odwiedzili biblioteki na terenie gminy 14 165razy, łącznie wypożyczono 34 090 książek, 47 audiobooków oraz 340 czasopism.

W gminie Czarna działa osiem podmiotów w formie stowarzyszeń działających w zakresie sportu, w tym:

- Klub Sportowy „WISŁOK” Czarna,
- Klub Sportowy „CCC” Dąbrówki,
- Klub Sportowy „JAWOR” Krzemienica,
- Klub Sportowy „ASTRA” Medynia Głogowska,
- Klub Sportowy „LAS” Zalesie,
- Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe „JORDAN” w Woli Małej,
- Stowarzyszenie na rzecz wiedzy i rozwoju „Wir Kopernik”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Czarna Szekla” w Pogwizdowie.

Kluby sportowe realizują zajęcia w różnych grupach wiekowych, upowszechniając i promując sport masowy oraz zdrowy tryb życia. Kluby sportowe dotowane są z budżetu gminy, na swoją działalność w 2021 r. otrzymały środki w formie dotacji w wysokości 286 000 zł.

Na terenie gminy Czarna działają również Koła Gospodyń Wiejskich, nie posiadające osobowości prawnej. Swoją działalnością wspierają dożynki oraz inne imprezy kulturalne i rozrywkowe na terenie gminy.

Należy uznać, że życie społeczne na terenie gminy jest rozwinięte, a aktywność społeczna mieszkańców jest na wysokim poziomie.

5. Prognoza demograficzna

Na prognozę demograficzną dla gminy ma wpływ wiele uwarunkowań. Należą do nich nie tylko zjawiska demograficzne, dające się przewidzieć w niedalekiej perspektywie, takie jak skala urodzeń i poziom zgonów, ale także mniej przewidywane zjawiska społeczne, takie jak migracje ludności. Są one związane z jednej strony z poziomem rozwoju lokalnego rynku mieszkaniowego i atrakcyjnością gminy jako miejsca zamieszkania, a z drugiej ze skalą

mobilności ludności i tendencją do poszukiwania pracy i miejsca zamieszkania w dużych miastach i poza granicami kraju.

W celu ustalenia stanu wyjściowego dla potrzeb prognozy demograficznej sporządzono analizę dynamiki podstawowych zjawisk i procesów demograficznych w gminie w okresie ostatnich 10 lat, tj. w latach 2012-2021. Analiza ta umożliwia zarówno opis istniejących trendów, jak i daje pogląd pod kątem dalszego przewidywania zjawisk i procesów demograficznych.

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2021 r. na terenie gminy Czarna mieszkało 11 788 osób. Szczegółowe dane co do liczby mieszkańców gminy o okresie ostatnich 10-ciu lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Ludność gminy Czarna w latach 2012-2021

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem gmina	Powiat Łańcucki
2012	5 780	5 435	11 215	79 660
2013	5 829	5 506	11 325	79 866
2014	5 890	5 536	11 426	80 028
2015	5 942	5 592	11 534	80 201
2016	5 997	5 641	11 638	80 464
2017	6 021	5 694	11 715	80 741
2018	6 014	5 738	11 752	80 834
2019	6 019	5 797	11 816	81 049
2020	6 070	5 832	11 902	81 226
2021	6 044	5 821	11 865	80 993

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności w gminie Czarna na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wykazuje stały wzrost poza rokiem 2021, w którym widać skutki pandemii COVID-19 związany z ponadplanową liczbą zgonów. Począwszy od 2012 do 2020 r. można odnotować stały stabilny wzrost ludności. Ogółem porównując rok 2020 do 2012 nastąpił wzrost liczby mieszkańców gminy o 687 osób tj. o ok. 6%.

Zmiana liczby ludności zależy również od przyrostu naturalnego (czyli różnicy między liczbą urodzeń i zgonów), salda migracji (czyli różnicy między napływem, a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie) oraz ewentualnymi zmianami w zasięgu terytorialnym gminy czy poszczególnych obszarów.

Analizę przyrostu naturalnego za ostatnie 10 lat na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Przyrost naturalny w gminie Czarna w latach 2012-2021

Rok	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
2012	138	83	+ 55
2013	139	93	+ 46
2014	123	114	+ 9
2015	137	90	+ 47
2016	142	95	+ 47
2017	145	86	+ 59
2018	128	92	+ 36
2019	150	106	+ 44
2020	140	118	+ 22
2021	104	146	- 42
2022	130	132	- 2
2023	98	86	+12

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Z przedstawionych danych wynika, że przyrost naturalny w gminie na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat wykazuje ogólnie tendencję wzrostową (+ 323). Wyjątek stanowi rok 2021 gdzie trend został zaburzony przede wszystkim przez pandemię.

Innym z czynników wpływających na prognozę demograficzną jest saldo migracji. W gminie Czarna saldo migracji za okres ostatnich 10-ciu lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Saldo migracji w latach 2012-2021 w gminie Czarna

Rok	Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały		Saldo migracji
	Napływ	Odpływ	Napływ	Odpływ	
2012	104	100	0	0	+ 4
2013	143	77	0	0	+ 66
2014	170	106	1	1	+ 64
2015	152	99	0	0	+ 53
2016	129	104	4	3	+ 26
2017	120	111	5	1	+ 13

31 | Strona

2018	140	128	4	0	+ 16
2019	143	122	3	0	+ 14
2020	133	87	5	0	+ 51
2021	136	107	2	0	+ 31

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji w gminie Czarna na przestrzeni badanego okresu – ostatnich 10-ciu lat wykazuje stałą tendencję wzrostową (+ 338), przy zróżnicowaniu w poszczególnych latach, co należy uznać za pozytywny trend, ponieważ więcej osób osiedla się na terenie gminy niż się z niej wyprowadza. Wzrosty te są stałe (saldo dodatnie każdego roku) i podobnie jak przyrost naturalny mogą wpływać na demografię w gminie powodując jej wzrost.

Gmina Czarna znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie dużego miejskiego obszaru funkcjonalnego – Rzeszowa oraz mniejszego Łańcuta, w związku z powyższym w ramach prognozy demograficznej przeprowadzono analizę migracji na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Saldo migracji z miasta i z terenów wiejskich do gminy Czarna oraz migracji na tereny miejskie i tereny wsi z obszaru gminy obrazuje poniższa tabela.

Tabela 18. Saldo migracji z terenów miejskich i terenów wiejskich w latach 2012-2021

Rok	Migracje na teren gminy z terenu wsi		Migracje z terenu gminy		Saldo migracji
	Z miast	Z terenu wsi	Do miast	Na tereny wiejskie	
2012	47	57	47	53	+ 4
2013	91	52	33	44	+ 66
2014	99	71	56	50	+ 64
2015	96	56	53	46	+ 53
2016	61	68	51	53	+ 25
2017	62	58	62	49	+ 9
2018	77	63	60	68	+ 12
2019	52	91	60	62	+ 21
2020	66	67	41	46	+ 46
2021	67	69	45	62	+ 29

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

32 | Strona

Mimo bliskości dużego ośrodka miejskiego migracje z terenu i na teren gminy Czarna utrzymują się na stałym dodatnim poziomie - saldo za lata 2012-2021 wynosi + 329, co świadczy o potencjale gminy, która stwarzając odpowiednie warunki potrafi zatrzymać mieszkańców na swoim terenie jak również ściągnąć nowych zarówno z dużych ośrodków miejskich jak i terenów wiejskich.

Wyniki prognozy demograficznej pozwalają przewidzieć przyszły stan i strukturę ludności oraz kierunki i tempo rozwoju na terenie gminy. Sporządzenie prognozy uławia miejscowym władzom podejmowanie decyzji dotyczących rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym w szczególności prowadzenia polityki inwestycyjnej na terenie gminy.

Prognozowanie demograficzne stanowi dla gminy bardzo istotny element programowania rozwoju lokalnego, zwłaszcza w takich dziedzinach jak: polityka inwestycyjna, mieszkalnictwo, gospodarka komunalna, edukacja, opieka społeczna czy usługi zdrowotne. Pozwala również przewidywać procesy demograficzne i trendy na terenie gminy, które będą miały wpływ na procesy demograficzne, w tym m. in.:

- dodatni przyrost naturalny,
- wzrost przeciętnej długości życia,
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka,
- zmieniiony model rodziny (samotne rodzicielstwo),
- wzrost ilości małżeństw bezdzietnych,
- wzrost liczby jedno i dwuosobowych gospodarstw domowych,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Po przeanalizowaniu wszystkich trendów dotyczących urodzin, przyrostu naturalnego, migracji w okresie ostatnich 10 lat oraz sytuacji społecznej i możliwości rozwoju gminy, wynikających zarówno z położenia jak i perspektyw związanych z rozwojem gminy, można przyjąć, że prognozowana liczba ludności na terenie gminy w okresie najbliższych 30 lat będzie przedstawiała się następująco:

Rok	Prognozowana liczba ludności

Tabela 19. Prognoza liczby ludności w gminie Czarna

2021	11 865
2031	12 577
2041	13 331
2051	14 131

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonej analizy demograficznej wynika, że liczba ludności w gminie Czarna biorąc pod uwagę tendencje dotyczące przyrostu liczby ludności, przyrostu naturalnego i salda migracji, jak również potencjału rozwojowego gminy na przestrzeni najbliższych 30 lat będzie stale dość dynamicznie rosła o ok 6 % w okresie kolejnych dziesięcioleci.

6. Analiza możliwości finansowych gminy w zakresie sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej

Badając możliwości finansowe gminy oparto się na danych wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Czarna, która to określa: dochody, wydatki, przychody i rozchody w podziale na poszczególne lata budżetowe, stanowiąc tym samym podstawowe kierunki polityki fiskalnej gminy. Z uchwalonej prognozy na lata 2022-2032 wynika, że planowany jest stały wzrost dochodów ogółem gminy, w tym zarówno z tytułu podatków od osób fizycznych (PIT), jak i podatków i opłat lokalnych oraz utrzymany na stałym poziomie wzrost dochodów z tytułu otrzymywanych przez gminę subwencji z budżetu państwa i dotacji (w tym ze środków pochodzących z budżetu unijnego) zgodnie z zamieszczoną poniżej tabelą (do celów niniejszej analizy przedstawiono okres najbliższych dziesięciu lat).

Tabela 20. Prognozowane dochody gminy Czarna w latach 2022-2031

Lata	Dochody ogółem	W tym:			
		Dochody z tytułu podatku od osób fizycznych	Podatki, opłaty i pozostałe dochody	Subwencje	Dotacje i pozostałe środki zewnętrzne

		(PIT)			
2022	62 821 526	8 437 607	14 277 051	17 469 359	13 635 572
2023	64 069 868	9 191 800	16 816 600	18 520 900	10 400 000
2024	61 955 000	9 467 600	15 110 800	19 686 600	11 620 000
2025	63 110 690	10 100 800	14 509 290	20 375 600	12 200 000
2026	65 107 000	10 450 800	14 831 500	21 090 700	12 566 000
2027	65 197 000	10 816 600	14 126 560	21 830 840	13 040 000
2028	67 020 000	11 290 160	14 059 040	22 590 800	13 550 000
2029	68 506 000	11 590 000	13 828 500	23 380 500	14 032 000
2030	70 427 000	11 995 600	13 932 600	24 200 800	14 600 000
2031	72 380 000	12 415 500	14 240 500	24 710 000	15 213 000

Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Czarna – Zał. Nr 1 do uchwały Nr XXX/331/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 23.12.2021 r.

Prognozowane wydatki gminy w latach 2022-2031 wynikające z Wieloletniej Prognozy finansowej z wyszczególnieniem wydatków na zadania inwestycyjne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Prognozowane wydatki gminy Czarna w latach 2022-2031

Lata	Wydatki ogółem	W tym:
		Wydatki majątkowe
2022	62 226 617	12 579 255
2023	62 323 170	9 400 900
2024	60 129 284	4 662 000
2025	61 284 974	4 322 000
2026	63 494 730	5 050 000
2027	63 660 183	5 400 000
2028	65 609 330	5 900 000
2029	67 095 330	6 400 000
2030	69 075 730	7 050 000
2031	71 206 930	7 800 000

Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Czarna – Zał. Nr 1 do uchwały Nr XXX/331/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 23.12.2021 r.

Z przedstawionych danych wynika, że gmina w kolejnych latach jest w stanie zabezpieczać środki na realizację wydatków inwestycyjnych, w tym niezbędnych do budowy i modernizacji dróg oraz infrastruktury technicznej potrzebnej do uzbrojenia nowych terenów.

Według danych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej prognozowane zadłużenie gminy na koniec 2022 r. wyniesie 14 532 648 zł. Zadłużenie to będzie w kolejnych latach ulegało zmniejszeniu zgodnie z danymi zamieszczonymi w poniższej tabeli.

Tabela 22. Zadłużenie gminy Czarna w latach 2022-2032

Lata	Planowane zadłużenie gminy ogółem
2022	14 532 648
2023	12 785 950
2024	10 960 234
2025	9 134 518
2026	7 522 248
2027	5 985 431
2028	4 574 761
2029	3 164 091
2030	1 812 821
2031	639 751
2032	0

Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Czarna – Zał. Nr 1 do uchwały Nr XXX/331/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 23.12.2021 r.

Z zaprezentowanych prognoz wynika, że gmina jest w dobrej sytuacji finansowej, pozwalającej na realizację działań związanych z utrzymaniem pożądanego poziomu rozwoju gminy i w przyszłości będzie w stanie prowadzić kolejne inwestycje w celu zaspokojenia potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców. Ma możliwości finansowe pozwalające na rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury, natomiast należy przyjąć, że nie wszystkie tereny wyznaczone w opracowanym Studium jako nowe tereny inwestycji mieszkaniowych, usługowych czy przemysłowych muszą skutkować koniecznością realizowania nowych zadań inwestycyjnych własnych gminy i zwiększenia obciążeń finansowych. W pierwszej kolejności ze względów racjonalnych i w celu ograniczenia ponoszenia dodatkowych kosztów, należy uruchamiać obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, mającej dostęp do już istniejącej infrastruktury technicznej oraz tereny posiadające dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Można przypuszczać, że plany miejscowe zgodnie z kierunkami wytyczonymi w studium, w sposób planowy będą uchwalane w ramach strategicznego działania gminy, nie powodując nadmiernych obciążeń budżetu i dodatkowych, ponadprzeciętnych wydatków, które to zostaną rozłożone w czasie.

7. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

7.1 Zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie 30-letniej

W celu określenia maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę w perspektywie 30-letniej wzięto pod uwagę przeprowadzone analizy środowiskowe i geofizyczne, społeczne, ekonomiczne oraz prognozy demograficzne i możliwości finansowe gminy. Z przeprowadzonej analizy demograficznej na podstawie danych historycznych GUS wynika, że liczba ludności w gminie Czarna do roku 2051 będzie dość dynamicznie wzrastać o około 6% w kolejnych dziesięcioleciach. Ostatecznie w okresie 30-tu prognozowanych lat liczba ludności gminy wzrośnie o 2 266 osoby, tj. o 19,1% i wyniesie 14 131. Ze zmianami demograficznymi na terenie gminy ścisły związek ma również sytuacja mieszkaniowa. Zmiany społeczne, ekonomiczne i kulturowe wpływają na potrzeby lokalowe mieszkańców gminy. Do wyliczeń zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie przeanalizowano powierzchnię użytkową mieszkań na terenie gminy, powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na jedną osobę oraz przeciętną liczbę osób na 1 mieszkanie. Sytuację tę w gminie Czarna na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat obrazuje poniższa tabela. (brak dostępnych danych statystycznych za 2021 r.)

Tabela 23. Sytuacja mieszkaniowa na terenie gminy Czarna w latach 2012-2021

Rok	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²) ogółem	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na osobę (m ²)	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie
2011	3 009	270 944	90,0	24,2	3,71
2012	3 054	277 592	90,9	24,8	3,67
2013	3 088	282 551	91,5	24,9	3,67
2014	3 122	287 519	92,1	25,2	3,66
2015	3 161	293 088	92,7	25,4	3,65
2016	3 198	298 880	93,5	25,7	3,64
2017	3 227	303 396	94,0	25,9	3,63
2018	3 252	307 661	94,6	26,2	3,61
2019	3 289	313 149	95,2	26,5	3,59

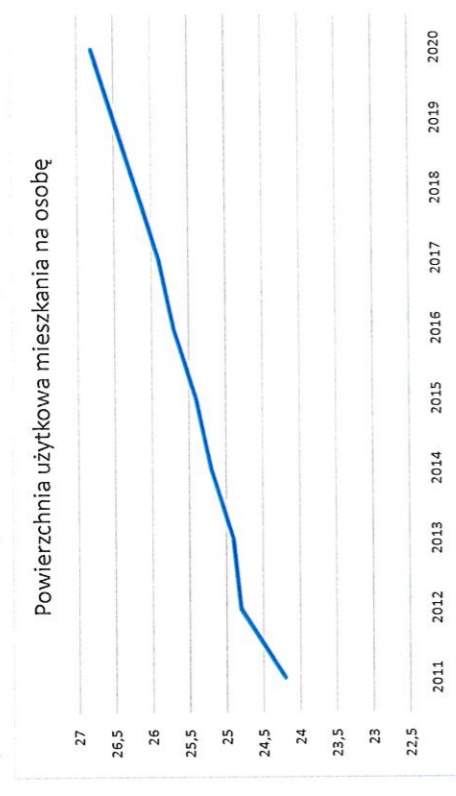
2020	3 325	319 024	95,9	26,8	3,58

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

W okresie ostatnich 10 lat przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Czarna zwiększyła się o 6,6%, natomiast powierzchnia mieszkania przypadająca na osobę wzrosła o ponad 10,7%. Trend ten utrzymuje się w całym badanym okresie i należy przypuszczać, że w kolejnych latach będzie się utrzymywał, a nawet nasilał w związku ze wzrostem zamożności obywateli oraz dążeniem do standardów europejskich, gdzie wartości te są zdecydowanie wyższe niż na terenie gminy.

Zmianę powierzchni użytkowej mieszkania na mieszkańca w gminie Czarna na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat obrazuje poniższy wykres.

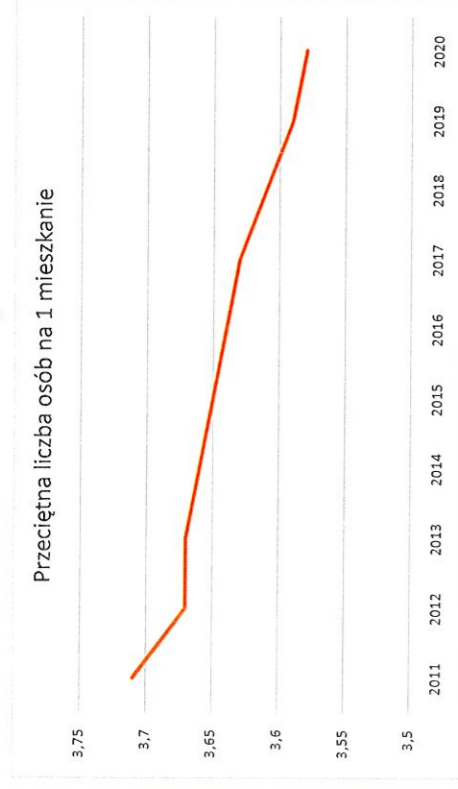
Wykres 5. Powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w gminie Czarna w latach 2011-2020

W badanym okresie stale zmniejsza się natomiast liczba osób na 1 mieszkanie, zanotowany został spadek z 3,71 osoby/mieszkanie do poziomu 3,58 osoby/mieszkanie, co jest również zgodne z tendencją europejską i w kolejnych latach tendencja ta winna się utrzymywać. Świadczy to również o zmieniającej się strukturze gospodarstw domowych, tj. wzroście udziału gospodarstw jedno i dwuosobowych oraz gospodarstw z jednym dzieckiem, co z kolei przekłada się na zwiększone zapotrzebowanie na nowe lokale mieszkalne.

Tendencję tę na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat w gminie obrazuje poniższy wykres.

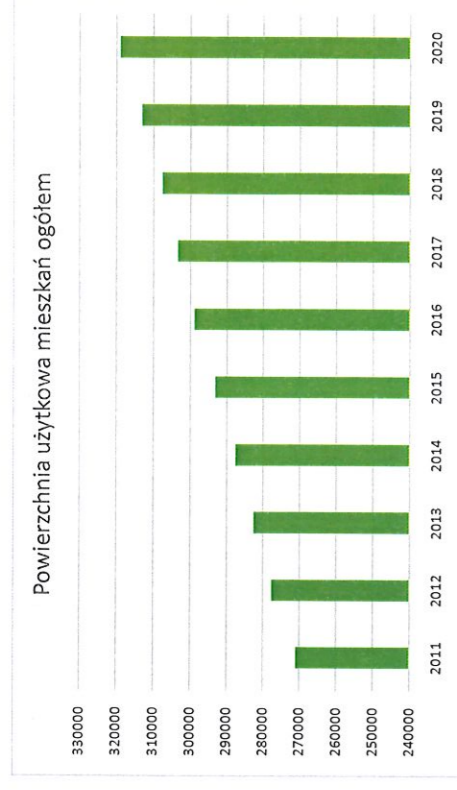
Wykres 6. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w gminie Czarna w latach 2011-2020

Z przeprowadzonej analizy wynika również, że na terenie gminy Czarna powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wykazuje stałą tendencję wzrostową – na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat jej wzrost kształtował się na poziomie 17,8%. Trendy te są zbieżne z tendencjami jakie występują na terenie województwa i kraju. Ponadto w kolejnych latach należy uwzględnić zwiększoną dynamikę wzrostu wynikającą z położenia gminy w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego i napływu nowych mieszkańców na atrakcyjne tereny do osiedlenia, co obrazuje przeprowadzona wcześniej prognoza demograficzna.

Dynamikę wzrostu powierzchni użytkowej mieszkań na terenie gminy obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7. Powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie gminy Czarna w latach 2011-2020

Przyjęto, że tendencje te będą się utrzymywać w kolejnych dziesięcioleciach, a nawet nasilić w związku ze wzrostem możliwości obywateli oraz dążeniem do standardów europejskich gdzie przyjmuje się średnią powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na jedną osobę na poziomie ok. 50 m² i niecałe 3 osoby na jedno mieszkanie.

W związku z powyższym przy obliczaniu zapotrzebowania przyjęto następujące dane:

- prognozowany przyrost ludności do roku 2051 – 14 669 zgodnie z przeprowadzoną analizą demograficzną gminy Czarna,
- powierzchnia użytkowa na osobę w budynkach mieszkalnych – 40 m².

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę wzięto pod uwagę niepewność procesów rozwojowych wyrażoną możliwością zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę w stosunku do wyników analiz o dodatkowe 30%.

Tabela 24. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową na terenie gminy Czarna

Ludność (stan na 2050)	Powierzchnia użytkowa na osobę (m ²)	Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową (m ²)	Zapotrzebowanie zwiększone o 30%	Obecnie dostępna powierzchnia zabudowy na terenie gminy	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową
14 131	40	565 240	734 812	319 024	415 788

Źródło: Opracowanie własne

7.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Przy wyznaczaniu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wzięto pod uwagę następujące kryteria:

- istniejące zagospodarowanie: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa i inna nie stanowiąca zabudowy mieszkaniowej,
- dostępność układów komunikacyjnych,
- dostępność do infrastruktury społecznej,
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
- obszary wyłączone spod zabudowy ze względu na obostrezenia środowiskowe.

Na obszarze gminy Czarna występuje głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa, które tworzą obszar funkcjonalno-przestrzenny. Zwarte obszary funkcjonalno-przestrzenne to obszary zurbanizowane, o wyróżniającej się strukturze i zasięgu przestrzennym, na którym istniejąca infrastruktura techniczna, komunikacyjna oraz społeczna pozwala na funkcjonowanie obszaru. Tereny zwartej zabudowy obrazuje mapa Nr 3 do niniejszego opracowania.

W wyznaczonej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oszacowano chłonność obszarów rozumianą jako możliwość lokalizacji na tych terenach nowej zabudowy mieszkaniowej. W wyniku przeprowadzonej analizy wyznaczonych obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej ustalono, że istnieją rezerwy terenowe pod nowe inwestycje budownictwa mieszkaniowego. Tereny te na obszarze poszczególnych jednostek osadniczych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Zwarta zabudowa oraz chłonność obszarów w zwartej zabudowie na terenie gminy Czarna.

Jednostka osadnicza	Zwarta zabudowa (w ha)	Chłonność obszarów w zwartej zabudowie (w ha)
Czarna	138,488	27,000
Dąbrówki	86,033	17,000
Krzemienica	139,893	28,000

Medynia Głogowska	89,760	18,000
Medynia Łańcucka	46,151	9,000
Pogwizdów	38,386	8,000
Wola Mała	46,405	9,000
Zalesie	31,933	6,000
Razem	617,049	122,000

Źródło: Opracowanie własne

Do wyliczeń przyjęto, że zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (wraz zabudową mieszkaniowo-usługową) oraz zagrodowa stanowią po ok. 50 % powierzchni zwartej zabudowy na terenie gminy, co w przeliczeniu daje po ok.61,000 ha. Zakładając, że średnia powierzchnia działki przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie gminy Czarna wynosi ok.0,15 ha określona powyżej chłonność przełoży się na ok. 407 działek pod zabudowę mieszkaniową. Pozostała część tj. 61,000 ha stanowić będzie zabudowę zagrodową. Przyjęto, że średnia powierzchnia działki przy zabudowie zagrodowej na terenie gminy wynosi ok. 0,30 ha. Przy tym założeniu chłonność przełoży się na ok. 203 działki pod zabudowę zagrodową.

Opierając się na analizie wcześniejszych rozdziałów niniejszego opracowania średnia powierzchnia zabudowy nowo budowanych budynków mieszkalnych na terenie gminy w najbliższym 30-leciu będzie stale rosła i wyniesie ok. 120 m². W związku z tym chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyniesie 73 200 m².

Przedstawiona powyżej chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w rozbiciu na poszczególne jednostki osadnicze prezentuje poniższa tabela.

Tabela 26. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej na terenie gminy Czarna.

Jednostka osadnicza	Chłonność obszarów (m ²)
Czarna	16 104
Dąbrówki	10 248

Krzemienica	16 840
Medynia Głogowska	10 980
Medynia Łańcucka	5 563
Pogwizdów	4 392
Wola Mała	5 417
Zalesie	3 656

Źródło: Opracowanie własne.

7.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę inną niż o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

W granicach gminy Czarna obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem pod zabudowę, które obrazuje poniższa tabela.

Tabela 27. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Czarna

Lp.	Uchwała Rady Gminy Czarna	Nazwa uchwały
1.	XX/184/2001	w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego NR 3 Terenu Usług Komeracyjnych położonego po południowej stronie drogi krajowej E 40 w miejscowości Krzemienica Gmina Czarna
2.	VI/69/2003	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenu usług komercyjnych handlu i rzemiosła w miejscowości Czarna-Korki Gmina Czarna
3.	VI/70/2003	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów działalności produkcyjnej, usług i mieszkalnictwa Czarna-Centrum w miejscowości Czarna Gmina Czarna
4.	VIII/76/2003	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów pod wielofunkcyjny zespół usługowo-handlowy w miejscowości Krzemienica Gmina Czarna
5.	IX/90/2003	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej w miejscowości Dąbrówka Gmina Czarna
6.	IX/91/03	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów usług publicznych i komercyjnych w miejscowości Dąbrówka Gmina Czarna

7.	XIV/146/2004	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów usług sportu i turystyki i rekreacji w miejscowości Medynia Głogowska Gmina Czarna
8.	VI/49/2007	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Krzemienica - Sady Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie
9.	X/96/2007	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Czarna - Pastwiska Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie
10.	XXX/270/2009	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej położonych w miejscowości Pogwizdów Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie
11.	XXXIX/385/2010	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w rejonie "Czarna - Pastwiska" położonego w miejscowości Czarna
12.	XLIII/420/2010	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w rejonie "Medynia Głogowska - Kościół", położonego w miejscowości Medynia Głogowska w Gminie Czarna - 1
13.	XI/101/2011	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w miejscowości Pogwizdów w rejonie potoku Pogwizdówka, Gmina Czarna
14.	XV/121/2011	w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Usług Publicznych i Komeracyjnych w Miejscowości Dąbrówki Gmina Czarna Powiat Łańcucki
15.	XIX/166/2012	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla terenu górniczego wyznaczonego dla złoża kruszywa naturalnego "Medynia Łańcucka - Czarna", w miejscowości Medynia Łańcucka i miejscowości Czarna, Gmina Czarna
16.	XXXIV/349/2013	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Czarna - Podbór w miejscowości Czarna Gmina Czarna Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie
17.	XXXIX/410/2014	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod poszerzenie cmentarza
18.	XLI/438/2014	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów produkcyjnych i usług komercyjnych w miejscowości Krzemienica
19.	III/20/2015	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod rozbudowę ujęć wody dla m. Łańcuta, w miejscowościach Dąbrówka i Czarna, Gmina Czarna w części „A”
20.	XV/157/2016	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usługowo - produkcyjnego, położonego w miejscowości Pogwizdów, Gmina Czarna
21.	XL/372/2018	w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania

		Przestrzennego przy drodze krajowej w miejscowości Krzemienica, gmina Czarna - część 1A.
22.	III/33/219	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Czarna Pastwiska II w miejscowości Czarna, Gmina Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie
23.	XV/185/2020	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie „Czarna Pastwiska” położonego w miejscowości Czarna etap 1A
24.	XVI/188/2020	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla terenu złoża kruszywa naturalnego w miejscowościach Wola Mała i Czarna, Gmina Czarna – część 1
25.	XXV/274/2021	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „Czarna – Centrum” położonego w miejscowości Czarna, Gmina Czarna
26.	XXVI/275/2021	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego po południowej stronie drogi krajowej w miejscowości Krzemienica, gmina Czarna
27.	XXXIII/343/2022	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Czarna – Pastwiska III w miejscowości Czarna, Gmina Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie
28.	XXXV/353/2022	w sprawie uchwalenia Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów usługowo – produkcyjnych w miejscowości Dąbrówki, Gmina Czarna
29.	LIV/493/2023	w sprawie Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Terenów Usługowo-Produkcyjnych przy autostradzie w miejscowości Czarna, Gmina Czarna -część 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów udostępnionych na stronieczarnalancucka.e-mapa.net

Tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obrazuje mapa Nr 1 do niniejszego opracowania. Natomiast tereny z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniowo-usługową obrazuje mapa oznaczona Nr 2.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną obejmują ogółem powierzchnię około 41,866 ha i znajdują się w miejscowościach:

- 1) Dąbrówki o powierzchni około 1,380 ha,
- 2) Pogwizdów o powierzchni około 19,939 ha,
- 3) Czarna o powierzchni około 20,547 ha.

Powwyższe tereny przekładają się na około 230 działek niezabudowanych, z czego:

- 1) Dąbrówki około 5 działek,
- 2) Pogwizdów około 98 działek,
- 3) Czarna około 127 działek.

Powwyższa ilość działek przekłada się na chłonność terenu w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Czarna z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w wysokości około 27 600 m².

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniowo-usługową obejmują ogółem powierzchnię około 8,983 ha i znajdują się w miejscowościach:

- 1) Pogwizdów o powierzchni około 3,025 ha,
- 2) Czarna o powierzchni około 3,551 ha,
- 3) Dąbrówki o powierzchni około 0,708 ha,
- 4) Krzemienica o powierzchni około 1,699 ha.

Powwyższe tereny przekładają się na około 41 działek niezabudowanych, z czego:

- 1) Pogwizdów około 11 działek,
- 2) Czarna około 18 działek,
- 3) Dąbrówki około 4 działki,
- 4) Krzemienica około 8 działek.

Powwyższa ilość działek przekłada się na chłonność terenu w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Czarna z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniowo-usługową w wysokości około 4 920 m².

Ogółem chłonność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Czarna wynosi około 32 520 m².

7.4 Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz na obszarach wyznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę na terenie gminy Czarna przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na nowa zabudowę, a chłonnością obszarów.

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy (m ²)	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (m ²)	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę inną niż o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (m ²)	Różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na nową zabudowę, a chłonnością obszarów (m ²)
Zabudowa mieszkaniowa	415 788	73 200	32 520	310 068

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie gminy Czarna występuje zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową na poziomie około 310 068 m². Powyższe zapotrzebowanie przełoży się na możliwość zwiększenia powierzchni pod zabudowę mieszkaniową (budownictwo mieszkaniowe indywidualne i zabudowa zagrodowa), w uchwalanych nowych planach zagospodarowania przestrzennego.

8. Wnioski/podsumowanie.

Biorąc pod uwagę całokształt przeprowadzonych analiz, wynikające z nich maksymalne zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe, oraz porównując je do chłonności tych terenów wynikających z obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, na terenie gminy Czarna występuje zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe.

Na terenie gminy przy szacowanej liczbie ludności w okresie kolejnych 30 lat, jak również uwzględniając zmiany społeczne i polepszanie standardu życia związanego ze wzrostem zamożności obywateli istnieje zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań na poziomie ok. 310 068 m². Planowana zabudowa mieszkaniowa winna się opierać głównie na uzupełnieniu obszarów zwartej zabudowy wzdłuż istniejących dróg oraz dozbieraniu terenu w ramach zwartej zabudowy, dzięki czemu lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej nie będzie stanowiła zbyt dużych obciążeń finansowych dla gminy.

Część danych z 2021 r. jest przybliżona do danych z 2023 r. dlatego nie aktualizowano niektórych danych, gdyż nie wpływają na ustalenia bilansu.

Z przeprowadzonej analizy możliwości finansowych wynika, że gmina posiada dobrą kondycję finansową, która zapewni realizację inwestycji wynikających z uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jeżeli będą one rozłożone sukcesywnie na przestrzeni kolejnych lat.

Przewodniczący Rady Gminy
Zdzisław Jaromi

UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

do zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy Czarna, Powiat Łańcutki, Województwo Podkarpackie

Podstawą opracowania jest Uchwała Nr XXXV/354/2022 Rady Gminy Czarna z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy Czarna, Powiat Łańcutki, Województwo Podkarpackie.

Granicę opracowania zmiany Nr 19 Studium, zostały objęte obszary położone w miejscowości Czarna oznaczone na rysunku obowiązującego Studium symbolami U/P₁^{4A}, po południowej stronie drogi powiatowej, przy granicy z gminą Krasne o powierzchni 21 ha.

Przyjęte w projekcie zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy Czarna, Powiat Łańcutki, Województwo Podkarpackie ustalenia uwzględniają występujące uwarunkowania zagospodarowania przemysłowego obszarów oraz powiązania funkcjonalno - przestrzenne z terenami sąsiednimi.

Projekt zmiany Studium Nr 19 wraz z niezbędnymi dokumentami planistycznymi, w tym prognoza oddziaływania na środowisko został opracowany zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przemysłowym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.).

W dniu 18 lipca 2023 r. na posiedzeniu Gminnej Komisji Urbanistyczno - Architektonicznej zapoiniowano projekt zmiany Nr 19 Studium.

Na załączniku graficznym teren objęty zmianą Nr 19 Studium został oznaczony kolorem żółtym. Natomiast w załączniku tekstowym wprowadzone zmiany wyszczególniono kolorem niebieskim oraz oznaczono nawiasem z indeksem 19 – numerem zmiany Studium.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy Czarna uchwalonego 4 grudnia 2001 r., w granicach obszaru objętego przedmiotową zmianą Nr 19 Studium, określono główne kierunki zagospodarowania jako: obszary usług i produkcji U/P₁¹⁹ w miejscowości Czarna i obszarów komunikacji K₁¹⁹ w miejscowości Czarna.

Przyjęty w Studium kierunek zagospodarowania dla obszaru objętego zmianą Nr 19 Studium uwzględnia istniejące uwarunkowania oraz potrzeby rozwoju w zakresie wyznaczenia terenów usługowych i produkcji oraz aktualizacji w zakresie komunikacji (pasa autostrady), istniejącego i projektowanego układu komunikacyjnego.

Ustalenia zawarte w zmianie Nr 19 Studium mają na celu wskazanie obszarów usługowych i produkcji oraz aktualizacji w zakresie komunikacji (pasa autostrady), istniejącego i projektowanego układu komunikacyjnego.

W związku z powyższym rozwiązania przyjęte w zmianie Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy są zasadne ze względu na:

- wyznaczenie obszarów pod zabudowę usługową i produkcyjną,
- aktualizację istniejącego i planowanego układu komunikacyjnego w miejscowości Czarna.

Zmiana Nr 19 Studium pozwoli na harmonijny rozwój obszaru objętego zmianą Studium oraz umożliwi planowaną realizację z zakresu: zabudowy usługowej i produkcyjnej oraz komunikacji z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i ochrony środowiska naturalnego oraz ochroni obszary przed chaotycznym zagospodarowaniem.

W zmianie Nr 19 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przemysłowego gminy Czarna nie uwzględnia się uwarunkowań wynikających z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy.

W myśl wyżej przywołanego art.10a ust.1 „Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.”

Obowiązek ten, w wyżej opisanym zakresie, został wprowadzony Ustawą z dnia 15 lipca 2020r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

W związku z powyższym opracowana w 2010 r. Strategia rozwoju gminy Czarna na lata 2010-2020 (z perspektywą do roku 2030 r.) nie została poprzedzona opracowaniem diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ponadto nie podjęto prac nad opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Czarna dla perspektywy czasowej po 2020 r.

W zmianie Nr 19 Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z art. 10 ust. 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przemysłowym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.):

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gmin;
- i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
 - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu terenów gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;

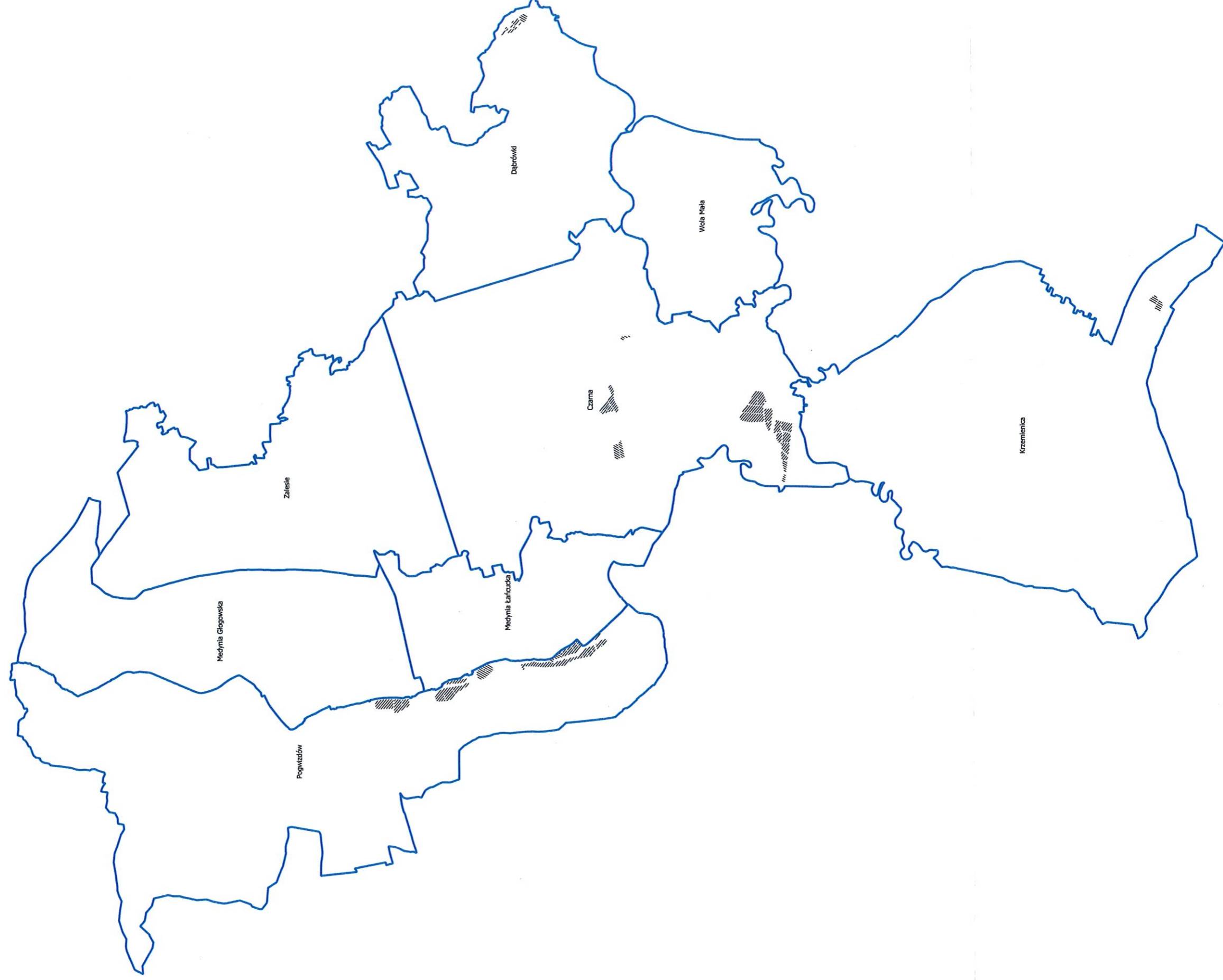
- występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zagadnienie dla terenu objętego zmianą Nr 19 Studium analizowano w kontekście potrzeb gminy, które mogą zostać zrealizowane na przedmiotowym terenie. Nowe zagospodarowanie terenów wpłynie korzystnie na potrzeby rozwojowe gminy.

Reasumując zmiana Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przemysłowego Gminy Czarna, pozwoli na uwzględnienie istniejących uwarunkowań oraz potrzeb rozwoju w zakresie obszarów usług i produkcji oraz komunikacji w miejscowości Czarna.

Przewodniczący Rady Gminy
Zdzisław Jaroma

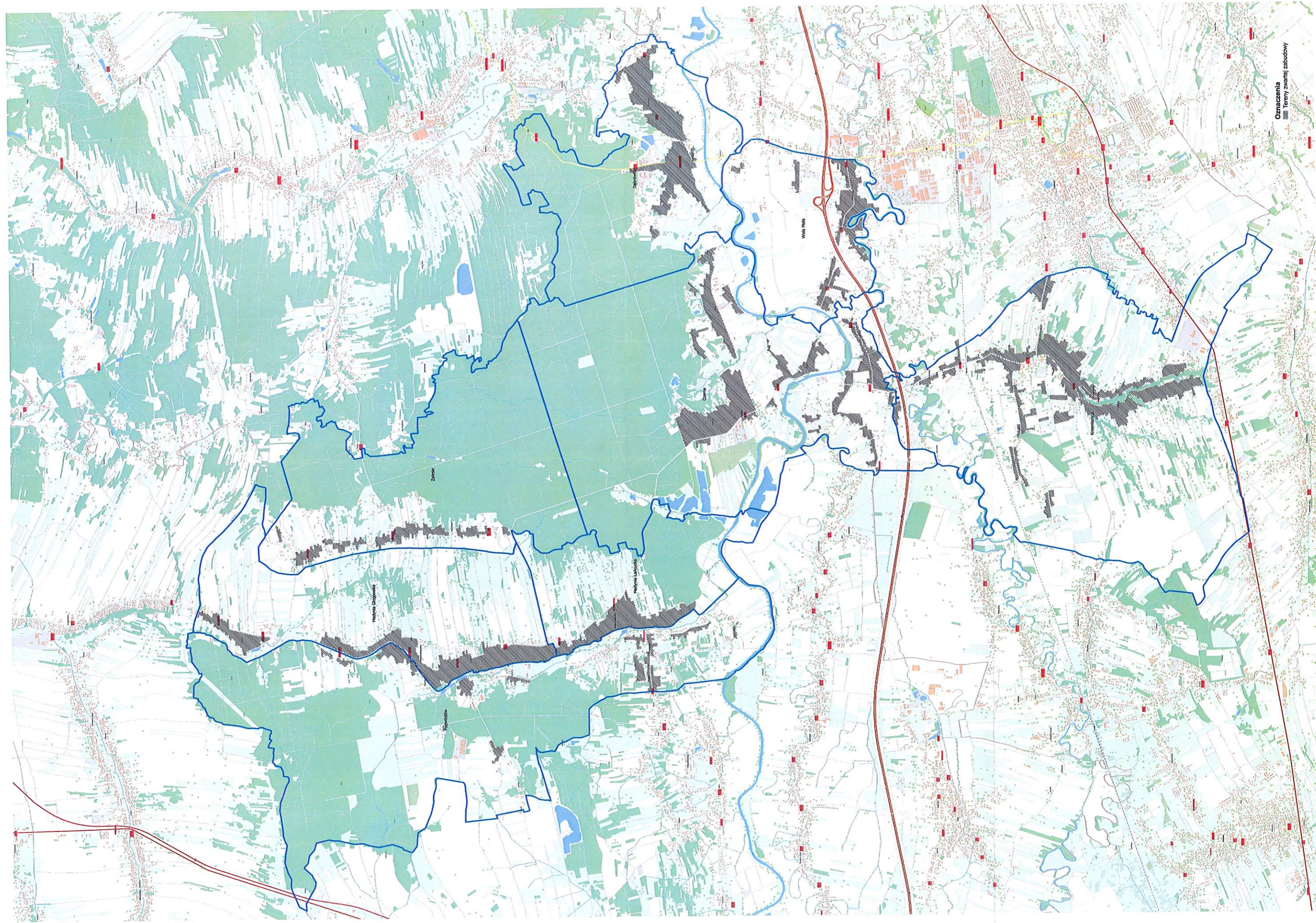
Tereny w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniowo-usługową

Oznaczenia

- ▨ Tereny objęte MPZP z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną
- ▩ Tereny objęte MPZP z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniowo-usługową

Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

**ZALĄCZNIK NR 5
DO UCHWAŁY NR LX/550/2024
RADY GMINY CZARNA
z dnia 27 marca 2024 r.**

Załącznik5.xml (dokument elektroniczny GML/XML)

DANE PRZESTRZENNE

**do zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie.**

Zgodnie z art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.) utworzono dane przestrzenne do zmiany Nr 19 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki, Województwo Podkarpackie.

Ww. dane przestrzenne zawierają:

- 1) lokalizację przestrzenną obszaru objętego zmianą Nr 19 Studium w postaci wektorowej, w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych;
- 2) atrybuty zawierające informacje o zmianie Nr 19 Studium;
- 3) ujednolicony rysunek zmiany Nr 19 Studium w postaci cyfrowej reprezentacji z nadaną georeferencją w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych.

Przewodniczący Rady Gminy

Zdzisław Jaromi
Zdzisław Jaromi

